ΟΡΘΟΔΟΞΙΑ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ:

(Συνέχεια ὄπισθεν)

ΕΤΟΣ ΚΣΤ΄ - ΙΟΥΛΙΟΣ ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 1951 - ΤΕΥΧ. 7

ΑΙ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ ΕΟΡΤΑΙ

ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΠΑΥΛΟΥ

ΩΣ ΠΝΟΗ τοῦ Θεοῦ ἦλθε νὰ πνεύσῃ ἐπάνω ἀπὸ τὴν πολυπαθῆ Χώραν τῆς Ἑλλάδος, καὶ εἰς στιγμὰς τόσον κρισίμους καὶ μεγάλας διὰ τὸν εὐσεβῆ καὶ εὐγενῆ αὐτῆς Λαόν, καὶ διὰ τὸν κόσμον ἐν γένει, ὁ θεϊκῇ ἐμπνεύσει ὑπὸ τῆς Ἁγίας Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας ὀργανωθεὶς Ἑορτασμὸς τῶν 1900 ἐτῶν τῆς εἰς Ἑλλάδα ἀφίξεως τοῦ Ἀποστόλου τῶν Ἐθνῶν Παύλου.

Ἀπεσταλμένοι Ἐκκλησιῶν, Θεολογικῶν Σχολῶν καὶ ἄλλων πνευματικῶν Ἱδρυμάτων, ᾐσθάνθημεν ἀνέκφραστον χαρὰν καὶ βαθεῖαν συγκίνησιν, διότι ἐζήσαμεν ἡμέρας τοσαύτης ἁγιότητος καὶ σημασίας καὶ εὐλογίας Θεοῦ, καὶ συνεκομίσαμεν εἰς τὰς καρδίας μας τὸ μῦρον καὶ τὴν αὔραν καὶ τὸ φῶς τοῦ Λαοῦ ὁ ὁποῖος μᾶς ἐδέχθη ὁλόψυχα ὅλους τοὺς ἀπὸ τὰ πέρατα τῆς Οἰκουμένης προστρέξαντας Προσκυνητάς.

Τὸ πλοῖον τὸ ὁποῖον μᾶς ἔφερε εἰς τὰ διάφορα σημεῖα ὅπου ἀπεβιβάσθη ὁ Παῦλος ἔγινε ἱερὴ Κιβωτός, τὸ ὄνομά του θὰ μείνῃ εἰς τὸν χρόνον καὶ εἰς τὴν Ἱστορίαν. Παρεπλεύσαμεν τόσες ἀκτὲς μὲ τόσες μαγεῖες, περιπλεύσαμεν τὸ Ἅγιον Ὄρος, τὸν Ἄθω, καὶ ἐγέμισεν ἡ ψυχή μας δέος καὶ συντριβὴν καὶ ἀνάτασιν καὶ οἰκοδομήν. Εἰς αὐτὸ θὰ ἠθέλαμεν νὰ ἀποβιβασθῶμεν καὶ νὰ μείνωμεν ἐκεῖ, διὰ νὰ κάμωμεν τὴν μόνωσίν μας καὶ τὴν ἐρημίαν μας πανίσχυρο φρούριο, καὶ νὰ ἀκούωμεν ἐκεῖ τὴν σιωπὴν νὰ φιλτραίνεται μέσα ἀπὸ τοὺς θάμνους καὶ τὴν ἑωθινὴ δροσιά, τὸν ἄνεμον νὰ ξυπνᾷ ὡσὰν ἕνα παιδί, τὸ τοπεῖον νὰ ἀναμένῃ τὸν ξένον ποὺ δὲν θὰ ἔλθῃ ποτέ, τὴν ἡμέραν νὰ παίρνῃ τὴν ὄψιν τῆς αἰωνιότητας, νὰ νοιώθωμεν ἐκεῖ ὅτι κάποιος κρατεῖ εἰς τὰ χέριά του τὰ κρημνίσματα τῆς ζωῆς μὲ ἀπέραντη γλυκύτητα, νὰ ἔχωμεν τὴν καλύβαν μας, ὅπως ὁ

φύλαξ εἰς τὸ ἀμπέλι, διὰ νὰ ἐπαγρυπνῆ, νὰ γίνωμεν οἱ ἴδιοι καλύβες, διὰ νὰ κατασκηνώνουν εἰς ἡμᾶς ἄλλοι, νὰ γίνωμεν ἀγροὶ ποὺ δὲν θὰ μᾶς ξεχνᾶ καμμία ἄνοιξις, νὰ γίνωμεν τὸ οὐσιαστικὸ βάθος τῶν πραγμάτων, ποὺ σιωπᾶ τὴν τελευταίαν λέξιν τῆς οὐσίας του, καὶ νὰ μάθωμεν ὅτι ὁ ἥρως, ὁ μάρτυς, μένει, καὶ διὰ νὰ μείνῃ, χρειάζεται ἡ πτῶσίς του, ὁ θάνατός του. Ἀνοιγόμεθα, ἀπομακρυνόμεθα ἀπὸ τὴν στερεάν, περνοῦμεν, ἀλλ᾽ ὁ χρόνος δὲν θίγει ἐκεῖνο ποὺ μένει, καὶ σημασίαν ἔχει ἐκεῖνο ποὺ μένοντας μᾶς μυεῖ.

Τὸ πλοῖόν μας ξεπέρασε τὴν Ἀργῶ, ὁ πλοῦς μας ξεπέρασε τὸ ταξεῖδι τοῦ Ὀδυσσέως καὶ τοῦ Κολόμβου, τοῦ ἑνὸς ἐπιθυμοῦντος νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν Πατρίδα, τοῦ δὲ ἑτέρου ἀναζητοῦντος νέαν Ἤπειρον. Τὸ ταξεῖδί μας κατηυθύνετο ἀπὸ τὴν λαχτάραν τῆς αἰώνιας Πατρίδας. Τὸ ταξεῖδί μας ἦτο ἕνας διάλογος, εἰς τόνον χαμηλόν, τῆς ὥρας ποὺ περνᾶ μὲ τὴν αἰωνιότητα ποὺ δὲν περνᾶ. Τὸ ταξεῖδι αὐτὸ δὲν ἦτο αἴσθημα μοναχά, δὲν ἦτο σκέψις, ἀλλ᾽ ἦτο ἐπάνω ἀπὸ ὅλα ἐμπειρία, βίωμα, συνάντησις καὶ χωρισμός, ἀκτὴ καὶ πλοῖον, σιωπὴ καὶ κραυγή, ὁμιλία μὲ σοφούς, μὲ μεγάλους, καὶ ὁμιλία μὲ παιδιά.

Ὡσὰν νὰ εὑρισκόμεθα εἰς τὸ κέντρον τῆς γῆς. Ἦτο ἡ μοναδικὴ στιγμή, ἦτο ὁ μοναδικὸς τόπος, ὅπου τὸ ἀνέκφραστον μᾶς εἶναι περισσότερον οἰκεῖον. Πῶς θὰ τὰς ἀναλογιζώμεθα αὐτὰς τὰς στιγμάς; Μερικὰ πράγματα εἶναι περισσότερον λεπτὰ διὰ νὰ τὰ σκεφθῶμεν, καὶ ἀκόμη περισσότερον διὰ νὰ τὰ ἐκφράσωμεν. Ἐδῶ ἠκούσαμεν λειτουργίες αἰθέριες. Ἐδῶ εἴδαμεν νέους καὶ νέες νὰ μεταλαμβάνουν ὡσὰν ἄγγελοι.

Ἤμεθα ἐπάνω εἰς τὴν ἠχήεσσαν θάλασσαν, καὶ ἐπορευόμεθα, καὶ ᾐσθανόμεθα καὶ τὴν ψυχήν μας νὰ ὁδοιπορῇ τὴν ἱερὰν πορείαν, τὴν Ἀνθρωπότητα νὰ βαδίζῃ πρὸς τὸν Ἀπόστολον τῶν Ἐθνῶν, πρὸς τὸν Χριστόν, νὰ βαδίζῃ τὸν δρόμον της τὸν μεγάλον, νὰ πορεύεται μὲ τὴν ψυχὴν γεμάτην ἀπὸ νέαν ἐσωτερικὴν ἐλευθερίαν. Ἐνώπιόν μας ἡ ἀπέραντη θάλασσα, μὲ τὸν ἦχόν της, καὶ μὲ τὴν σιωπήν της, μὲ τὴν μαγείαν της καὶ μὲ τὸ μυστήριόν της. Ἐνώπιόν μας τὸ γέλοιο τῶν ἀναρίθμητων κυμάτων,

Ὢ! γέλοιο τῶν ἀναρίθμητων κυμάτων,
Ὢ! μητέρα γῆ!

(Αἰσχύλος).

Ἡ θάλασσα καὶ ξεκουράζει καὶ θεραπεύει, καὶ τὴν ψυχὴν καὶ τὸ σῶμα. Καὶ εἶναι ἀμβροσία τροφὴ ἡ θέασις τῶν ἀκτῶν, παραδείσια μου-

σικὴ ἡ ἀκρόασις τῶν κυμάτων. Ἡ θάλασσα δὲν χωρίζει, ἀλλ᾽ ἑνώνει, ἑτοιμάζει τὴν ψυχὴν διὰ τὴν μυστικὴν κοινωνίαν, καταρτίζει τοὺς λαοὺς διὰ τὴν ἑνότητα. Ἡ θάλασσα φέρει εἰς τὸ πανανθρώπινον, ἡ θάλασσα τὴν ὁποίαν διατρέχουν πνοαὶ ἀπὸ τὴν μίαν ἄκρην ἕως εἰς τὴν ἄλλην, καὶ ἡ καρδία μας μὲ τὴν πνοὴν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.

Κἄτι ἀκόμη πολύτιμον: Ἐγνωρίσαμεν εἰς τοὺς ὑψηλοὺς ξένους τὴν Ὀρθοδοξίαν μας, τὴν ὁποίαν βεβαίως ὀλίγον γνωρίζουν. Καὶ τὴν γνωρίζομεν εἰς αὐτοὺς ὄχι μὲ βιβλία, ἀλλὰ μὲ τὴν ἐμπειρίαν ἡ ὁποία προσπορίζεται ἀπὸ τὸ ὅραμα τοῦ θρησκεύοντος αὐτοῦ λαοῦ, τοῦ ἀκαταβλήτου εἰς τὸν ἀγῶνα, τοῦ πιστοῦ, τοῦ φιλοξένου, τοῦ ἀφθάστου. Καὶ γίνεται κατ᾽ αὐτὸν τὸν τρόπον καὶ ἡ Ὀρθόδοξος Διαχριστιανικὴ Κίνησις, μὲ τὸ ἰδικόν της βάθος, μὲ τὴν ἰδικήν της ἰδιοτυπίαν, μὲ τὴν ἰδικήν της σφραγῖδα.

Ἦλθαν καὶ εἶδαν τοὺς Ναοὺς τῆς Ἑλλάδος, εἶδαν τὸν Λαόν της, εἶδαν τοὺς συναγερμοὺς καὶ τὰ πλήθη τῶν πιστῶν της, τοὺς ἀλλαλαγμούς, καὶ τὴν δόνησίν των ἐπάνω εἰς τὰς χορδὰς τοῦ Ἑορτασμοῦ. Ἡ ἀπήχησις, καὶ διὰ τὸν Λαὸν καὶ διὰ τοὺς ξένους, θὰ εἶναι τεραστία, εὐλογία τοῦ Θεοῦ.

Ἤλθαμεν καὶ εἴδαμεν τοὺς νέους καὶ τὰς νέας, τὰ παιδιὰ τοῦ πολυπαθοῦς αὐτοῦ τόπου, καὶ τὸ ὅραμά των μᾶς ἐγέμισεν ἀπὸ θαυμασμόν, ἀπὸ συμπάθειαν, ἀπὸ ἀγάπην. Κρύπτουν μίαν λεπτὴν μελαγχολίαν, κἄτι ἀπὸ ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον αἰσθάνεται κανείς, ὅταν ἀκούῃ καλὴν Μουσικήν, ἢ εὑρίσκεται εἰς ἐπαφὴν μὲ τὸ πράσινο, ἢ ἀναβαίνῃ εἰς τὸ βουνό, ὅπου ἀντικρύζει τὸ χρῶμα τοῦ ἀμεθύστου. Ἔχουν εἰς τὸ βάθος των τὴν νοσταλγίαν τοῦ ὡραίου, τοῦ ἀληθινοῦ, τοῦ ἀγαθοῦ, τὸ περιπάτημά των εἶναι βήματα ἀποδημίας πρὸς τὸν πλησίον.

Οἱ νέοι εἶναι τὸ τελευταῖον βλέμμα τὸ ὁποῖον ρίπτομεν οἱ μεγάλοι τὴν ἡλικίαν εἰς τὸν ἑαυτόν μας. Αἱ λέξεις των, ὡσὰν βλέφαρα, ἀνοίγονται, ὅταν μᾶς ὁμιλοῦν. Αἱ ἀνοίξεις τοὺς χρειάζονται, ἔχουν ἀνάγκην ἀπὸ αὐτούς. Μὲ τὴν ὁρμήν των τὴν συγκινημένην, ἡ ὁποία ὁμοιάζει τὸ πέταγμα τῶν πτηνῶν, αἰσθανόμεθα τὸν ὁρίζοντα νὰ πλατύνεται.

Τὸ ὄνομα Νεότης εἶναι ἀποστολή, θυσία, ἐλπίδα, δόξα. Τὴν ἀκροώμεθα ὡσὰν ἀκατάπαυστο μήνυμα τῆς σιωπῆς τῶν τάφων τῶν μαρτύρων καὶ τῶν ἡρώων. Τὸ αἷμά μας, τὸ πλοῖον τῆς ἱερᾶς θεωρίας, πλοῖον - φάντασμα, τὸ χῶμα ὅπου ἀπεβιβαζόμεθα ἦσαν γεμᾶτα ἀπὸ τὴν ἰδικήν της παρουσίαν, ἀπὸ τὴν ἰδικήν της ὀπτασίαν. Νέοι καὶ νέαι, αὐτοὶ οἱ ὁποῖοι ζοῦν ὁ ἕνας εἰς τὴν ἔκστασιν τοῦ ἄλλου, εἶναι ἡ ὑπόσχεσις τῆς αἰωνιότητός μας.

Ὁ ἑορτασμὸς τοῦ Ἰωβηλαίου τῶν 1900 ἐτῶν τῆς ἀφίξεως τοῦ Ἀποστόλου Παύλου εἰς τὴν Ἑλλάδα ἀνενέωσε τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ κόσμου διὰ τὴν Καινὴν Διαθήκην καὶ τὴν μελέτην αὐτῆς. Ἕνας ξένος εἶπεν: «Ἡ συμμετοχή μου εἰς τὰς Ἑορτὰς τοῦ Ἀποστόλου Παύλου εἰς τὴν Ἑλλάδα ἤνοιξεν εἰς τὴν ψυχήν μου ὡσὰν ἕνα ἀρτεσιανὸ φρέαρ μέσα ἀπὸ τὸ βάθος τῶν αἰώνων καὶ τοῦ ὑποσυνειδήτου μου». Ἕνας Ἄγγλος μεταξὺ ἄλλων εἶπεν: «Ἡ Γεωγραφία, ἡ Ἱστορία καὶ ἡ Ποίησις τῆς Ἑλλάδος ἔχει τὴν αὐτὴν ἀξίαν δι᾽ ἐμὲ μὲ τὴν Γεωγραφίαν, τὴν Ἱστορίαν καὶ τὴν Ποίησιν τῆς Πατρίδος μου». Ἕνας ἄλλος εἶπεν: «Ὁ Ἑορτασμὸς αὐτὸς θὰ συμβάλῃ τὰ μέγιστα εἰς τὴν ἀποκατάστασιν βαθυτέρας πνευματικῆς ἐπαφῆς μεταξὺ τῶν Ἐκκλησιῶν». Εἰς τὴν δεξίωσιν τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν ὁ Καθηγητὴς κ. Β. Βέλας μεταξὺ ἄλλων, εἰς τὴν προσλαλιάν του, ὠνόμασε τὴν Ἑορτὴν Παγχριστιανικήν, καὶ τὴν ἐχαρακτήρισεν ὡς προανάκρουσμα τῆς Ἑνότητος τῶν Ἐκκλησιῶν. Ἕνας Ἑλβετὸς ἐδήλωσεν ἐπισήμως εἰς τὴν δεξίωσιν τοῦ Πανεπιστημίου ὅτι τὸ ἑορταζόμενον Ἰωβηλαῖον τοῦ Ἀποστόλου Παύλου ἀποτελεῖ μεγάλο ἱστορικὸ γεγονὸς καὶ ὡραῖο, καὶ θὰ μείνῃ γιὰ πάντα, σύμφωνα μὲ ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον λέγει Ἄγγλος Ποιητής: «Κάθε ἀντικείμενον ὀμορφιᾶς εἶναι χαρὰ αἰώνια».

Τὸ ἀποκορύφωμα τῆς Ἑορτῆς ἦτο ὁ Ἑσπερινὸς εἰς τὸν Ἄρειον Πάγον. Ὁ Λόγος τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν κ. Σπυρίδωνος ἔσχε βαθεῖαν ἀπήχησιν, καὶ θὰ μείνῃ ἱστορικός. Ἄπειρα πλήθη, σιωπηλὰ καθ᾽ ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς Ἀκολουθίας. Ὁ Βασιλεὺς προσῆλθε καὶ ἐστάθη ἀνάμεσα εἰς τὸ πλῆθος. Τὴν ὥραν καθ᾽ ἣν ὁ Ἀρχιεπίσκοπος ἀνεγίνωσκε τὸν Προοιμιακὸν καὶ ἐπρόφερε τὸν στίχον: «Ὁ ἥλιος ἔγνω τὴν δύσιν αὐτοῦ» ἔδυε πραγματικὸς ὁ ἥλιος ἐπάνω ἀπὸ τὰ συγκινημένα πλήθη καὶ ἐπάνω ἀπὸ τοὺς ξένους καὶ τὸν Ἄρειον Πάγον, πλάγι εἰς τὴν Ἀκρόπολιν, ἐπάνω ἀπὸ τὰς Ἀθήνας, τὸ ἰοστεφὲς Ἄστυ, τὸ δαιμόνιον πτολίεθρον.

Εἰς τὴν μεγάλην σιωπὴν τῆς ὥρας, καὶ τὴν πυρακτωμένην ἀτμόσφαιραν τοῦ θρησκεύοντος Λαοῦ, καὶ τῆς Κοινῆς προσευχῆς Ὀρθοδόξων καὶ ξένων, τὰ μεγάφωνα ἐσκόρπιζαν τοὺς καταπραΰντικοὺς τόνους τῆς Βυζαντινῆς Ψαλμῳδίας, τὰς αἰτήσεις τοῦ Διακόνου καὶ τὰς ἐκφωνήσεις τῶν ἱερέων καὶ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου, καὶ ἐπεξέτειναν καὶ ἐπλάτυναν τὸν ὁρίζοντα εἰς διαστάσεις τῆς οἰκουμενικότητος. Ἦτο κάτι τὸ ἀσυλλήπτως φαντασμαγορικόν, μυστικόν, μεγάλο. Ἡ παρουσία τοῦ Πατριάρχου Ἀντιοχείας καὶ τῶν Ἀντιπροσώπων τῶν ἄλλων Ἐκκλησιῶν καὶ τῶν ξένων Προσκυνητῶν προσέδιδε συγκλονιστικὸν μεγαλεῖον. Ἀλληλούϊα.

Ὁ Γενικὸς Γραμματεὺς τῆς Διαχριστιανικῆς Κινήσεως Δόκτωρ Visser't Hooft, ἀπὸ τὰ δυναμικώτερα πρόσωπα, ἠχογράφησε τὰ κάτωθι, διὰ νὰ τὰ μεταδώσῃ ραδιοφωνικῶς εἰς τὸν κόσμον:

> «Ὁ Ἄρειος Πάγος, ὁ ὁποῖος εἶναι ἕνας μικρὸς καὶ γυμνὸς βράχος, ἐνίκησε τὴν μεγάλην Ἀκρόπολιν, ὅπως ὁ Δαυῒδ ἐνίκησε τὸν Γολιάθ».

† Ο ΠΡΙΓΚΗΠΟΝΝΗΣΩΝ ΔΩΡΟΘΕΟΣ

Η ΩΦΕΛΕΙΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΝΑΓΝΩΣΙΝ ΤΩΝ ΚΑΛΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ

Ο ΓΝΩΣΤΟΣ Γάλλος Montesquieu, πνεῦμα δυνατό, προικισμένος μὲ βλέμμα νοερὸν ποὺ βλέπει πολλὰ καὶ προσπαθεῖ νὰ φιλοσοφήση ἐπάνω εἰς ἐκεῖνα ποὺ διακρίνει καθαρὰ καὶ νὰ σχηματίση γενικὰς ἰδέας διὰ τὸ σύνολον τῆς ζωῆς καὶ δι᾿ αὐτὸ τὸ Σύμπαν, μᾶς πληροφορεῖ ὅτι, ὅταν κατελαμβάνετο ἀπὸ λύπην καὶ στενοχωρίαν, προσέτρεχεν εἰς ἕνα δραστικὸν φάρμακον. Τὸ φάρμακον αὐτὸ ἦτο ἡ μελέτη. «Ποτὲ δὲν εἶχα λύπην τὴν ὁποίαν νὰ μὴ διεσκόρπισε μιᾶς ὥρας μελέτη» [1]. Ἡ μελέτη καλῶν βιβλίων μᾶς φέρει εἰς ἐπαφὴν μὲ ἄλλον κόσμον· κόσμον πολὺ καλύτερον ἀπὸ ἐκεῖνον ποὺ ἔχομεν ἐμπρός μας. Ὅπως ὁ ἄρρωστος κλείεται εἰς ἕνα νοσοκομεῖον καὶ ἐκεῖ ζητεῖ τὴν θεραπείαν του ἀπὸ τὸν ἰατρόν, ἀπὸ τὰ ἰατρικά, ἀπὸ ὅλον τὸ περιβάλλον, ἔτσι καὶ ὁ ἄνθρωπος διὰ τὴν ψυχικήν του γαλήνην, προσφεύγει εἰς τὸ θυσιαστήριον τῶν Μουσῶν. Ἐκεῖ αἰσθάνεται πῶς δὲν εἶναι μόνον ὕλη, μόνον «γῆ καὶ σποδός». Ἐκεῖ ἀκούει πειὸ δυνατὴ καὶ πειὸ καθαρὰ τὴν φωνὴν τῆς φύσεως. Ἐκεῖ καταλαμβάνει ὅτι εὑρίσκεται πειὸ κοντὰ καὶ στὸ Ἄπειρον, τὸν Θεόν, καὶ στὸ ἐσωτερικόν του ἐγώ, τὸν «ἔσω ἄνθρωπον» ὅπως ἀποκαλεῖ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος τὴν ἐσωτερικήν μας ὕπαρξιν. Ἐκεῖνος ποὺ εὑρίσκεται βυθισμένος μέσα εἰς τὴν μελέτην τῶν καλῶν, τοῦ ὑψηλοῦ περιεχομένου βιβλίων, δὲν φοβεῖται ἀπὸ τὰς ἐξωτερικὰς θυέλλας καὶ τρικυμίας τῆς ζωῆς. Διατηρεῖ τὴν ἠρεμίαν του, τὴν γαλήνην, τὴν ἀταραξίαν τῆς ψυχῆς του.

Ὁ βαθὺς καὶ μελαγχολικὸς φιλόσοφος Σοπενχάουερ εἰς τὸ σύγγραμμά του «Συγγραφεῖς καὶ ὕφος» προκειμένου διὰ τὰ εὐεργετικὰ ἀποτελέσματα ἐκ τῆς ἀναγνώσεως τῶν κλασικῶν βιβλίων γράφει τὰ ἑξῆς: «δὲν ὑπάρχει διὰ τὸ πνεῦμα ἀναψυκτικὸν περισσότερον εὐεργετικὸν ἀπὸ τὴν ἀνάγνωσιν τῶν ἀρχαίων κλασσικῶν. Εὐθὺς ὡς ἀνοίξῃ κανένας τυχαίως ἕνα τοιοῦτον συγγραφέα, καὶ τὸν διαβάσῃ, ἔστω καὶ διὰ ἡμίσειαν ὥραν, αἰσθάνεται ὅτι ἀμέσως ἀναπαύεται, ἀνακουφίζεται, ἐξαγνίζεται, ἀνυψώνεται καὶ ἐνδυναμώνεται, φαίνεται σὰν νὰ καταπαύῃ τὴν δίψαν

---

[1]) Je n' ai jamais eu de chagrin qu'une heure d'étude n'ait dissipé.

του (πνευματικὴν καὶ ἠθικὴν) ἀπὸ μίαν καθαρὰν πηγὴν ποὺ βγαίνει ἀπὸ βράχον».

Δὲν πρέπει νὰ περιορίσωμεν βέβαια τὸν ἀριθμὸν τῶν βιβλίων ποὺ φωτίζουν τὸν νοῦν καὶ ἀνυψώνουν καὶ ἐξευγενίζουν τὴν ψυχήν, εἰς μόνα τὰ ἀρχαῖα κλασικά. Πάντοτε, εἰς κάθε ἐποχήν, ἐμφανίζονται καὶ βιβλία ποὺ εἶναι τροφὴ κατάλληλος διὰ τὸν ἔσω ἄνθρωπον. Ὁ Ἄγγλος συγγραφεὺς καὶ φιλόσοφος John Ruskin λέγει πῶς «ὅλα τὰ βιβλία διαιροῦνται εἰς δύο κατηγορίας, εἰς βιβλία τῆς ὥρας (ὅπως π. χ. αἱ ἐφημερίδες) καὶ εἰς βιβλία ὅλων τῶν ἐποχῶν» [2]). Ποῖος ὅμως, ὅπως παρετήρησαν πολλοί, θὰ διακρίνῃ ποῖον βιβλίον ἀνήκει εἰς τὴν α ἢ εἰς τὴν β κατηγορίαν; Τὸ περιεχόμενον τοῦ βιβλίου ὅταν κριθῇ ὠφέλιμον ἀπὸ τὰ ἀνώτερα πνεύματα τῆς ἐποχῆς, καὶ ὅταν καὶ ὁ χρόνος δὲν τὸ ἀποδείξῃ λησμονημένον καὶ χαμένον εἰς τὰ βάθη τοῦ παρελθόντος, τότε εἶναι ὠφέλιμον. Ὁ Καρτέσιος εἰς τὸ βιβλίον του «Discours de la méthode» (πρῶτον μέρος) ἰδοὺ τί λέγει καὶ πῶς χαρακτηρίζει συγχρόνως τὰ καλὰ βιβλία: «ἡ ἀνάγνωσις ὅλων τῶν καλῶν βιβλίων εἶναι σὰν μία συνομιλία μὲ τοὺς τιμιωτέρους καὶ χρηστοτέρους ἀνθρώπους τῶν περασμένων αἰώνων, οἱ ὁποῖοι ὑπῆρξαν οἱ συγγραφεῖς αὐτῶν τῶν βιβλίων, καὶ μάλιστα συνομιλία μελετημένη, εἰς τὴν ὁποίαν μᾶς ἀποκαλύπτουν τὰς καλυτέρας σκέψεις των». Δὲν πρόκειται ἐδῶ, ὅπως βλέπει ὁ ἀναγνώστης, περὶ συγγραφέων ἁπλῶς σοφῶν καὶ πολυμαθῶν, ὁ λόγος περὶ σοφῶν ποὺ συνδυάζουν τὴν σοφίαν ἁρμονικῶς μὲ τὴν χρηστότητα, μὲ τὴν καθόλου ἀρετήν. Ἡ γνῶσις μόνη, κατὰ τὸν Ἀπόστολον Παῦλον, «φυσιοῖ», χρειάζεται καὶ ἡ ἀρετή, ἡ χριστιανικὴ ἀγάπη, ἡ ἀφοσίωσις πρὸς κάθε ὑψηλὸν καὶ ἀνώτερον. Μᾶς χρειάζεται ὁ ἀνώτερος ἀνθρωπιστικὸς βίος ὁ ὁποῖος πράγματι «οἰκοδομεῖ». Δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ εἶναι κανεὶς Σωκράτης ἢ Πλάτων διὰ νὰ καταλάβῃ ὅτι τὸ α βιβλίον ὠφελεῖ καὶ τὸ β βλάπτει τὴν ψυχήν. Ὅταν διαβάσωμεν μὲ προσοχὴν ἕνα βιβλίον καὶ αἰσθανθῶμεν ὅτι τὴν ὥραν ποὺ τὸ ἐκλείσαμεν ἐγίναμεν κάπως ἀνώτεροι, παρὰ ὅ,τι ἤμεθα ὅταν τὸ εἴχαμεν ἀνοίξῃ, αὐτὸ καὶ μόνον ἀρκεῖ διὰ νὰ πεισθῶμεν διὰ τὴν ὠφελιμότητα τοῦ βιβλίου. Ἡ περαιτέρω ἔρευνα ἐξέρχεται ἀπὸ τὰ ὅρια τῆς ψυχικῆς ὠφελείας, ἀνήκει εἰς τὴν καθαρὰν γνῶσιν, δηλ. εἰς θέμα ξένον πρὸς τὴν παροῦσαν μελέτην.

Καὶ ἀφοῦ ὁ λόγος περὶ βιβλίων, ποὺ εἶναι τροφὴ τῆς ψυχῆς, ὑπάρχει εἰς τὸ εἶδος αὐτὸ βιβλίον ἀνώτερον ἀπὸ τὸ ἱερὸν εὐαγγέλιον; Ὁ J. J. Rousseau, γράφων εἰς τὸν βασιλέα τῆς Πολωνίας Στανίσλαον Πονια-

---

[2]) All books are divisible into two classes; the books of the hour, and the books of all time.

τόβσκην, ἔλεγε τὰ ἀκόλουθα διὰ τὸ θεῖον αὐτὸ βιβλίον: «αὐτὸ τὸ θεῖον βιβλίον τὸ μόνον ἀναγκαῖον εἰς τὸν χριστιανόν, τὸ ὠφελιμώτερον ἀπὸ ὅλα... ἀρκεῖ μόνον νὰ μελετηθῇ διὰ νὰ δημιουργήσῃ εἰς τὴν ψυχὴν (τοῦ ἀναγνώστου) τὴν ἀγάπην πρὸς τὸν συγγραφέα του καὶ τὴν θέλησιν τοῦ νὰ ἐφαρμόσῃ τὰ παραγγέλματά του. Ποτὲ ἡ ἀρετὴ δὲν ὡμίλησε μὲ τόσην ἐνέργειαν καὶ μὲ τόσην ἁπλότητα. Δὲν ἀφίνεις τὴν ἀνάγνωσίν του χωρὶς νὰ αἰσθανθῇς ὅτι εἶσαι καλύτερος ἀπὸ πρὶν (πρὸ τοῦ νὰ τὸ ἀναγνώσῃς)».

Διατί ὅμως νὰ μὴ ὠφελῆται ὁ κόσμος, ἡ ἰδική μας κοινωνία, οἱ Χριστιανοὶ ἀδελφοί μας, ἀπὸ τὸ τόσον ὠφέλιμον αὐτὸ βιβλίον; Αὐτὸ εἶναι τὸ πράσινον, τὸ ἀνθισμένον λειβάδι, ὅπου ἡ ψυχὴ τρέφεται. Ἀντὶ αὐτοῦ ὅμως προτιμῶνται τὰ ἄγρια καὶ δηλητηριώδη βότανα μὲ τὰ ὁποῖα εἶναι παραγεμισμένα τόσα βιβλία ἐλαφρᾶς φιλολογίας, βιβλία ποὺ καταστρέφουν τὴν ψυχὴν τοῦ νέου πρὸ πάντων.

Ὁ θεῖος Χρυσόστομος ἐκθειάζει τὰ καλὰ βιβλία, «τὰ πνευματικὰ βιβλία» ὅπως λέγει. Ἀπὸ τὰ βιβλία αὐτά, ἀπὸ τὰ ὁποῖα εἶναι καὶ τὰ τῆς Ἁγίας Γραφῆς, προέρχεται μεγάλη παρηγορία, καὶ μόνον ποὺ τὰ βλέπομεν, προσθέτει, μᾶς κάμνουν ὀκνηροὺς πρὸς τὴν ἁμαρτίαν. Μόλις κανεὶς ἐγγίσῃ τὸ εὐαγγέλιον, ἀμέσως ἐδημιούργησε μεταβολὴν εἰς τὸν ἔσω ἄνθρωπον, καὶ ἀπεμακρύνθη ἀπὸ τὰ βιωτικὰ καὶ μόνον μὲ τὴν ὄψιν τοῦ ἱεροῦ εὐαγγελίου. Ἂν δὲ προστεθῇ καὶ καλὴ ἀνάγνωσις μὲ προσοχὴν γινομένη τότε ἡ ψυχὴ «καθάπερ ἐν ἱεροῖς ἀδύτοις τελουμένη, ἐκκαθαίρεται καὶ βελτίων γίνεται τοῦ θεοῦ ὁμιλοῦντος αὐτῇ διὰ τῶν γραμμάτων ἐκείνων» [3]). Δὲν πρέπει νὰ στερῆται ὁ χριστιανός μας ἀπὸ τὴν τόσον ὠφέλιμον διὰ τὴν ψυχὴν τροφὴν αὐτήν. Καὶ βιβλία ἔχοντα σχέσιν μὲ τὸ περιεχόμενον τοῦ εὐαγγελίου τοῦ Χριστοῦ νὰ τοῦ προσφέρωμεν καὶ τακτικῶς ἐπ᾿ ἐκκλησίας νὰ διερμηνεύωμεν καὶ καταλλήλως νὰ ἀναπτύσσωμεν τὸ θεῖον βιβλίον ἀποδεικνύοντες τοιουτοτρόπως ὅτι καὶ σήμερον καὶ πάντοτε τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ «δύναμις Θεοῦ ἐστιν εἰς σωτηρίαν παντὶ τῷ πιστεύοντι» [4]).

Δὲν θὰ λησμονήσωμεν, ὡς πρὸς τὸ θέμα αὐτό, καὶ τὴν παραγγελίαν τοῦ μεγάλου, τοῦ σοφοῦ Βασιλείου, ἐπισκόπου Καισαρείας τῆς

---

[3]) Λόγος Γ΄ εἰς τὸν Λάζαρον. Migne 48 στ. 993. Εἰς τὸν τόμον 52 στ. 397 διαβάζομεν «ἐὰν τῇ Γραφῇ προσέχῃς ἐκβάλλει σου τὴν ἀθυμίαν, φυτεύει σου τὴν ἡδονήν, ἀναιρεῖ τὴν κακίαν, ριζοῖ τὴν ἀρετήν, οὐκ ἀφίησιν ἐν θορύβῳ πραγμάτων τὰ τῶν κλυδωνιζομένων πάσχειν. Ἡ θάλασσα μαίνεται, σὺ δὲ μετὰ γαλήνης πλέεις, ἔχεις γὰρ κυβερνήτην τῶν Γραφῶν τὴν ἀνάγνωσιν, τοῦτο γὰρ τὸ σχοινίον οὐ διαρρήγνυσι τῶν πραγμάτων ὁ πειρασμός».

[4]) Ρωμ. α, 16.

Καππαδοκίας· θὰ προστρέχωμεν καὶ εἰς τοὺς θύραθεν συγγραφεῖς, εἰς τοὺς ποιητάς, λογοποιούς, ῥήτορας—ὅπως συνιστᾷ καὶ ὁ Σποενχάουερ—καὶ πρὸς ὅλους ἐκείνους ἀπὸ τὴν ἀνάγνωσιν τῶν βιβλίων τῶν ὁποίων θὰ προκύψῃ ὠφέλεια «πρὸς τὴν τῆς ψυχῆς ἐπιμέλειαν». Καὶ ἂν τὸ περιεχόμενον τῶν βιβλίων αὐτῶν ἔχῃ συγγένειαν καὶ ὁμοιότητα πρὸς τὰς ἐννοίας τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου, ὠφέλιμος θὰ μᾶς εἶναι ἡ γνῶσίς των· ἂν δὲ ὄχι, τότε θέτοντες τὰ δύο παράλληλα καὶ μανθάνοντες τὴν διαφοράν, ὄχι ὀλίγον ὠφελούμεθα εἰς τὸ νὰ βεβαιωθῶμεν καλύτερον περὶ ἐκείνου ποὺ εἶναι ἀνώτερον. («Τό γε παράλληλα θέντας, καταμαθεῖν τὸ διάφορον, οὐ μικρὸν εἰς βεβαίωσιν τοῦ κρείττονος») [5].

Τὴν ὠφέλειαν τῶν καλῶν βιβλίων, κάθε ἄνθρωπος ὁπωσδήποτε νοήμων, τὴν αἰσθάνεται, ὅπως ἤδη εἶπον, μόνος του. Καθὼς ξεχωρίζει τὰ ἄνθη ἀπὸ τὰ ἄχρηστα καὶ τὰ βλαβερὰ βότανα, ἔτσι διακρίνει τὰ ὠφέλιμα ἀπὸ τὰ βλαβερὰ βιβλία. Ἀρκεῖ νὰ μὴ γίνῃ σκλάβος κακῆς συνηθείας· ἡ αἰχμαλωσία αὐτὴ καθιστᾷ ἄχρηστον καὶ τὴν νοημοσύνην καὶ ὅλα τὰ ἄλλα νοητικὰ καὶ ἠθικὰ προσόντα.

† Ο ΗΛΙΟΥΠΟΛΕΩΣ ΓΕΝΝΑΔΙΟΣ

---

[5]) **«Πρὸς τοὺς Νέους ὅπως ἂν ἐκ τῶν ἑλληνικῶν ὠφελοῖντο λόγων». Migne τόμ. 31 στ. 568, 569.**

ΑΥΤΟΒΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΤΟΝ ΤΙΤΛΟΝ τοῦ Ἐπισκόπου ἐδέχθη ὁ Γρηγόριος μὲ ἐκ τῶν προτέρων σκέψιν νὰ μὴ μεταβῇ εἰς τὰ Σάσιμα, ὅπου οὔτε ἀνάγκη τοῦ κηρύγματος τοῦ θείου Λόγου ὑπῆρχε, οὔτε ὑπόσχεσις μεταβάσεως πρὸ τῆς ἐκλογῆς αὐτοῦ. Καθαρὰ λέγει ὁ ποιητὴς ὅτι ἐδέχθη τὴν Ἐπισκοπὴν Σασίμων «πατρὸς ἐκπλῆσαι πόθον», χάριν τοῦ πατρός του, οὗτινος ὡς γερηρακότος ἡ ἐπιθυμία ἔπρεπε νὰ γίνῃ σεβαστή. Δὲν μετέβη λοιπὸν εἰς τὰ Σάσιμα, λέγων ὅτι οὔτε μίαν λατρείαν δὲν προσέφερεν ἐκεῖ τῷ Θεῷ, οὔτε μετὰ τοῦ λαοῦ συνεπροσευχήθη, οὔτε τινὰ τῶν κληρικῶν ἐχειροτόνησε καὶ παρακαλῶν τοὺς Ἐπισκόπους πρῶτον:

στῆσαί τινα ἄνδρα τῷ πολίσματι σκοπὸν
λέγων ἀληθῶς, ἓν μὲν ὡς οὔπω τινὰ
εἰληφὼς εἴην γνωρίμῳ κηρύγματι

δεύτερον δέ, διὰ νὰ ἐκτελέσῃ παλαιὰν αὐτοῦ ἀπόφασιν, ποὺ ἦτο νὰ ἀφήσῃ καὶ νὰ φύγῃ φίλους καὶ ζητήματα. Ἐν τῷ μεταξὺ ἀπέθανον οἱ γονεῖς του, Γρηγόριος καὶ Νόννα, καὶ ἔμεινεν ἐλεύθερος, ἀπηλλαγμένος τῶν ὑποχρεώσεων δηλαδή, ὁπότε ἀνεχώρησε,

Πρῶτον μὲν ἦλθον εἰς Σελεύκειαν φυγὰς
τὸν παρθενῶνα τῆς ἀοιδίμου κόρης [Θέκλας]
. . . .
Καί μοι διῆλθεν οὐ βραχὺς τῇδε χρόνος.

— Καὶ εἰς τὴν Σελεύκειαν μέσα εἰς τὸν παρθενῶνα τῆς Θέκλης ἔμεινα ὄχι σύντομον καιρόν, ἀλλὰ καὶ ἐκεῖ μὲ ἐπεσκέφθη ὁ ἐσμὸς τῶν κακῶν μου. Συνήντησα ἐδῶ πλῆθος πραγμάτων ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἔπρεπε νὰ ὑπεκφύγω, οὐδὲν τὸ καλόν, ἐξ ὅσων ἐνόμιζα ὅτι θὰ εὕρω εἰς τὴν μοναχικὴν ἐκείνην ζωήν, οὐδὲν καλὸν εὑρῆκα, ὁπότε μοῦ ἐγένετο πρόσκλησις μεταβάσεως εἰς τὴν Νέαν Ρώμην.

Ἀπὸ τοῦ στίχου 562 καὶ ἑξῆς ὁ αὐτοβιογραφῶν ποιητής, ρήτωρ, μοναχός, ἐπίσκοπος καὶ θεολόγος Γρηγόριος παρέχει ἐνδιαφερούσας καὶ αὐθεντικὰς φυσικῷ τῷ λόγῳ πληροφορίας περὶ τῆς ἐνταῦθα θρησκευτικῆς καὶ ἐκκλησιαστικῆς καταστάσεως, προοιμιαζόμενος οὕτως εἰπεῖν καὶ

δικαιολογῶν τὸ ὅ,τι ἀπεδέχθη τὴν πρόσκλησιν, γενομένην ἐκ μέρους μικρᾶς ὁμάδος ὀρθοδοξούντων κατοίκων τῆς Πόλεως, ὅπως ἀναφέρει παρακατιών.

— Ἡ φύσις δὲν ἔδωκε δύο Ἡλίους, ἔχομεν ὅμως δύο Ρώμας τῆς ὅλης οἰκουμένης. Αὗται εἶναι λαμπτῆρες, τόσον διαφέροντες ἀλλήλων εἰς ἀπόστασιν ὥστε ἡ μὲν—ἡ Νέα Ρώμη—«προλάμπει ἡλίου» ἡ δὲ Παλαιὰ πρὸς δυσμὰς τῆς Νέας «συζύγως ἀντανίσχει κάλλει κάλλος». Καὶ ταύτης μὲν ἡ πίστις ἦτο καὶ νῦν ἐστιν εὔδρομος, καθὼς πρέπει νὰ εἶναι ἡ πίστις τῆς προέδρου πόλεως, σεβομένης ὀρθὰ τὰ περὶ Θεοῦ. Ἡ ἰδική μου ὅμως—ἡ Νέα Ρώμη—ἡ ἔπειτα ὄχι ἰδική μου, μετὰ τὴν ἀποχώρησιν ἐκεῖθεν, ἦτο προηγουμένως ὀρθόπους, ὀρθόδοξος, τώρα ὅμως ὄχι πλέον, καὶ «ἐν βυθοῖς ἔκειτο ἀπωλείας» ἀφότου τὸ κοῦφον ἄστυ, ἡ πλήρης ὅλων τῶν κακῶν Ἀλεξάνδρεια, ἔπεμψεν εἰς τὴν Πόλιν τὸν Ἄρειον, τὸ βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως. Αὐτὸς πρῶτος εἶπεν «ἡ Τριὰς οὐ σεπτέα» ὅτι δηλαδὴ κακῶς σεβόμεθα τρία πρόσωπα Θεοῦ. Αὐτὸς ἔτεμεν ἀνίσως τὴν ἀμέριστον μίαν οὐσίαν τῆς θεότητος καὶ ἔκτοτε κατετμήθημεν καὶ ἡμεῖς εἰς πολλὰς ὁδοὺς καὶ αἱρέσεις! Ἀθλιωτάτη κατήντησεν ἡ Πόλις-κρύπτουσα ὅμως μικρὸν σπέρμα ζωτικῆς πνοῆς, ψυχὰς τελείας λόγῳ πίστεως, λαὸν βραχὺν καὶ ὀλίγον μέν, ἀλλὰ πολὺν κατὰ Θεόν, ὅστις λογαριάζει καρδίας καὶ ὄχι πλῆθος. Ὑπῆρχεν ἐδῶ κάποιο πιστὸν φύτευμα, τιμιώτατον κλῆμα, συνετοὶ Χριστιανοὶ ὀρθοδοξοῦντες ἐντὸς τοῦ χάους, ποὺ εἶχεν ἀρχίση νὰ δημιουργῆται ἐξ αἰτίας τοῦ Ἀρείου καὶ τῶν τριαδικῶν συζητήσεων καὶ κακοδοξιῶν. Καίτοι ἔζησα πάντοτε ἀπομεμονωμένον καὶ ἄγροικον βίον, ἦτο γνωστὸς φαίνεται ὁ βίος καὶ ὁ λόγος μου καὶ πρὸς αὐτοὺς τοὺς ἐκλεκτοὺς πιστοὺς «ἔπεμψεν ἡμᾶς ἡ Χάρις τοῦ Πνεύματος»

πολλῶν καλούντων ποιμένων καὶ θρεμμάτων (=λαϊκῶν)
λαοῦ βοηθοὺς καὶ λόγου συλλήπτορας

διὰ νὰ δροσίσω μὲ εὐσεβὲς ρεῦμα λόγου ψυχὰς ἀνύδρους μὴ τελείως ἀποξηρανθείσας καὶ «χλοαζούσας ἔτι» διὰ νὰ συντηρηθῇ ὁ λύχνος τοῦ φωτὸς μὲ τροφὴν ἐλαίου, διὰ νὰ καταλυθοῦν μὲ στερεὰ ἐπιχειρήματα καὶ οἱ παραπλανηθέντες ὑπὸ τῶν αἱρετικῶν, νὰ ἀπαλλαγοῦν οἱ ἐμπεσόντες εἰς βρόχους σοφιστειῶν! Ἦσαν, οἱ παραπλανῶντες, γλῶσσαι λάβροι καὶ πολύστροφοι πλέκται λόγων—ὅπως εἶναι καὶ τώρα οἱ κατὰ τῆς ὀρθοδόξου πίστεως προπαγανδίζοντες καὶ καταστρέφοντες τὴν ἁπλότητα τῆς πίστεως, ὡμοίαζον ἱστοὺς ἀράχνης, σαθρὰ δεσμωτήρια «τὰ κοῦφα συνδέοντες ἰσχυροῖς γέλως»!

— Οὕτω καὶ ὑπὸ τοιαύτας συνθήκας λοιπὸν ἦλθον εἰς τὴν Νέαν

Ρώμην, ἄκων ἀπαχθεὶς ὑπὸ βιαίων ἀνδρῶν ὡς συνήγορος τοῦ λόγου τῆς πίστεως εἰς περίστασιν κατὰ τὴν ὁποίαν ἐθρυλεῖτο ὅτι θὰ γίνῃ συνείλυσις Ἐπισκόπων (συνέλευσις, σύνοδος) ἐπεισαγόντων νεοφανῆ αἵρεσιν ταῖς φίλαις Ἐκκλησίαις.

Ἐνταῦθα (στίχ. 652 κ. ἑ.) ὁ Γρηγόριος θεολογεῖ περὶ τοῦ Χριστοῦ. Ἀναιρεῖ προηγουμένως τὴν νεήλυν αἵρεσιν ἀναιροῦσαν τὴν περὶ τοῦ ἐνανθρωπήσαντος Χριστοῦ διδασκαλίαν τῆς Ἐκκλησίας καὶ προβάλλουσαν θεωρίαν καθ' ἣν εἰσάγεται ἄνους τις Θεός, ὡς νὰ φοβῆται μήπως ὁ νοῦς μάχηται Θεῷ! Ἔπειτα ἔρχονται οἱ ἀντίθετοι τῶν ἀσκόπως εἰσαγόντων δύο Υἱούς, τὸν ἐκ τοῦ Θεοῦ Πατρὸς καὶ τὸν ἐκ Παρθένου, οἱ συγχέοντες τὰ πράγματα καὶ ἄλλα ἀντ' ἄλλων θεολογοῦντες. Καὶ ἐξανέστη τότε ἐναντίον αὐτοῦ ἡ Πόλις ὡς εἰσάγοντος ἀντὶ τοῦ ἑνὸς πλείονας θεούς! ἐπιλέγει ὁ θεολόγος. Δὲν εἶναι παράξενον τὸ πρᾶγμα ὅμως, διότι ὁ κόσμος τῆς Πόλεως εἶχε θρησκευτικὴν ἀγωγὴν τοιαύτην ὥστε νὰ προδίδεται ὅτι τελείως ἀγνοεῖ τὴν εὐσεβῆ περὶ Θεοῦ ἄποψιν, πῶς δηλαδὴ ἡ Μονὰς τριάζεται καὶ ἀφ' ἑτέρου πῶς ἡ Τριὰς ἑνίζεται.

— Οἱ ἐχθροὶ τῆς ἀληθείας ἔφθασαν μέχρι λιθοβολισμοῦ μου. Ὡς φονεὺς εἰσήχθην εἰς δίκην πρὸ τῶν ὑπάτων, οἱ ὁποῖοι ἕνα μόνον νόμον ἔχουν, νὰ κολακεύουν τὸν λαόν. Ἐδικαζόμην, ἀλλ' εἶχα συνήγορον τὸν Χριστόν, ὁ Ὁποῖος ἀπὸ στόματα λεόντων ἔσωσε τὸν Δανιήλ, μὲ ἐδόξασεν ὁ Χριστὸς ὁ Ὁποῖος τὴν κοιλίαν τοῦ κήτους μετέβαλεν εἰς τόπον προσευχῆς τοῦ Ἰωνᾶ! Δὲν ἐστέκετο καλὰ ὁ λεώς. Πῶς δὲ ναῦς ἢ πόλις, ἢ στρατός, ἢ χορός, ἢ οἶκος ἠμπορεῖ νὰ σταθῇ ἔχων ἐντός του βλαβερὰ στοιχεῖα; Μὴ ἔχων θρησκευτικὴν βάσιν καλὴν ὁ λαὸς ἐκόπτετο, ἐσπαράσσετο, ἐρριπτεῖτο. Οἱ πεινασμένοι λύκοι ἦσαν εἰς ἀντίθεσιν πρὸς τὴν ἐμὴν ἀτεκνίαν. Ἐμὲ ἐθεώρουν ἀφόρητον, **ἐμὲ τὸν πενέστατον, τὸν ρικνόν, κάτω νεύοντα καὶ δυσείμονα, μὲ χαλινοὺς εἰς τὴν γαστέρα, μὲ δάκρυα εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς τετηκότα, οὔτε ὡραῖον τὴν ὄψιν, ξένον ὄντα καὶ πλάνητα, κρυμμένον εἰς τὸ σκότος τῆς ἀφανείας,** καὶ φυσικὰ δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ ὑποφέρουν καὶ νὰ μὲ βλέπουν ἀνώτερον τῶν σοφῶν καὶ ἰσχυρῶν. Καὶ ἐξηκούοντο τὰ ἑξῆς: Ἡμεῖς θωπεύομεν, σὺ δὲ ὄχι, ἡμεῖς τιμῶμεν θρόνους σὺ δὲ τὴν εὐλάβειαν, ἡμεῖς ἀγαπῶμεν τὰ ἀρτύματα, σὺ δὲ τὴν εὐτέλειαν. Τρώγων ἅλας καὶ ἄρτον μόνον καταπτύεις τὴν πολυτελῆ ζωὴν τῆς τρυφῆς καὶ ἀλαζόνος ἀπολαύσεως. Ἐνῶ οἱ ἐχθροί μου ἦσαν κόλακες καὶ χαμαιλέοντες καὶ πολύχρωμοι πολύποδες, ἐγὼ ἐστεκόμην ὡς ἀκλόνητος ἄκμων, διότι ἡ πίστις εἶναι πάντοτε ἡ μία καὶ ἀληθινή.

Ἀλλὰ τὸ σημεῖον τῶν ἐν τῇ Πόλει ταύτῃ παθημάτων καὶ ἀγώνων, ὅπερ ἀδυνατεῖ νὰ λησμονήσῃ καὶ πικρὰ τονίζει ὁ Θεολόγος ποιητής,

εἶναι τὸ πρόσωπον τοῦ πρώην κυνικοῦ Μαξίμου. Ὁ ἐξ Αἰγύπτου ἐνσκήψας κτηνώδης οὗτος φιλόσοφος ἐπροξένησεν εἰς αὐτὸν κακὰ μεγαλύτερα τῶν προξενηθέντων ποτὲ εἰς τοὺς Αἰγυπτίους, οἷα ἦσαν τὸ αἷμα, οἱ βάτραχοι, αἱ σκνῖπες, ἡ κυνόμυια, ἡ φθορὰ τῶν κτηνῶν, ἡ φλυκτίς, ἡ χάλαζα, ἡ ἀκρίς, τὸ σκότος, ὁ ὄλεθρος τῶν πρωτοτόκων τέκνων τῶν Αἰγυπτίων! Μὲ τρομερὰ ἐπίθετα διακοσμοῦν οἱ γρηγοριανοὶ στίχοι τὸν Μάξιμον, ὅστις ὑπῆρξεν ἄτιμος φίλος, δόλιος συνεργάτης, αἰωνίως δολιευόμενος ραδιουργῶν καὶ μηχανορραφῶν κατὰ τοῦ εὐεργέτου. Ἐδοκίμασε ἁπάσας τὰς ἐκ τῆς ἀχαριστίας πικρίας, ὁ ἀφελὴς πρώην Ἐπίσκοπος Σασίμων. Συνειργάσθη ἔπειτα μὲ ὅλους τοὺς ἐχθροὺς τοῦ Γρηγορίου, τοὺς ἐξ Αἰγύπτου ἐλθόντας ἐδῶ. Οἱ σοφοὶ κρατοῦν τὴν ἀλήθειαν, ὁ δὲ Μάξιμος ἐσέβετο τὸν χρυσόν!

Οὔπω δὲ δεινὸν εἰ τὰ τοῦ κόσμου μόνα
πλέον παρ' ἡμῖν ἰσχύει τοῦ Πνεύματος.

Πολὺν χρυσὸν κατέχων ὁ κύων (= ὁ κυνικός) ἐραδιούργει καὶ ἐκινεῖτο διαρκῶς. Πόθεν δὲ ὁ χρυσός; Ἐλήστευσε πρεσβύτερόν τινα ἐλθόντα ἐκ Θάσου καὶ φέροντα τῆς ἐκεῖ ἐκκλησίας χρυσὸν διὰ νὰ ἀγοράση προικονησιακὰ μάρμαρα! Τὸν ἐξηπάτησε μὲ ἐλπίδας καὶ ἀπέκτησε χρυσὸν ποὺ εἶναι ὑπηρέτης τῶν κακῶν, πιστὸς συνεργάτης, γνήσιος συνέμπορος. Ὁ ἄχρυσος φίλος θεωρεῖται ἄχρηστος! ὅπου τιμᾶται ἡ ὕλη μοναχά.

Ἐλθόντες ἔπειτα κληρικοί τινες πρὸς συμπλήρωσιν τοῦ κακοῦ ἐνώπιον ἀποβλήτων τῆς Ἐκκλησίας ἐχειροτόνησαν τὸν Μάξιμον τοῦτον, κείραντες ἀντὶ νὰ δέσουν τὸν κύνα! καὶ οὕτω ὁ κύων ἔγινε ποιμήν, ὢ τῆς ἀτιμίας! ἂν καὶ ὡς ποιμὴν ἀπεδείχθη ὅτι δὲν εἶχε παύση νὰ εἶναι κύων, κύων ἔρημος, ἐν χρῷ κεκαρμένος χωρὶς κόμην μὲ γυμνὴν κεφαλήν, ἄνευ τοῦ πρὸ τῆς οὐρᾶς κάλλους, μὴ στρέφων τὴν ποίμνην, ἐπιδρομὰς κάμνων πρὸς ἁρπαγὴν ὀστέων ἐκ τῶν σφαγείων! Ἀλλὰ θὰ μοῦ εἴπη τις: σὺ ἕως χθὲς τὸν εἶχες φίλον, τώρα τί λέγεις; Ὁμολογῶ ὅτι ἠπατήθην. Ἐξηπατήθην ὡς ὁ Ἀδὰμ διὰ τῆς γεύσεως

Ὡραῖον ἦν τὸ πικρὸν εἰς ὄψιν ξύλον!
Τὸ σχῆμα μ' ἠπάτησε τῆς ὁρωμένης
ἄχρι προσώπου πίστεως καὶ τῶν ρημάτων!

Ὁ Γρηγόριος ἔχει ἀφιερώσει καὶ ἰδιαίτερον ποίημα εἰς τὸν Μάξιμον αὐτόν, εἰς δὲ τὸ ἐξεταζόμενον ΙΒ' αὐτοβιογραφικὸν ἔπος ἀπασχολεῖται εἰς 200 καὶ πλέον στίχους. Ἦτο ἀπὸ τὰς ἀναμνήσεις του τὸ χειρότερον γεγονός, τὸ ἀπεχθέστερον πρόσωπον καὶ τὸ μόνον, τὸ μοναδικὸν πρόσωπον κατὰ τοῦ ὁποίου ἐπιτίθεται ὀνομαστὶ καὶ ἀσυγκράτητα.

† **Ο ΚΥΔΩΝΙΩΝ ΑΓΑΘΑΓΓΕΛΟΣ**

Ο ΝΑΟΣ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ

ΕΔΙΡΝΕ - ΚΑΠΟΥ

ΚΑΙ ΤΟ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΣΟΦΙΑΣ

ΕΙΣ ΕΝΑ λόφον ὑψηλόν, ὄχι μακρὰν τῆς Μονῆς τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου τοῦ Βουλωμένου [1]), ὅπου ἐφιλοξενήθη καὶ τὸ Οἰκ. Πατριαρχεῖον ἀπὸ τοῦ 1593, κοντὰ εἰς τὴν Πύλην Χαρισίου ἢ Μυριάνδρου—μικρὸν δὲ πρὸ τῆς Ἁλώσεως πύλην Ἀδριανουπόλεως ὀνομασθεῖσαν (Ἐδιρνεκαπουσού), ἦτο κτισμένη ἡ ἀνδρῴα βυζαντινὴ Μονὴ τοῦ Ἁγίου Μεγαλομάρτυρος Γεωργίου. Ἡ μεγαλοπρεπὴς αὐτὴ Μονὴ κατηδαφίσθη κατὰ τὸ ἔτος 1555 ἐπὶ Σουλτὰν Σουλεϋμὰν τοῦ Κανουνί. Ἐπάνω εἰς τὴν τοποθεσίαν ἐκείνην ἔκτισε τὸ εὐρύχωρον καὶ φωτόλουστον τέμενος, τὸ μέχρι σήμερον σωζόμενον, ὀνομασθὲν δὲ Μίχρι-Μάχ τζαμιΐ, πρὸς τιμὴν τῆς τὸ ὄνομα αὐτὸ φερούσης θυγατρός του.

Κατὰ τὸ 1563 πρὸς κατοικίαν τῶν μοναχῶν καὶ πρὸς ἐκκλησιασμὸν τῶν πέριξ κατοικούντων Χριστιανῶν, ἐπέτρεψεν ἡ Ὀθωμανικὴ Κυβέρνησις ὅπως κτισθῇ ἡ ξυλοσκέπαστος μονὴ ἢ ἐκκλησία, ἐπ᾿ ὀνόματι τοῦ ἰδίου μεγαλομάρτυρος, ὀλίγα βήματα μακρὰν τῆς κατεδαφισθείσης Μονῆς. Πάντως, συμφώνως πρὸς τὰ τότε ἐπικρατοῦντα θέσμια, ἡ οἰκοδομὴ ἔγινεν ἐπάνω εἰς ἐρείπια ἄλλου ἀρχαίου χριστιανικοῦ ναοῦ [2]). Ἐντὸς τοῦ βορείου τοίχου τοῦ σημερινοῦ ναοῦ εἶναι χωσμένη μαρμαρίνη πλὰξ μὲ ἐπιγραφὴν δηλοῦσαν ὅτι ὁ ναὸς τοῦ Ἐδιρνὲ-καπού, ἀνεκαινίσθη «ἐν ἔτει 1726». Ἐκάη δὲ μαζὶ μὲ ἄλλας ἐκκλησίας κατὰ τὸ 1730, καθὼς ἀποδεικνύεται δι᾿ ἐπισήμου τουρκικοῦ ἐγγράφου τὸ ὁποῖον δημοσιεύω εἰς τὸν πρῶτον τόμον τῆς Φ. Βιβλιοθήκης μου. Ἀναφέρω αὐτὸ τὸ μαρτύριον τοῦ τοίχου διὰ νὰ ἀποδείξω ὅτι ὁ ναὸς δὲν ἐκτίσθη κατὰ τὸ 1698, ἀλλὰ κατὰ τὴν προσημειωθεῖσαν χρονολογίαν.

Εἰς τὴν Μονὴν τοῦ Ἁγίου Γεωργίου [3]) — ὅπου τώρα τὸ προμνη-

---

[1]) Βλέπε ἐμὴν μελέτην «Σημειώσεις... ἐν «Ὀρθοδοξίᾳ 1941, σελ. 205, 206, σημ. 5.

[2]) Βλέπε ἐμὴν Φωτίειον Βιβλιοθήκην Α΄ 50, ὅπου καθορίζεται ἡ ἀρχαιότης ἑνὸς χριστιανικοῦ ναοῦ δι᾿ ἐπισήμου τουρκικοῦ ἐγγράφου.

[3]) Φωτ. Βιβλιοθήκη Α΄ σ. 241. Καὶ εἰς περιοδικὸν «Ἀπ᾿ ὅλα» Ἀπρίλιος 1919, σ. 656, 666. Ἔγραψε καὶ ὁ Ἰωαννίδης εἰς τὸ περιοδικὸν τοῦ Φιλ. Συλλόγου Κ/πόλεως Β΄ σ. 60, 61 κ. ἀ «Ν. Ἑλληνομνήμων» τόμ. 4, σ. 122 καὶ Γ. Σωτηρίου Κειμήλια τοῦ Οἰκ. Πατριαρχείου 1938 σ. 66 κ. ἑξ.

σθὲν τέμενος—ἐφυλάσσετο, ὡς καὶ ἄλλοτε ἔγραψα, εὐαγγέλιον ἐκ μεμβράνης τοῦ 12 αἰῶνος, τὸ ὁποῖον ἱερομόναχός τις Ἀρσένιος ὀνομαζόμενος, ἀπὸ τὴν Κρήτην καταγόμενος, κατεχομένην τότε ὑπὸ τῶν Βενετῶν, προσέφερεν κατὰ τὸ ἔτος 1438 ὡς δῶρον εἰς τὸν τότε ἐν Φερράρᾳ διατρίβοντα Οἰκ. Πατριάρχην Ἰωσὴφ τὸν Βον. Τὸ ἱερὸν αὐτὸ εὐαγγέλιον προωρίζετο διὰ τὸν ναὸν τῆς τοῦ Θεοῦ Σοφίας. Τῇ 6ῃ Ἰουνίου τοῦ ἰδίου ἔτους, εὑρισκομένου τοῦ Εὐαγγελίου εἰς τὸν ναὸν ἐκεῖνον, ἔγινεν ἡ πρᾶξις τῆς ἀφιερώσεως, ἡμέραν Κυριακὴν μετὰ τὴν θείαν λειτουργίαν «παρόντων τῶν ἀρχιερέων καὶ τῶν ἀρχόντων τῆς ἐκκλησίας» καθὼς αὐτολεξεὶ ἀναφέρει τὸ εἰς τὸ τέλος τοῦ Εὐαγγελίου καταχωρισθὲν σχετικὸν σημείωμα τοῦ τότε ὑπομνηματογράφου. Ὁ ἀείμνηστος Σκ. Βυζάντιος γράφει εἰς τὸ ἔργον του «Κωνσταντινούπολις» Α΄ σ. 351 ὅτι τὸ Εὐαγγέλιον αὐτὸ ἐδωρήθη εἰς τὸν ναὸν τῆς Ἁγίας Σοφίας «καὶ συμπαραληφθὲν ὑπὸ τοῦ πατριάρχου εἰς Φλωρεντίαν, ἐκεῖθεν πάλιν, μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ, ἐστάλη εἰς Ἁγίαν Σοφίαν». Πρόκειται περὶ φανερᾶς ἀνακριβείας. Ὁ συγγραφεὺς τῆς Κωνσταντινιάδος Κωνστάντιος ὁ ἀπὸ Σιναίου Οἰκ. Πατριάρχης, τὸν ὁποῖον ἀντιγράφει ὁ Σκαρλάτος, ὄχι μόνον εἰς τὸ θέμα αὐτὸ ἀλλὰ καὶ εἰς πολλὰ ἄλλα, ἀναφέρει τὰ ἑξῆς· «ἐδόθη (τὸ ἱ. Εὐαγγέλιον) Ἰωσὴφ τῷ Οἰκ. Πατριάρχῃ, τῷ ἐπὶ λόγῳ τῆς δῆθεν ἐκείνης ἑνώσεως εἰς Φερράραν ἀποδημοῦντι, τὸ ὁποῖον **ἐκεῖθεν σταλὲν παρὰ τοῦ πατριάρχου,** ἐναπετέθη εἰς τὴν Ἁγίαν Σοφίαν, καθὼς τοῦτο ὁ τότε ἐν Κ/πόλει ὑπομνηματογράφος τῆς Μ. Ἐκκλησίας, περὶ τὸ τέλος τοῦ Εὐαγγελίου ἐσημειώσατο». Ὁ Σκαρλάτος ἀναφέρει τὴν τελευταίαν φράσιν χωρὶς νὰ προσέξῃ εἰς τὰς λοιπάς. Πῶς παρέλαβε τὸ Εὐαγγέλιον ὁ Πατριάρχης μαζί του εἰς τὴν Φερράραν ἀφοῦ ἡ σημείωσις τοῦ ὑπομνηματογράφου ρητῶς ἀναφέρει «τὸ παρὸν ἅγιον Εὐαγγέλιον ἀφιερώθη παρὰ τοῦ ὁσίου τούτου ἐν ἱερομονάχοις, εἰς τὸν περιώνυμον ναὸν τῆς τοῦ Θεοῦ Σοφίας, ὄντος τοῦ Παναγιωτάτου. . . **ἐν Φερράρα**. . .». Ἡ ἐπίσημος πρᾶξις τῆς ἀφιερώσεως κατεχωρίσθη, ὡς ἤδη ἐσημειώθη, εἰς τὸ τέλος τοῦ χειρογράφου εὐαγγελίου κατὰ Ἰούνιον τοῦ 1438, ὁ δὲ Πατριάρχης Ἰωσὴφ ἀπὸ τοῦ Φεβρουαρίου τοῦ ἰδίου ἔτους εὑρίσκετο εἰς τὴν Φερράραν.

Τὸ Εὐαγγέλιον ἐφυλάχθη εἰς τὸν ἱερὸν ναὸν ἐπὶ 15 μόνον ἔτη. Κατὰ τὰς ἡμέρας τῆς Ἁλώσεως, καθὼς ἀναφέρει Γεννάδιος ὁ Σχολάριος καὶ ἄλλοι συγγραφεῖς, ἀπὸ τὰ βιβλία «τὰ μὲν καταπεπάτηται, τὰ δὲ εἰς ὑπερορίαν ἤχθη» [4]). Ἐκ τῶν σκορπισθέντων ἓν ἦτο καὶ τὸ περὶ οὗ ὁ

[4]) Σχολαρίου «Τὰ Ἅπαντα» τόμ. Α΄ σ 285, 288. Κριτόβουλος I, 62. Δούκας ἔκδ. Βόνν. σ. 312. Σκ. Βυζάντιος «Κωνσταντινούπολις» Α΄ σ. 173—174. Π.

λόγος Εὐαγγέλιον, τὸ ὁποῖον, εἴτε τότε εἴτε ἀργότερον, ἐμμέσως περιῆλθεν εἰς τὴν οἰκογένειαν τοῦ Ἀρχιερέως Γενναδίου Τζιμιλάρα, τοῦ ὁποίου ὁ ἀνεψιὸς Μανουήλ, ἔχων ἐκκλησιαστικὸν ὀφφίκιον, ἄρχων, ἐδώρησεν εἰς τὴν Μονὴν τοῦ Ἁγίου Γεωργίου τὸ ἔτος 1568, ἤτοι 115 ἔτη μετὰ τὴν Ἅλωσιν. Περὶ τῆς δωρεᾶς ταύτης γίνεται ἰδιαιτέρα μνεία εἰς στήλην εὑρισκομένην παραπλεύρως τοῦ μέρους ὅπου ἡ ἀφιέρωσις. Οἱ μοναχοὶ ἐφύλαξαν τὸ πολύτιμον κειμήλιον. Ἐφρόντισαν δὲ «πόνοις Εὐσταθίου διακόνου» καὶ ἐξόδοις προκρίτου τινὸς νὰ κατασκευάσουν τὰ μέχρι σήμερον διατηρούμενα ἐπαργυρωμένα καλύμματα. Τὸν περὶ τὴν φυλακὴν τοῦ ἱστορικοῦ αὐτοῦ θησαυροῦ ζῆλον ἔδειξαν καὶ οἱ διαδεχθέντες τοὺς μοναχοὺς εἰς τὴν διοίκησιν τοῦ ἱ. ναοῦ ἐπίτροποι ὅλων τῶν ἐποχῶν. Ὄχι μόνον δὲν ἐδέχθησαν τὴν εἰς τὰ Πατριαρχεῖα παράδοσιν αὐτοῦ, ἀλλὰ πρὸς μεγαλυτέραν ἀσφάλειαν προεκάλεσαν καὶ ἰδιόχειρα σημειώματα διαφόρων Πατριαρχῶν ἀπειλούντων δι᾽ ἀφορισμοῦ τὸν οὕτως ἢ ἄλλως μέλλοντα νὰ μετατοπίσῃ αὐτὸ (Σαμουὴλ 1768, Κυρίλλου τοῦ 4ου 1815 καὶ ἄλλων). Ἡ μεταφορὰ τοῦ ἱεροῦ αὐτοῦ Εὐαγγελίου ὡς καὶ ἑνὸς ἄλλου, μεμβρανίου ὡσαύτως, ἔλαβε χώραν ἐπὶ τοῦ Πατριάρχου Φωτίου (1929—1935), γενομένης εἰδικῆς πράξεως ἐν τῇ ὁποίᾳ ἐτέθη καὶ μία ὑποχρέωσις τοῦ ἑκάστοτε Πατριάρχου, ὅπως δ.λ.δ. χοροστατῇ, ἐν τῷ εἰρημένῳ ναῷ τὴν Κυριακὴν τὴν ἀκολουθοῦσαν τὴν ἑορτὴν τοῦ μεγαλομάρτυρος Γεωργίου. Ὁ κ. Γ. Σωτηρίου παρασυρθεὶς ἐκ τοῦ τελευταίου σημειώματος τοῦ Πατριάρχου Γερμανοῦ τοῦ Δ' (1853) ἐσημείωσεν ὅτι μεταφορὰ 5) καὶ παράδοσις εἰς τὰ Πατριαρχεῖα ἔγινε τὸ 1853. Τὸ εὐαγγέλιον αὐτὸ γραμμένον εἰς διστήλους σελίδας διὰ μεγάλων ὡραίων γραμμάτων ἐπὶ ἀρίστης μεμβράνης περιέχει τὰς εὐαγγελικὰς περικοπὰς τῶν Κυριακῶν καὶ τῶν μεγάλων ἑορτῶν, εἰς τὸ τέλος δὲ καὶ τὰ ἕνδεκα ἑωθινά! Πρόκειται δ.λ.δ. περὶ ἀτελοῦς εὐαγγελιαρίου. Ἀνῆκε δὲ εἰς τὸν δωδέκατον αἰῶνα. Προῆλθεν ἀπὸ τὴν Κρήτην καὶ κατὰ πᾶσαν πιθανότητα, ἵνα μὴ εἴπω βεβαιότητα, ἀπὸ τὴν μονὴν Ἀγκαράθου εἰς τὴν ὁποίαν ἀνῆκεν ὁ προμνησθεὶς Ἀρσένιος. Κατὰ τὸ ἴδιον ἔτος (1438), ὁπότε ὁ ἱερομόναχος Ἀρσένιος ἐκόμισε τὸ Εὐαγγέλιον εἰς τὸν Πατριάρχην Ἰωσὴφ Β' εἰς Φεράραν, τότε ἀκριβῶς καὶ ὁ ἱερεὺς Γεώργιος τοῦ Δραζίνουτα ἀπετελείωσε τὸ χειρόγραφον τῆς μονῆς Ἀγ-

---

Ζερλέντου «Σημειώματα ἐκ τῶν Σουηκικῶν χρονικῶν» σ. 11. Ἐμὴν Φωτ. Βιβλιοθήκην Α' σ. στ'—ζ'. Ἀλ. Πασπάτη «Ἡ Ἅλωσις τῆς Κ/πόλεως» 1939, Ἀθῆναι, σ. 163, σημ. 15.

5) Κειμήλεια 66. Δὲν τὸν ἐπληροφόρησαν καταλλήλως, φαίνεται, οἱ τότε ἀνώτεροι κληρικοὶ ὑπάλληλοι.

καράθου τῆς Κρήτης τὸ ὁποῖον σήμερον ἀπόκειται εἰς τὸ Βρετ. Μουσεῖον τοῦ Λονδίνου καὶ φέρει ἀριθμὸν 34060 [6]).

Ὑπάρχει καὶ ἄλλο Εὐαγγέλιον ἐκ μεμβράνης κομισθὲν ὡσαύτως εἰς τὰ Πατριαρχεῖα ἀπὸ τὸν ἱ. ναὸν τοῦ Ἐδιρνὲ καποῦ ταυτοχρόνως μετὰ τοῦ ἄλλου εὐαγγελιαρίου. Καίτοι ὁ εἰσηγητὴς μακαρίτης Β. Ἀντωνιάδης—Ἐπιτροπῆς διορισθείσης ἐπὶ Πατριάρχου Κωνσταντίνου Ε΄ πρὸς σύνταξιν ἐπισήμου Πατριαρχικοῦ κειμένου τῆς Κ. Διαθήκης—σημειώνει εἰς τὴν ἔκθεσιν τῆς Ἐπιτροπῆς «ἐκ τῶν τῆς Ἁγίας Σοφίας», ἐν τούτοις τὸ χειρόγραφον αὐτὸ δὲν ἔχει ὑπὲρ ἑαυτοῦ τὰς ἀποδείξεις περὶ τῆς ἰδίας μὲ τὸ ἕτερον προελεύσεως.

† Ο ΗΛΙΟΥΠΟΛΕΩΣ ΓΕΝΝΑΔΙΟΣ

---

[6]) **Φωτίειος Βιβλιοθήκη Α΄ σ. 107, 108, 241, 242.**

ΤΑ ΟΡΘΟΔΟΞΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΑ ΒΙΒΛΙΑ

ΚΑΙ ΤΟ ΠΑΠΙΚΟΝ ΠΡΩΤΕΙΟΝ

(Συνέχεια ἐκ τῆς σελίδος 245 καὶ τέλος)

Κατόπιν τούτου ποία ἐκ τῶν λέξεων: «πέτρα» ἢ «λίθος» εἶναι ἡ καταλληλοτέρα διὰ νὰ ἐκφράσῃ, ἐὰν ὑπῆρχε, τὸ «πρωτεῖον» τούτου ἢ ἐκείνου τῶν Ἀποστόλων; Συμφώνως πρὸς τὰς προαναφερθείσας ἐνδείξεις αὐτοῦ τούτου τοῦ Ἀποστόλου Πέτρου δέον νὰ δώσωμεν τὴν προτίμησιν εἰς τὸν δεύτερον ὅρον, ἐὰν θὰ ἐθεωροῦμεν τὰς ἐκφράσεις τῶν ὕμνων ὡς δογματικὰς διατυπώσεις.

Δὲν ἔχομεν ὅμως τὸ δικαίωμα νὰ θεωρήσωμεν αὐτὰς τοιαύτας, διότι γνωρίζομεν ὅτι πηγὴ τῶν δογματικῶν διατυπώσεων δὲν εἶναι τὰ ποιητικὰ ἔργα—καὶ ἂν ἀκόμη ἀποτελοῦσι μέρος τῆς λειτουργίας—ἀλλὰ ἡ ἁγ. Γραφὴ καὶ ἡ ἱερὰ Παράδοσις. Ἡ πρώτη δὲ διδάσκει ἡμᾶς σαφῶς: «θεμέλιον ἄλλον οὐδεὶς δύναται θεῖναι παρὰ τὸν κείμενον, ὅς ἐστιν Ἰησοῦς Χριστός» (Α΄ Κορινθ. γ΄ 11). Περὶ τοῦ ἀληθοῦς καὶ μοναδικοῦ θεμελίου ἐφ᾽ οὗ ᾠκοδομήθη καὶ στηρίζεται ἡ Ἐκκλησία ἔρχεται νὰ πληροφορήσῃ ἡμᾶς καὶ τὸ α΄ τροπάριον ὅπου ψάλλεται κατὰ τὴν διάδοσιν τοῦ ἁγ. Ἐλαίου εἰς τὸν Ὄρθρον τῆς 29ης Ἰουνίου. Εἰς αὐτὸ καθορίζεται σαφῶς ὅτι: «Χριστὸς ἡ πέτρα, τῶν Ἀποστόλων πρόκριτε, διὰ σοῦ **ἐν ἑαυτῷ** τὴν Ἐκκλησίαν ἐθεμελίωσε...».

Ἐνταῦθα δέον νὰ ἐξηγήσωμεν τὸν λόγον δι᾽ ὃν ὁ ἅγ. Πέτρος ἐγκωμιάζεται εἰς τοὺς ἐκκλησιαστικοὺς ὕμνους ὡς «κλειδοῦχος τῆς χάριτος» ἢ «ταμίας ἀσφαλὴς τῆς βασιλείας» ὑπὸ τῶν ἱερῶν ὑμνῳδῶν. Ἄνευ ἀμφιβολίας, ὅταν οἱ ἱεροὶ ὑμνογράφοι ἔθετον τὰς φράσεις αὐτὰς εἰς τοὺς ὕμνους αὐτῶν, εἶχον εἰς τὴν **σκέψιν αὐτῶν** τὴν ὑπόσχεσιν ἣν ἔδωκεν ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς πρὸς τὸν ἅγ. Πέτρον, ὅτε ὡμολόγησεν αὐτὸν ὅτι εἶναι «Υἱὸς τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος». Ἡ ὑπόσχεσις αὐτὴ εἶναι ἡ ἑξῆς: «Δώσω σοι τὰς κλεῖς τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν, καὶ ὃ ἐὰν δήσῃς ἐπὶ τῆς γῆς ἔσται δεδεμένον ἐν τοῖς οὐρανοῖς, καὶ ὃ ἐὰν λύσῃς ἐπὶ τῆς γῆς ἔσται λελυμένον ἐν τοῖς οὐρανοῖς» (Ματθ. ιστ΄ 19). Κατὰ τὴν ἑρμηνείαν ἣν ἔδωκαν εἰς τὸ χωρίον τοῦτο οἱ: Αὐγουστῖνος, Κυπριανός, Τερτυλλιανὸς καὶ ἄλλοι Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας, ὅπως ὁ Πέτρος ὡμολόγησε τὴν πίστιν εἰς τὸν Χριστὸν ἐξ ὀνόματος πάντων τῶν

Ἀποστόλων, οὕτω καὶ ἡ δοθεῖσα ὑπόσχεσις «τῶν κλείθρων τῆς χάριτος» εἰς τὸν Πέτρον ἀπευθύνετο καὶ εἰς ὅλους τοὺς λοιποὺς Ἀποστόλους ὡς ὅμιλον καὶ δὲν σημαίνει αὕτη ἄλλον τι εἰμὴ τὴν ἐξουσίαν δεσμεῖν καὶ λύειν τὰς ἁμαρτίας καὶ πλημμελήματα ἐπὶ τῆς γῆς (Αὐγ. in Io. Tract. 18 sermo 149, sermo 76, Κυπριαν. Da eccl. unit c. 4 ep. 70, Τερτύλλ. De pudicitia c. 21).

Ἡ αὐτὴ ὑπόσχεσις μετὰ τῶν αὐτῶν λέξεων ἐπανελήφθη ἀργότερον ὑπὸ τοῦ Κυρίου ἡμῶν καὶ εἰς τοὺς 12 Ἀποστόλους (Ματθ. ιη΄ 18, Ἰωάνν. κ΄ 23) καὶ μετεβιβάσθη μετ᾽ αὐτοὺς εἰς τὴν Ἐκκλησίαν (Ματθ. κη΄ 20, Ἰωανν. κ΄ 21) προσωποποιημένην ἐν τῷ προσώπῳ τῶν Ἐπισκόπων καὶ Ἱερέων, διαδόχων τῶν Ἀποστόλων. Ἰδοὺ διατί οἱ ὕμνοι καὶ αἱ Εὐχαὶ τῆς Ἐκκλησίας καλοῦσι τὸν Πέτρον «κλειδοῦχον τῆς χάριτος» ἤτοι κάτοχον τῆς ἐξουσίας τοῦ δεσμεῖν καὶ λύειν ἁμαρτίας ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ἀπονέμουσιν οὗτοι τὴν ἰδίαν ἐξουσίαν καὶ ἀξίωμα εἰς ὅλους τοὺς Ἀποστόλους καὶ ἐκκλησιαστικοὺς Ἱεράρχας. Ἀπόδειξις τὸ α΄ τροπάριον τῆς Θ΄ Ὠδῆς τοῦ Κανόνος τῆς 30ῆς Ἰουνίου πρὸς τιμὴν τῶν 12 Ἀποστόλων, ὅπερ ἐπαναλαμβάνεται, μετὰ τῶν αὐτῶν λέξεων, τόσον εἰς τὸ δ΄ τροπάριον τῆς Θ΄ ᾠδῆς τοῦ δευτέρου Κανόνος εἰς τὴν ἑορτὴν τοῦ ἁγ. Ἀνδρέου τὴν 30ὴν Νοεμβρίου, ὅσον καὶ εἰς τὸ α΄ τροπάριον τῆς Ε΄ ᾠδῆς τοῦ Κανόνος τῆς ἑορτῆς τῶν 70 Ἀποστόλων τὴν 4ην Ἰανουαρίου, ὅπερ ἔχει οὕτω:

Λύειν τὰς σειρὰς τῶν πταισμάτων
τὴν ἐξουσίαν εἰληφότες,
παρὰ τοῦ Δεσπότου, Θεόπται,
τὰς ἁμαρτίας τῶν ἀνυμνούντων Ὑμᾶς,
συμπαθεῖς ἐξαλείψατε,
καὶ σωτηρίας ἀξιώσατε.

Ἡ τριπλῆ αὕτη ἐπανάληψις τοῦ ἰδίου ὕμνου εἰς τὰς διαφόρους ἀκολουθίας τῶν ἁγ. Ἀποστόλων δὲν εἶναι τυχαία. Ἡ Ἐκκλησία καθορίζει ἐνταῦθα μετ᾽ ἀκριβείας τὴν διδασκαλίαν αὐτῆς ὅσον ἀφορᾷ τὸ γεγονὸς ὅτι πάντες οἱ Ἀπόστολοι ἔλαβον τὴν ἰδίαν ἐξουσίαν παρὰ τοῦ Κυρίου τοῦ δεσμεῖν καὶ λύειν καὶ διὰ τοῦτο πάντες εἰσὶ «κλειδοῦχοι τῆς χάριτος» ἐν τῇ ἐννοίᾳ καὶ ὁρίῳ ὅπου εἶναι τοιοῦτος ὁ Πέτρος.

Ὁ ἅγιος **Πέτρος Ἐπίσκοπος Ἀλεξανδρείας,** ὁ ὁποῖος ἑορτάζεται τὴν 24ην Νοεμβρίου, εἰς μὲν τὸ μετὰ τὴν Γ΄ ᾠδὴν Κοντάκιον αὐτοῦ προσαγορεύεται «πέτρα τῆς πίστεως» εἰς δὲ τὸ δ΄ τροπάριον τῆς Θ΄ ᾠδῆς τοῦ Κανόνος λέγεται περὶ αὐτοῦ: «. . . ὡς Ἱεράρχης ἔχεις ἐξουσίαν τοῦ λύειν καὶ δεσμεῖν τῶν πταισμάτων εὐθύνας. . .». Καὶ ἐκ

τούτου φαίνεται σαφῶς ἡ διδασκαλία τῆς Ἐκκλησίας περὶ τῆς ἐξουσίας τοῦ λύειν καὶ δεσμεῖν. Ὁ ἅγιος ἔχει τὴν ἐξουσίαν ταύτην οὐχὶ ὡς ἀλάθητος Ἄρχων τῆς παγκοσμίου Ἐκκλησίας, ἀλλ᾽ ὡς Ἱεράρχης», τουτέστιν ὡς πάντες οἱ ἄλλοι Ἐπίσκοποι.

Ὁ ἅγιος **Παῦλος ὁ Ὁμολογητής, Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως,** περὶ οὗ ἐδόθη ἀφορμὴ νὰ κάμωμεν λόγον καὶ προηγουμένως, εἰς τὴν ἀκολουθίαν τῆς μνήμης αὐτοῦ τὴν 6ην Νοεμβρίου, ἐγκωμιάζεται εἰς τὸ α΄ τροπάριον τῆς Θ΄ ᾠδῆς τοῦ Κανόνος ὅτι: «... Ὡς ἱερομάρτυς τὴν ἐξουσίαν λύειν τὰ πταίσματα παρὰ Χριστοῦ δεξάμενος...» καὶ ὄχι παρὰ τοῦ Ἀποστόλου Πέτρου, ὡς θὰ ἔδει νὰ εἶναι, ἐὰν οἱ ὕμνοι ἐξέφραζον τὸ παπικὸν δόγμα.

Ὅθεν ὄχι μόνον πάντες οἱ Ἀπόστολοι, ἀλλὰ καὶ οἱ Ἐπίσκοποι ἔχουσι τὴν ἐξουσίαν «δεσμεῖν καὶ λύειν» ἁμαρτήματα ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ διὰ τὴν Ἐκκλησίαν εἶναι «κλειδοῦχοι τῆς χάριτος». Οὗτοι καὶ νῦν πρεσβεύουσι διὰ τὴν σωτηρίαν ἡμῶν ἐνώπιον τοῦ θρόνου τοῦ Ὑψίστου, ἐν οὐρανοῖς.

Ἀρκοῦν νομίζομεν ταῦτα διὰ νὰ πείσωσι πάντα εὐθὺν καὶ καλῆς πίστεως συζητητὴν ὅτι ἡ προσηγορία «κλειδοῦχος τῆς χάριτος», ἡ ἀποδιδομένη εἰς τὸν Ἀπόστολον Πέτρον ὑπὸ τῶν ὕμνων τῶν ἱερῶν ἀκολουθιῶν τῶν λειτουργικῶν ἡμῶν βιβλίων, δὲν ἔχει οὐδεμίαν ἔννοιαν πρωτείου δικτατορικῆς δικαιοδοσίας, ἀλλ᾽ εἶναι ἁπλῶς ἓν τιμητικὸν ἐγκώμιον, εἷς ἔπαινος, εἰς τὸν Ἀπόστολον. Ἀπεδείχθη δὲ ἤδη ὅτι καὶ πᾶσαι αἱ ἄλλαι παρόμοιαι προσηγορίαι ἔχουσι τὴν ἰδίαν σημασίαν, τουτέστιν τὴν τῆς ἀτομικῆς ἐγκωμιάσεως. Οἱ ἐκκλησιαστικοὶ ἡμῶν ὕμνοι εἶναι καρπὸς ὑψηλῆς ποιητικῆς ἐμπνεύσεως, ἑπομένως χρησιμοποιοῦσιν, ὡς πᾶσα ποίησις, ῥητορικὰ σχήματα καὶ φανταστικὰς εἰκόνας.

Δὲν δύναται νὰ παρασιωπηθῇ ἐνταῦθα ὅτι ἡ μέθοδος ἣν ἠκολούθησεν ὁ Δόκτωρ Ρούσνακ, διὰ νὰ ἀποδείξῃ τὴν ἀλήθειαν τοῦ παπικοῦ δόγματος, εἶναι ἡ τῆς λεγομένης λαϊκῆς ἐπαγωγῆς, ὄχι ἐπιστημονικῆς, καὶ διὰ τοῦτο ἐσφαλμένης, ἀφοῦ οὗτος χρησιμοποιεῖ μεμονωμένας, τυχαίας καὶ σπανίας περιπτώσεις. Κατὰ τὸν γνωστὸν ὁρισμὸν τοῦ Βάκωνος: **«Inductio per enumeratem simplicem, ubi non repetitur instantia contradictoria»** ἤτοι «Συλλογισμὸς (ἐπαγωγή) διὰ παρατάξεως φαινομενικῶν, μεμονομένων περιστατικῶν, ὅταν δὲν ἐρευνᾶται, ἄγει εἰς ἀσταθῆ καὶ ἀντιφατικὰ συμπεράσματα». Ὄντως πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ καθορισθῇ ἡ δογματικὴ διδασκαλία τῆς Ἐκκλησίας διὰ μεμονομένων φράσεων αἱ ὁποῖαι λαμβάνονται ἐκ τῶν ὕμνων χωρὶς νὰ δοθῇ προσοχὴ εἰς αὐτοὺς τούτους τοὺς ὁρισμοὺς καὶ εἰς τὰς πηγὰς αὐτῶν, τὴν ἁγίαν Γραφὴν τουτέστιν καὶ τὴν ἱερὰν Παράδοσιν, ἔνθα ἡ διδασκαλία αὕτη

ἐκτίθεται σαφῶς; Δυστυχῶς ὁ ἐν λόγῳ Οὐνίτης Ἀρθρογράφος ἐνεργεῖ ἀκριβῶς ὡς ἑξῆς: Οὗτος ἐπιζητεῖ νὰ πείσῃ πάσῃ θυσίᾳ τοὺς Ὀρθοδόξους ὅτι οὗτοι δέον νὰ γίνουν παπικοί, μόνον καὶ μόνον διότι εἰς τοὺς Ὀρθοδόξους Ἐκκλησιστικοὺς ὕμνους δύνανται νὰ εὑρεθῶσι φράσεις τινὲς ὁμοιάζουσαι πρὸς παπικὰς τοιαύτας. Ἀλλ' εἴδομεν ἤδη εἰς ποῖα ἄτοπα συμπεράσματα καὶ ἀποτελέσματα δύναται νὰ ὁδηγήσῃ εἷς παρόμοιος τρόπος τοῦ σκέπτεσθαι καὶ τίνα σύγχυσιν δύναται νὰ δημιουργήσῃ.

Ἤδη θὰ παραθέσωμεν ἄλλα παραδείγματα διὰ νὰ ἀποδείξωμεν ἔτι σαφέστερον τὴν διαφορὰν μεταξὺ τῶν δογματικῶν ὁρισμῶν τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ τῶν ποιητικῶν διανθίσεων καὶ στολισμῶν τῶν ἡμετέρων Ἐκκλησιαστικῶν ὕμνων.

Ὁ ἅγιος **Ἰάκωβος ὁ Ἀδελφόθεος** εἰς τὸ Δοξαστικὸν τῶν Ἀποστίχων τοῦ Ἑσπερινοῦ τῆς ἑορτῆς αὐτοῦ, τὴν 23ην Ὀκτωβρίου, ἐγκωμιάζεται διὰ τῆς ἀκολούθου φράσεως: «Τοῦ ἀρχιποίμενος Χριστοῦ ἀδελφὸς ἐχρημάτισας καὶ διάδοχος...». Θὰ ἦτο ἀνάγκη ὅθεν νὰ συμπεράνῃ τις, ἐὰν ἡ παπικὴ διδασκαλία περὶ «πρωτείου» μεταξὺ τῶν Ἀποστόλων θὰ ἦτο βάσιμος, ὅτι πᾶσα ἡ ἐξουσία, τόσον τῆς «κεφαλῆς» τῆς Ἐκκλησίας, ὅσον καὶ τῆς «κεφαλῆς» τῶν Ἀποστόλων, ἀνῆκε πλέον σαφῶς εἰς τὸν Ἰάκωβον τὸν Ἀδελφόθεον, ὄντα τοῦτον, κατὰ τὸν μνημονευθέντα ἐκκλησιαστικὸν ὕμνον «διάδοχον» τοῦ Χριστοῦ. Ἀλλὰ τὸ συμπέρασμα ἡμῶν τοῦτο θὰ ἐτρίκλιζεν ἀπέναντι νέων κειμένων τὰ ὁποῖα εὑρίσκονται εἰς ἄλλους ὕμνους τῶν λειτουργικῶν βιβλίων.

Ὁ ἅγιος **Ἰάκωβος Ζεβεδαίου** τόσον εἰς τὸ γ΄ τροπάριον τῶν «Κεκραγαρίων» ὅσον καὶ εἰς τὸ γ΄ τροπάριον τῆς Η΄ ᾠδῆς τοῦ Κανόνος τῆς ἀκολουθίας τῆς μνήμης αὐτοῦ, τελουμένης τὴν 30ὴν Ἀπριλίου, ἐγκωμιάζεται εἰς ἀμφότερα τὰ ῥηθέντα τροπάρια διὰ τῆς φράσεως «Ἄρχων κατεστάθης ἔνδοξε, νῦν ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν». Καὶ τότε ὁ Ἀπόστολος Πέτρος; Ἀλλ' ἂς ἀφήσωμεν τοὺς παπικοὺς θεολόγους νὰ ἀπαντήσωσιν εἰς τὸ ἐρώτημα τοῦτο καίτοι πιστεύομεν ὅτι θὰ συναντήσωσι περιπτώσεις, ἃς δὲν θὰ δυνηθῶσι νὰ λύσωσι, μεθ' ὅλας τὰς σοφιστείας αὐτῶν, οὔτε αὐτοί.

Πράγματι ποίαν βαθμίδα τῆς ἱεραρχικῆς κλίμακος, ποίαν ἐξουσίαν αὐταρχικῆς δικαιοδοσίας δέον νὰ δώσωμεν εἰς τὸν ἅγιον **Ἰωάννην τὸν Χρυσόστομον,** τὸν ὁποῖον ἐγκωμιάζει ἡ Ἐκκλησιαστικὴ μοῦσα διὰ τῶν αὐτῶν ἐκφράσεων δι' ὧν κάμνει τοῦτο καὶ διὰ τὸν ἴδιον τὸν Ἰησοῦν Χριστόν; Πάντες οἱ ὕμνοι τῆς ἀκολουθίας τῆς ἑορτῆς αὐτοῦ, τὴν 13ην Νοεμβρίου, βρίθουσιν ἐγκωμίων ἀνυπερβλήτων, ἰδιαιτέρως δὲ τὰ τροπάρια α΄ καὶ γ΄ τῆς Θ΄ ᾠδῆς τοῦ Κανόνος. Ὀφείλομεν λοιπὸν νὰ

ἀποδώσωμεν εἰς τὸν ἅγιον Ἰωάννην τὸν Χρυσόστομον θείαν ἐξουσίαν ἐπὶ τῆς γῆς ἐπειδὴ οὕτως ἐγκωμιάζουσιν αὐτὸν οἱ ἐκκλησιαστικοὶ ὕμνοι; Ἢ ὀφείλομεν νὰ σκεφθῶμεν ὅτι ὁ ἴδιος ἅγιος εἶναι φύσεως ἀγγελικῆς διότι εἰς τὸ γ΄ τροπάριον τῶν «Κεκραγαρίων» τοῦ Μεγάλου Ἑσπερινοῦ προσαγορεύεται: «ἐπίγειος ἄγγελος καὶ οὐράνιος ἄνθρωθρωπος;» Ἀσφαλῶς ὄχι, παρ᾽ ὅλον ὅπου ἡ μέθοδος ἣν ἠκολούθησεν ὁ ἐν λόγῳ Οὐνίτης ἀρθρογράφος θὰ ἀπῄτει ἓν παρόμοιον συμπέρασμα.

Διὰ τοῦτο, ὁ ρηθεὶς ἀρθρογράφος καὶ οἱ σὺν αὐτῷ, ἢ δέον νὰ ἀποκηρύξωσι τὴν μέθοδον αὐτοῦ ἢ νὰ πεισθῶσι περὶ τῆς ἀνυπαρξίας οἱασδήποτε βάσεως εἰς τὰ λειτουργικὰ ἡμῶν βιβλία περὶ ἀποδόσεως εἰς τὸν Ἀπόστολον Πέτρον καὶ εἰς τοὺς Ἐπισκόπους Ρώμης «πρωτεῖόν» τι ἀπολυταρχικῆς δικαιοδοσίας ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, διότι τὰ βιβλία ταῦτα περιέχουσι μεγίστην ποσότητα ἐγκωμιαστικῶν φράσεων, αἵτινες, λαμβανόμεναι κατὰ λέξιν, ὁδηγοῦσιν εἰς τὴν ἀναγνώρισιν «πρωτείου» ὑπάτης ἐξουσίας εἰς πλείστους ἁγίους.

Εἴδομεν ἀνωτέρω τὸ ἀδύνατον τοῦ νὰ ἐξηγήσῃ τις τὸν καθορισμὸν τῆς πίστεως ἐκ τῶν ὕμνων τῆς Ἐκκλησίας, καὶ τὴν ἀνάγκην νὰ κάμῃ τὸ ἀντίθετον, ἤτοι νὰ ἑρμηνεύῃ τοὺς ὕμνους διὰ τῶν ἐν τῇ ἁγίᾳ Γραφῇ καὶ τῇ ἱερᾷ Ποραδόσει ὅρων.

Τοῦτο καταφαίνεται μίαν ἐπὶ πλέον φορὰν εἰς τὴν ἀντιπαραβολὴν τῶν λειτουργικῶν κειμένων εἰς τοὺς ὕμνους τοὺς ἀφορῶντας τοὺς πρὸ τοῦ Σχίσματος ἁγίους Ἐπισκόπους Ρώμης. Ὁ ἐν λόγῳ ἀρθρογράφος ἐπιμένει πρὸ πάντων ἐπὶ τῶν φράσεων «κληρονόμος ἢ διάδοχος τοῦ ἁγίου Πέτρου καὶ τοῦ θρόνου αὐτοῦ κλ.».

Εἶναι ἀληθὲς ὅτι ὁ ἅγιος Λέων, Ἐπίσκοπος Ρώμης, εἰς τὴν ἀκολουθίαν τῆς ἑορτῆς αὐτοῦ, τὴν 18ην Φεβρουαρίου, εἰς τὸ γ΄ τροπάριον τῆς Α΄ ᾠδῆς καὶ εἰς τὸ α΄ τροπάριον τῆς ΣΤ΄ ᾠδῆς τοῦ Κανόνος, δὶς ὀνομάζεται «Πέτρου τοῦ κορυφαίου θρόνου κληρονόμος» καὶ εἰς ἄλλα τροπάρια ἐπαινεῖται δι᾽ ἑτέρων ἐγκωμίων παραπλησίων. Ἀλλὰ δὲν εἶναι ὀλιγώτερον ἐκφραστικὰ τὰ ἐγκώμια ὕμνων ἀφορώντων ἄλλους Ἐπισκόπους.

Ὁ ἅγιος **Ἀθανάσιος ὁ Μέγας** π. χ. εἰς τὸ α΄ τροπάριον τῆς Δ΄ ᾠδῆς τοῦ Κανόνος τῆς ἀκολουθίας τῆς μνήμης αὐτοῦ, τὴν 18ην Ἰανουαρίου, ἀποκαλεῖται «τρισκαιδέκατος» Ἀπόστολος.

Ὁ ἅγιος **Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος** γεραίρεται δι᾽ ἐγκωμίων ἀνυπερβλήτων, εἰς τοὺς ὕμνους τῆς ἑορτῆς αὐτοῦ τὴν 13ην Νοεμβρίου καὶ τὰς 27 καὶ 30 Ἰανουαρίου καθὼς εἴπομεν προηγουμένως. Ὁ ἅγιος **Βασίλειος ὁ Μέγας** καὶ ὁ ἅγιος **Γρηγόριος ὁ Θεολόγος** ἐγ-

κωμιάζονται ἐξαιρετικῶς εἰς τοὺς ὕμνους τῶν ἑορτῶν αὐτῶν, τὴν 1ην καὶ 30ὴν Ἰανουαρίου ὁ πρῶτος καὶ τὴν 25ην καὶ 30ὴν Ἰανουαρίου ὁ δεύτερος. Ὁ ἅγιος **Γρηγόριος ὁ Νεοκαισαρείας** (17 Νοεμβρίου), ὡς εἴδομεν καὶ προηγουμένως, καλεῖται «νομοθέτης τῆς Ἐκκλησίας». Ὁ ἅγιος **Πέτρος Ἀλεξανδρείας** (24 Νοεμβρίου) εἰς τὸ γ΄ τροπάριον τῆς Δ΄ ᾠδῆς τοῦ Κανόνος καλεῖται «νέος Πέτρος», εἰς δὲ τὸ μετὰ τὴν Γ΄ ᾠδὴν Κοντάκιον καὶ Οἶκον καλεῖται δὶς «πέτρα τῆς πίστεως», εἰς δὲ τὸ Ἐξαποστειλάριον καλεῖται, μετὰ τοῦ συνεορταζομένου αὐτῷ ἁγίου Κλήμεντος, «εὐκλεὴς διάδοχος τῶν Ἀποστόλων».

Ὁ Ἅγιος **Μελέτιος Ἀντιοχείας** εἰς τὸ β΄ τροπάριον τῆς Ζ΄ ᾠδῆς τοῦ Κανόνος τῆς ἑορτῆς αὐτοῦ, τὴν 12ην Φεβρουαρίου, καλεῖται «πρόεδρος τῶν Ἀποστόλων».

Ἡ σπουδαιότης καὶ ἡ βαρύτης τῆς προρρηθείσης περὶ τοῦ Λέοντος, Ἐπισκόπου Ρώμης, ἐκφράσεως: «Πέτρου τοῦ κορυφαίου διάδοχος» δὲν ὑπερβαίνει τὰ προηγούμενα ἐγκώμια τῶν ἄλλων Ἱεραρχῶν.

Τὰ ἐγκώμια τὰ ὁποῖα ἀποδίδουσιν οἱ ὕμνοι τῆς Ἐκκλησίας εἰς τὸν ἅγιον Λέοντα καὶ εἰς τοὺς ἄλλους πρὸ τοῦ Σχίσματος ἁγίους Ἐπισκόπους Ρώμης, ἀποδίδουσιν ἐξ ἴσου, καὶ μάλιστα εἰς μεγαλείτερον βαθμόν, καὶ εἰς ἄλλους Ἱεράρχας καὶ μάλιστα αὐτολεξεὶ εἰς τὸν ἅγιον Μελέτιον Ἀντιοχείας καὶ εἰς τὸν ἅγιον Πέτρον Ἀλεξανδρείας, συνεπῶς οὐδὲν πρωτεῖον ἐκφαίνεται ἐκ τούτου διὰ τὴν Ρώμην.

Εἶναι φανερὸν ὅτι αἱ περὶ ὧν ὁ λόγος ἐγκωμιαστικαὶ προσηγορίαι εἶναι καὶ ἀπήχησις τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Παραδόσεως καθ' ἣν οἱ Ἐπίσκοποι τῶν Ἀποστολικῶν λεγομένων ἑδρῶν (Ἱερουσαλήμ, Ἀντιόχεια, καὶ ἀργότερον Ρώμη καὶ Κωνσταντινούπολις) εἶχον τὰ πρεσβεῖα τιμῆς, ἀλλὰ δὲν εἶχον οὐδεμίαν διοικητικὴν ὑπεροχὴν ἡ μία ἐπὶ τῆς ἄλλης, οἱ δὲ προκαθήμενοι αὐτῶν ἔφερον τὸν τιμητικὸν τίτλον «Πάπας» (Ἀλεξάνδρεια καὶ Ρώμη), «Πατριάρχης» οἱ λοιποί.

Κατὰ συνέπειαν αἱ ἐγκωμιαστικαὶ προσηγορίαι, αἱ ἀποδιδόμεναι ὑπὸ τῶν Ὀρθοδόξων λειτουργικῶν βιβλίων εἰς τὸν Ἀπόστολον Πέτρον καὶ εἰς τοὺς πρὸ τοῦ Σχίσματος ἁγίους Ἐπισκόπους Ρώμης, δὲν ἔχουσιν οὐδεμίαν ἔννοιαν ἀπολυταρχικῆς διοικητικῆς δικαιοδοσίας ἐπὶ τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ μόνον εἶναι ἐγκώμια, τὰ ὁποῖα ὑπαινίσσονται πρωτεῖον τιμητικὸν ἀποδιδόμενον γενικῶς εἰς πάντας τοὺς ἁγίους Ἐπισκόπους τῶν λεγομένων Ἀποστολικῶν ἑδρῶν, τοὺς ἐπιδείξαντας μεγάλας ἀρετὰς ἐνώπιον τῆς Ἐκκλησίας. Ἐξ ἄλλου, καθὼς ἔχει ἀποδειχθῆ ἐπιστημονικῶς ἀπὸ πολλούς, ὁ Ἀπόστολος Πέτρος οὐδέποτε μετέβη εἰς τὴν Ρώμην καὶ ἑπομένως οὐδὲν δικαίωμα δύναται νὰ ἀπαιτῇ αὕτη ἐπὶ τῶν δῆθεν ἀξιωμάτων αὐτοῦ.

Πρωτεῖον ἀπολυταρχικῆς διοικητικῆς δικαιοδοσίας ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία, ἥτις εἶναι Ἐκκλησία Ἀποστολικὴ καὶ τῶν ἑπτὰ Οἰκουμενικῶν Συνόδων, δὲν ἐγνώρισέ ποτε οὔτε γνωρίζει τώρα καὶ οὔτε θὰ γνωρίσῃ ποτὲ ἐν τῷ μέλλοντι. Περὶ τούτου εἶναι εὔκολον νὰ πεισθῇ τις ἀναδιφῶν ἀμερολήπτως καὶ ἀπροκαταλήπτως τὴν ἱστορίαν αὐτῆς καὶ μελετῶν τοὺς Κανόνας καὶ τοὺς Ὅρους τῆς Πίστεως, συμβουλευόμενος καὶ τὴν ἁγίαν Γραφὴν καὶ τὴν ἱερὰν Παράδοσιν. Εἰς τὰ ἀκλόνητα ταῦτα θεμέλια τῆς ἁγίας ἡμῶν Πίστεως παραπέμπομεν τοὺς παπικοὺς θεολόγους ὅπου θὰ ἤθελον τυχὸν νὰ λύσωσι τὸ ζήτημα: ἐὰν ἡ παπικὴ διδασκαλία περὶ πρωτείου κυριαρχικῆς διοικητικῆς δικαιοδοσίας δύναται νὰ συμφωνήσῃ μετὰ τῆς διδασκαλίας τῆς «Μιᾶς, Ἁγίας, Καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς» Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας.

(Κατὰ διασκευὴν ἐκ τοῦ Ὀρθοδόξου περιοδικοῦ τῆς Βαρσοβίας «Ἀγγελιαφόρος».

Ἀρχιμ. ΒΕΝΕΔΙΚΤΟΣ ΚΑΤΣΑΝΕΒΑΚΗΣ

ΠΑΛΑΙΟΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΑΙ ΠΟΛΕΙΣ ΤΗΣ ΜΙΚΡΑΣ ΑΣΙΑΣ

ΚΟΛΟΣΣΑΙ - ΧΩΝΑΙ

Εἶναι ἀληθὲς ὅτι κατὰ τοὺς Μέσους αἰῶνας πολλὰ ὀνόματα πόλεων ἀντικαθιστοῦν τὰ ἀρχαῖα εἰδωλολατρικὰ καὶ χαρακτηρίζουν κυρίως τὰ γένη. Τὰ τοιαῦτα ὀνόματα ἐκλήθησαν **«πολεωνυμικὰ»** ὑπὸ τῶν φιλολόγων. Τοιουτοτρόπως καὶ ἡ πόλις Χῶναι κατὰ τοὺς Μέσους χρόνους εἶχεν ἀντικαταστήση τὸ ἀρχαῖον ὄνομα Κολοσσαί [1]). Τὰς Κολοσσὰς ἀναφέρει ὁ Ἡρόδοτος εἰς τὴν περίφημον αὐτοῦ «Ἱστορίαν» καθὼς καὶ ὁ Ξενοφῶν εἰς τὴν Κύρου «Ἀνάβασιν», ἔνθα περιγράφει τὰς Κολοσσὰς ὡς πόλιν μεγάλην καὶ εὐδαίμονα.

Κατὰ τοὺς Χριστιανικοὺς χρόνους ὁ Μέγας τῶν ἐθνῶν Ἀπόστολος Παῦλος ἔγραψε τὴν πρὸς τοὺς Κολοσσαεῖς ἐπιστολήν, διὰ τῆς ὁποίας προσπαθεῖ νὰ ἀπομακρύνῃ τοὺς Χριστιανοὺς ἀπὸ τῆς πίστεως ὅτι ὑπάρχουσιν πονηρὰ καὶ ἀγαθὰ πνεύματα καὶ ὅτι ὀφείλουν νὰ μὴ δίδουν καμμίαν ἀπολύτως προσοχὴν εἰς τὰς τοιαύτας παραδόσεις, διότι ἀντίκεινται πρὸς τὸ πνεῦμα τοῦ Χριστιανισμοῦ. «Ὅτι ἐν αὐτῷ ἐκτίσθη τὰ πάντα τὰ ἐν τοῖς οὐρανοῖς καὶ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, τὰ ὁρατὰ καὶ τὰ ἀόρατα, εἴτε θρόνοι καὶ κυριότητες, εἴτε ἀρχαὶ καὶ ἐξουσίαι· τὰ πάντα δι᾽ αὐτοῦ καὶ εἰς αὐτὸν ἔκτισται καὶ αὐτός ἐστι πρὸ πάντων καὶ τὰ πάντα ἐν αὐτῷ συνέστηκε· καὶ αὐτός ἐστι κεφαλὴ τοῦ σώματος τῆς Ἐκκλησίας· ὅς ἐστιν ἀρχή, πρωτότοκος ἐκ τῶν νεκρῶν, ἵνα γένηται ἐν πᾶσιν αὐτὸς

---

[1]) **Αἱ Κολοσσαὶ ἢ Κολασσαὶ ἦσαν πόλις τῆς Μικρᾶς Ἀσίας εἰς τὰ νότια σύνορα τῆς Μεγάλης Φρυγίας, οὐ μακρὰν τῆς εἰσβολῆς τοῦ Λύκου ποταμοῦ εἰς τὸν Μαίανδρον. (Ἡρόδοτος 7.30. Ξεν. Κύρου Ἀνάβασις 1, 2, 6). Κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς Ρωμαϊκῆς κυριαρχίας παρηγκονίσθησαν ὑπὸ τῶν πλησιοχώρων πόλεων Ἀπαμείας, Ἱεραπόλεως καὶ Λαοδικείας, συγκατελέγοντο δὲ μεταξὺ τῶν δευτερευουσῶν πόλεων τῆς Χώρας (Στράβωνος 12,8. Πλύνιος Histor. Nat. 5.41) Καταστραφεῖσαι ὁμοῦ μὲ τὴν Λαοδίκειαν καὶ Ἱεράπολιν, ἠδυνήθησαν ὅμως νὰ ἀναλάβουν ἐπὶ Νέρωνος ταχέως (Taciti Annalis 14.27. Εὐσεβείου Χρονικόν. Ὅρα: Histor 7.7.) Ἐπὶ τῶν Βυζαντινῶν χρόνων μετωνομάσθησαν Χῶναι ἐξ οὗ Νικηφόρος ὁ Χωνιάτης.**

πρωτεύων· ὅτι ἐν αὐτῷ εὐδόκησε πᾶν τὸ πλήρωμα κατοικῆσαι καὶ δι᾿ αὐτοῦ ἀποκαταλλάξαι τὰ πάντα εἰς αὐτὸν εἰρηνοποιήσας διὰ τοῦ αἵματος τοῦ σταυροῦ αὐτοῦ, δι᾿ αὐτοῦ, εἴτε τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, εἴτε τὰ ἐν τοῖς οὐρανοῖς κτλ.» Παρουσιάζοντο δηλ. μερικοὶ οἱ ὁποῖοι ἦσαν πρόδρομοι καὶ εἰσηγηταὶ τῶν γνωστικῶν αἱρέσεων, αἱ ὁποῖαι παρουσίαζον τὸν Θεὸν νὰ δημιουργῇ, νὰ κυβερνᾷ καὶ προνοῇ διὰ τὸν κόσμον διὰ μέσου τῶν ἀγγέλων καὶ εἰσηγοῦντο τρόπον τινὰ ἀντὶ τῆς λατρείας τῆς ὀφειλομένης εἰς τὸν Χριστὸν καὶ Σωτῆρα τοῦ κόσμου μίαν ἀγγελολατρείαν, λατρείαν δηλ. τῶν ἀγγέλων ὡς ἀπαραιτήτων μεσιτῶν μεταξὺ τοῦ Θεοῦ καὶ τῶν ἀνθρώπων.

Εἰς τὰς Κολοσσάς, κατὰ τοὺς ἀρχαίους χρόνους, ὑπῆρχε τὸ περίφημον ἱερὸν τοῦ **Βορέου** [2]. Κατὰ δὲ τοὺς Βυζαντινοὺς χρόνους ἐλατρεύετο ἰδιαιτέρως ὁ Ἀρχάγγελος Μιχαὴλ καὶ πολὺ πιθανὸν φαίνεται ὅτι ἡ λατρεία τούτου ἀντεκατέστησε τὴν ἀρχαίαν λατρείαν τοῦ Βορέου, ἥτις εἶναι ἡ ἐπιβίωσις τῆς θεότητος τοῦ Βορέου. Τὸ τοιοῦτον καταφαίνεται ἐκ τῶν ἀφορμῶν αἵτινες ἠνάγκασαν τὸν Ἀπόστολον Παῦλον νὰ γράψῃ τὴν πρὸς Κολοσσαεῖς ἐπιστολὴν αὐτοῦ, μέρος τῆς ὁποίας παρέθεσα ἀνωτέρω. Εἰς τὸν ἱερὸν ναὸν τοῦ Ἀρχαγγέλου Μιχαὴλ εἰς τὰς Κολοσσὰς ἀνέτρεχεν ὁλόκληρος ὁ Ὀρθόδοξος Χριστιανικὸς κόσμος ἀπὸ τὰ βάθη τῆς Ἀνατολῆς μέχρι τῶν βορείων τῆς Βαλκανικῆς, ὅπως συνέβαινε καὶ συμβαίνει καὶ μὲ ἄλλα προσκυνήματα τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας. Ὁ Ἀρχάγγελος Μιχαὴλ ἐπειδὴ ἐλατρεύετο εἰς τὰς Χώνας ἔφερε καὶ τὸ ἐπώνυμον τοῦ Χωνιάτου εἰς τοιχογραφίας καὶ φορητὰς εἰκόνας.

Ὁ Ἀρχάγγελος Μιχαὴλ παρίστατο πτερωτὸς μὲ ὡραίους καὶ ζωηροὺς ὀφθαλμοὺς καὶ μὲ κόμην σγουράν, φέρων ποδήρη χιτῶνα μὲ θαυμασίας πτυχώσεις καὶ περιβαλλόμενος ὑπὸ τοιαύτης ἀγγελικῆς ἀθανασίας, ἥτις μᾶς ὑπενθυμίζει τοὺς ὡραίους ἀγγέλους τοῦ Δαφνίου. Εὐτυχῶς σώζεται μέχρι τῶν ἡμερῶν ἡμῶν ἓν παλαιὸν ἀντίγραφον τῆς εἰκόνος τοῦ Ἀρχαγγέλου Μιχαήλ, ἡ ὁποία ἐποιήθη πρὸ τῆς καταστροφῆς τοῦ Ναοῦ καὶ εὑρίσκεται εἰς ἕνα Παρισινὸν κώδικα, ὅστις ἔχει γραφῇ καὶ ἀνιστορηθῇ πρὸς τιμὴν τοῦ Βυζαντινοῦ αὐτοκράτορος Νικήτα Βοτανειάτου.

Εἰς τὰς Χώνας λοιπὸν ἐγένετο τὸ περίφημον θαῦμα τοῦ Ἀρχαγγέλου Μιχαήλ, τὸ ὁποῖον ἡ Ἐκκλησία ἡμῶν ἑορτάζει τὴν 6ην Σεπτεμβρίου, ὅπως καὶ τὸ διὰ κολλύβων θαῦμα τῶν Ἁγίων Θεοδώρων, τὸ ὁποῖον ἑορτάζει τὸ πρῶτον Σάββατον τῶν Νηστειῶν. Ὁ πολὺς Ἀλέξαν-

---

[2]) Θαυμασίαν περιγραφὴν τοῦ Ἱεροῦ κάμει ὁ Κωνσταντῖνος ὁ Πορφυρογέννητος (Περὶ Θεμάτων) 1.3.) Ὁ Θεοφύλακτος καὶ ὁ Οἰκουμένιος ἐν τῇ Ἑρμηνείᾳ τῆς πρὸς Κολοσσαεῖς ἐπιστολῆς 1. 2., καὶ ὁ Νικήτας ὁ Χωνιάτης.

δρος Παπαδιαμάντης ἔγραψεν ὡραῖον διήγημα ἔχον ὡς ὑπόθεσιν τὸ θαῦμα τῶν Χωνῶν, καθὼς καὶ ὁ Max Bonnet ὁ μέγας θρησκειολόγος «Narratio de Miraculis Michaeli Archangelo Chonis patrato adiecto Symeonis Metaphrastae de aedem re libello 1890».

Αἱ Χῶναι ἐκινδύνευον πολλάκις ἀπὸ σεισμούς, πλημμύρας καὶ ἄλλας θεομηνίας, ὥστε οἱ κάτοικοι ἠναγκάσθησαν νὰ ἐγκαταλείψουν αὐτὰς καὶ νὰ ἱδρύσουν νέον συνοικισμόν, εἰς τὸν ὁποῖον ἐδόθη τὸ ὄνομα Χῶναι, ὅπερ παράγεται ἐκ τοῦ Χοάνη καὶ κατὰ συναίρεσιν Χώνη, ἐκλήθησαν δὲ Χῶναι ἐπειδὴ ἐχαώθησαν τὰ ὕδατα [3]).

Αἱ Χῶναι δὲν ὑπῆρξαν μόνον Θρησκευτικὸν κέντρον, ἀλλὰ συγχρόνως καὶ ἐμπορικὸν καὶ βιομηχανικὸν καὶ συγκοινωνιακόν. Αἱ Χῶναι ἀνέδειξαν τοὺς δύο ἀδελφοὺς Νικήταν καὶ Μιχαὴλ Χωνιάτην, ὧν ὁ εἷς μέγας ἱστορικὸς τῶν Βυζαντινῶν καὶ ὁ ἕτερος ἐκλέϊσε τὸν Ἀρχιεπισκοπικὸν Θρόνον τῶν Ἀθηνῶν καὶ ἑτέρους λογίους ἄνδρας, οἱ ὁποῖοι ἐγένοντο Πατριάρχαι καὶ κατέχουν ἐξαιρετικὴν θέσιν εἰς τὴν Βυζαντινὴν Ὑμνογραφίαν.

Ἀπὸ εἰδήσεις τοῦ 16ου αἰῶνος μανθάνομεν ὅτι ἡ πόλις αὕτη κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἦτο ἀκατοίκητος καὶ ὡς ἐκ τούτου δὲν μνημονεύεται εἰς τὰς τάξεις τοῦ Συνταγματίου τῆς Πρωτοκαθεδρίας. Ὁ Γεώργιος Λαμπάκης ἐν τῷ συγγράματι αὐτοῦ «Οἱ ἑπτὰ ἀστέρες τῆς Ἀποκαλύψεως», ἔνθα περιγράφει τὰς πρώτας Χριστιανικὰς Ἐκκλησίας Ἐφέσου, Σμύρνης, Περγάμου, Θυατείρων, Σάρδεων, Φιλαδελφείας καὶ Λαοδικείας, αἱ ὁποῖαι ἱδρύθησαν ὑπὸ τῶν Ἀποστόλων καὶ τῶν μαθητῶν αὐτῶν, περιγράφει μεταξὺ ἄλλων καὶ τὸ ἀπὸ Σμύρνης εἰς τὸ χωρίον Κῶμαι ταξείδιόν του, ἀπέχον τέσσαρας ἡμέρας ἀπὸ τὴν Σμύρνην καὶ παρετήρησε μὲ μεγάλην ἔκπληξιν ὅτι ὑπῆρχον εἰς αὐτὸ ὀλίγοι Τουρκόφωνοι Χριστιανοὶ καὶ εἷς ἱερεύς, ὅστις ἐγνώριζε τὴν Ἑλληνικὴν καὶ ἀκόμη ὅτι πρὸς τὸ μικρὸν αὐτὸ χωρίον, ἄλλοτε πόλιν μεγάλην καὶ εὐδαίμονα, ἀπευθύνετο ἡ πρὸς Κολοσσαεῖς ἐπιστολὴ τοῦ Ἀποστόλου Παύλου. Ἐπίσης ὁ μέγας Ἄγγλος Γεωγράφος Ramsay εἰς τὴν ἱστορικὴν γεωγραφίαν τῆς Μικρᾶς Ἀσίας καὶ ὁ Scultze εἰς τὸ ἔργον του «Παλαιοχριστιανικαὶ πόλεις τῆς Μικρᾶς Ἀσίας» ἀφιερώνει θεμελιώδη κεφάλαια εἰς τὰς Χώνας.

Ἀρχιμ. ΑΝΔΡΕΑΣ ΠΑΝΤΟΛΕΟΝΤΟΣ

---

3) Ἑρμηνεία παρετυμολογική.

ΔΙΑΚΟΝΟΥ ΑΙΜΙΛΙΑΝΟΥ ΤΣΑΚΟΠΟΥΛΟΥ
ΑΡΧΕΙΟΦΥΛΑΚΟΣ ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΥ

ΠΕΡΙΓΡΑΦΙΚΟΣ ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ
ΤΩΝ ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΩΝ
ΤΗΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΥ

λ΄

«ΤΜΗΜΑ ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΩΝ ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΚΑΜΑΡΙΩΤΙΣΣΗΣ». *)

18) «75β—80α»: «Τοῦ αὐτοῦ· λόγος εἰς τὸ πῶς ὁ ἀδὰμ τὴν ψυχὴν ἔλαβεν, ὅτε ἐπλάσθη καὶ εἰς τὸ πάθος τοῦ Σωτῆρος ἑρμηνεία, καὶ περὶ τῆς νϋγήσης πλευρᾶς».

19) «80β—87α»: «Νεκταρίου Ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως διήγησις δι' ἣν αἰτίαν τὸ πρῶτο σάββατον τῶν ἁγίων νηστειῶν ἑορτάζομεν τὴν μνήμην τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Θεοδώρου Τήρωνος καὶ περὶ νηστείας καὶ ἐλεημοσύνης».

20) «87α—94α»: «Διήγησις διαλαμβάνουσα περὶ τῶν ἁγίων καὶ σεπτῶν εἰκόνων, ὅπως καὶ δι' ἣν αἰτίαν παρέλαβε τὴν ὀρθοδοξίαν αἰτησίως τελεῖν τῇ πρώτῃ Κυριακῇ τῶν ἁγίων νηστειῶν, ἡ ἁγία τοῦ Θεοῦ καθολικὴ μεγάλη ἐκκλησία».

21) «94α—95α»: «Ἀπὸ τῆς παλαιᾶς τοῦ νόμου ἣν εἶχον ἐν ταῖς ἑβραίοις λόγος ἀναγινωσκόμενος· μεταφερόμενος εἰς τὴν νέαν διαθήκην παρὰ τῶν ἁγίων ἀποστόλων εἰς τὴν ἁγίαν καὶ μεγάλην Μ΄.».

22) «95α—100α»: «Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου λόγος εἰς τὴν προσκύνησιν τοῦ τιμίου καὶ ζωοποιοῦ σταυροῦ».

---

*) (Συνέχεια ἐκ τῆς 250ης σελίδος τοῦ ΚΣΤ' τόμου, ἔτ. 1951).

23) «100β—102α» : «Τοῦ αὐτοῦ· λόγος περὶ νηστείας καὶ ἐλεημοσύνης».

24) «102α—108β»: «Διήγησις ἀρίστη ἐκ παλαιῶν ἱστοριῶν συλλεγεῖσα δι᾽ ἣν αἰτίαν εἴωθεν ἑορτάζειν ἡ τοῦ Θεοῦ ἁγία καθολικὴ καὶ ἀποστολικὴ ἐκκλησία τὴν ἑορτὴν τῆς ἀκαθίστου».

25) «108β—111β» : «Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου λόγος εἰς τὸν δίκαιον τετραήμερον Λάζαρον».
Ἀρχή : «Πρῴην ὑμῖν, ἀγαπητοί, τὸν πολυανθῆ τοῦ ἔαρος διαπλέκοντες».

26) «φ. 111β—114β» : «Τοῦ αὐτοῦ· λόγος εἰς τὰ Βαΐα».

27) «φ. 114β—119α : «Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ λόγος εἰς τὴν ξηρανθεῖσαν συκὴν καὶ εἰς τὴν παραβολὴν τοῦ ἀμπελῶνος».

28) «φ. 119α—121α» : «Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου· λόγος εἰς τὸ «συνήγαγον συνέδριον· καὶ ἔλεγον τί ποιήσωμεν».

29) «φ. 121α—124β» : «Τοῦ αὐτοῦ· λόγος εἰς τὴν πόρνην καὶ εἰς τὸ μῦρον».

30) «φ. 124β—129α» : «Τοῦ αὐτοῦ· ὁμιλία εἰς τὸ Πάτερ εἰ δυνατὸν παρελθέτω τὸ ποτήριον τοῦτο ἀπ᾽ ἐμοῦ».

31) «φ. 129α—138β» : «Τοῦ ἁγίου Ἐπιφανίου ἐπισκόπου Κύπρου εἰς τὴν θ ε ώ σ ο μ ο ν ταφὴν τοῦ Κου ἡμῶν Ἰοῦ Χοῦ εἰς τὸν Ἰωσὴφ τὸν ἀπὸ ἀριμαθίας καὶ Νικόδημον καὶ εἰς τὴν ἐν τῷ ἄδῃ τοῦ Κοῦ κατάβασιν μετὰ τὸ σωτήριον πάθος παραδόξως γεγενημένην· τῷ ἁγίῳ καὶ μεγάλῳ σα(ββά)τ(ῳ)».

32) «φ. 138β—140α» : «Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου ἐπισκόπου Ναζιανζοῦ· λόγος εἰς τὸ ἅγιον Πάσχα καὶ εἰς τὴν βραδυτῆτα».

33) «φ. 140α—144α» : «Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου λόγος εἰς τὴν Νέαν Κυριακὴν καὶ εἰς τὴν ἀπιστίαν τοῦ Θωμᾶ».

34) «φ. 144α—153α» : «Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου ἐπισκόπου Θεσσαλονίκης· λόγος περὶ τῶν ἁγίων μυροφόρων ποσάκις καὶ ποῖαι τῷ τάφῳ ἐπεδήμησαν».

35 «φ. 153α—155β» : «Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου λόγος ἐκ τῆς ἑρμηνείας τοῦ κατὰ Ἰωάννην εὐαγγελίου εἰς τὸν παράλυτον τὸν τριάκοντα ὀκτὼ ἔτη κατακείμενον».

36) «φ. 155β—160β» : «Τοῦ ἰδίου· λόγος εἰς τὴν Σαμαρείτιδα».

37) «φ. 160β—168β» : «Ἀθανασίου Ἀρχιεπισκόπου Ἀλεξανδρείας εἰς τὸν ἐκ γενετῆς τυφλόν».

38) «φ. 168β—171β» : «Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου λόγος εἰς τὴν ἀνάληψιν τοῦ Κοῦ ἡμῶν Ἰοῦ Χοῦ».

39) «φ. 171β—172β» : «Τοῦ αὐτοῦ· λόγος εἰς τὴν ἁγίαν Πεντηκοστήν».

40) «φ. 172β—175α» : «Τοῦ αὐτοῦ· λόγος εἰς μάρτυρας καὶ εἰς τοὺς ἁγίους πάντας».

41 «φ. 175α—181α» : «Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Χριστοφόρου ἀρχιεπισκόπου Ἀλεξανδρείας παραίνεσις ψυχωφελὴς φανεροῦσα τί ὡμοίωται ὁ βίος οὗτος καὶ εἰς ποῖον τέλος καταστρέφει».

42) «φ. 181α—185β» : Μαρτύριον τῶν ἁγίων ἐνδόξων μεγαλομαρτύρων τεσσαράκοντα τῶν ἐν Σεβαστίᾳ μαρτυρησάντων» [108]).

43) «φ. 185β—197β» : «Τοῦ ἁγίου μακαρίου Ἐφραὶμ λόγος εἰς τὸν Πάγκαλον Ἰωσήφ· τῇ ἁγίᾳ καὶ μεγάλῃ Β'».

44) «φ. 197β—205β» : «Βίος καὶ πολιτεία τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου τοῦ Καλυβίτου τοῦ διὰ Χν πτωχοῦ».

45) «φ. 207—210α» : «Βίος καὶ πολιτεία τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Ἀλεξίου τοῦ ἀνθρώπου τοῦ Θοῦ» [109]).

---

[108]) Ἐξεδόθη τύποις ὑπὸ A. Schmidt ἐν Archiv für slavische philologie XVI. p. 144—152.

[109]) Ἐξεδόθη τύποις ὑπὸ E. Pereira ἐν Anal. Boll. tom. XIX p. 243—253.

Τὸ φ. 206 εἶναι λευκόν.

46) «φ. 210β—223α» : «Βίος καὶ πολιτεία τῆς ὁσίας μητρὸς ἡμῶν Μαρίας τῆς Αἰγυπτίας τῆς ἀπὸ ἑταιρίδων ἀσκησάσης ὁσίως παρὰ τὴν ἔρημον, συγγραφεὶς δὲ παρὰ τοῦ ἐν ἁγίοις Σωφρονίου ἀρχιεπισκόπου Ἱεροσολύμων».

47) «φ. 223α—228β» : «Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου Ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως τοῦ Χρυσοστόμου λόγος εἰς τὴν παραβολὴν τῶν ἐργατῶν».

48) «φ. 228β—230β» : «Τοῦ ἰδίου λόγος εἰς τὸν πλούσιον καὶ εἰς τὸν Λάζαρον».

49) «φ. 230β—233β» : «Τοῦ αὐτοῦ· εἰς τὸ ἅγιον Πάσχα».

50) «233β—242α» : «Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Ἀναστασίου ἁγίου ὄρους Σινᾶ, ἑρμηνεία εἰς τὸν ἕκτον ψαλμόν· ἐρέθη δὲ εἰς τὴν παρείσβασιν τῶν ἁγίων νηστειῶν».

51) «φ. 242α—246α» : «Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως τοῦ Χρυσοστόμου· λόγος εἰς τὸ ρητὸν τοῦ ἁγίου Εὐαγγελίου εἰς τὸ ἐφ᾿ ὅσον ἐποιήσατε ἑνὶ τούτων».

52) «φ. 246α—248β» : «Τοῦ ἰδίου· λόγος ψυχωφελὴς καὶ περὶ τῶν θείων μυστηρίων».

Ἐν τῷ φ. 248β ὑπάρχει σημείωσις τοῦ γραφέως:

«† Ἐτελειώθη σὺν Θῷ τὸ παρὸν βιβλίον διὰ χειρὸς ἐμοῦ Νικολάου τοῦ ταπεινοῦ τε καὶ ἁμαρτωλοῦ· καὶ οἱ ἀναγινώσκοντες αὐτῷ εὔχεσθαι μοι διὰ τὸν Κν διὰ τῶν πολλῶν μου σφαλμάτων. † ἐν ἔτι ͵ςωμη (= 1340) Ἰνδ. η′ κατὰ μῆναν Αὔγουστον εἰς τὰς γ′ ἡμέρα Ε′. † Ἀμήν».

Εὐθὺς ἀμέσως:

«Ὦ φιλάγαθε παρθένε Θεοτόκε † ἡ μεσίτρια τῶν ἐπταισμένων πάντων καὶ ἁμαρτωλῶν ἐγγυητὴς καὶ σκέπη, καὶ προστασία τῶν θλιβομένων. Σὺ οὖν πάναγνε πανύμνητε παρθένε, ἡ τὸν θεολόγον τεκοῦσα κατὰ σάρκα † σκέπε † φρούρει φύλαττε τὸν ἄνακτα Παρθένε † τὸν θεόσεπτον Παλαιολόγον δοῦκαν † καὶ Κομνηνόν τε Ἀνδρόνικον τὸν πάννυ καὶ Ἄννην σὺν τοῖς αὐτῶν τε κλάδοις † Πορφυρογενῆ στε-

λέχει φυλασσομένοις † τὸν δέ γε θύτην καὶ τῶν ἡμῶν ποιμένα τῆς Κωνσταντίνου Ἰωάννην τε σκέπε † δώρησαι αὐτοῖς καὶ χρόνους ἀπεράντους † εὐζωΐα τε καὶ ἠρέμῳ τῷ βίῳ † ὅτι εὐλογητὸς εἶ εἰς τοὺς αἰῶνας ἀμήν †».

Ἀκολουθεῖ:

«Ἕτοιμός εἰμι καὶ πάλιν βοᾶν λέγειν † φύσασθαι πάντες οἱ γέμοντες σφαλμάτων † ἐγγὺς γὰρ ἐστὶν ἡ κρίσις τοῦ Κυρίου † καινὸν κοπιᾷ πασ' ἀνθρωπεία φύσις † ὅτι ὁ Θεὸς κριτὴς δίκαιος ἐν ἐλέει, καὶ διὰ τοῦτο δεῖ ἡμᾶς τοῦ προσέχειν † φεύγομεν τοίνυν τῶν σαρκικῶν σφαλμάτων † τὴν βορβορώδη πλεονεκτησίαν † ἀκούσωμεν δὲ καὶ τῆς εὐλογημένης φωνῆς λεγούσης † ἔλθετε πάντες οἱ ἐμοὶ δουλευκότες † οἱ ἐνδήσαντες τοῖς πτωχοῖς τε καὶ ξένοις † ἅτινα ἐποθεῖτε † καμὲ σὺν αὐτοῖς τάξον Θεὲ τῶν ὅλων».

(60) ΑΡΙΘΜ. 63

Ὀνομασία

«Πεντηκοστάριον».

Ἐποχὴ

ΙΕ´ αἰῶνος.

Διαστάσεις

Χάρτ. 0,28×0,19 φ. 225.
Σελίδες δίστηλοι. Στίχοι σελ. 34.
Δέσιμον ἐκ μέλανος δέρματος ἐπὶ ξυλίνων πλακῶν.
Γραφὴ καθαρὰ καὶ ἐπιμελημένη.

Περιεχόμενον

Ὁ κῶδιξ ἄρχεται: «Πεντηκοστάριον σὺν Θῷ ἁγίῳ ἀρχόμενον ἀπὸ τῆς Ἁγίας Μεγάλης Κυριακῆς τοῦ Πάσχα καὶ καταλήγοντι μέχρι τῆς ἁγίας Κυριακῆς τῶν ἁγίων πάντων».

Ἐν τῇ κάτω ᾤᾳ τοῦ φ. 1. διὰ νεωτέρας χειρός:

«Τῆς Παναγίας τῆς νήσου Χάλκης». Ἐν τῷ τέλει φ. 222α: «† Συναξάριον τῆς ἁγίας καὶ μεγάλης Κυριακῆς τοῦ Πάσχα».

Ἐν ἀρχῇ τρία καὶ ἐν τέλει δύο ἄγραφα φύλλα.

Ἐν πρώτῳ ἀγράφῳ φύλλῳ τοῦ τέλους διὰ νεωτέρας γραφῆς σημείωσις τοῦ σταχωτοῦ:

«Τῷ συσταχοτὶ εὔχεσθαι ὥσπερ καὶ τὸ γράψαντι. Εἰς ὅσα καὶ αὐτὸς κεκοποίακεν ὅπως ἔλεως εὕριεν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως· ναὶ γένητω ἡμῖν καὶ ὑμῖν τοῖς τοῦτο ἀναγινόσκοσιν ἀμήν, ἀμήν, ἀμὴν — ἔτει ,ζπθ' [1581] ἰνδ. θ'. Ἐλάχιστος πάντων τῶν μοναχῶν Γερμανὸς ἱερομόναχος καὶ προηγούμενος τῆς αὐτῆς μονῆς».

(61) ΑΡΙΘΜ. 64

Ὀνομασία

— Κῶδιξ ἀνάμικτος —

Ἐποχή

ΙΒ' αἰῶνος.

Διαστάσεις

Χάρτ. 0,26×0,15,5 φ. 351.

Στίχοι σελ. διάφοροι. Σελίδες μονόστηλοι.

Δέσιμον ἐκ δέρματας μέλανος ἐπὶ ξυλίνων πλακῶν. Γραφὴ δυσανάγνωστος.

Κῶδιξ ἀνάμικτος. Χειρόγραφον ἀξιόλογον.

Περιεχόμενον

1) Ἡ ἀρχὴ ἐλλιπής. Ἄρχεται δι' ἀποφθεγμάτων κατ' ἀλφάβητον.

2) (φ. 3β—15β): «Νουθεσίαι Ἰγνατίου καὶ Βαβρίου».

3) (φ. 16—31β): «Παρεκβολαὶ Γεωργίου μοναχοῦ χρονογράφου».

4) (φ. 31β—90α): «Διάφορα ἀποσπάσματα περὶ ποικίλων ὑποθέσεων Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου. καὶ διαφόρων πατέρων: λόγοι περὶ ἀζύμων καὶ ἐκπορεύσεως τοῦ ἁγίου πνεύματος».

5) (φ. 90α—90β): «Ἐρωτήματα ἅπερ ἔλυσεν ὁ τιμιώτατος χαρτοφύλαξ Πέτρος διάκονος τῆς τοῦ Θοῦ μεγάλης ἐκκλησίας ἐν ἔτει ,ϛχ[= 1092]».

6) (φ. 91—99β): «Εὐστρατίου τοῦ Θεοφιλεστάτου Μητροπολίτου Νικαίας καὶ φιλοσόφου περὶ λεγόντων ὅτι ἐκ τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐκπορεύεται, καὶ περὶ ἄλλων ποικίλων ὑποθέσεων».

7) (φ. 99β—100β): «† Παρεκβολαὶ ἐκ τοῦ χρονογράφου τοῦ μοναχοῦ κυροῦ Γεωργίου τοῦ κεδρηνοῦ † γνῶμαι τε καὶ ὡραῖα †».

8) (100β—104β): «Διονυσίου ἀρεοπαγίτου περὶ τῆς καθ' ἡμᾶς ἱεραρχίας».

9) (φ. 104β—105β): «Μαξίμου τοῦ σοφοῦ περὶ σταυρώσεως περὶ διαφορᾶς ἁμαρτησάντων τὴν αὐτὴν ἁμαρτίαν, περὶ ἐγκαταλείψεως καὶ περὶ ἄλλων ποικίλων θεμάτων».

10) (φ. 106α—120α): «Ἱστορία τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης».

11) (φ. 120β—124β): «Ὑπόμνημα εἰς τὸν βασιλέα Ἰουστιανὸν κατ' ἀκροστιχίδα ὑπὸ ἀγαπητοῦ [110]) ἐλαχίστου διακόνου».

12) (φ. 125α—132β): «Φωτίου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως περὶ τῆς τοῦ Πανάγνου μυσταγωγίας».

13) (φ. 133α—147α): «Διονυσίου τοῦ ἁλικαρνάσεως λόγοι διάφοροι».

14) (φ. 147α—154β): «Πιττάκιον κατατεθὲν παρὰ τοῦ προτοαση-

---

[110]) Συγγραφεὺς βυζαντινὸς καὶ διάκονος τῆς Ἁγίας Σοφίας. Λέγεται ὅτι διετέλεσε διδάσκαλος τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ. Τὸ ὡς ἄνω ὑπόμνημα (φ. 120β—124β) εἶναι ἔκθεσις γενικῶν παραινέσεων, περὶ τῶν ἠθικῶν, θρησκευτικῶν καὶ πολιτικῶν καθηκόντων τοῦ ἄρχοντος, ἐσχεδιάσθη παρὰ τοῦ Ἀγαπητοῦ πρὸς τὸν βασιλέα Ἰουστινιανόν, κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἀνόδου αὐτοῦ εἰς τὸν θρόνον. Τοῦτο κατὰ τοὺς βυζαντινοὺς χρόνους ἦτο ἐν χρήσει εἰς τὰς σχολὰς ὡς διδακτικὸν δοκίμιον.

Ἐξετυπώθη τὸ πρῶτον ἐν *Ἐνετίᾳ* τὸ 1509 ὑπὸ Καλλέργη τοῦ Κρητὸς *Ἑλ*ληνιστὶ μετὰ μεταφράσεως Λατινικῆς: Sheda regia, Sive de officio regis. Μετεφράσθη ὡσαύτως εἰς τὴν Γερμανικήν, εἰς τὴν Γαλλικὴν δὲ ὑπὸ τοῦ Λουδοβίκου τοῦ ΙΓ'. Τὸ ἀρχικὸν κείμενον εὕρηται ἐν τῇ Πατρολογίᾳ Migne τόμ. 86. Ι στήλ. 1153—1186, συγκρινόμενον ὅμως μετὰ τοῦ ἀνὰ χεῖρας χειρογράφου ἔχει γλωσσικάς τινας διαφοράς.

*Ἐ*ξήγησιν τοῦ ὑπομνήματος τοῦ Ἀγαπητοῦ ἐξέδωκεν ὁ φιλόσοφος Σεβαστὸς Τραπεζούντιος (Const. Erbiceanu Cronicarii greci. Bucuresti. 1888. σελ. 204).

κρίτου κὺρ Νικήτα τοῦ Χωνιάτου, ἀποσταλὲν εἰς τὸν καματηρὸν Βασίλειον».

15) (φ. 154β—156β): «Μαξίμου περὶ λύπης».

16) (φ. 157—161β): — Κείμενον λίαν δυσανάγνωστον· ἄνευ ἀρχῆς. —

17) (φ. 161β—166β): «Ψελλοῦ [111]) ἐγκώμιον εἰς τὴν ψύλλαν».

18) (φ. 167α—177α): «Ἐκ τῶν τοῦ ἁγίου καὶ σοφωτάτου Μαξίμου».

19) (φ. 177β—180β): «Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως τοῦ Χρυσοστόμου ὑπόμνημα εἰς τοὺς ψαλμούς».

20) (φ. 180β—181α): «Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἀθανασίου Ἀρχιεπισκόπου Ἀλεξανδρείας περὶ Μαρκελλίνου».

21) (φ. 181α—184α): «Τοῦ μακαριωτάτου Πάπα Λέοντος τῆς πρεσβυτέρας Ρώμης τοῦ μεγάλου, ἐπιστολὴ δογματικὴ πεμφθεῖσα πρὸς τὸν ἐν ἁγίοις Φλάβιον ἀρχιεπίσκοπον Κωνσταντινουπόλεως».

---

[111]) Κώνστας Ψελλός, προσέλαβε τὸ ὄνομα Μιχαὴλ γενόμενος μοναχός. Ἐγεννήθη περὶ τὸ 1018 ἐκ Νικομηδείᾳ πιθανώτερον [πρβλ. Getrud Rede: La chronologie appiquée de M. Psellos ἐν Byzantion, IV, 197—236 καὶ V, 229—289]. καὶ ἀπέθανε περὶ τὸ 1078.

Ὁ Ψελλὸς εἶναι μέγας συγγραφεὺς τοῦ ΙΑ' αἰῶνος. Τὰ κυριώτερα ἐκ τῶν ἔργων του ἐξεδόθησαν ἐν τῇ *Ε.* Πατρολογίᾳ. Migne (τόμ. 122), ὑπὸ τοῦ Κ. Σάθα ἐν τῇ «Μεσαιωνικῇ βιβλιοθήκῃ», (τόμ Δ' καὶ *Ε'*), ὑπὸ τῶν Kurtz καὶ Drexls Ψελλοῦ Scripta minora, Milano tom I. II (1936—1941) καὶ ὑπὸ Chr. Zervos, Un philosophe néoplatonien du XI siécle, Michael Psellos, sa vie, son oeuvre, ses luttes philosophiques, son influeuce. Paris. 1920.

Πλεῖστα ὅμως ἔργα μένουν ἀκόμη ἀνέκδοτα, ἴσως δὲ καὶ ἄλλα ἐντελῶς ἄγνωστα. Βάσιν εἰς τὸν βίον καὶ τὰ συγγράμματα αὐτοῦ ἀποτελεῖ τοῦ Λέοντος Ἀλλατίου ἡ πραγματεία: («De Psellis et eorum Scriptis», ἐν Ρώμῃ. 1634)· ἀνατύπωσις ταύτης μετὰ διορθώσεως I. Fabricius, Bibliotheca gr. τόμ. I. 41—97. *Εἰκὼν* αὐτοῦ εὕρηται ἐν τῷ 234 χειρογράφῳ, (13 αἰῶνος), τῆς ἐν ἁγίῳ ὄρει μονῆς τοῦ Παντοκράτορος [Σ. Λάμπρου: Κατάλ. τῶν ἐν ταῖς βιβλιοθήκαις τοῦ ἁγ. ὄρους ἑλλ. κωδ. τόμ. Α'. σ. 113[.

22) (φ. 184β—201β) : «. . . κριτοῦ καὶ ἀνθυπάτου τοῦ ἀταλέως ἔκθεσις».

23) (φ. 202α—203β) : — Κείμενον λίαν δυσανάγνωστον· ἄνευ ἀρχῆς. —

24) (φ. 204α—212β) : «Γνῶμαι Εὐρυπίδου».

25) (φ. 213α—213β) : «Ἡράκλειος πιστὸς ἐν Χῷ Αὔγουστος Ἡρακλωνᾷ τῷ καὶ Κωνσταντίνῳ τῷ θεοφυλάκτῳ ἡμῶν υἱῷ χαίρειν».

26) (φ. 213β—218β) : «Τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ : ἔκθεσις ἀκριβὴς τῆς Ὀρθοδόξου πίστεως ὅτι ἀκατάλειπτον τὸ θεῖον κ. τ. λ.».

27) (φ. 218β—226β) : «Πλουτάρχου ἐκ τῶν παραλλήλων βίων». — Παρεμβάλλουν δύο φύλλ. ἄλλου κειμένου. —

28) (φ. 233α—281β) : «Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Γρηγεντίου [112] διάλεξις πρὸς τὸν ἑβραῖον Ἐρβάν».

29) (φ. 281β—292α) : «Λόγοι ἱερογραφικοί».

30) (φ. 292α—295β) : «Ξενοφῶντος τοῦ ρήτορος· τὰ τοῦ Κύρου ἀφηγούμενος». Τὸ φ. 292β ἄγραφον.

31) (φ. 265β—299β) : «Τοῦ ὁγίου Μαξίμου περὶ παθῶν».

32) (φ. 300—303α) : «Ἐκ τοῦ Φωτίου Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως λόγοι».

33) (φ. 303β—311β) : «Ἐκ τοῦ χρονογράφου τοῦ . . . (λίαν δυσανάγνωστος, ὁ χάρτης ἐφθαρμένος).

34) φ. 312α—351β —Πλεῖστα τεμάχια διαφόρων ὑποθέσεων, ἡ

---

[112]) Ὁ Γρηγέντιος ἦτο ἐπίσκοπος Τάφρων ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Ὁμηριτῶν ἐν τῇ μεσημβρινῇ Ἀραβίᾳ. Ὁ συγγραφεὺς καὶ ἡ ἀξιοπιστία τῆς διαλέξεως, ἡ ὁποία ὡς ἀντικείμενον ἔχει τὸν εἰς τὸν χριστιανισμὸν προσηλυτισμόν, δὲν εἶναι ἔτι ἐξακριβωμένα. Ἡ ὡς ἄνω διάλεξις ἀρχικῶς ἐξεδόθη ὑπὸ N. Gullon. Paris 1586. καὶ ἀκολούθως ἐν τῇ Πατρολ. Migne τόμ. 86. I στήλη. 563—784.

γραφὴ τῶν ὁποίων εἶναι οὐχὶ μόνον εἰς πλεῖστα μέρη διάφορος, ἀλλὰ καὶ λίαν δυσανάγνωστος.

(62) ΑΡΙΘΜ. 65

Ὀνομασία

«Τριῴδιον καὶ πεντηκοστάριον».

Ἐποχὴ

ΙΒ′ αἰῶνος.

Διαστάσεις

Μεμβρ. 0,27×0,22. φ. 179.

Σελ. μονόστηλοι, στίχοι σελ. 26.

Κῶδιξ ἀστάχωτος, περιβεβλημένος διὰ χονδροῦ λευκοῦ χάρτου.

Περιεχόμενον

Περιέχει Τριῴδιον καὶ πεντηκοστάριον.

Ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος ἐλλείπει.

Ἄρχεται ἀπὸ τῆς ἀκολουθίας τῆς Μ. Πέμπτης καὶ λήγει τὴν Ζ′ Κυριακὴν τῶν ἁγίων Πατέρων.

Φύλλα τινὰ ἐξέπεσαν.

(63) ΑΡΙΘΜ. 65

Ὀνομασία

«Μηναῖον Φεβρουαρίου—Μαρτίου».

Ἐποχὴ

ΙΓ′ αἰῶνος.

Διαστάσεις

Μεμβρ. 0,26,5×19. φ. 224.

Δέσιμον ἐκ δέρματος ὑπερύθρου ἐπὶ ξυλίνων πλακῶν.

Γραφὴ ἐπιμελημένη.

Περιεχόμενον

Ἐν ἀρχῇ καὶ ἐν ἀγράφῳ φύλλῳ, ἡ γνωστὴ σημείωσις τοῦ Μητροφάνους, διὰ νεωτέρας χειρός :

«Ἡ βίβλος αὕτη πέφυκε τῆς παντουργοῦ τριάδος τῆς ἐν τῇ νήσῳ Χάλκῃ τε μονῆς τῆς Ἐσόπτρου κ. τ. λ.».

Ὁ κῶδιξ ἀποτελεῖται ἀπὸ εἴκοσι ὀκτὼ ὀκτάφυλλα τετράδια (α—κη). Περιέχει τὰς ἀκολουθίας τῶν μηνῶν Φεβρουαρίου—Μαρτίου μετὰ στίχων συναξαρίων, ἀποστόλων καὶ εὐαγγελίων. Τὰ πλεῖστα τῶν συναξαρίων ἐλλείπουσι.

(64) ΑΡΙΘΜ. 67

Ὀνομασία

«Ἑρμηνεία εἰς τοὺς ἀφορισμοὺς τοῦ Ἱπποκράτους καταστρωθεῖσα εἰς πεζὴν φράσιν παρὰ (Μ) Παλάνου Βασιλοπούλου [113]) τοῦ ἐξ Ἰωαννίνων».

Ἐποχὴ

ΙΖ'—ΙΗ' αἰῶνος.

Διαστάσεις

Χάρτ. 0,16×0,19,5 φ. 385. Στίχοι σελ. 30.

Σελίδες μονόστηλοι. Δέσιμον μεταγενεστέρας ἐποχῆς ἐν καλῇ καταστάσει. Γραφὴ εὐανάγνωστος.

---

[113]) Τοῦ ἰδίου ὑπὸ τὸν αὐτὸν τίτλον βλ. χειρόγραφον ὑπ' ἀριθμ. 6 Βιβλιοθήκης Σ. Λάμπρου: [Ν. Ἑλληνομ. ΙΖ'. 91] καὶ χειρόγραφον Θεολογικῆς Σχολῆς Χάλκης ὑπ' ἀριθμ. 149. Ὁ Πρωτοπαπᾶς Μπαλᾶνος Βασιλόπουλος, (ἀπὸ τοῦ 1723—60), ἦτο διδάσκαλος καὶ διευθυντὴς τῆς «πρώτης σχολῆς Ἰωαννίνων» ἥτις ἐκλήθη «Μπαλανιαία Σχολή». «Ὁ ἱερεὺς Μπαλᾶνος Βασιλόπουλος περὶ τὴν μαθηματικὴν ἰδίως διέτριβε μετὰ πολλῆς ἰδιοφυΐας»: [Ν. Ἑλληνομ. ΙΓ'. 286, 288, 290 καὶ Ε' 328]. Ἀπεκαλεῖτο ὕπατος φιλοσόφων, ἀρχικαθηγητής, πολυΐδμων καὶ σοφώτατος: [Δ. Σ. Μπαλάνου: Οἱ Μπαλαναῖοι διδάσκαλοι τοῦ Γένους, ἐν Ἠπειρωτικοῖς χρονικοῖς ἔτ. Ε'. σ. 229]. Διετέλεσε τεσσαράκοντα σχεδὸν ἔτη διδάσκαλος μετὰ τὸν Μεθόδιον Ἀνδρακίτην. [Μ. Γεδεὼν: Πατριαρχικαὶ Ἐφημερίδες 1500 — 1912 σελ. 300 — Ἔκθεσις συνοπτική: Μ. Πούλιου. Βιέννη σ. XII[. Φωτογραφίαν τοῦ Μ. Βασιλοπούλου βλ. Μ. Γεδεών. Π)καὶ Ἐφημερίδες σ. 301—Μ. Ἑλλ. Ἐγκυκλοπ. τόμ. ΙΖ'. σ.476.

«Ἑρμηνείαν εἰς τοὺς ἀφορισμοὺς τοῦ Ἱπποκράτους» ἐξέδωσεν εἰς πεζὴν φράσιν καὶ ὁ Ἐ. Βενετσανόπουλος. Κων)πολις. 1875.

Περιεχόμενον

Περιέχει ἀξιόλογον ἑρμηνείαν εἰς τοὺς ἀφορισμοὺς τοῦ Ἱπποκράτους, ἐπὶ τῇ βάσει κυρίως τῶν εἰς αὐτοὺς ὑπομνημάτων τοῦ Γαληνοῦ.

Ἐν ἀρχῇ ἀναγραφὴ τοῦ ὅρκου τοῦ ἱπποκράτους.

Ἐν τέλει δύο καὶ ἥμισυ φύλλα ἄγραφα καὶ ἀκολουθεῖ ὁ πίναξ τῶν περιεχομένων.

(65) ΑΡΙΘΜ. 68

Ὀνομασία

Κῶδιξ ἀνάμικτος.

Διαστάσεις

Χάρτ. 0,16×0,19,5 φ. 246.
Σελίδες μονόστηλοι. Στίχοι σελ. διάφοροι.
Δέσιμον ἐκ μέλανος δέρματος ἐπὶ ξυλίνων πλακῶν.
Διατήρησις καλή.

Περιεχόμενον

1) Ἡ ἀρχὴ ἐλλείπει. Ἀπὸ τοῦ ὑπάρχοντος φ. 1. μέχρι τοῦ φ 130α ἐτυμολογικὸν λεξιλόγιον.

2) (φ. 130α—132β) «Ἑρμηνεία εἰς τὸ κατὰ Ματθαῖον ἅγιον Εὐαγγέλιον» εἰς τὸ ῥητόν: «Ἐσθιόντων τῶν μαθητῶν λαβὼν ὁ Ἰησοῦς ἄρτον καὶ εὐχαριστήσας κ. τ. λ.».

3) (φ. 132β—171β) — Περὶ τῆς Παναγίας Θεοτόκου καὶ περὶ ποικίλων προσώπων καὶ γεγονότων τῆς Π. Δ. —

4) (φ. 171β—179α) — Ἐξήγησις διαφόρων λέξεων. —

5) (φ. 179α—184α) — Περικοπαὶ λόγων διαφόρων πατέρων. —

6) (φ. 184α—205β) — Διάφορα γραμματικὰ καὶ ἀκολούθως περὶ Θεοῦ καὶ ἁγίας Τριάδος καὶ περὶ διαφόρων κανόνων τῆς Θεοτόκου. —

7) (205β—228β) — Ἐκλογαὶ ἐκ διαφόρων πατέρων ἁγίων συντε-

θεῖσαι περὶ πατρὸς καὶ υἱοῦ καὶ ἁγίου πνεύματος καὶ ποικίλων γραφικῶν ὑποθέων καὶ περὶ ἀγγέλων καὶ δαιμόνων. —

8) (229α—233β) «Χρησμός: «Εἴπατε τῷ βασιλεῖ χαμαὶ πέσε δαίδαλος αὐλά» καὶ ἀκολουθεῖ ἡ ἑρμηνεία τοῦ ὡς ἄνω χρησμοῦ [114]). —

9) (φ. 234β—235β) Λευκά.

10) (φ. 234α) — Διὰ νεωτέρας γραφῆς στίχοι τινές. —

11) (φ. 236α—243β) — Ποικίλαι ἐρωτήσεις καὶ ἀποκρίσεις περὶ γραφικῶν ὑποθέσεων. —

12) (φ. 244α—246) Διάφοροι ἦχοι.

(66) ΑΡΙΘΜ. 69

Ὀνομασία

«Μηναῖον Ἰουλίου».

Ἐποχὴ

ΙΣΤ′ αἰῶνος (1534).

Διαστάσεις

Χάρτ. 0,26×0,17 φ. 102.

Σελίδες δίστηλοι. Στίχοι σελ. 26. Δέσιμον ἐκ γυμνοῦ ξύλου.

Διτήρησις σχεδὸν καλή, εἴς τινα μέρη σκωληκόβρωτος.

Περιεχόμενον

Μηναῖον Ἰουλίου ἄνευ συναξαρίων.

Ἐν ἀρχῇ δύο πρόσθετα φύλλα ἐκ μεμβράνης παλαιωτέρας ἐποχῆς, ἄσχετα πρὸς τὸν κώδικα.

Ἐν τῇ ἐσωτερικῇ πλευρᾷ τοῦ ξυλίνου σταχώματος: «Ἀνθίμου ἀρχιεπισκόπου Νικομηδείας».

Ἐν τῷ φ. 1. τοῦ κώδικος βέβηλος χεὶρ ἀπέκοψε τὸ ἐν τῇ ἀρχῇ τε-

---

[114]) Τῶν ἱερέων τοῦ Μαντείου τῶν Δελφῶν πρὸς τὸν Ἰουλιανὸν τὸν Παραβάτην.

τραγωνίδιον, ἔνθα ἴσως εὑρίσκετο ἡ ὀνομασία τοῦ κώδικος καὶ πιθανὸν καὶ κόσμημά τι.

Ἐν τῷ φ. 102β. διὰ τῆς χειρὸς τοῦ γραφέως:

«Θεοῦ τὸ δῶρον καὶ πόνος Παφνουτίου οἰκτροῦ τάλανος καὶ παφλαγῶνος» καὶ κάτωθι διὰ τῆς αὐτῆς γραφῆς ὀκτὼ στίχοι, ὧν μόνον οἱ δύο πρῶτοι εὐανάγνωστοι:

«† γνῶσις βροτοῖς ἥδιστον ἐν βίῳ κλέος
κακὸν δὲ ταύτῃ τοῖς κακῶς κεχρημένοις».

Καὶ ἐν τῇ ᾤᾳ τοῦ αὐτοῦ φύλλου πλαγίως, διὰ τῆς ἰδίας χειρός:
«† ἐν ἔτει ,ζμβ= [1534] κατὰ μῆνα Ἰούνιον».

(67) ΑΡΙΘΜ. 70

Ὀνομασία

«Μηναῖον Μαΐου».

Ἐποχὴ

ΙΣΤ′ αἰῶνος (1540).

Διαστάσεις

Χάρτ. Βόμβ. 0,26×0,18 φ. 78.
Σελίδες δίστηλοι. Στίχοι σελ. 26.
Δέσιμον ἐκ ξυλίνων πλακῶν. Γραφὴ καλή.

Περιεχόμενον

Μηναῖον Μαΐου ἄνευ συναξαρίων.

Ἐν τῷ πρώτῳ ἀγράφῳ φύλλῳ δι᾽ ἄλλης χειρός: «† Τὸ παρὸν μηναῖον ὑπάρχει τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου τῆς Χάλκης ἐν τῷ νησίῳ» καὶ ἀκολουθεῖ:

«† Θεὸς τὸν Ἀδὰμ εἰς Ἐδὲμ τάττε.... (δυσανάγνωστος) αὐτὸς δὲ δελυχθεὶς γευστικῶς περεσβάλει (;) ὅπως ὁ κόσμος εὑρεθῆ σεσωσμένος». Καὶ εὐθὺς ἀμέσως δι᾽ ἐρυθρᾶς μελάνης:

«† Χριστὲ δίδου μογίσαντι τε τὴν πολύολβον ἀρωγήν».

Ἐν τῇ κάτω ᾤᾳ τοῦ φ. 1. διὰ νεωτέρας γραφῆς: «μηναῖον τῆς Παναγίας τῆς νήσῳ Χάλκης».

Ἐν τῷ τέλει διὰ χειρὸς τοῦ γραφέως: «† **Θεοῦ τὸ δῶρον καὶ πόνος Παφνουτίου ἐπὶ ἔτους ,ζμη. ινδ. ΙΓ′. μηνὶ Ἰουν** λ». **[= 1540].**

Ἐν τέλει πρόσθετα δύο φύλλα ἐκ μεμβράνης, ἄσχετα πρὸς τὸν κώδικα.

(68) ΑΡΙΘΜ. 71

Ὀνομασία

«Ψαλτήριον».

Ἐποχὴ

ΙΣΤ' αἰῶνος (1506).

Διαστάσεις

Χάρτ. βομβ. 0,26×0,18 φ. 287.
Σελίδες μονόστηλοι. Στίχοι σελ. 16.
Δέσιμον ἐκ μέλανος δέρματος ἐπὶ ξυλίνων πλακῶν.
Γραφὴ εὐανάγνωστος. Διατήρησις καλή.

Περιεχόμενον

Ὁ κῶδιξ εἶναι διῃρημένος εἰς τετράδια ἠριθμημένα κάτωθεν (α—λη').

Ἐν ἀρχῇ τρία φύλλα ἄγραφα. Ἐν τῷ δευτέρῳ ἀγράφῳ φύλλῳ σημείωσις δι' ἄλλης χειρὸς ἀγραμμάτου: «1687 μὴν μαρτίῳ πρότη ἦλθα καγῶ ὁ ιερομονάχοις Ἀθανάσιος εκνήσου Ναξίας να κοινοβἶάσω ἤ στὴν μονῆν τῆς ὑπεραγίας Θκοῦ καὶ διὰ προσταγῆσ τοῦ παναγιωτάτου κυρίου κυρ. Διονυσίου να ἠγουμενεύσω εν ταύτη τῇ μονὴ καὶ ιχάρις τῆς Πα-(να)γίας νὰ μας βοηθίσι νὰ κυβερνίσωμεν καλλὸς καὶ θεαρέστος».

1) Ἐν ἀρχῇ (φ. 1—4β) Τριαδικοὶ ὕμνοι, ὧν ἐλλείπουσιν οἱ τοῦ πρώτου καὶ τοῦ δευτέρου ἤχου.

2) (φ. 5α—232) «Οἱ ρνα'. ψαλμοὶ τοῦ Δαβίδ». (φ. 232β) «Οὗτος ψαλμὸς ἰδιόγραφος τοῦ Δαβίδ. ἐστὶ καὶ ἔξωθεν τοῦ ἀριθμ. ρν', ὅτε ἐμονομάχησε πρὸς τὸν Γολιάθ».

3) (φ. 233α - 234α) «Ὠδὴ Μωϋσέως ἐν τῇ ἐξόδῳ».

4) (φ. 234α—237β) «Ὠδὴ Μωϋσέως ἐν τῷ Δευτερονομίῳ».

5) (φ. 237β—238β) «Προσευχὴ Ἄννης μητρὸς Σαμουὴλ τοῦ προφήτου».

6) (φ. 238β—240α) «Προσευχὴ Ἀββακοὺμ τοῦ προφήτου».

7) (φ. 240α—241α) «Προσευχὴ Ἡσαΐου τοῦ προφήτου».

8) (φ. 241α—241β): «Προσευχὴ Ἰωνᾶ τοῦ προφήτου».

9) (φ. 241β—244α) «Προσευχὴ τῶν ἁγίων τριῶν παίδων».

10) (φ. 244α—245β) «Ὕμνος τῶν ἁγίων τριῶν παίδων».

11) (φ. 245β—246β) «Προσευχὴ τοῦ προφήτου Ζαχαρίου». Καὶ κάτωθι διὰ τῆς ἰδίας χειρὸς τοῦ γραφέως: «† Θεοῦ τὸ δῶρον καὶ πόνος Παφνουτίου ὑπάρχι Γάγγρας πόλεων Παφλαγόνων».

12) (φ. 247α) «Στίχοι εἰς τὸν θεῖον Δαβίδ».

13) (φ. 247β—256α) «Ἔκθεσις νέα ὅπως γράφει νῦν ὁ Κωνσταντινουπόλεως Πατριάρχης τῷ Πάπα· καὶ τοῖς λοιποῖς Πατριάρχαις· καὶ βασιλεῦσι· καὶ τοῖς κοσμικοῖς ἄρχουσιν, ἤγουν ἐγχειρίζουσιν ἀρχάς· ὅπως τε νῦν ἔχουσι τάξεις, οἱ ὑποκείμενοι θρόνοι τῷ Πατριάρχῃ Κωνσταντινουπόλεως· ὅπως τε οἱ Μητροπολῖται γράφουσι πρός τε αὐτὸν τὸν Πατριάρχην καὶ πρὸς τοῖς λοιποῖς Πατριάρχαις· ἔτι τε πρὸς τοὺς βασιλεῖς καὶ πρὸς δεσπότας· καὶ πρὸς ἑτέρους τινας» [115]).

14) Ἐν τῇ ἄνω ᾤᾳ τοῦ φ. 249 διὰ χειρὸς τοῦ γραφέως «† αἱ ὑπογραφαὶ τῶν ἁγιωτάτων Πατριαρχῶν ἔχουσιν οὕτως» καὶ ἀκολουθοῦν γνωσταὶ ὑπογραφαὶ τῶν Πατριαρχῶν Κωνσταντινουπόλεως, Ἀλεξανδρείας, Ἀντιοχείας καὶ Ἱεροσολύμων».

15) (φ. 256β—257β) ἄγραφα.

16) (φ. 258β—287α) «ὁ κανὼν λεγόμενος πάνυ Κατανυκτικός» καὶ ἐν τῇ ᾤᾳ: «Ἀνδρέου Κρήτης».

(Συνεχίζεται)

---

[115]) Βλ. καὶ χειρόγραφον Θεολογικῆς Σχολῆς ὑπ' ἀριθμ. 70 καὶ 80.

ΙΕΡΑ ΘΕΟΛΟΓΙΚΗ ΣΧΟΛΗ

Η ΕΠΙ ΤΗι ΚΑΘΙΕΡΩΣΕΙ ΤΩΝ ΤΕΛΕΙΟΔΙΔΑΚΤΩΝ ΤΕΛΕΤΗ

ΜΕΤ' ΕΥΠΡΕΠΕΙΑΣ πολλῆς καὶ κατανυκτικότητος ἐγένετο τῇ Κυριακῇ 15ῃ μηνὸς Ἰουλίου ἡ τελετὴ τῶν τελειοδιδάκτων τῆς κατὰ Χάλκην Ἱερᾶς Θεολογικῆς Σχολῆς διανυούσης, σὺν Θεῷ Ἁγίῳ, τὸ ἑκατοστὸν ἕκτον ἀπὸ τῆς συστάσεως αὐτῆς ἔτος.

Οὕτως ἡ τροφὸς γεραρὰ Θεολογικὴ Σχολή, ἔμπλεως χαρᾶς καὶ ὑπερηφανείας προέπεμψε μετὰ στοργῆς εἰς τὴν διακονίαν τοῦ ἀμπελῶνος τοῦ Κυρίου τὰ τέκνα αὐτῆς ἅτινα, ἐπὶ ἑπταετίαν ὅλην ἐγαλούχησε μὲ τὸν ἐνδόμυχον πόθον· ὅπως ἴδῃ ταῦτα ἀντάξια τῶν πόνων καὶ τῶν προσδοκιῶν αὐτῆς.

Τῆς τελετῆς προηγήθη Πατριαρχικὴ καὶ Συνοδικὴ λειτουργία, καθ' ἣν μετὰ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος συνελειτούργησαν οἱ Σεβ. Μητροπολῖται Δέρκων Ἰάκωβος, Θεσσαλονίκης Παντελεήμων, Ἀξώμης Νικόλαος, Θεοδωρουπόλεως Λεόντιος, Χαλδίας Κύριλλος καὶ Σάρδεων Μάξιμος. Ἐν τῷ Ἱερῷ Βήματι παρίσταντο συμπροσευχόμενοι ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Τυρολόης Χρυσόστομος καὶ ὁ Θεοφ. Ἐπίσκοπος Ἱερᾶς καὶ Σητείας Φιλόθεος.

Μετὰ τὸ πέρας τῆς θείας Λειτουργίας ἡ Α. Θ. Παναγιότης περιβληθεῖσα μανδύαν, ἐπιτραχήλιον καὶ ὠμόφορον ἔστη ἐν τῷ Θρόνῳ συγχοροστατοῦντας ἔχουσα τοὺς ὡς ἄνω Σεβ. Μητροπολίτας, εἰς οὓς ἤδη προσετέθησαν ὅ τε Σεβ. Μητροπολίτης Τυρολόης Χρυσόστομος καὶ ὁ Θεοφιλ. Ἐπίσκοπος Ἱερᾶς καὶ Σητείας Φιλόθεος.

Τοὺς τελειοδιδάκτους προσεφώνησε καταλλήλως ὁ Σχολαρχεύων καθηγητὴς κ. Ἐμμανουὴλ Φωτιάδης ὅστις διηρμήνευσε τὴν χαρὰν τῆς Σχολῆς, ὑπεγράμμισε τὰς ἐλπίδας ἃς ἐπ' αὐτῶν στηρίζει ἡ Ἐκκλησία καὶ διὰ μακρῶν ἀνέλυσε τὸ ἔργον καὶ τὴν ἀποστολὴν αὐτῶν.

Ἀκολούθως ἀπὸ μέρους τῶν τελειοδιδάκτων ἀπεχαιρέτησε τὴν Σχολὴν ὁ Ἱερομόναχος Φιλόθεος Βουζουναράκης ἐκφράσας εὐγνώμονα αἰσθήματα. Τὴν ὅλην σεμνὴν τελετὴν ἐπεσφράγισεν ἡ Α. Θ. Παναγιότης διὰ νουθετηρίου προσλαλιᾶς ἀπευθύνασα τοῖς τελειοδιδάκτοις συμβουλὰς καὶ ὑποθήκας καὶ ἐπιδώσασα αὐτοῖς τὰ διπλώματα αὐτῶν. Τὴν μεσημβρίαν παρετέθη τράπεζα εἰς ἣν παρεκάθησαν μετὰ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος οἱ Ἅγιοι Ἀρχιερεῖς, οἱ Ὀφφικίαλοι τῆς Μ. τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, οἱ ἐπίσημοι ξένοι, ὁ Σχολαρχεύων καὶ οἱ μαθηταὶ τῆς Σχολῆς. Οἱ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο τελειοφοιτήσαντες μαθηταὶ εἶναι ὁ Ἱερομόναχος Φιλόθεος Βουζουναράκης ἐκ Κρήτης καὶ ὁ Παναγιώτης Σ. Θεοδωρίδης ἐκ Κωνσταντινουπόλεως.

Τὸ προσφώνημα τοῦ Σχολαρχεύοντος.

Κατόπιν ἑπταετοῦς ὅλου ἐπὶ τοῦ ἱμερόεντος τούτου τῆς Νέας Σιὼν λόφου ἐν τῇ κατὰ Θεὸν καὶ τῇ θύραθεν παιδείᾳ καταρτισμοῦ εἰσέρχεσθε καὶ ὑμεῖς, φίλοι ὁμιληταί, εἰς τὸ εὐρὺ τοῦ βιοτικοῦ ἀγῶνος στάδιον, ἀνταλλάσσοντες τὸν ἡσύχιον καὶ ἀπράγμονα, μακρὰν τοῦ κοσμικοῦ θορύβου καὶ τῆς τύρβης, μαθητικὸν βίον πρὸς τοὺς ἀγῶνας, τοὺς δυσχερεῖς ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ καὶ κινδυνώδεις, τῆς ἐνεργοῦ ἐν τῇ κοινωνίᾳ ζωῆς. Καθιεροῦσθε εἰς τὴν διακονίαν τῆς Ἐκκλησίας ὑπὸ τὰς εὐχὰς καὶ τὴν εὐλογίαν τοῦ ὑπάτου αὐτῆς λειτουργοῦ, τοῦ πανσεβάστου ἡμῶν Πατρὸς καὶ Δεσπότου, τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, καὶ ἐπιλέκτων Ἱεραρχῶν, παρουσίᾳ δὲ τοσούτου συμπροσευχομένου εὐσεβοῦς πληρώματος.

Μικροὺς παρέλαβε καὶ ὑμᾶς ἡ γεραρὰ Τροφὸς Σχολή, καὶ μετὰ στοργῆς διὰ πολυμόχθου ἐργασίας καὶ πολλῶν ὑλικῶν θυσιῶν καὶ πνευματικῶν καὶ ἠθικῶν πόνων καὶ μόχθων μορφώσασα καὶ διαπαιδωγήσασα, παραδίδει τῇ Ἐκκλησίᾳ ἀρτίους τὴν ἡλικίαν καὶ τὴν κατάρτισιν.

Καὶ ἐνῷ δὲ θὰ ἔδει καὶ αὐτῆς καὶ ὑμῶν, ἐπὶ τῇ αἰσίᾳ διεξαγωγῇ τοῦ μαθητικοῦ ἀθλήματος, ἡ χαρὰ νὰ εἶναι πλήρης καὶ τελεία κατὰ τὴν ἱερὰν ταύτην στιγμήν, ἔκδηλός τις ἀνησυχία, αὐτῆς μὲν πιέζει τὴν φιλόστοργον καρδίαν, ὑμῶν δὲ περιβάλλει τὴν ὄψιν λύπη καὶ ἀνησυχία ἐκ τοῦ ἀβεβαίου μέλλοντος καὶ τοῦ φόβου τῶν ἤδη προφαινομένων ἐν τῷ ἀρχομένῳ νέῳ σταδίῳ δυσκολιῶν. Διὰ τοῦτο πρὶν ἢ προπέμψῃ καὶ εὐχηθῇ ὑμῖν ἡ Σχολὴ τὸ «κατευοδοῦσθε», ἐπωφελουμένη τῆς ὑστάτης ταύτης πρὸς ὑμᾶς ἐπικοινωνίας, εὔκαιρον ἡγεῖται, οἷα μήτηρ προνοητικὴ καὶ φιλόστοργος, εἰς τόνωσιν μὲν ὑμῶν ψυχικήν, προφυλακὴν δὲ ἀπὸ τῶν παρομαρτούντων τῇ ἱερᾷ ἀποστολῇ κινδύνων.

* * *

«Τύπος γίνου τῶν πιστῶν ἐν λόγῳ, ἐν ἀναστροφῇ, ἐν ἀγάπῃ, ἐν πνεύματι, ἐν ἁγνείᾳ... ταῦτα μελέτα, ἐν τούτοις ἴσθι, ἵνα σου ἡ προκοπὴ φανερὰ ᾖ ἐν πᾶσιν» ἐπέστελλεν ὁ μέγας τῶν ἐθνῶν Ἀπόστολος πρὸς τὸν ὑπ᾿ αὐτοῦ ἐν Ἐφέσῳ Ἐπίσκοπον κατασταθέντα Τιμόθεον (Α Τιμ. δ' 12. 16), διαγράφων τὸν κανόνα τῆς πολιτείας καὶ τῆς ἀναστροφῆς καὶ ἑκάστου τῶν μελλόντων λειτουργῶν τῆς Ἐκκλησίας. Τὴν ἀποστολικὴν ταύτην σύστασιν ποιεῖται ἡ Τροφὸς Σχολὴ σήμερον πρὸς ὑμᾶς, καλουμένους ὑπὸ τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας ὅπως γένησθε ὑπηρέται τοῦ ἁγίου αὐτῆς ἔργου, κήρυκες καὶ ἀπόστολοι τῆς ὑψηλοτέρας ἰδεολογίας, ποιμένες καὶ ὁδηγοὶ λογικῶν προβάτων. Ἡ ὑποδεικνυομένη ὁδὸς εἶναι

ἡ μόνη ἀσφαλὴς καὶ βεβαία, φέρουσα εὐθὺ πρὸς τὸν σκοπόν, πᾶσα δ' ἀπ' αὐτῆς παρέκκλισις συνεπάγεται ἀποτυχίαν.

Ὁ λόγος καὶ ἡ ἀναστροφὴ εἶναι τὰ δύο μέσα διὰ τῶν ὁποίων ὁ πνευματικὸς ποιμὴν ἐπιδρᾷ ἐπὶ τοὺς ποιμενομένους. Ὁ λόγος «κειμένην ἐγείρει, κατὰ τὸν ἱερὸν Χρυσόστομον, καὶ φλεγμαίνουσαν καταστέλλει τὴν ψυχήν, καὶ τὰ περιττὰ περικόπτει, καὶ τὰ λείποντα πληροῖ, καὶ τὰ ἄλλα πάντα ἐργάζεται, ὅσα ἐπὶ τὴν τῆς ψυχῆς ὑγιείαν συντελεῖ» (Migne Π. Ἑ., τ. μη' 665). Ἡ δὲ ὑπὸ τοῦ διδάσκοντος τῶν ὑποδεικνυομένων ἔμπρακτος ἐφαρμογή, πρὸς τῇ ἰσχυρᾷ ἀπὸ τοῦ παραδείγματος ροπῇ, παράγει βεβαιότητα περὶ τοῦ δυνατοῦ τῆς ἐκπληρώσεως τῶν θείων ἐντολῶν.

Ἔστω, λοιπόν, ἀγαπητοί, ὁ μὲν λόγος ὑμῶν πάντοτε διδακτικός, πάντοτε εἰς οἰκοδομὴν ψυχῶν, εἰς ἀνόρθωσιν, εἰς διαφώτισιν, εἰς στηριγμόν, διδοὺς χάριν τοῖς ἀκούουσι. Λόγος ἀργὸς καὶ σαπρὸς ἐκ τοῦ στόματος ὑμῶν μὴ ἐκπορευέσθω. Ἡ δὲ ἐν τοῖς πιστοῖς ἀναστροφὴ ὑμῶν πάντοτε ἱεροπρεπής, ὑποδειγματική, περιοριζομένη, κατὰ τὸ δυνατόν, ἐν τῷ κύκλῳ τῶν καθηκόντων ὑμῶν. Τὸ χριστώνυμον πλήρωμα διὰ πολλῆς περιβάλλει τιμῆς ὅ,τι ἀγνοεῖ. Μακρόθεν βλέπων τὸν ἱερέα θεωρεῖ τοῦτον ἄνθρωπον ἔκτακτον, προφήτην ἀπεσταλμένον παρὰ Θεοῦ διὰ νὰ ἐξαγγέλλῃ τὰς βουλὰς Αὐτοῦ. Ὅταν ὅμως ὁ ἱερεὺς ἀκαίρως καὶ μὴ καλούμενος ὑπὸ τοῦ καθήκοντος ἐμφανίζηται μεταξὺ τοῦ λαοῦ, ἡ γοητεία τοῦ ἀγνώστου παύει, καθόσον εἶναι πολὺ δύσκολον, ἂν οὐχὶ πάντη ἀδύνατον, νὰ ἐμφανίζηται οὗτος συχνάκις καὶ πάντοτε νὰ ἐμφανίζηται ὡς προσήκει. Διαφαίνεταί τι ἐν αὐτῷ ἀντιτιθέμενον εἰς τὴν ἁγιότητα καὶ τὴν αὐστηρότητα τῶν ἀρχῶν τὰς ὁποίας διδάσκει.

Διατηρήσατε πάντοτε τὴν εἰς τοὺς λειτουργοὺς τοῦ Ὑψίστου προσήκουσαν σοβαρότητα. Δὲν εἶναι δυνατὸν ὁ ἱερεὺς νὰ προβάλλῃ ἄλλως ἐνώπιον τοῦ θυσιαστηρίου, κατὰ τὴν προσφορὰν τῆς ἀναιμάκτου θυσίας, καὶ κατὰ τὴν ἐπιτέλεσιν τῶν καθηκόντων αὐτοῦ, καὶ ἄλλως ἐν τῇ κατ' ἰδίαν ἀναστροφῇ. Πᾶν ὅ,τι δὲν εἶναι προσευχή, διδακτικὸς λόγος, ἔργον φιλανθρωπίας, δὲν εἶναι ἀρκούντως σοβαρὸν διὰ τὸν ἱερέα. Οἱ ὀφθαλμοὶ τῶν πιστῶν, εἰθισμένοι νὰ βλέπωσιν αὐτὸν ἐνώπιον τοῦ θυσιαστηρίου γονυκλινῆ, κατανενυγμένον, τεταπεινωμένον, ὡς οἱ ἄγγελοι τοῦ οὐρανοῦ ἐνώπιον τοῦ Θρόνου τοῦ Θεοῦ, σκανδαλίζονται, ὅταν βλέπωσι τοῦτον ἀλλαχοῦ, πολιτευόμενον καθ' ὃν τρόπον καὶ οἱ λοιποὶ τῶν ἀνθρώπων. Κατόπιν τοιαύτης τινὸς ἀναστροφῆς, ἐπαναβλέποντες οἱ πιστοὶ τὸν ἱερέα ἐνώπιον τοῦ θυσιαστηρίου, προσβλέπουσι πρὸς αὐτὸν ὡς πρὸς μῖμον

μᾶλλον ἱερουργὸν θείων μυστηρίων παρὰ ὡς πρὸς μεσίτην μεταξὺ Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων, προσφέροντα δῶρα καὶ θυσίας, εὐχὰς καὶ δεήσεις.

Ἔχετε, λοιπόν, ὑπ᾽ ὄψει ὑμῶν πάντοτε ὅτι τὸ ὑπούργημα τοῦ ἱερέως, ὡς συνεργοῦ τοῦ Θεοῦ ἐν τῷ ἔργῳ τῆς σωτηρίας τῶν ἀνθρώπων, καλεῖ μὲν τοῦτον μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων, ἀλλὰ πρὸς ἕνα μόνον σκοπόν: διὰ νὰ προφυλάττῃ τούτους ὡς ἅλας τῆς γῆς ἀπὸ τῆς ἠθικῆς σήψεως καὶ τῆς πνευματικῆς φθορᾶς, νὰ χρησιμεύῃ φῶς εἰς τοὺς ἐν σκότει, πόλις ἐπάνω ὄρους κειμένη διὰ τοὺς πλανηθέντας ὁδοιπόρους τῆς ζωῆς.

Μὴ ἀδιαφορήσητε εἰς ὅ,τι περὶ ὑμῶν θὰ λέγωσιν οἱ ἄνθρωποι. Ἡ ὑπόληψις τοῦ ἱερέως εἶναί τι τοσοῦτον τίμιον διὰ τὴν Ἐκκλησίαν, τοσοῦτον πολύτιμον διὰ τοὺς πιστούς, τοσοῦτον οὐσιῶδες διὰ τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ ἔργου αὐτοῦ, καὶ τοσοῦτον παρήγορον δι᾽ αὐτὸν τὸν ἴδιον, ὥστε πρέπει νὰ διατηρῆται πάσῃ θυσίᾳ. Ἐντεῦθεν δὲν ἀκολουθεῖ, βεβαίως, ὅτι πρέπει νὰ ἐγκαταλειφθῇ εἰς τὴν ἰδίαν αὐτῆς τύχην θυγάτηρ τοῦ Ἀβραάμ, ἐπειδὴ φαρισαῖοι θὰ εὕρωσιν ἐν τῇ θεραπείᾳ αὐτῆς ὑπόθεσιν ἀδίκου ἀγανακτήσεως. Πολλάκις ὁ Κύριος ἤκουσεν ἀτάραχος τὰς κατηγορίας ἐκείνων οἵτινες κατηγόρουν Αὐτὸν ὡς μετὰ ἁμαρτωλῶν ἐσθίοντα καὶ πίνοντα. Ὑπάρχουσιν ὅμως καὶ ἄλλα, ὀφειλόμενα οὐχὶ εἰς ἀδικίαν τῶν ἀνθρώπων, ἀλλ᾽ εἰς ἔλλειψιν φρονήσεως παρὰ τοῖς προκαλοῦσι καὶ εἰς ἀδυναμίας αὐτῶν. Ταῦτα τὰ σκάνδαλα ἀποφεύγετε, ἀγαπητοί, εἰδότες ὅτι πᾶν τὸ ἐπιτρεπόμενον δὲν εἶναι πάντοτε καὶ λυσιτελές, καὶ πᾶν ὅ,τι δὲν εἶναι λυσιτελὲς διὰ τὸν ἱερέα καὶ τὸ ἔργον τῆς πνευματικῆς χειραγωγίας τῶν πιστῶν, παύει νὰ εἶναι ἐπιτρεπόμενον εἰς αὐτόν.

Ἐνδείξασθε τὴν προκοπὴν ὑμῶν «ἐν τῇ ἀγάπῃ, ἐν τῇ πίστει». Ἡ ἀγάπη εἶναι ἐξαίρετον ἀγαθόν, εἶναι τὸ γνώρισμα τῶν μαθητῶν τοῦ Χριστοῦ. «Ἐν τούτῳ γνώσονται πάντες ὅτι ἐμοὶ μαθηταί ἐστε, ἐὰν ἀγάπην ἔχητε ἐν ἀλλήλοις» (Ἰω. ιγ´ 35). Ἀντικείμενον δὲ τῆς ἀγάπης τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ποιμένος δέον νὰ εἶναι ὁ Χριστὸς καὶ τὸ πεπιστευμένον αὐτῷ ποίμνιον. Ἡ μὲν πρὸς τὸν Χριστὸν ἀγάπη καὶ ἡ εἰς αὐτὸν θερμὴ καὶ ἀκράδαντος πίστις, φέρουσα εἰς στενοτάτην πρὸς τὸν Σωτῆρα σχέσιν, χρησιμεύει ἰσχυρὸν ἀντίρροπον εἰς πᾶσαν ἀντιξοότητα περιστατικήν, τείνουσαν νὰ ψυχράνῃ τὸν ζῆλον αὐτοῦ, καὶ ἐμπνέει ὑπομονὴν καὶ ἐγκαρτέρησιν εἰς τοὺς πόνους τῆς ἱερᾶς ἀποστολῆς, πολλαπλοῦς ὄντας καὶ πανταχόθεν προσγινομένους. «Οὐδὲν πλοίου κλυδωνιζομένου διενήνοχεν ἡ τοῦ ἱερέως ψυχή», λέγει που ὁ ἱερὸς Χρυσόστομος. «Πανταχόθεν στίζεται, παρὰ φίλων, παρ᾽ ἐχθρῶν, παρ᾽ οἰκείων, παρ᾽ ἀλλοτρίων» (Migne, Π. Ἑ., τ. ξ´ 39). Χωρὶς τῆς εἰς Χριστὸν ἀγάπης καὶ

ἐλπίδος ἐπὶ τὴν ἀπ᾽ Αὐτοῦ ἀρωγὴν καὶ ἐνίσχυσιν εὐκόλως ὁ ἐκκλησιαστικὸς λειτουργὸς θὰ κύψῃ ὑπὸ τὰ βαρέα τῆς κακίας πλήγματα. Ἡ δὲ ἀγάπη πρὸς τὸ πεπιστευμένον αὐτῷ ποίμνιον εἶναι τὸ δραστικώτερον μέσον πρὸς αἰχμαλώτισιν ψυχῶν καὶ προσαγωγὴν τούτων εἰς Χριστόν. Ἀγαπήσατε, λοιπόν, τὸν Χριστὸν ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς ὑμῶν. Ἀγαπήσατε εἶτα τὸν ἄνθρωπον, τὸν μικρόν, τὸν ταπεινόν, τὸν ὀδυνώμενον ἐν τῇ ἁμαρτίᾳ, καὶ ἡ πρὸς αὐτὸν ἀγάπη ὑμῶν ἔστω οὐχὶ νεκρά, ἀλλὰ θερμὴ καὶ πλήρης συμπαθείας. Μογήσατε, καὶ ἐν τῇ προσπαθείᾳ ὑμῶν μηδενὸς φεισθῆτε διὰ τὴν μετάνοιαν κπὶ ἐπιστροφὴν καὶ σωτηρίαν αὐτοῦ, διότι ψυχῆς μιᾶς ἀπώλεια τοσαύτην ἔχει ζημίαν, ὅσην οὐδεὶς νὰ παραστήσῃ δύναται λόγος. Τοιαύτη ἦτο ἡ πρὸς τοὺς ποιμαινομένους ἀγάπη τῶν μεγάλων ποιμένων. «Πάντα μοι ὑμεῖς ἐστε, καὶ πατήρ, καὶ μήτηρ, καὶ ἀδελφός, καὶ παιδία .. οὐδὲν ἐμοὶ ποθεινότερον ὑμῶν, οὐδὲ τοῦτο τὸ φῶς», ἀνεφώνησέ ποτε εἰς στιγμὴν ἱερᾶς ἐξάρσεως ὁ αὐτὸς ἱερὸς πατήρ. «Μυριάκις γὰρ ἂν εὐξαίμην αὐτὸς πηρωθῆναι, εἴ γε ἐνῆν διὰ τούτου τὰς ὑμετέρας ἐπιστρέψαι ψυχάς· οὕτως αὐτοῦ τοῦ φωτὸς γλυκίων ἐμοὶ ἡ σωτηρία ἡ ὑμετέρα» (ἔνθ᾽ ἀνωτ. ξ´ 42).

Τηρήσατε, τέλος, ἑαυτοὺς ἁγνοὺς ἀπὸ παντὸς ὅ,τι ἀπομακρύνει ἀπὸ τοῦ Θεοῦ καὶ ἀντίκειται εἴς τε τὴν ἁγιότητα τῆς Ἐκκλησίας καὶ εἰς τὴν ἱερότητα τοῦ ποιμαντορικοῦ ὑπουργήματος. Δότε προσοχὴν εἰς εἰς τὴν ἱερατικὴν ἁγνότητα, διότι καὶ εὐμάραντος εἶναι καὶ τοσοῦτον εὐπαθὴς καὶ λεπτή, ὥστε καὶ διὰ μιᾶς μόνον πνοῆς νὰ δύναται νὰ ἀποβάλῃ τὴν λάμψιν αὐτῆς. Τηρήσατε μακρὰν παντὸς ρύπου οὐ μόνον τὸ σῶμα, ἀλλὰ καὶ τοὺς ὀφθαλμούς, διὰ νὰ διατηρῶσι τὴν ἀθωότητα καὶ νὰ δύνανται νὰ ὦσι μάρτυρες καὶ θεαταὶ ἐκείνου τὸ ὁποῖον ἐπιτελεῖται εἰς τὰ ἅγια τῶν ἁγίων, καὶ τὸ πνεῦμα, διὰ νὰ προσέχῃ εἰς τὰ θαυμαστὰ καὶ φοβερά, τὰ τελούμενα ἐπὶ τοῦ θυσιαστηρίου, διὰ νὰ εἶναι ἀπηλλαγμένον παντὸς ὅ,τι θὰ ἠδύνατο νὰ ταράξῃ τὴν γαλήνην καὶ ἠρεμίαν αὐτοῦ.

* * *

«Τύπος γίνου τῶν πιστῶν ἐν λόγῳ, ἐν ἀναστροφῇ ἐν ἀγάπῃ, ἐν πνεύματι, ἐν πίστει, ἐν ἁγνείᾳ». Αὕτη λοιπόν, εἶναι, ἀγαπητοί, ἡ ὑστάτη πρὸς ὑμᾶς παραίνεσις καὶ ὑποθήκη τῆς ὀδυνάσης καὶ ἐκθρεψάσης ὑμᾶς ἐπὶ ἔργοις ἀγαθοῖς Τροφοῦ Σχολῆς. Διατηρήσατε αὐτὴν ἔνηχον πάντοτε ἐν τοῖς ὠσὶν ὑμῶν καὶ κατ᾽ αὐτὴν ρυθμίσατε τὴν ὅλην μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων καὶ τοῦ ποιμνίου ἀναστροφὴν καὶ πολιτείαν ὑμῶν, ἵνα,

προκόπτοντες ἐν τῇ ἱερᾷ διακονίᾳ καὶ ἐν παντὶ ἔργῳ ἀγαθῷ, Θεῷ εὐαρέστῳ, πληρώσητε τὴν περὶ ὑμῶν χαρὰν καὶ ἐλπίδα τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας καὶ τῆς γεραρᾶς τροφοῦ ἡμῶν Σχολῆς.

Παναγιώτατε Πάτερ καὶ Δέσποτα!

Μικρὸν εἶναι ἐφέτος τὸ ἀνταπόδομα τῆς Σχολῆς εἰς τὰ πολύμοχθα ὑπὲρ αὐτῆς σπουδάσματα καὶ τὰς θυσίας τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας. Δυσανάλογος ἡ προσφορὰ πρὸς τὴν ἐνεστῶσαν ἀνάγκην τῆς ἐκκλησιαστικῆς καταστάσεως. Οὐδαμοῦ ὅμως ἀλλαχοῦ ζητηθήτωσαν οἱ λόγοι εἰμὴ εἰς τὰς τῶν καιρῶν περιστάσεις, αἵτινες δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ μὴ ἐπιδράσωσιν ἀρνητικῶς καὶ ἐπὶ τῆς λειτουργίας τῆς Σχολῆς.

Ἤδη χάρις εἰς τὰ κεδνὰ καὶ περὶ τοῦ ἱεροῦ τούτου τῆς κατὰ Θεὸν σοφίας Φυτωρίου βουλεύματα τῆς Σῆς Θεοτιμήτου Κορυφῆς καὶ τῆς ἐνζήλου καὶ εὐκλεοῦς Πατριαρχείας σου, καὶ εἰς τὴν εὐμενῆ δ᾽ ἅμα πρὸς αὐτὸ διάθεσιν καὶ προσοχὴν τῆς Σεβαστῆς Δημοκρατικῆς ἡμῶν Κυβερνήσεως, εἰσερχόμεθα ὁσονούπῳ εἰς νέαν περίοδον ἐργασίας καὶ πνευματικῆς ἀθλήσεως, καθ᾽ ἥν, Θεοῦ εὐδοκοῦντος, καὶ πλείονες καὶ μᾶλλον εὔχυμοι θὰ εἶναι οἱ πνευματικοὶ καρποί.

Δεήθητι τοίνυν, Παναγιώτατε Δέσποτα, ἐπάρας τὰς ὁσίας σου χεῖρας, πρὸς τὸν Πανάγαθον Θεὸν ἵνα ἐνισχύσῃ μὲν τὴν δυάδα ταύτην τῶν νέων τοῦ ἱεροῦ ἀμπελῶνος ἐργατῶν ἐν τῇ διακονίᾳ αὐτῶν καὶ ἀναδείξῃ τούτους ἀξίους οἰκονόμους τῶν μυστηρίων καὶ ἀνεπαισχύντους τοῦ λόγου Αὐτοῦ κήρυκας, διατηρῇ δ᾽ ἐπὶ μήκιστον τὴν οὐ φυσικῷ, ἀλλὰ πνευματικῷ γάλακτι ἐκθρέψασαν πάντας ἡμᾶς ποτνίαν μητέρα Σχολήν, εἰς δόξαν καὶ τιμὴν τοῦ Ἁγίου Αὐτοῦ Ὀνόματος.

Ἡ ἀποχαιρετιστήριος προσφώνησις τῶν τελειοδιδάκτων

Παναγιώτατε καὶ Θειότατε Πάτερ καὶ Δέσποτα,
Σεβασμιώτατοι ἱεράρχαι,
Σεβαστὲ Σχολάρχα, σεβαστοὶ καθηγηταί,
φίλοι σπουδασταί, εὐσεβὲς ἐκκλησίασμα.

Ἱερὰ συγκίνησις συνταράσσει ὁλόκληρον τὸν ἐσωτερικόν μας κόσμον κατὰ τὴν ἐπίσημον καὶ σπουδαιοτάτην αὐτὴν ἡμέραν. Ἡ στιγμὴ αὐτὴ δὲν ὁμοιάζει μὲ καμμίαν ἄλλην στιγμὴν τῆς ζωῆς μας. Αἰσθανόμεθα

πολλά. Μυστική, σιωπηλὴ μυσταγωγία συντελεῖται εἰς τὰ βάθη τῆς ψυχῆς μας: Τὰ πλέον ἀντίθετα πράγματα συνεκεντρώθησαν ἐπὶ τὸ αὐτὸ τὴν μοναδικὴν αὐτὴν στιγμήν, ἡ χαρὰ καὶ ἡ λύπη, ἡ ταραχὴ καὶ ἡ γαλήνη, αἰσθήματα τὰ ὁποῖα ἀδυνατεῖ νὰ ἑρμηνεύσῃ ἡ ἀνθρωπίνη γλῶσσα.

Ἐντὸς ὀλίγου ἐξερχόμεθα ἀπὸ τὸν γαλήνιον καὶ ἰδανικὸν κόσμον τῆς μαθητικῆς ζωῆς, διὰ νὰ εἰσέλθωμεν εἰς ἄλλον νέον καὶ ἄγνωστον. Ὁ ἀνθοστόλιστος κόσμος τοῦ μαθητικοῦ μας βίου μᾶς δείχνει τὸ ζοφερόν του τέλος, καὶ προβάλλει ἤδη ἐνώπιόν μας ὁ κόσμος τοῦ μέλλοντος. Μᾶς ἀπομένει ἡ σκληρὰ βιοπάλη, ἡ ὁποία δὲν συγκρίνεται πρὸς τὴν ὡραίαν μαθητικὴν ζωήν.

Ὅ,τι μᾶς ἐνεθουσίασεν ἐδῶ, ἴσως θὰ χλευασθῇ. Ὅ,τι μᾶς ἀπερρόφησε δυνάμεις, μόχθους, θυσίας, θὰ θεωρηθῇ πολλάκις χωρὶς καμμίαν ἀξίαν. Ἡ κοινωνία θὰ προσπαθήσῃ νὰ μᾶς ἀφομοιώσῃ καὶ ὁ κόσμος νὰ μᾶς νικήσῃ. Ἀλλὰ ἡμεῖς μὲ πλήρη αἰσιοδοξίαν, τὴν ὁποίαν στηρίζομεν εἰς τὴν θείαν ἐνίσχυσιν, προχωροῦμεν εἰς τὸν ἀγῶνα ὑπακούοντες εἰς τὴν φωνὴν τοῦ καθήκοντος καὶ εἰς τὴν ἐπιβλητικήν, ἀλλὰ γλυκεῖαν τοῦ Κυρίου φωνὴν «πορευθέντες μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη. . .»

Χωροῦμεν εἰς τὸν κόσμον τοῦ μέλλοντος καὶ ἀφίνομεν ὄπισθεν ἡμῶν τὸν κόσμον τοῦ παρελθόντος. Ἰδοὺ ὅτι εὑρισκόμεθα εἰς τὸ τέλος τοῦ παραδείσου αὐτοῦ, τοῦ ὁποίου τὸ παρελθὸν ἀναπολοῦμεν τώρα μὲ ὅλην τὴν συγκίνησιν τέκνου, μέλλοντος νὰ χωρισθῇ τῆς μητρός του. Μὲ τετραυματισμένην τὴν καρδίαν ἀποχωροῦμεν τοῦ ἱεροῦ τούτου σκηνώματος.

Φιλτάτη Σχολή! μᾶς ἀνέθρεψες εἰς τοὺς κόλπους σου μὲ ὅλην τὴν λεπτὴν καὶ τρυφερὰν ἀγάπην φιλοστόργου μητρός· διέπλασες ἡμᾶς μὲ τὸ εὐγενὲς πρότυπον τῆς παιδείας, καὶ μᾶς ἐμύησες εἰς τοὺς μυστικοὺς παραδείσους τῆς ἀγάπης πρὸς τὴν μάθησιν, πρὸς τὴν σκέψιν, ἥτις θὰ ἀποβῇ ὁ φωτεινὸς λύχνος, διὰ τοῦ ὁποίου θὰ διαφωτίζωμεν τὰ ἐρεβώδη σκότη τοῦ ἀγνώστου μέλλοντος ἡμῶν. Ἀφοῦ μᾶς διήνοιξες τὸν νοῦν τοῦ συνιέναι τὰς Γραφάς, καὶ ἐνεπιστεύθης εἰς ἡμᾶς τὴν καθαρὰν καὶ ἀνόθευτον παρακαταθήκην τῆς πίστεως, ἀφοῦ μᾶς ἐμύησες εἰς τὴν ὑψίστην σοφίαν καὶ μᾶς ἐγνώρισες τὴν δέσποιναν τῶν ἐπιστημῶν, τὴν Θεολογίαν, μετὰ τῶν θεραπαινίδων αὐτῆς, ἀφοῦ μᾶς ἐνέπνευσες «ὅσα ἐστὶν ἀληθῆ, ὅσα σεμνά, ὅσα δίκαια, ὅσα ἁγνά, ὅσα προσφιλῆ, ὅσα εὔφημα, εἴ τις ἀρετὴ καὶ εἴ τις ἔπαινος», μᾶς ἀπολύεις ἀπὸ τὰς στοργικάς σου ἀγκάλας, ἀνδρωθέντας ἤδη κατὰ τὸ πνεῦμα, καὶ μᾶς ἀποστέλλεις μακράν σου, εἰς τὴν ἰδεώδη διακονίαν τοῦ Ἐσταυρωμένου, ἐργάτας εἰς θερισμὸν ἐν τῷ ἀμπελῶνι τοῦ Κυρίου. Μακράν σου ἀπερχόμενοι, μεταφέρομεν

μεθ᾽ ἡμῶν τὴν ἀγάπην σου καὶ περικλείομεν εἰς τὰ βάθη τῶν υἱϊκῶν μας καρδιῶν τὴν φωτεινὴν καὶ φεγγοβόλον σου μορφήν.

Ἀλλὰ πρὶν ἢ ἀποχωρισθῶμεν τῆς πεφιλημένης ἡμῶν Σχολῆς, ὀφείλομεν καθηκόντως νὰ ἐκφράσωμεν τὰς ἀπείρους εὐχαριστίας μας.

Καὶ ἤδη προσφέροντες εἰς τὸν Ὕψιστον τὰς εὐχαριστίας ἡμῶν, διότι ἠξίωσεν ἡμᾶς νὰ φθάσωμεν εἰς τὸ τέρμα τοῦ μαθητικοῦ ἡμῶν δολίχου, δὲν δυνάμεθα κατὰ τὴν ἱερὰν ταύτην στιγμήν, νὰ μὴ μνησθῶμεν εὐγνωμόνως, Παναγιώτατε Δέσποτα, τῆς Σῆς Σεπτῆς Κορυφῆς, διὰ τὴν ἐνδελεχῆ Αὐτῆς μέριμναν ὑπὲρ τῆς ἱερᾶς ταύτης Σχολῆς. Τὴν στοργὴν καὶ τὸ ἐνδιαφέρον ὅπερ ἐπιδεικνύεις πρὸς τὴν Σχολὴν καὶ πρὸς ἡμᾶς τοὺς τροφίμους της, μαρτυρεῖ καὶ ἡ σημερινὴ Μυσταγωγία καὶ αἱ ἀπευθυνθεῖσαι πρὸς τὸν Κύριον θερμαὶ προσευχαί Σου, ὁμοῦ μετὰ τῆς Σεπτῆς τῶν Ἱεραρχῶν χορείας. Διὸ καὶ εὐλαβῶς ὑποβάλλομεν τὴν στιγμὴν ταύτην τὴν βαθυτάτην ἡμῶν εὐγνωμοσύνην, ἐξαιτούμενοι τὰς Πατρικάς Σου εὐλογίας καὶ εὐχάς.

Ἐπίσης θερμὰς ὑποβάλλομεν εὐχαριστίας πρὸς τὴν Σεβαστὴν Ἐφορίαν διὰ τοὺς ὑπὲρ τῆς Σχολῆς μόχθους αὐτῆς.

Πρὸς σὲ νῦν ἀπευθυνόμεθα, Σεβαστὲ Σχολάρχα, τοῦ ὁποίου αἱ πρὸ μικροῦ δοθεῖσαι ἡμῖν τελευταῖαι ὑποθῆκαι ἔναυλοι θὰ ἠχῶσι πάντοτε εἰς τὰ ὦτά μας. Ἡ βραχυχρόνιος Σχολαρχία Σου πλεῖστα ὅσα παρέσχεν ἡμῖν δείγματα τῆς ὑπὲρ ἡμῶν μερίμνης καὶ ἀγάπης Σου, διὸ καὶ αἰσθανόμεθα τὴν ἱερὰν ὑποχρέωσιν, ὅπως τὴν στιγμὴν ταύτην ἐκφράσωμεν τὰ υἱϊκὰ ἡμῶν εὐχαριστήρια.

Πολυσέβαστοι καὶ πεφιλημένοι ἡμῶν καθηγηταί, ἀκάματοι τοῦ καθήκοντος ἐργάται! πῶς νὰ ἐξάρωμεν τὸν ζῆλον, τὴν ἀγαθότητα καὶ τὸ πατρικὸν ὑμῶν ἐνδιαφέρον; Εἶσθε οἱ καλοὶ γεωργοί, οἱ ἀόκνως ὑπὲρ ἡμῶν ἐργασθέντες, οἱ καιόμενοι καὶ φαίνοντες λύχνοι, οἱ καταναλίσκοντες τὴν ζωὴν Ὑμῶν διὰ τὴν ἰδικήν μας πρόοδον καὶ τὸν πνευματικὸν ἡμῶν καταρτισμόν, Αἱ φωτειναί Σας μορφαὶ ἔχουν χαραχθῆ εἰς τὰ ἐσώτατα τῶν καρδιῶν ἡμῶν καὶ οὔτε χρόνος οὔτε τόπος θὰ δυνηθῇ νὰ τὰς ἐξαλείψῃ ποτέ.

Πρὸς ὑμᾶς ἤδη, νεώτεροι ἀδελφοί, φίλοι καὶ συσπουδασταί, ἀφίνομεν τὴν ψυχήν μας νὰ ὁμιλήσῃ. Ὁμολογοῦμεν ὅτι σφόδρα θλίβεται ἡ πάλλουσα ἡμῶν καρδία ἐπὶ τῷ σκληρῷ ἀποχωρισμῷ. Ναί, φίλοι συσπουδασταί, ἀδυνατοῦμεν νὰ πιστεύσωμεν, ὅτι ἀποχωριζόμεθα ἀφ᾽ ὑμῶν, τοὺς ὁποίους ὡς ἀδελφοὺς ἠγαπήσαμεν. Πῶς εἶναι ἄλλωστε δυνατὸν νὰ ἀποχωρισθῶμεν ἀφ᾽ ὑμῶν, μετὰ τῶν ὁποίων συσπουδάσαντες καὶ συμπροσευχηθέντες, ᾐσθάνθημεν τοὺς εὐγενικοὺς παλμοὺς καὶ τὰ αὐτὰ ὄνειρα διὰ τὸ μέλλον; Οἱ δεσμοὶ ἡμῶν ἔχουσι θείαν τὴν γένεσιν αὐτῶν, διὸ

καὶ εἴμεθα πεπεισμένοι, ὅτι ἀφιστάμενοι σωματικῶς μόνον, πνευματικῶς θὰ διατελῶμεν ἡνωμένοι πάντοτε μαζί σας. Ἐστὲ βέβαιοι, ὅτι ἡ Θεία Πρόνοια, ἥτις ξένους καὶ ἀγνώστους μᾶς ὡδήγησεν ἐπὶ τὸ αὐτό, ἵνα ἑνώσῃ τοὺς πόθους μας, τὰ ὄνειρα καὶ τὰς ἐλπίδας, ἡ αὐτὴ Θεία Πρόνοια θὰ μᾶς ἑνώνῃ ἐσαεί.

Ἀλλὰ κλείεται πλέον ἡ αὐλαία τῆς μαθητικῆς μας ζωῆς. Καιρὸς νῦν νὰ ἀπευθύνωμεν τὸ ὕστατον χαῖρε πρὸς πᾶν ὅ,τι ἐσεβάσθημεν καὶ ἠγαπήσαμεν ἐνταῦθα.

Χαῖρε ἱερὰ Σχολή, καὶ μῆτερ προσφιλὴς καὶ σεβασμία! Χαίρετε σεβαστὲ Σχολάρχα, σεβαστοὶ καθηγηταί, σεῖς φίλοι συμμαθηταί! Ἰδοὺ ἡμεῖς, Παναγιώτατε Δέσποτα, ἐνώπιον τῆς Σῆς σεπτῆς Κορυφῆς. Εὐλόγησον καὶ ἀπόστειλον ἡμᾶς εἰς τὸ ἔργον τῆς ἐν Χριστῷ διακονίας.

ΜΑΞΙΜΟΣ ΜΑΡΓΟΥΝΙΟΣ ΚΑΙ ΦΩΤΙΟΣ

ΕΙΣ ΤΟΝ Κρῆτα λόγιον ἐπίσκοπον Κυθήρων Μάξιμον Μαργούνιον (1549-1602) ἀνήκει ἡ τιμὴ ὅτι ἐβοήθησε τὸν φιλόλογον Davit Hoeschel νὰ ἑτοιμάσῃ τὴν πρώτην ἔκδοσιν τῆς «Βιβλιοθήκης» καί τινων Ἐπιστολῶν τοῦ πατριάρχου Φωτίου [1]. Εἰς τὴν ἀπὸ τυπογραφικῆς ἀπόψεως ἀρίστην ἔκδοσίν του ὁ Hoeschel γράφει ὅτι διὰ τὴν ἐκτύπωσιν τῆς «Βιβλιοθήκης» καὶ τῶν «Ἐπιστολῶν» ἐχρησιμοποίησε κώδικας γραφέντας εἰδικῶς πρὸς αὐτὸν τὸν σκοπὸν ὑπὸ τοῦ Μαξίμου Μαργουνίου. Διὰ τὴν ἔκδοσιν τῆς «Βιβλιοθήκης» ὁ Hoeschel γράφει: «Horum exemplis Max Margunius impulsus, suasu etiam, ut intellexi, Illustris Joan Vincetii Pinelli, suum ipsipsius autographum misit», διὰ δὲ τὰς «Ἐπιστολάς»: Nactus volumen epistolarum eiusdem Photii è libris Max Margunii Cyther. Episcopi, τοῦ πάνυ, calamo exaratis ineditum, suasu virorum doctorum, consensu etiam nobilis dn. Caroli Rehlingeri affinis tui, Scholarchae nostri paucas quasdam inde excerptae.... imprimendas curavi» [2] Τῆς δὲ ἐκδόσεως τῶν κειμένων προτάσσεται ἀνοικτὴ ἐπιστολὴ τοῦ Μαξίμου Μαργουνίου «**τοῖς τῶν λόγων ἐρασταῖς, ἐν τοῖς καλοῖς ἐπίδοσιν**», γραφεῖσα «**Ἰουλίου τρίτῃ φθίνοντος**» τοῦ 1600 καὶ ἐγκωμιάζουσα τὸ ἔργον καὶ τὴν προσωπικότητα τοῦ Πατριάρχου. Ἐκ τῆς ἐπιστολῆς αὐτῆς καταφαίνεται ὅτι ὁ Μαργούνιος ἐγνώριζε τὰ περισσότερα καὶ σπουδαιότερα ἐκ τῶν ἔργων τοῦ Φωτίου: «**μαρτυροῦσιν αὐτοῦ τὸ πολὺ τῆς σοφίας οἱ πανηγυρικοὶ τῶν λόγων... τοιαῦται καὶ αἱ θαυμασταὶ τούτου πρὸς διαφόρους ἐπιστολαί... τίς τῷ τῶν Ἀμφιλοχίων αὐτῷ πεπονημένῳ συγγράμματι..· ἡ μετὰ χεῖρας αὕτη βίβλος**» [3]. Ἐκ τῶν φράσεων αὐτῶν προκύπτει ὅτι ὁ Μαργούνιος ἐγνώριζε τὰς Ὁμιλίας, τὰς Ἐπιστολάς, τὰ Ἀμφι-

---

[1] Ἡ σπανία σήμερον ἔκδοσις αὐτὴ ἔχει τὸν τίτλον: «Βιβλιοθήκη τοῦ Φωτίου» librorum quos legit Photius patriarcha, excerpta et censurae... David Hoeschelius, Augustanus primus edidit. Augustae Vindelicorum, 1601. Τὸ ἔργον ἀποτελεῖται ἀπὸ 12+985 σελίδας.

[2] Ὡς ἄνω, σελὶς 919 (διὰ τὴν «Βιβλιοθήκην») καὶ 906 (διὰ τὰς Ἐπιστολάς).

[3] Ὡς ἄνω, σελὶς 3. Ἡ ἐπιστολὴ αὐτὴ τοῦ Μαργουνίου ἀνετυπώθη καὶ εἰς Βαλέττα, Γ., Αἱ Ἐπιστολαὶ τοῦ Φωτίου, Λονδῖνον 1864, σελὶς 101.

λόχια καὶ τὴν Βιβλιοθήκην, ἡ πληροφορία δ' αὕτη εἶναι ἰδιαιτέρως ἀξιόλογος ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὰς Ὁμιλίας τοῦ Φωτίου τῶν ὁποίων ἡ παράδοσις εἶναι ἄκρως συγκεχυμένη. Συμπληρωματικῶς πρὸς τὰ στοιχεῖα δέον νὰ προστεθῇ ἡ ὑπὸ Legrand ἐκδοθεῖσα ἐκ τοῦ κωδ. Parisinus suppl. gr. 621 folios 217—219) ἐπιστολὴ τοῦ Μαργουνίου πρὸς Hoeschel: Ἡ ἐπιστολὴ αὕτη ἐγράφη «**Κατὰ μῆνα τὸν Μάρτιον**» τοῦ 1601 καὶ εἶναι ἀπάντησις εἰς ἐπιστολὴν τοῦ Hoeschel, διὰ τῆς ὁποίας οὗτος ἐζήτει ἀπὸ τὸν Μαργούνιον «**μαρτυρίας ἐξυφαινούσας τοῦ Φωτίου ἐγκώμια**». Ὁ Μαργούνιος ἀπαντᾷ ὅτι δὲν ἔχει εἰς τὴν διάθεσίν του τοιαῦτα ἐγκώμια, οὔτε ὅμως καὶ χρειάζονται, ἐφ' ὅσον ὑπάρχει αὐτὸ τοῦτο τὸ ἔργον τοῦ Φωτίου. Πάντως ὅμως ὁ Μαργούνιος συνέταξε εἰδικὸν ἐπίγραμμα «**εἰς Ἐσχέλιον τὸν σοφώτατον ἐκδόντα τὴν τοῦ Φωτίου μυριόβιβλον**» τὸ ὁποῖον καὶ στέλλει πρὸς αὐτόν [4]).

Τὰ κατὰ τὸν κώδικα τοῦ Μαργουνίου, ἐξ οὗ ἐγένετο ἡ ἔκδοσις τῆς «Βιβλιοθήκης», ἠρευνήθησαν ὑπὸ τοῦ Edgar Martini· ὁ αὐτόγραφος κῶδιξ τοῦ Μαργουνίου εἶναι ὁ Parisinus, suppl. graec. 471 (T), ἀντεγράφη δὲ ἐν Βενετίᾳ ἀπὸ τοὺς δύο κώδικας τῆς συλλογῆς τοῦ Βησσαρίωνος, Marcianus graecus 451 (M) καὶ Marcianus graecus 450 (A) [5]).

Ὅτε ὁ Martini ἐδημοσίευσε τὴν μελέτην του περὶ τῆς παραδόσεως τοῦ κειμένου τῆς «Βιβλιοθήκης» τοῦ Φωτίου, ἦσαν ἄγνωστοι ἀκόμη αἱ ἐπιστολαὶ τοῦ Μαξίμου Μαργουνίου πρὸς τὸν Hoeschel, πλὴν τῆς ὡς ἀνωτέρω δημοσιευθείσης ὑπὸ τοῦ Legrand. Αἱ ἐπιστολαὶ αὐταὶ ἐξακολουθοῦν νὰ μένουν ἀνέκδοτοι, δύο ὅμως μελέται δημοσιευθεῖσαι προσφάτως, μία ὑπὸ τοῦ Γάλλου Charles Astruc εἰς τὸ Ἑλληνικὸν περιοδικὸν «Κρητικὰ Χρονικὰ» [6]) καὶ ἄλλη ὑπὸ τοῦ Ἕλληνος Πολυχρόνη Ἐνεπεκίδη εἰς τὸ Γερμανικὸν περιοδικὸν «Jahrbuch der Oesterreichischen Byzantinischen Gesellschaft» παρέχουν διεξοδικὰς πληροφορίας ἐπὶ τῇ βάσει κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον ἀγνώστων μέχρι τοῦδε κωδίκων [7]). Ὁδηγούμενος ἀπὸ τὰς μελέτας αὐτὰς ἀνεζήτησα εἰς τὰς πρὸς Hoeschel

---

[4]) Legrand E. Bibliographie Hellénique, 2, Paris 1885, σελ. LXVII—LXVIII.

[5]) Martini: Edgar, Textgeschichte der Bibliotheke des Patriarchen Photios von Konstantinopel. I, Leipzig 1911, 83 κ. ἑ.

[6]) Astruc Ch., Maxime Margounios et les recueils parisiens de sa correspondance. «Κρητικὰ Χρονικά» 3, 1949, 211—261.

[7]) Enepekides Polychr., Der Briefwechsel des Maximos Margunios, bischop von Kythera. «Jahrbuch der oesterreichischen byzantinischen Gesellschaft» 1, 1951, 13—66.

ἐπιστολὰς τοῦ Μαργουνίου ὅσα λέγονται περὶ τοῦ Φωτίου, ἐπὶ τῇ βάσει δὲ τοῦ κώδικος Parisinus graec. 621 ταῦτα ἔχουν ὡς ἑξῆς: [8]) Ὁ Hoeschel ἤδη κατὰ τὸ 1590 εἶχε ζητήσει τὴν βοήθειαν τοῦ Μαργουνίου, διὰ τὴν ἔκδοσιν τῆς «Βιβλιοθήκης» τοῦ Φωτίου. Ἡ ἐπιστολὴ τοῦ Hoeschel δὲν σώζεται, εἰς ἀνέκδοτον ὅμως μέχρι τοῦδε ἐπιστολὴν τοῦ Μαργουνίου πρὸς αὐτόν, ὑπάρχουν αἱ ἀκόλουθοι ἐνδιαφέρουσαι πληροφορίαι: «**Ἐγὼ κατώκνουν μὲν καὶ πρότου καὶ οὔ τοι γε ἀπεικότως πρὸς τὴν τοῦ σοῦ πόθου ἐκπλήρωσιν, φίλτατε καὶ σοφώτατέ μοι Ἐσχέλιε, καὶ νῦν οὐδὲν ἧττον οὕτως ἔχων διατελῶ. Τότε γὰρ ἄλλα στρέφων κατ' ἐμαυτὸν καὶ ὡς πολλαχοῦ τοῦ συγγράμματος οὐ πάνυ τοι πρὸς ἀλήθειαν ἔχοντος εἰς πάρεργον χωρήσειν ᾠήθην τὴν τούτου διαπομπήν, εἰ μὴ πρότερον χειρὸς ἐντελοῦς εὐπορήσειεν. Εὔελπις δ' ἦν μὴ τῆς τοιαύτης προσδοκίας διαμαρτεῖν, χρηστὰς σαλεύων τὰς ἐλπίδας ἐπὶ τῇ τοῦ λαμπροτάτου Βενεδίκτου τοῦ Γεωργίου σεμνότητί τε καὶ φιλανθρωπίᾳ καὶ τελειότητι, ὃς τὴν τῆς τοῦ Βησσαρίωνος βιβλιοθήκης φυλακὴν ἐμπεπιστευμένος τάχ' ἂν ταύτην ἡμῖν τὴν χάριν χαρίσαιτο· ἐναπόκειται γὰρ ταύτῃ δύο τεύχη ἀρχαιότατα τῆς τοιαύτης τοῦ Φωτίου συγγραφῆς, ἧς ὅσον οὔπω τὸ παρ' ἐμοὶ συγκρούσασθαι διὰ μελέτης ποιήσομαι. Τοῦτ' οὖν εἰδώς, αὐτός τε καρτερικώτατος σαὐτοῦ γίγνοιο καί με ἔξω τιθείης αἰτίας, εἰ βραδιαίτερον φαινοίμην τοῦ σοῦ πόθου εἰς σὴν ἐξυπηρέτησιν**». Εἰς τὴν ἐπιστολὴν αὐτὴν τοῦ Μαργουνίου δὲν γίνεται ρητὸς λόγος περὶ τῆς «Βιβλιοθήκης» εἶναι ὅμως τοῦτο, νομίζω, προφανὲς ἐκ τῆς μνείας ὑπάρξεως δύο τευχῶν τοῦ ἰδίου συγγράμματος, προφανῶς τῶν κωδίκων Marcianus gr. 450 καὶ 451, εἰς τὴν βιβλιοθήκην τοῦ Βησσαρίωνος.

Ἡ ὡς ἄνω ἐπιστολὴ ἐγράφη τὴν 11ην Σεπτεμβρίου τοῦ 1590. Ἀπὸ τῆς χρονολογίας αὐτῆς μέχρι τοῦ 1598 οὐδεμία μνεία γίνεται περὶ τῆς «Βιβλιοθήκης» ἢ ἄλλων ἔργων τοῦ Φωτίου εἰς τὰς ἐπιστολὰς τοῦ Μαργουνίου. Τὴν συνέχειαν τὴν ἀνευρίσκομεν καὶ πάλιν εἰς ἐπιστολὴν ὑπὸ χρονολογίαν 23 Ἰανουαρίου 1598: «**περὶ τούτου οὖν τὰ σοὶ δοκοῦντα οὐκ ἂν φθάνοις διαμηνύων ἐμοί· ὡς δὲ καὶ ὅπῃ μέχρι τούτου τὰ τοῦ Φωτίου κεχώρηκεν, ἐμὲ γὰρ ἥ τε**

---

[8]) Ἐπιθυμῶ νὰ ἐκφράσω καὶ ἀπὸ ἐδῶ τὰς θερμὰς εὐχαριστίας μου εἰς τὸν κ. Charles Astruc, τῆς Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης Παρισίων, ὅστις μοῦ ἐπέτρεψε φιλοφρόνως νὰ μελετήσω τὰς ἐπιστολὰς τοῦ Μαργουνίου.

κακῶς ἀπολομένη νόσος καὶ ἄλλα τοιαῦτα κωλύματα εἰς τὴν σὴν ὀφειλομένην ἐξυπηρέτησιν ἐνεπόδισεν· εἰ δέ του σοι προσδεήσειεν, ἑτοιμοτάτους σοι τοῦ λοιποῦ παρέξομεν ἑαυτούς». Τελικῶς ὁ Μαργούνιος ἀπέστειλε τὸν κώδικα τὴν 24 Ἀπριλίου 1598: «Ἐγὼ πάλαι μὲν εἰς τὴν τοῦ Φωτίου χορηγίαν καίτοι παρακατεχόμενος τῆς περὶ ταύτην ὁρμῆς ἐκ τοῦ περὶ τὴν γενομένην ἂν διάπτωσιν ὤκνουν, νῦν δὲ τοῖς τε σοῖς θαρρῶν καὶ μάλιστα λόγοις καὶ τῷ τῶν σπουδαίων ἀνδρῶν κοινῷ χαριζόμενος, μονονουχὶ καὶ πρὸς τὴν δόσιν ὑπόπτερος φέρομαι, πλὴν ἀλλὰ καὶ τοῦτο περιδεῶς· τὸ γὰρ ἐπίπονον τὸ περὶ τὴν ἀντιγραφήν, ὅ,τι πλεῖστον γεγονὸς σφοδρῶς μου τὴν διάνοιαν νύττει καὶ φόβον μοι ἐμποιεῖ τινος διαπτώσεως· οὐδ' ἀλλ' ἀσφαλῶς καὶ δέξαιο τὴν βίβλον καὶ ἀσφαλέστατα μετὰ τὴν χρῆσιν ἐπανάπεμψαι· καὶ εἴ του σοι ἄλλου τῶν κατὰ τὴν ἡμετέραν δύναμιν προσδεήσοι, οὐκ ἂν φθάνοις διαμηνύων ἡμῖν· οὐδὲ γὰρ ἀποκαμούμεθά ποτε τῇ καλοκαγάθῳ σου γνώμῃ ἐξυπηρετοῦντες τὰ δυνατά, ἄλλως τε καὶ διὰ πάσης ἐχούσης προνοίας, τό γ' ἐπ' αὐτῇ, τὴν κοινὴν τῶν περὶ τὰ καλὰ τῶν μαθημάτων καταγιγνομένην ὠφέλειαν. Εἰ δέ σοι βράδιον τῆς ἐλπίδος διακομίζεται ἡ βίβλος, οὐχ ἡμῖν, ἀλλὰ τῇ τοῦ καιροῦ δυσχερείᾳ τὴν αἰτίαν προσγράψαις. Καὶ γὰρ οὐδ' ἄλλοτε εὐκαιροῦμεν ἡμεῖς, οὔτε μάλιστα ἐν τοῖς νηστίμοις τῶν ἡμερῶν, αἳ μικροῦ δεῖν οὐδ' ἀναπνεῖν συνεχώρουν ἡμῖν. Ζητεῖς παρ' ἡμῖν τίνες ἂν εἶεν οἱ παρὰ τῷ Φωτίῳ κοινωνικοὶ τῆς οἰκουμένης προσαγορευόμενοι· ἐγὼ δ' οὐκ ἄν τι περὶ τούτου τοῦ ζητήματος διϊσχυρισαίμην· ἐκείνους μέντοι οὕτω καλεῖσθαι ὑπονοῶ τῶν μοναχῶν, οἵ, μὴ μένοντες ἐπὶ χώρᾳ, μηδὲ καθ' ἃς ὑπέσχοντο ἐπαγγελίαις ἐν τῇ τοῦ σχήματος ἀναλήψει τῷ μοναστηρίῳ ἐμμένοντες, ὧδε κακεῖσε μετὰ καὶ προσκόμματος τοῦ πρὸς τοὺς πλησίων περιπλανῶνται». Ἡ ἔκδοσις τοῦ Hoeschel δὲν ἐγένετο βεβαίως ἐπὶ τῇ βάσει μόνον τοῦ κώδικος τοῦ Μαξίμου Μαργουνίου. Ὁ ἴδιος ὁ Hoeschel ἀναφέρει ὅτι ἐχρησιμοποίησε καὶ τρεῖς ἄλλους κώδικας, τοὺς ὁποίους ὁ Martini ἑταύτισεν πρὸς τοὺς Palatinus graec. 421,2 (K), Monacensis graec. 30 (E) καὶ Harleianus graec. 5591,3 (X). Τοὺς τρεῖς κώδικας αὐτοὺς ὁ Hoeschel τοὺς εἶχε εἰς τὴν διάθεσίν του προτοῦ ἀκόμη λάβῃ τὸν κώδικα τοῦ Μαργουνίου, ὅπως προκύπτει ἀπὸ τὴν φράσιν του: «quinquennium iam est, et quod excurrit quum... de

Bibliotheca Photii alicunde certo pretio redimenda laborare coepi».

Ὁ Hoeschel ἔλαβε ταχέως τὸν κώδικα τοῦ Μαργουνίου, ἀπήντησεν ἀμέσως εὐχαριστῶν, ὁ δὲ Μαργούνιος εἰς ἐπιστολήν του τῆς 2ας Ἰουνίου 1598 τοῦ γράφει: «**συνήδομαί σου τῆς ἀσφαλοῦς τοῦ βιβλίου λήψεως καί σοι γένοιτο κατὰ νοῦν ἡ ἀπόλαυσις, ὡς δὲ κἀμοὶ ἡ ἀντιστροφή**». Καὶ εἰς ἄλλας δὲ, μεταγενεστέρας ἐπιστολάς του, ἀναφέρεται καὶ πάλιν εἰς τὴν ἔκδοσιν τῆς «Βιβλιοθήκης»: Οὕτω εἰς τὴν ὑπὸ ἡμερομηνίαν 10 Αὐγούστου 1598 ἐπιστολήν του γράφει: «**περὶ ὧν γράφεις εἰς τὸν Φώτιον προνοήσω τὰ δυνατά, ἐπειδὰν τῆς προσηκούσης ἀπολαύσω σχολῆς**». Ἐπίσης εἰς τὴν ὑπὸ ἡμερομηνίαν 20 Αὐγούστου 1600: «**Χαριῇ γὰρ ἡμῖν τὰ μέγιστα καὶ εἴ τι διαμηνύσαι προέλοιο περὶ τῶν τοῦ Φωτίου**», καὶ εἰς τὸ ὑπὸ 6 Ἰουλίου: 1601 «περὶ τοῦ ἐκδοθέντος τοῦ Φωτίου συγγράμματος ἤδη μοι πρὸς σὲ γέγραπται», ἐννοοῦν προφανῶς τὴν ὑπὸ ἡμερομηνίαν Μαρτίου 1601 ἐπιστολὴν τὴν δημοσευθεῖσαν ὑπὸ τοῦ Legrand. Εἰς ταῦτα δὲ προσθετέα καὶ ἡ μνεία τῆς ἐκδόσεως εἰς ἐπιστολὴν τοῦ Hoeschel ἀπευθυνομένην πρὸς τὸν Μαργούνιον ὑπὸ ἡμερομηνίαν 14 Ἰουνίου 1598: «**Ἰωάννου τοῦ Χρυσορρήμονος λόγοι περὶ ἱερωσύνης, ὡς καὶ μυριόβιβλος ἡ τοῦ Φωτίου, τῷ αὐτῷ χαρακτῆρι μετ' οὐ πολὺ ἐκτυπωθήσονται**».

Ἐκ τῶν στοιχείων αὐτῶν ἡ ἱστορία τῆς συμμετοχῆς τοῦ Μαργουνίου εἰς τὴν ἔκδοσιν τῆς «Βιβλιοθήκης» δύναται νὰ συνοψισθῇ ὡς ἑξῆς: Ὁ Hoeschel, ὁ ὁποῖος ἤρχισεν περὶ τὸ 1590 νὰ ἀσχολῆται μὲ κώδικας περιέχοντας τὸ ἔργον αὐτὸ τοῦ Φωτίου, ἐζήτησεν ἀπὸ τὸν Μαργούνιον νὰ τὸν βοηθήσῃ. Ὁ Μαργούνιος τοῦ ὑπεσχέθη νὰ ἀντιγράψῃ πρὸς χάριν του τὸ κείμενον ἀπὸ δύο κώδικας εὑρισκομένους εἰς τὴν συλλογὴν κωδίκων τοῦ Βησσαρίωνος, ἐπραγματοποίησε δὲ τελικῶς τὴν ὑπόσχεσίν του μετὰ παρέλευσιν ὀκτὼ ἐτῶν, ὅτε ἤδη ὁ Hoeschel ἑτοίμαζε πλέον τὴν ἔντυπον ἔκδοσιν. Ἀμφότεροι οἱ κώδικες ἐξ ὧν ἀντέγραψε ὁ Μαργούνιος τὸ κείμενον εἶναι πολὺ σημαντικοί, ἰδίᾳ δὲ ὁ A, τὸν ὁποῖον ὅμως δὲν ἐχρησιμοποίησε παρὰ μόνον εἰς τὰ ἐπὶ μέρους. Ἐνδεχομένως ὁ Μαργούνιος ἐπεθεώρει καὶ τὰ τυπογραφικὰ δοκίμια τοῦ Hoeschel, εἰς τὸν ὁποῖον καὶ ἀπέστειλε καὶ ἀνοικτὴν ἐπιστολὴν πρὸς τοὺς ἀναγνώστας τοῦ ἔργου αὐτοῦ τοῦ Φωτίου, δημοσιευθεῖσαν ὑπὸ τοῦ Hoeschel εἰς τὸν πρόλογον τῆς ὑπ' αὐτοῦ καταρτισθείσης ἐκδόσεως. Τὴν ἔκδοσιν τὴν ἐχαιρέτισε ὁ Μαργούνιος μετὰ πολλῆς χαρᾶς, ἀπέστειλε δὲ εἰς τὸν Hoeschel, ζητήσαντα γνώμας περὶ τοῦ Φωτίου, ὡραῖον ἀνακρεόντειον ἐπίγραμμα μετὰ θερμῆς ἐπιστολῆς. Ὁ κῶδιξ τοῦ Μαργουνίου εὑρίσκεται

σήμερον εἰς τὴν Ἐθνικὴν Βιβλιοθήκην τῶν Παρισίων, ἀγορασθεὶς τὸ 1843 ἀπὸ τὴν μαρκησίαν Gianfilippi. Παλαιότερον ἦτο κτῆμα τοῦ ἐκ Βερόνης πατρικίου Giovanni Saibante.

Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῆς «Βιβλιοθήκης». Ἐλέχθη ὅμως ἀνωτέρω ὅτι ὁ Μαργούνιος ἐβοήθησε τὸν Hoeschel καὶ εἰς τὴν ἔκδοσιν ἐπιστολῶν τινων τοῦ Φωτίου. Πράγματι, τῆς ἐκδόσεως τῆς «Βιβλιοθήκης» ἐπιτάσσεται ἔκδοσις 36 ἐπιστολῶν τοῦ Φωτίου, εἰλημμένων, καθ᾽ ἃ αὐτὸς οὗτος ὁ Hoeschel λέγει, ἐξ αὐτογράφου κώδικος τοῦ Μαργουνίου. Ὁ ἴδιος ὁ Μαργούνιος γράφει εἰς ὑπὸ ἡμερομηνίαν 13 Σεπτεμβρίου 1599 πρὸς τὸν Hoeschel: «Ἀμφοῖν ἅμα μεμνήσομαι, σοῦ μέν, τῆς φίλης ἐμοὶ κεφαλῆς, διὰ τὰς τοῦ Φωτίου ἐπιστολάς, τοῦ δὲ σοφωτάτου Βελσέρου, διὰ τὸν τοῦ Χρυσοκεφάλου λόγον τὸν ἐλλιπῆ». Προφανῶς ὁ Μαργούνιος ἡτοίμαζε καὶ τελικῶς ἀπέστειλε εἰς τὸν Hoeschel κώδικα περιέχοντα ἐπιστολὰς τοῦ Φωτίου, ἐκ τοῦ ὁποίου κώδικος ὁ Hoeschel ἐξέλεξε 36 καὶ τὰς ἐδημοσίευσεν ἐν εἴδει παραρτήματος εἰς τὴν ἔκδοσιν τῆς «Βιβλιοθήκης». Ποῖος εἶναι αὐτὸς ὁ κῶδιξ τοῦ Μαργουνίου, τὸν ὁποῖον ἐχρησιμοποίησεν ὁ Hoeschel;

Αἱ 36 ἐπιστολαὶ συνοδεύονται ἀπὸ τὴν ἀρχικὴν ἀρίθμησιν τοῦ κώδικος ἐξ οὗ ἐπελέγησαν διὰ νὰ δημοσιευθοῦν εἰς τὴν ἔκδοσιν τοῦ Hoeschel. Ἡ πρώτη ἐπιστολὴ ἔχει τὸν ἀριθμὸν ση′ (Ἀμφιλοχίῳ μητροπλίτῃ Κυζίκου), ἡ δευτέρα, ρνζ′ (Γεωργίῳ μητροπολίτῃ Νικομηδείας), ἡ τρίτη σθ′ (Λέοντι φιλοσόφῳ) καὶ οὕτω μέχρι τέλους. Προφανῶς ὁ Hoeschel ἐχρησιμοποίησε κώδικα περιέχοντα, συνεχῶς ἀριθμημένας, τοὐλάχιστον 248 ἐπιστολάς, καθ᾽ ἃ συνάγεται ἐκ τῆς δευτέρας «Εὐσχήμονι ἀρχιεπισκόπῳ Καισαρείας» ἐπιστολῆς, ἡ ὁποία ἔχει τὸν ἀριθμὸν σμη′. Κώδικες περιέχοντες ἐπιστολὰς τοῦ Φωτίου κατὰ τὴν ἀρίθμησιν αὐτὴν εἶναι οἱ Baroccianus graecus 217 (τῆς Bodleian Library τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Ὀξφόρδης), Μονῆς Ἰβήρων 4280 (160) καὶ Monacensis graecus 553, τῆς Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης τοῦ Μονάχου. Ἐπειδή, κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Hoeschel, ὁ κῶδιξ τοῦ Μαργουνίου ἦτο αὐτόγραφος, ἀποκλείονται οἱ δύο πρῶτοι ἐξ αὐτῶν, ὡς ὄντες ὁ μὲν πρῶτος τοῦ δεκάτου, ὁ δὲ δεύτερος τοῦ δεκάτου πέμπτου αἰῶνος. Ὑπολείπεται ὁ τρίτος, ὁ Monacensis 553, ὁ ὁποῖος πράγματι εἶναι τοῦ 16 αἰῶνος, τῆς ἐποχῆς τοῦ Μαξίμου Μαργουνίου. Ὅτι πράγματι αὐτὸς εἶναι ὁ κῶδιξ ὁ σταλεὶς ἀπὸ τὸν Μαργούνιον εἰς τὸν Hoeschel προκύπτει καὶ ἀπὸ τὰ γραφικὰ λάθη τοῦ κώδικος αὐτοῦ, τὰ ὁποῖα ἐπαναλαμβάνονται αὐτούσια εἰς τὴν ἔκδοσιν τοῦ Hoeschel. Οὕτω π. χ.: Ὁ τίτλος τῆς σι′ ἐπιστολῆς εἰς ἀμφότερα τὰ κείμενα εἶναι

«Λέοντι ἄσπαθι» ἀντὶ τοῦ ὀρθοῦ «Λέοντι πρωτοσπαθαρίῳ» εἰς ἐπιστολὴν να΄ μόνον τὰ δύο αὐτὰ κείμενα ἔχουν «ἄστρασιν» (ἀντὶ τοῦ ὀρθοῦ ἀστράσιν), «Ἀρκαδίαν μὲ αἰτεῖς« εἰς ἐπιστολὴν ροστ΄ (ἀντὶ τοῦ Ἀρκαδίαν μ' αἰτεῖς τῶν ἄλλων κωδίκων).

Διαπιστωθείσης τῆς ταὐτότητος τοῦ ὑπὸ τοῦ Hoeschel χρησιμοποιηθέντος κώδικος πρὸς τὸν κώδικα Monacensis 553, ὑπολείπονται νὰ ἐξετασθῶσιν α΄: ποῖον εἶναι τὸ ἀρχέτυπον ἐξ οὗ ἀντεγράφη ὁ κῶδιξ Monacensis 553 καὶ β΄: ἂν πράγματι, καθ' ἃ λέγει ὁ Hoeschel, ὁ κῶδιξ εἶναι αὐτόγραφον ἔργον τοῦ Μαξίμου Μαργουνίου. Ὁ κῶδιξ Monacensis 553 εἶναι, νομίζω, ἀντίγραφον τοῦ κώδικος Μονῆς Ἰβήρων 4280 (160), τοῦ 15 αἰῶνος [9]). Τοῦτο ἀποδεικνύεται, ἀπὸ τὴν ὑπάρχουσαν ὁμοιότητα ἀμφοτέρων τῶν κωδίκων εἰς τὸ κείμενον τῆς ἐπιστολῆς μστ΄, εἰς τὸ ὁποῖον παραλείπεται ἡ ἀρχὴ «ὁ τῶν ἀπορρήτων ἐπόπτης καί». Ὁ κῶδιξ Baroccianus graecus 217 ἔχει ὀρθῶς ὅλην τὴν φράσιν. Ἐὰν ὅμως πράγματι ὁ ὑπὸ τοῦ Μαργουνίου σταλεὶς πρὸς τὸν Hoeschel κῶδιξ εἶναι ἀντίγραφον τοῦ εἰς τὴν μονὴν Ἰβήρων ὑπάρχοντος, τότε δὲν εἶναι πιθανὸν ὅτι τὴν ἀντιγραφὴν ἔκανε αὐτὸς οὗτος ὁ Μαργούνιος, ὁ ὁποῖος, καθ' ὅσον γνωρίζομεν, οὐδέποτε μετέβη εἰς τὸ Ἅγιον Ὄρος. Ὁ κῶδιξ ἄλλωστε Monacensis 553 ἔχει γραφῇ ὑπὸ δύο διαφορετικῶν χειρῶν, οὐδεμία δ' ἐξ αὐτῶν ὁμοιάζει πρὸς τὴν χεῖρα τὴν γράψασαν τὸν κώδικα τῆς «Βιβλιοθήκης» Parisinus, Suppl. graec. 471 (T), δηλαδὴ τὸν γραφικὸν χαρακτῆρα τοῦ Μαξίμου Μαργουνίου.

Κατὰ ταῦτα καὶ ἐπὶ τῇ βάσει τῶν μέχρι τοῦδε προσιτῶν στοιχείων, ὁ Μάξιμος Μαργούνιος ἀπέστειλε εἰς τὸν Hoeschel κώδικα περιέχοντα τὰς ἐπιστολὰς τοῦ Φωτίου, εὑρισκόμενον τώρα εἰς τὴν Βιβλιοθήκην χειρογράφων τοῦ Μονάχου καὶ ἀντιγραφέντα ἀπὸ κώδικα εὑρισκόμενον εἰς τὴν μονὴν Ἰβήρων τοῦ Ἁγίου Ὄρους, δὲν ἔκαμε ὅμως τὴν ἀντιγραφὴν ὁ ἴδιος.

Τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ Μαξίμου Μαργουνίου διὰ τὸν Φώτιον εἶναι ἰδιαιτέρως σημαντικόν, λόγῳ τῆς δεδηλωμένης συμπαθείας τοῦ διακεκριμένου Κρητὸς ὑπὲρ τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας καὶ τῶν προσπαθειῶν αὐτοῦ ὑπὲρ τῆς ἑνώσεως. Εἶναι ἄξιον σημειώσεως, ὅτι ὁ Μαργούνιος ἐπαινῶν τὴν συγγραφικὴν δραστηριότητα τοῦ Φωτίου εἰς τὴν ἐν τῇ «Βιβλιοθήκῃ» τῆς ἐκδόσεως Hoeschel προταχθεῖσαν ἐπιστολήν του, οὐ-

---

[9]) Τὸν κώδικα αὐτὸν τὸν γνωρίζω πρὸς τὸ παρὸν μόνον ἀπὸ τὴν περιγραφὴν τοῦ Σπυρίδωνος Λάμπρου, Κατάλογος τῶν ἐν ταῖς βιβλιοθήκαις τοῦ Ἁγίου Ὄρους Ἑλληνικῶν κωδίκων, II, 1900, 39—41

δόλως ἀναφέρεται εἰς τὰ πολεμικὰ συγγράμματα τοῦ Φωτίου καὶ μνημονεύει μόνον τὴν Βιβλιοθήκην, τὰς Ὁμιλίας, τὰ Ἀμφιλόχια καὶ τὰς Ἐπιστολάς. Ὁ Μάξιμος Μαργούνιος εἶδε εἰς τὸν Φώτιον τὸν μέγαν ἀνθρωπιστήν, τὸν ἑρμηνευτὴν τῆς παραδόσεως, τὸν ἐκλεκτὸν συγγραφέα. Τὴν ἀντιδικίαν του μὲ τὴν καθολικὴν ἐκκλησίαν δὲν τὴν ἀναφέρει. Ἡ πνευματικὴ αὕτη στάσις τοῦ ἐκλεκτοῦ αὐτοῦ Κρητὸς λογίου δέον νὰ ἐξαρθῇ ὅλως ἰδιαιτέρως, ἐν ὄψει τῆς ἀπειραρίθμου βιβλιογραφίας περὶ τῶν σχέσεων τοῦ Φωτίου πρὸς τὴν Καθολικὴν Ἐκκλησίαν. Τιμᾷ ὅλως ἰδιαιτέρως τὸν Μαργούνιον ἡ βαθεῖα αὐτὴ κατανόησις, ὅτι ὁ Φώτιος ἦτο κάτι περισσότερον ἀπὸ τὴν ἀνεξάντλητον αὐτὴν περὶ τὸ ὄνομά του κονιορτολογίαν.

ΒΑΣ. ΛΑΟΥΡΔΑΣ

Η ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΗΣ ΔΙΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΒΟΗΘΕΙΑΣ

(Προσφώνησις γενομένη ὑπὸ τοῦ Dr. W. Visser 'Hooft, Γενικοῦ Γραμματέως τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν, τῇ Κυριακῇ 6 Μαΐου 1951 εἰς τὰς 6.30 μ. μ. ἐν τῇ αἰθούσῃ τῶν Διαλέξεων τοῦ Ἀμερικανικοῦ Πανεπιστημίου τῆς Βηρυττοῦ).

Ἴσως νὰ μὴ καταστῇ εὐθὺς ἀμέσως σαφὲς εἰς ἕνα ἕκαστον ἐξ ἡμῶν, οἱ ὁποῖοι εὑρισκόμεθα ἐν τῇ αἰθούσῃ ταύτῃ, διατί ἡ διεκκλησιαστικὴ βοήθεια εἶναι μία ὑπόθεσις ἡ ὁποία ἐνδιαφέρει πάντας ἡμᾶς. Δὲν θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ ἀφεθῇ ἡ ἐξέτασις τῆς ὑποθέσεως ταύτης εἰς μίαν μικρὰν ὁμάδα εἰδικῶν προσώπων, τὰ ὁποῖα ὡς ἐκ τῆς εὐθύνης αὐτῶν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, συγκεντροῦν τὰ ἀπαιτούμενα προσόντα. Δὲν εἶναι τοῦτο πράγματι μία ὑπόθεσις διὰ τὴν ὁποίαν ὅλοι οἱ Χριστιανοὶ ὀφείλομεν νὰ ἀφιερώσωμεν ὀλίγον χρόνον, σκέψιν, καὶ ἐνέργειαν; Εὑρίσκω πολὺ συγκινητικὸν τὸ γεγονὸς ὅτι ἡ πρώτη ἀπάντησις εἰς τὴν ὑπόθεσιν ταύτην ἐδόθη ὑπὸ τῆς ἀρχαίας Ἐκκλησίας τῆς Ἀντιοχείας εἰς τὸ ἔδαφος τῆς ὁποίας συναντώμεθα σήμερον. Ἐὰν ρίψητε ἓν βλέμμα εἰς τὰς Πράξεις τῶν Ἀποστόλων, θὰ εὕρητε ἀμέσως ἐν τῇ ἐξιστορήσει τῆς ἀναπτύξεως τοῦ Χριστιανισμοῦ τὸ γεγονὸς ὅτι ἡ ἀρκούντως μικρὰ κοινότης τῶν πρώτων Χριστιανῶν τῆς Ἀντιοχείας, εὐθὺς ὡς ἐπληροφορήθη ὅτι συμφορὰ ἐπῆλθε εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα, ἥτις ἔβλαψε τὴν μικρὰν ἐκεῖ Χριστιανικὴν Ἐκκλησίαν, ἀμέσως ἔσπευσεν εἰς βοήθειαν τῆς ἀδελφῆς Ἐκκλησίας καὶ ἐπελήφθη τοῦ ἔργου τῆς ἀνακουφίσεως αὐτῆς.

Ὁ Adolf von Harnack, σχολιάζων τὸ γεγονὸς τοῦτο παρατηρεῖ ὅτι ἡ Διεκκλησιαστικὴ βοήθεια, ὑπῆρχε πρὶν ἢ διοργανωθοῦν αἱ μεταξὺ τῶν Ἐκκλησιῶν σχέσεις. Τοῦτο μαρτυρεῖ ὅτι ἡ Διεκκλησιαστικὴ βοήθεια ἀνάγεται εἰς αὐτοὺς τοὺς πρώτους χρόνους τῆς ἱδρύσεως τῆς Ἐκκλησίας. Τὴν ἀλήθειαν ταύτην εὑρίσκομεν ἐπιβεβαιουμένην, ἐφ' ὅσον προχωροῦμεν εἰς τὴν ἀνάγνωσιν τῆς ἱστορίας τῆς Κ. Δ. Εἰς τὴν περιγραφομένην ὑπὸ τοῦ Ἀποστόλου Παύλου, ἐν τῷ Β' κεφαλαίῳ τῆς πρὸς Γαλάτας Ἐπιστολῆς αὐτοῦ, πρώτην συνάντησιν τῶν ἀποστόλων γίνεται καὶ πάλιν δῆλον ὅτι ἡ συμφωνία ὅσον ἀφορᾶ τὰς μελλοντικὰς σχέσεις

περιλαμβάνει τὸν ὅρον ὅτι οἱ εὑρισκόμενοι ἔξω τῶν Ἱεροσολύμων θὰ ἐνθυμοῦνται τοὺς πτωχοὺς τῆς πόλεως ταύτης. Καὶ μὴ νομίσῃ τις ὅτι ἡ ὑπόδειξις αὕτη ἦτο μᾶλλον ἀναγκαστικὴ ὑποχρέωσις παρὰ ἐκδήλωσις ἀδελφωσύνης, ἁπλῶς προστίθεται: «κάτι τὸ ὁποῖον αὐτοὶ ἐπεθύμουν διακαῶς νὰ πράξουν». Ἐκπλήσσεταί τις, ὅταν διερχόμενος τὰ διάφορα χωρία βλέπῃ πόσον συχνὰ ὁ Ἀπόστολος ὁμιλεῖ περὶ ἐράνων διὰ τοὺς ἐν Ἱεροσολύμοις ἁγίους. Ἐντὸς βραχέος χρονικοῦ διαστήματος μιὰ ζῶσα παράδοσις Διεκκλησιαστικῆς βοηθείας ἔχει κατοχυρωθῆ εἰς τὰς συνειδήσεις ὅλων, ὄχι δὲ μόνον διὰ τὴν Ἐκκλησίαν τῶν Ἱεροσολύμων, ἀλλὰ καὶ δι' ὅλας τὰς ἐν ἀνάγκῃ εὑρισκομένας Ἐκκλησίας. Ἐκ τῶν ἐπιστολῶν τοῦ Κλήμεντος, περὶ τὰ τέλη τοῦ πρώτου αἰῶνος, μανθάνομεν ὅτι ἡ Ἐκκλησία κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην εἶχε «ἀκαταμάχητον ἐπιθυμίαν διὰ τὴν φιλανθρωπίαν». Ἡ φιλανθρωπία ἦτο ἐνσαρκωμένη εἰς τὸ σύστημα τῆς Χριστιανικῆς Ἐκκλησίας. Διὰ τοῦτο ἀκριβῶς οὐδόλως εἶναι παράδοξον ὅτι καὶ ἐκεῖνοι ἀκόμη οἱ ὁποῖοι διάκεινται ἐχθρικῶς πρὸς τὴν Χριστιανικὴν Ἐκκλησίαν ὀφείλουν νὰ ὁμολογήσουν ὅτι ἓν τῶν κυρίως χαρακτηριστικῶν της εἶναι καὶ τὸ ὅτι τὰ μέλη της ἔχουν διδαχθῆ, ὅτι εἶναι πάντες ἀδελφοί.

Λουκιανὸς ὁ Ἐθνικὸς γράφει: «Γίνονται ἀφαντάστως δραστήριοι εὐθὺς ὡς συμβῇ τι τὸ ὁποῖον θίγει τὴν κοινήν των εὐημερίαν. Τότε οὐδὲν εἶναι τόσον πολύτιμον δι' αὐτούς». Ἰγνάτιος ὁ Ἀντιοχείας δηλοῖ ὅτι «Πᾶν ὅ,τι συμβαίνει, ὁπουδήποτε, εἶναι ὑπόθεσις ἁπάσης τῆς Ἐκκλησίας». Ἕνεκα τούτου ὁ **Adolf von Harnack** τολμᾷ καὶ ὁμιλεῖ περὶ «ἑνὸς κόσμου ἀγάπης καὶ συμπαθείας» καὶ δεικνύει ὅτι ἡ ἔμπρακτος αὕτη φιλανθρωπία ἦτο ἕνα ἐκ τῶν πλέον πειστικῶν στοιχείων τοῦ χριστιανικοῦ κηρύγματος καὶ εἶχε βαθεῖαν ἐπίδρασιν ἐπὶ τοῦ δύοντος ἀρχαίου Ἐθνικοῦ Πολιτισμοῦ.

Πλὴν ὅμως ὀφείλομεν τώρα νὰ διατυπώσωμεν τὸ ἑξῆς ἐρώτημα: Ποία εἶναι ἡ ὑποκειμένη ἔννοια; Διατί ἡ Διεκκλησιαστικὴ βοήθεια ἀνήκει εἰς αὐτὴν ταύτην τὴν ζωὴν τῆς Χριστιανικῆς Κοινωνίας; Ἡ πρώτη γραμμὴ τὴν ὁποίαν πρέπει νὰ ἀκολουθήσωμεν εἶναι ἐκείνη τὴν ὁποίαν εὑρίσκομεν εἰς τὸ 12ον κεφ. τῆς Α' πρὸς Κορινθίους Ἐπιστολῆς, περὶ τῆς οἰκονομίας τῶν δωρεῶν τῆς χάριτος. Χαρίσματα ἢ δωρεαὶ τῆς χάριτος εἶναι δωρεαὶ τοῦ Θεοῦ, τὰς ὁποίας Οὗτος ἔδωσεν εἰς ἕνα ἕκαστον δι' ἕνα σκοπόν. Τὸ δὲ κεφάλαιον τῆς ἐν λόγῳ ἐπιστολῆς δηλοῖ σαφῶς, ὅτι ὁ σκοπὸς οὗτος εἶναι νὰ ἐμπλουτίσῃ ὁλόκληρον τὴν Ἐκκλησίαν. «Ἕκαστος καθὼς ἔλαβε χάρισμα εἰς ἑαυτοὺς αὐτὸ διακονοῦντες ὡς καλοὶ οἰκονόμοι ποικίλης χάριτος Θεοῦ», λέγει ὁ Πέτρος εἰς τὴν πρώτην του Ἐπιστολήν (Δ' 9, 10).

Ὁ Θεὸς παρέχει διάφορα ἀγαθὰ εἰς διαφόρους ἀνθρώπους. Αὐτὰ ὅμως τὰ ἀγαθὰ παρέχονται διὰ νὰ μεταδοθοῦν καὶ εἰς ἄλλους. Ἕκαστος ἐξ ἡμῶν εἶναι οἰκονόμος ἑνὸς ἰδιαιτέρου χαρίσματος. Μήπως ὅμως αὐτὸ ἐφαρμόζεται μόνον εἰς τὰ ἄτομα; Ὄχι.

Κατὰ τὴν Κ. Δ. πᾶσα τοπικὴ Ἐκκλησία ἔχει καὶ τὴν ἀτομικότητά της. Τοῦτο φαίνεται εἰς τὰς πρὸς τὰς Ἐκκλησίας ἐπιστολὰς ἐν τοῖς πρώτοις κεφαλαίοις τῆς Ἀποκαλύψεως. Διὰ τοῦτο νομίζω ὅτι δὲν θὰ θεωρηθῇ τολμηρὸν νὰ ὑποστηρίξωμεν ὅτι ἡ οἰκονομία τῶν δωρεῶν τῆς χάριτος δὲν πρέπει νὰ ἐφαρμοσθῇ μόνον εἰς ἕκαστον ἄτομον, ἀλλὰ καὶ εἰς πᾶσαν τοπικὴν Ἐκκλησίαν ὡς σύνολον. Δυνάμεθα δὲ νὰ προχωρήσωμεν ἔτι περαιτέρω, διότι ὅ,τι ἰσχύει περὶ τοῦ Ἐκκλησιάσματος, ἰσχύει ἐπίσης περὶ τῆς Ἐκκλησίας καθόλου εἴς τινα τόπον ἢ εἴς τινα χώραν. Αὐτὸ λοιπὸν εἶναι τὸ ὅραμα τοῦ Παύλου: — ἡ ἐλευθέρα ροὴ τῶν χαρισμάτων μεταξὺ ὅλων τῶν Ἐκκλησιῶν — νὰ ἱδρύσῃ τὸ ὅλον σῶμα. Οὐδεὶς **δύναται** νὰ εἴπῃ εἰς τὸν ἄλλον «χρείαν σοῦ οὐκ ἔχω». Ὑπάρχει ὅμως καὶ μία ἄλλη γραμμὴ ἐν τῇ Κ. Δ. τὴν ὁποίαν ὀφείλομεν νὰ ἔχωμεν ἐπίσης ὑπ᾽ ὄψει. Αὐτὴ εἶναι ἡ κατεύθυνσις τῆς ἀλληλεγγύης καὶ τῆς ἰσότητος. Ἡ πλήρης ἔννοια τῶν χαρισμάτων λαμβάνει εἰδικὴν μορφήν, ὅταν ἀφορᾷ τὴν μεταξὺ πλουσίου καὶ πτωχοῦ σχέσιν. Τὸ θέμα τοῦτο ἔχει ἰδιαιτέρως ἐξετασθῇ εἰς τὸ 8ον καὶ 9ον κεφ. τῆς Β΄ πρὸς Κοριν. Ἐπιστολῆς. Ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον εὑρίσκομεν εἰς τὰ κεφάλαια αὐτὰ εἶναι ἐν πρώτοις ὅτι τὸ διδόναι εἶναι ἐξαιρετικὸν προνόμιον. Αἱ Ἐκκλησίαι τῆς Μακεδονίας ζητοῦν προθύμως νὰ συμμετάσχουν τοῦ ἔργου τῆς ἀνακουφίσεως τῶν Ἁγίων, θεωροῦσαι τὴν συμμετοχήν των, ὡς εὔνοιαν, προσγινομένην πρὸς αὐτάς. Διατί ἡ συμμετοχή των θεωρεῖται ὡς εὔνοια; Ἐπειδὴ θεωρεῖται συμμετοχὴ εἰς τὸ ἔργον αὐτοῦ τοῦ Κυρίου. Ἐπειδὴ ὁ Κύριος ἔδωσε τὰ πάντα καὶ αὐτὴν τὴν ζωήν του. Ἐγένετο πτωχός, ἵνα ἄλλοι δυνηθοῦν νὰ γίνουν πλούσιοι. Ἐδῶ ἀκριβῶς δύναται κανεὶς νὰ συλλάβῃ τὴν Χριστιανικὴν ἔννοιαν τῆς ἰσότητος. Ὁ Παῦλος ἀποβλέπει εἰς τὴν ἰσότητα, πλὴν ὅμως δὲν θέλει νὰ ἐπιτύχῃ τὴν ἐφαρμογήν της διὰ τῆς βίας.

Ἡ ἰσότης τὴν ὁποίαν αὐτὸς ἐπιζητεῖ δὲν εἶναι ἀναγκαστική, ἐπιβαλλομένη ἔξωθεν, ἀλλὰ ἀναπόφευκτον ἀποτέλεσμα μερισμοῦ. Ἕνεκα τούτου ὁ Ἀπόστολος λέγει: «ἀλλ᾽ ἐξ ἰσότητος ἐν τῷ νῦν καιρῷ τὸ ὑμῶν περίσσευμα εἰς τὸ ἐκείνων ὑστέρημα, ἵνα καὶ τὸ ἐκείνων περίσσευμα γένηται εἰς τὸ ὑμῶν ὑστέρημα, ὅπως γένηται ἰσότης» (Β΄ Κορ. VIII, 13, 14). Ἕκαστος ἔχει κἄτι νὰ προσφέρῃ. Ὁλόκληρος ἡ περὶ Ἐκκλησίας εἰκὼν τὴν ὁποίαν μᾶς δίδει ἡ Κ. Δ. εἶναι εἰκὼν ἀπεριορίστου ἐλευθέρου ἐμπορίου τῶν δωρεῶν τοῦ Θεοῦ ἄνευ τῆς ὑπάρξεως

μεθορίων ἢ τελωνειακῶν φραγμῶν. Εἶναι τρομερὴ τραγωδία ὅτι ἡ τοιαύτη οἰκονομία κατέρρευσεν ἐν τῇ ροῇ τῶν αἰώνων, καὶ ἡ ἀλληλεγγύη ἔχει ἀποκρουσθῇ, ἀντὶ δὲ τοῦ καθ᾽ ὅλα ἐλευθέρου ἐμπορίου—τῆς συνόλου ροῆς τῶν χαρισμάτων μεταξὺ τῶν Χριστιανικῶν Κοινοτήτων καὶ Ἐκκλησιῶν—ἔχουν ἀνεγερθῇ τείχη.

Αὐτὸς εἶναι ἕνας ἀπὸ τοὺς σπουδαιοτέρους λόγους διὰ τοὺς ὁποίους ἡ Χριστιανικὴ Ἐκκλησία ἀπώλεσε τόσον πολὺ τὴν ἰσχὺν τῆς Μαρτυρίας. Ἐπρόκειτο νὰ μαρτυρήσῃ περὶ ἑαυτῆς διὰ τῆς ἐφαρμογῆς τῆς ἀλληλεγγύης, νὰ καταστῇ δὲ τὸ πλέον σπουδαιότερον κέντρον εἰς τὸν κόσμον.

Πλὴν ὅμως ἡ Χριστιανικὴ Ἐκκλησία δὲν παρέμεινε πιστὴ εἰς τὴν ἀποστολήν της αὐτήν, ἀλλ᾽ ἤρχισε νὰ κατατέμνῃ ἑαυτὴν παντοιοτρόπως. Δὲν χρειαζόμεθα νὰ παρακολουθήσωμεν ὅλα τὰ στάδια τῆς λυπηρᾶς ταύτης ἱστορίας: Τὸ ρῆγμα μεταξὺ Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως καὶ μεταξὺ τόσων ἄλλων Κοινοτήτων, ἕως ὅτου φθάνωμεν εἰς τὴν κατάστασιν, εἰς τὴν ὁποίαν εὑρισκόμεθα σήμερον, κατάστασιν, ἐν τῇ ὁποίᾳ ἀντὶ νὰ εὑρισκώμεθα θεαταὶ μιᾶς πλήρους συνεργασίας τοὐναντίον εὑρισκόμεθα θεαταὶ ἑνὸς ἐντελῶς ἀντιθέτου φαινομένου.

Δὲν εἶναι μήπως παράδοξον ὅτι μιὰ μεγάλη ὁμὰς ἀποβλήτων ἀνθρώπων εἰς τὰς Ἰνδίας, οἱ ὁποῖοι ἐπεθύμουν ν᾽ ἀλλάξουν τὴν θρησκείαν των καὶ ἐσκέπτοντο κατὰ πόσον θὰ ἔπρεπε νὰ γίνουν Χριστιανοί, ἀπεφάσισαν ἐν τέλει ἐναντίον τῆς ὁμαδικῆς προσελεύσεώς των εἰς τὸν Χριστιανισμόν, διὰ τὸν λόγον ὅτι, ἐὰν ἐγίνοντο Χριστιανοί, θὰ ἦσαν περισσότερον διῃρημένοι ἀπ᾽ ὅ,τι πράγματι ἦσαν; Δὲν ὁμιλῶ μόνον περὶ τῶν συνόρων μεταξὺ τῶν Ὁμολογιῶν, ἀλλὰ καὶ περὶ τοῦ τρόπου μὲ τὸν ὁποῖον ἔχομεν κατοχυρώσει ἑαυτοὺς πίσω ἀπὸ τὰ ἐθνικά μας σύνορα. Τὰ ζητήματα Φυλετικῆς, Ἐθνικῆς καὶ Κοινωνικῆς ἰδιοσυγκρασίας, τὰ ὁποῖα ὀρθοῦνται μεταξὺ ἡμῶν, εἶναι ἴσως περισσότερον δύσκολα ἀπὸ τὰ ζητήματα τῆς πίστεως καὶ τάξεως, τὰ ὁποῖα χωρίζουν ἡμᾶς. Δὲν πρέπει δὲ οὐδεὶς ἀπὸ τὴν Δύσιν νὰ ὑποθέσῃ ὅτι ὅσα ἀναφέρομεν ἀνωτέρω εἶναι μιὰ ἀνακάλυψις ἰδιάζουσα εἰς τὰς Ἀνατολικὰς χώρας. Ἀκριβῶς τὸ αὐτὸ συμβαίνει καὶ εἰς τὴν Δύσιν. Κατὰ τὰς πρώτας ἡμέρας οἱ Χριστιανοὶ ἐκαλοῦντο ἡ τρίτη φυλή, ἐπειδὴ ἦσαν συνεχόμενοι ὡς μία φυλετικὴ μονάς. Σήμερον ὅμως δὲν φαίνεται νὰ ὑπάρχουν πολλοὶ ἄνθρωποι οἱ ὁποῖοι νὰ θεωροῦν τοὺς Χριστιανοὺς ὡς τὸ τρίτον γένος.

Δυνάμεθα ὅμως νὰ εἴπωμεν, ὅτι εἰς τὴν ἐποχήν μας μεγάλος ἀριθμὸς Χριστιανῶν ἔχει καὶ πάλιν φθάσῃ εἰς τὸ σημεῖον νὰ αἰσθάνεται κάποιαν τύψιν συνειδήσεως δι᾽ αὐτὴν τὴν κατάστασιν.

Δὲν δυνάμεθα πλέον νὰ ὑποστηρίξωμεν ὅτι ἡ κατάστασις εἶναι ὁμαλή. Ἀντιλαμβανόμεθα καὶ πάλιν ὅτι καὶ ὑπὸ τὴν ἔποψιν ταύτην ἡ κατάστασις τῶν Ἐκκλησιῶν ἡμῶν θεμελιωδῶς διαφέρει ἀπὸ τὴν περὶ Ἐκκλησίας εἰκόνα τὴν ὁποίαν μᾶς δίδει ἡ Κ. Δ. Τὸ ὅραμα τοῦ πλήθους τῶν ἀνθρώπων τοῦ Θεοῦ ὡς εἷς ἄνθρωπος, τὸ ὅραμα τοῦ σώματος ὡς τὸ Σῶμα τοῦ Χριστοῦ, καὶ συνεπῶς ἑνὸς ἡνωμένου σώματος, ἔρχεται νὰ μᾶς καταισχύνῃ καὶ πάλιν καὶ μᾶς κάμνει νὰ ἀνησυχῶμεν διὰ τὰς διαφοράς μας. Πολλαὶ φωναὶ μᾶς ὑπενθυμίζουν, ὅτι ἡ πίστις μας εἰς τὴν Una Sancta ἀπαιτεῖ κάποιαν ἐκδήλωσιν. Δὲν ἔχομεν ἀρκετὸν χρόνον διὰ νὰ διεξέλθωμεν τὴν ἱστορίαν τῆς συγχρόνου Οἰκουμενικῆς Κινήσεως. Θὰ ἐπεθύμουν ὅμως νὰ σᾶς ὑπενθυμίσω μίαν ἀπὸ τὰς σπουδαιοτέρας φωνὰς ἡ ὁποία εἰσηκούσθη εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς, δηλ. τὴν φωνὴν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου. Ἀναφέρω Ἐγκύκλιον ἡ ὁποία ἐστάλη τὸ ἔτος 1920 ὑπὸ τοῦ Πατριαρχείου εἰς ὅλας τὰς Ἐκκλησίας. Ὁμιλεῖ αὕτη περὶ τῆς ἀγάπης μεταξὺ τῶν Ἐκκλησιῶν, ἡ ὁποία «πρέπει νὰ ἀναγεννηθῇ καὶ ἐνδυναμωθῇ, οὕτως ὥστε νὰ μὴ θεωρῶμεν ὁ εἷς τὸν ἄλλον ὡς ξένους καὶ ἐχθροὺς πρὸς ἀλλήλους, ἀλλὰ ὡς συγγενεῖς καὶ φίλους ἐν Χριστῷ» καὶ «ὡς συγκληρονόμους καὶ τοῦ αὐτοῦ σώματος καὶ κοινωνοὺς τῶν ἐπαγγελιῶν Του ἐν Χριστῷ ὑπὸ τοῦ Εὐαγγελίου». Ἐν συνεχείᾳ εἰς τὴν Ἐγκύκλιον γίνεται λόγος περὶ τῆς ἀνάγκης ὅπως ἀναπτυχθῇ ἓν ἰσχυρὸν ἀδελφικὸν ἐνδιαφέρον διὰ τὴν σταθερότητα καὶ τὴν εὐημερίαν τῶν ἄλλων Ἐκκλησιῶν καὶ περὶ τῆς ἀνάγκης ὅπως εἴμεθα πρόθυμοι νὰ προσερχώμεθα ἀρωγοὶ πρὸς τοὺς ἄλλους, ὁπόταν τοῦτο ἐπιβάλλεται ὑπὸ τῶν περιστάσεων. Ἐν τέλει ἡ Ἐγκύκλιος ὁμιλεῖ περὶ ἀμοιβαίας ὑποστηρίξεως τῶν Ἐκκλησιῶν πρὸς ἐνίσχυσιν τῆς φιλανθρωπίας μεταξὺ ἀλλήλων καὶ ἐν γένει ἐν τῷ Κόσμῳ.

Εἰς τοιαύτας προφητικὰς φωνὰς ὀφείλεται τὸ ὅτι εὑρίσκομεν τὰς Ἐκκλησίας σήμερον νὰ στρέφωνται καὶ πάλιν πρὸς ἀλλήλας καὶ νὰ ἐπιχειροῦν νὰ ἐκδηλώσουν κἄτι προερχόμενον ἐξ ἐκείνης τῆς συναδελφότητος τὴν ὁποίαν τόσον ζωηρὰ περιγράφει ἡ Κ. Δ. Εἶμαι ἐπιφυλακτικὸς εἰς τὰς ἐκφράσεις μου περὶ τῆς «Κοινωνίας» τῆς Κ. Δ. ὡσὰν νὰ ἔχωμεν πρὸ πολλοῦ ἀνακαλύψῃ αὐτὴν ἐν τῇ πληρότητι αὐτῆς. Ἐν τῇ πραγματικότητι μόλις τώρα ἀρχίζομεν νὰ ἀνακαλύπτωμεν τὸ πνεῦμα τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κ. Δ. καὶ τὴν ἑνότητα αὐτῆς. Ὑπάρχει ἀκόμη μεγάλη ἀποξένωσις μεταξὺ τῶν Ἐκκλησιῶν μας. Οὐδὲν σημαντικὸν ἐπιτελοῦμεν ἐν τῷ κύκλῳ τῆς Ἐκκλησίας ἢ τῆς ὁμολογίας ἡμῶν διὰ τὴν ἀλληλοβοήθειαν. Πλὴν ὅμως ἂς εἴμεθα εὐγνώμονες διὰ τὸ γεγονὸς ὅτι κατὰ τὰ ἔτη τοῦ τελευταίου πολέμου καὶ μετέπειτα εἰς πολλὰς Ἐκκλησίας τὸ νέον αὐτὸ ὅραμα κατέκτησε τὰς διανοίας καὶ τὰς καρδίας πολλῶν Χριστιανῶν

συναδέλφων μας. Διότι ἡ εἴσοδος εἰς τὴν ἀμοιβαιότητα καὶ τὴν ἀλληλεγγύην, ὡς εἶναι ἡ ζωὴ τῆς Οἰκουμενικῆς Ἐκκλησίας, εἶναι ἓν προνόμιον.

Τὸ ζήτημα τοῦτο καθίσταται σαφέστερον διὰ τῆς ἐξετάσεως τῶν δημιουργηθεισῶν καταστάσεων, συνεπείᾳ τῶν ὁποίων μέλη τοῦ Χριστιανικοῦ σώματος ἔμειναν ἀπωρφανισμένα. Ἡ πρώτη περίπτωσις ἦτο ἡ τῶν ἀπωρφανισμένων ἀποστολῶν κατὰ τὸ τέλος τοῦ Παγκοσμίου Πολέμου.

Πολλαὶ Ἐκκλησίαι, αἱ ὁποῖαι εἶχον ἀναλάβη Ἀποστολάς, ἔχασαν κάθε ἐπαφὴν μὲ τὰ σωματεῖα τὰ ὁποῖα τὰς ὑπεστήριζαν. Τὸ διεθνὲς Συμβούλιον τῶν Ἀποστολῶν, μὲ τὴν βοήθειαν σωματείων διαφόρων ὁμολογιῶν, ἀνέλαβε τὸ βάρος νὰ ὑποστηρίξῃ τὰς ἀπωρφανισμένας αὐτὰς ἀποστολάς. Ἡ πρᾶξις δὲ αὐτὴ ἐθεωρήθη ὡς ἕνα ἀπὸ τὰ ἐκπληκτικώτερα παραδείγματα Διεκκλησιαστικῆς Βοηθείας μεταξὺ Ἐθνῶν τὰ ὁποῖα εὑρίσκοντα ἐν πολέμῳ πρὸς ἄλληλα.

Ἡ δευτέρα περίπτωσις ἦτο τὸ ἀπέραντον σῶμα, ὁ μέγας ἀριθμὸς τῶν αἰχμαλώτων πολέμου, οἱ ὁποῖοι ἔχασαν τελείως κάθε ἐπαφὴν μὲ τὰς ἰδίας αὐτῶν Ἐκκλησίας. Κάμνω μνείαν τοῦ Y. M. C. A. καὶ τοῦ Y. W. C. A. καθὼς καὶ τῆς ἰδικῆς μας ἐργασίας, τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν, πρὸς βοήθειαν τῶν αἰχμαλώτων. Ἦτο κἄτι σπουδαῖον διὰ τοὺς ἐν λόγῳ αἰχμαλώτους νὰ ἀνακαλύψουν, ὅτι δὲν ἀπεκόπησαν τοῦ σώματος τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ. Οὐδέποτε κατὰ τὸ παρελθὸν διενοήθησαν ὅτι, ἐφ᾽ ὅσον ἦσαν μέλη τῆς ἰδικῆς των Ἐκκλησίας, εἰς τὴν ἰδικήν των χώραν, εἶχον τὸ δικαίωμα νὰ ἀναμένουν βοήθειαν ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ πανταχόθεν. Πολλοὶ ἀπὸ τοὺς αἰχμαλώτους αὐτοὺς ἐπέστρεψαν εἰς τὰς χώρας των μὲ ἕνα νέο ὅραμα, περὶ τοῦ τί πράγματι σημαίνει ἀλληλεγγύη ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τοῦ Χριστοῦ.

Ἡ τρίτη ὁμὰς τῶν Ὀρφανῶν εἶναι οἱ πρόσφυγες. Πρόσφυγες εἰς τὴν Εὐρώπην, πρόσφυγες εἰς τὴν Κορέαν, πρόσφυγες εἰς τὰς Ἰνδίας καὶ εἰς τὸ τμῆμα αὐτὸ τοῦ κόσμου, (ἐννοεῖ τὴν Μέσην Ἀνατολήν) ἔχουν ἐπίσης ἀπολέσῃ κάθε ἐπαφὴν μὲ τὰς Ἐκκλησίας εἰς τὰς ὁποίας ἀνήκουν. Οὕτω ἔχομεν πολλοὺς Ὀρθοδόξους πρόσφυγας εἰς τὴν Γερμανίαν, Αὐστρίαν καὶ Ἰταλίαν, τοὺς ὁποίους τὸ Παγκόσμιον Συμβούλιον τῶν Ἐκκλησιῶν ὀφείλει νὰ βοηθήσῃ. Διὰ πολλοὺς ἐξ αὐτῶν μόνη ἡ σκέψις, ὅτι ὑπάρχουν πολλοὶ εἰς τὴν Δύσιν οἱ ὁποῖοι ἐθεώρουν αὐτοὺς κατὰ τὸν φυσικώτερον τρόπον ὡς ἀδελφοὺς ἐν Χριστῷ, ὑπῆρξεν ἀφορμὴ ἐγρηγόρσεως.

Ἐπιτρέψατέ μοι νὰ προσθέσω, ὅτι ἐνταῦθα εὑρίσκομεν καὶ πάλιν μίαν περίπτωσιν ἀμοιβαίας ἐξυπηρετήσεως. Διότι ποῖος δύναται νὰ ὁ-

μιλῇ περὶ Ὀρθοδόξων Προσφύγων ἐν τῇ Δύσει χωρὶς νὰ μνησθῇ τί αὐτοὶ μᾶς ἐκληροδότησαν;

Ἡ Διεκκλησιαστικὴ Βοήθεια δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ὡς παράδειγμα τῆς ἀληθοῦς ἐκείνης ἀδελφωσύνης μεταξὺ τῶν Ἐκκλησιῶν, τῆς ὁποίας ἔχομεν τόσον πολὺ ἀνάγκην, ἐὰν σκοπεύωμεν νὰ καταστήσωμεν γνωστὸν τὸ Χριστιανικὸν Κήρυγμα εἰς τὴν γενεάν μας. Εἶναι κάπως περίεργον τὸ γεγονὸς τὸ ὁποῖον θὰ σᾶς ἀναφέρω ἀμέσως. Ὅτε κατὰ πρώτην φορὰν τὸ σχέδιον περὶ δημιουργίας ἑνὸς Οἰκουμενικοῦ Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν διετυπώθη ὑπὸ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου τῆς Upsala, εἰς ἓν Γερμανικὸν περιοδικόν, ὁ Γερμανὸς τυπογράφος ἀντὶ «Οἰκουμενικὸν Συμβούλιον» ἐτύπωσεν «Οἰκονομικὸν Συμβούλιον Ἐκκλησιῶν». Ἐθεώρουν πάντοτε τὸν τυπογράφον ἐκεῖνον ὡς ἕνα προφήτην, ἐπειδὴ ἡ Οἰκουμενική μας κίνησις εἶναι ἐν τῇ πραγματικότητι μία προσπάθεια νὰ ἐπανορθώσωμεν τὴν ἀρχικὴν «οἰκονομίαν» τῆς Ἐκκλησίας. Εἶναι δωρεὰ τοῦ Θεοῦ, ὅτι ἀρχίζομεν νὰ ἀντιλαμβανώμεθα καὶ πάλιν, ὅτι ἱστάμεθα ἢ πίπτομεν μαζύ.

Κατὰ τὴν παροῦσαν κατάστασιν εἰς αὐτὸ τὸ τμῆμα τοῦ κόσμου (ἐννοεῖ τὴν Μέσην Ἀνατολήν) ἢ εἰς οἱονδήποτε ἄλλο τμῆμα τῆς Ἀσίας, μὲ ὅλους τοὺς κινδύνους, τοὺς ὁποίους ἀντιλαμβανόμεθα ὅτι περικλείει τὸ μέλλον, ποῖος θὰ ἠδύνατο νὰ ἀμφιβάλλῃ ἐπὶ στιγμὴν ὅτι, ἐὰν αἱ χριστιανικαὶ Ἐκκλησίαι δὲν συνέλθωσιν ἐν ἀλληλεγγύῃ καὶ ἑνότητι, αὗται δὲν ἔχουν μέλλον ἐντὸς τῆς ἀνθρωπίνης ἱστορίας καὶ δὲν ἠμποροῦν νὰ καταστήσουν τὴν ἀληθῆ Χριστιανικὴν μαρτυρίαν, ὅπως ἐνετείλατο καὶ ἀπήτησε παρ᾽ αὐτῶν ὁ Κύριός Των.

Αὐτὰ περὶ τῆς Διεκκλησιαστικῆς Βοηθείας. Ὑπάρχει ὅμως καὶ ἕνα περαιτέρω σημεῖον, τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ τονίσωμεν. Ἐὰν δυνηθῶμεν νὰ ἀπεργασθῶμεν μίαν ἀληθῆ ἀλληλεγγύην ἐν τῇ ζωῇ τῶν Χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν, θὰ συνεισφέρωμεν ταυτοχρόνως δεόντως εἰς τὴν λύσιν τῶν προβλημάτων τοῦ νεωτέρου κόσμου. Διότι ὁ κόσμος δὲν δύναται νὰ ζήσῃ ἄνευ τῆς ἐκ νέου ἀνακαλύψεως τῆς ἀλληλεγγύης. Ζῶμεν σήμερον εἰς τὸ μέσον διεθνοῦς καὶ μάλιστα διηπειρωτικοῦ πολέμου τῶν τάξεων. Ὑποκάτω ὅλων τῶν ἐπαναστάσεων αἱ ὁποῖαι λαμβάνουν χώραν εἰς τοὺς χρόνους μας, ὑπάρχει μιὰ βασικὴ ἐπανάστασις, ἡ ἀξίωσις τῶν μαζῶν, ἡ ἀναπόφευκτος καὶ δικαιολογημένη ἀπαίτησις διὰ μεγαλυτέραν ἰσότητα. Ἡ κατάστασις τὴν ὁποίαν εἴχομεν ἐπὶ τόσους αἰῶνας, ὁπότε ὑπῆρχον μερικοὶ προνομιοῦχοι καὶ ἄλλοι οἱ ὁποῖοι δὲν ἦσαν, δὲν δύναται νὰ διαρκέσῃ. Διότι ὁ σύγχρονος κόσμος εἶναι εἷς μικρόκοσμος καὶ ἕνας δυναμικὸς κόσμος. Δὲν ὑπάρχει ἐλπὶς διὰ τὴν σύγχρονον διεθνῆ κοινωνίαν, ἐὰν δὲν ἐφαρμόσωμεν τὸν νόμον τῆς ἀλληλεγγύης. Ἔθνη τὰ

ὁποῖα εἶναι ἱκανά, ὀφείλουν νὰ ἐνεργήσουν διὰ τὰ ἑκατομμύρια τῶν Ἰνδῶν, οἱ ὁποῖοι πεινοῦν καὶ διὰ τὸ βιωτικὸν ἐπίπεδον εἰς τόσα μέρη τῆς Ἀσίας καὶ τῆς Ἀφρικῆς. Ὀφείλομεν νὰ ἐκλέξωμεν μεταξὺ ἀλληλεγγύης καὶ χάους. Ἡ Χριστιανικὴ δὲ Ἐκκλησία δὲν πρέπει ἁπλῶς νὰ ὁμιλῇ περὶ τοῦ ζητήματος αὐτοῦ, ἀλλ' ἀμέσως νὰ τὸ θέσῃ εἰς ἐφαρμογὴν ἀπὸ ἔθνους εἰς ἔθνος, ἀπὸ φυλῆς εἰς φυλήν, ἀπὸ Ἐκκλησίας εἰς Ἐκκλησίαν. Ἐπειδὴ ἡ κατάστασις τοῦ κόσμου χειροτερεύει ὁσημέραι, ἡ εὐθύνη τῆς Χριστιανικῆς Ἐκκλησίας γίνεται μεγαλυτέρα. Αἱ πλεῖσται κοσμικαὶ δυνάμεις, φιλοσοφίας καὶ ἰδεολογίας, αἱ ὁποῖαι ἐφαίνοντο νὰ εἶναι ἱκαναὶ νὰ ὑπερασπισθοῦν τὰς ἀνθρωπίνους ἀξίας, ἐχρεωκόπησαν ἢ χρεωκοποῦν. Κατὰ τὴν στιγμὴν λοιπὸν ταύτην ἡ Χριστιανικὴ Ἐκκλησία καλεῖται κατὰ ἕνα ἰδιαίτερον τρόπον νὰ ἀγωνισθῇ διὰ τὸν ἄνθρωπον, διὰ τὴν ἀξιοπρέπειάν του, διὰ τὴν ἀνθρωπίνην ἀλληλεγγύην, δι' εὐπρεπῆ ἀνθρωπίνην ζωὴν ἐπ' αὐτοῦ τοῦ πλανήτου.

Οὐδέποτε θὰ λησμονήσω ὅσα ἐλέχθησαν εἰς ἐμὲ ἀπὸ τοὺς ἀρχηγοὺς τῆς Χριστιανικῆς Νεολαίας εἰς μίαν χώραν ὄπισθεν τοῦ Σιδηροῦ Παραπετάσματος. Ἠρώτησα πῶς συμβαίνει νὰ ἔχουν τόσους νέους ὡς μέλη τῶν ὀργανώσεων Νεολαίας ὅσους καὶ προπολεμικῶς. Μοῦ ἀπήντησαν λοιπὸν ὅτι τὰ νεαρὰ μέλη ἐξηγοῦν οὕτω πως τὸ γεγονὸς αὐτό: «Σήμερον ἡ Ἐκκλησία εἶναι ὁ μοναδικὸς τόπος ὅπου συμπεριφέρονται πρὸς ἡμᾶς, ὡς πρὸς ἀνθρωπίνους ὑπάρξεις». Εἶναι ἐξαιρετικὸν γεγονὸς διὰ τὴν Χριστιανικὴν Ἐκκλησίαν νὰ εὑρίσκεται ἐντὸς μιᾶς τοιαύτης καταστάσεως. Ταυτοχρόνως ὅμως βαρύνεται αὕτη καὶ ὑπὸ μεγάλης εὐθύνης. Διότι, ἐὰν τοῦτο εἶναι ἀληθές, ὀφείλομεν νὰ εἴπωμεν καὶ ἡμεῖς κἄτι πρὸς τὸν κόσμον αὐτὸν περὶ ὅλων τῶν ἀνθρωπίνων ἀξιῶν, αἱ ὁποῖαι καταστρέφονται καὶ ἀποκρούονται. Ἕνεκα τούτου θὰ ἔπρεπε νὰ ἐπιληφθῶμεν τῆς ἐξασκήσεως τῆς Χριστιανικῆς ἀλληλεγγύης **ἐντὸς** αὐτῆς τῆς Χριστιανικῆς Ἐκκλησίας εἰς τοιοῦτον βαθμόν, ὥστε ὁ ἐκτὸς τῆς Ἐκκλησίας κόσμος νὰ λέγῃ: «Ἴδετε, αὐτὸ εἶναι τὸ μυστικὸν τῆς ἀληθοῦς ἀνθρωπίνης ζωῆς».

ΑΙ ΓΕΝΟΜΕΝΑΙ ΑΠΟΣΤΟΛΑΙ

ΤΟ ΠΑΡΟΝ ἔτος εἰς τὴν Μεγάλην τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίαν παρουσιάζεται ἰδιαιτέρως εὐλογημένον παρὰ Κυρίου, ἰδίως διὰ τὰς γενομένας ἀποστολὰς εἰς τὴν Μέσην Ἀνατολήν, εἰς τὰς Ἑορτὰς τοῦ Ἀποστόλου Παύλου καὶ εἰς τὸ Ἅγιον Ὄρος. Ἡ διὰ προσωπικῶν ἐπαφῶν ἀνανέωσις καὶ ἐνίσχυσις τῶν παλαιῶν σχέσεων μετὰ τῶν Ἀποστολικῶν καὶ Πατριαρχικῶν Ἐκκλησιῶν ἁπανταχοῦ ἔσχε βαθεῖαν ἱκανοποιητικὴν ἀπήχησιν, καὶ ἤνοιξε τὴν προοπτικὴν συστηματικωτέρας συνεργασίας καὶ διεξαγωγῆς τῶν μεγάλων εὐθυνῶν εἰς ἐποχὴν τόσον κρίσιμον καὶ μεγάλην.

Εἶναι πολύτιμον κεφάλαιον τῆς ὅλης Ἐκκλησίας τὸ νὰ προσκομίζηται ὁ ἀδελφικὸς χαιρετισμὸς τῆς μιᾶς Ἐκκλησίας εἰς τὴν ἄλλην, τὸ νὰ συναντῶνται Ἀπεσταλμένοι τῆς μιᾶς εἰς τὴν Ἕδραν τῆς ἄλλης, τὸ νὰ ἀνταλλάσσωνται σκέψεις ἐπὶ διαφόρων σοβαρῶν ζητημάτων. Εἰς τὸν κόσμον αὐτόν, τῶν ζιζανίων καὶ τῶν τραγικοτήτων, τῆς Ἐκκλησίας τὸ ἔργον εἶναι νὰ σπείρῃ τὸν καλὸν σπόρον, τὸν σῖτον, διὰ νὰ παρασκευάζεται ὁ στηρίζων τὰς καρδίας τῶν ἀνθρώπων ἄρτος. Ἡ Ἐκκλησία μετ᾽ αὐτοθυσίας εἰργάσθη νὰ θέσῃ εἰς τὴν ἐξυπηρέτησιν τῆς ταλαιπωρουμένης ἀνθρωπότητος τοὺς καρποὺς τῆς καθαρότητος, τοῦ μόχθου καὶ τοῦ ἠθικοῦ μεγαλείου αὐτῆς, ὡς καὶ τὴν συγκομιδὴν τοῦ ἡρωϊκοῦ θάρρους της. Καὶ ἔγινεν εἰς τὰς θυέλλας καὶ τοὺς κατακλυσμοὺς τῶν αἰώνων καταφυγὴ καὶ ὄασις καὶ ὀχύρωμα καὶ πύργος καὶ φάρος. Κιβωτὸς σωτηρίας τοῦ πολιτισμοῦ καὶ ἐργαστήριον προόδου. Καλούμεθα πάντοτε νὰ εὑρισκώμεθα εἰς τὰς ἐπάλξεις, ὡς συνεργάται τοῦ Κυρίου εἰς τὴν ἐξάπλωσιν τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ ἐπάνω εἰς τὴν γῆν.

Ἔχομεν νὰ φέρωμεν εἰς τὸν δεινοπαθοῦντα κόσμον τὸ σωτήριον μήνυμα τοῦ Χριστοῦ περὶ ἐσωτερικῆς ἐλευθερίας μὲ τὴν ὁποίαν ὁ ἄνθρωπος θὰ βαδίσῃ εἰς τὸν κόσμον. Ἔχομεν νὰ κηρύξωμεν μὲ τὸν Ἀπόστολον Παῦλον ὅτι πλέον δὲν ὑπάρχει οὔτε Ἰουδαῖος οὔτε Ἕλλην, οὔτε ἄρρην οὔτε θῆλυ, οὔτε ἐλεύθερος οὔτε δοῦλος, διότι ἔχομεν ἐξυψωθῆ ὅλοι καὶ εἴμεθα ἕνα. Καὶ οἱ πτωχοὶ καὶ οἱ ἐγκαταλελειμμένοι καὶ οἱ ἁπλοῖ καὶ οἱ ἄλλοι. Τὸ ἔργον τῆς Ἐκκλησίας εἶναι νὰ βοηθήσῃ τὴν Ἀνθρωπότητα εἰς τὴν κατεύθυνσιν αὐτήν.

Εἰς τὸν Ἠσαΐαν λέγεται: «Ὁ οἶκός μου θὰ γίνῃ οἶκος προσευ-

χῆς ὅλων τῶν λαῶν». (Νς', 7). Εἰς τὸν Ἰωὴλ ἀκούεται: «Θὰ χύσω ἀπὸ τὸ Πνεῦμά μου εἰς κάθε ὕπαρξιν» (Πράξεις η', 17). Ἡ προσευχή μας ἡ μεγάλη ἀρχίζει: «Πάτερ ἡμῶν». Ὁ Θεὸς εἶναι Πατὴρ ὅλων, καὶ καλεῖ τοὺς πάντας εἰς τὴν Βασιλείαν Του. Θὰ φέρωμεν εἰς τοὺς ἀνθρώπους πρὸς τὸν σκοπὸν αὐτὸν τὴν διδασκαλίαν καὶ τὴν δύναμιν τοῦ Χριστοῦ, τὸν ὁποῖον δὲν θὰ προδώσωμεν. «Ὃς γὰρ ἐὰν ἐπαισχυνθῇ με καὶ τοὺς ἐμοὺς λόγους, τοῦτον ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπαισχυνθήσεται, ὅταν ἔλθῃ ἐν τῇ δόξῃ αὐτοῦ». (Λουκ. Θ',26). Δὲν θὰ ἐγκαταλείψωμεν τὸν Χριστόν. Δὲν θὰ μείνωμεν εἰς τὸ περιθώριον. Αἱ Ἐκκλησίαι θὰ συνεργασθῶμεν, καὶ θὰ δημιουργήσωμεν ἀτμόσφαιραν ζωοποιόν.

Εἰς τὴν Ἐκκλησίαν ἐδόθη τὸ μυστικὸν νὰ φέρῃ τοὺς λαοὺς νὰ κλίνουν τὸν αὐχένα εἰς τὸν γλυκὺν ζυγὸν τοῦ Ἰησοῦ, ὁ ὁποῖος λέγει: «Μάθετε ἀπ' ἐμοῦ ὅτι πρᾷός εἰμι καὶ ταπεινὸς τῇ καρδίᾳ». Ἀλλὰ πρὶν νὰ κηρύξωμεν τὸν Χριστὸν εἰς τοὺς ἄλλους, εἶναι ἀνάγκη νὰ ἀποκαταστήσωμεν τὴν βασιλείαν αὐτοῦ εἰς τὰς ψυχάς μας. Πρὶν νὰ στραφῶμεν πρὸς τὰ ἔξω, πρέπει νὰ γύρωμεν πρὸς τὰ ἔσω.

Καὶ ὥριμοι τότε θὰ ἀνανεωθῶμεν, θὰ γίνωμεν καινὴ κτῖσις, κατατοπισμένοι εἰς τὰ μεγάλα καὶ σύγχρονα προβλήματα, τὰ ἠθικὰ καὶ τὰ κοινωνικά. Ἡ Ἐκκλησία, ἔχουσα συναίσθησιν τῆς ἀκατανικήτου δυνάμεώς της, θὰ παίρνῃ στάσιν θετικὴν καὶ ἀποφασιστικήν, μὲ τὴν γαλήνην τὴν ὁποίαν θὰ ἀντλῇ ἀπὸ τὸ συναίσθημα τῆς δυνάμεώς της καὶ ἀπὸ τὴν πνοὴν τῆς αἰωνιότητος. Αἱ ἀμοιβαῖαι ἐπισκέψεις καὶ συναντήσεις τῶν Ἐκκλησιῶν εἶναι ὑπερτάτη ἀνάγκη. Θὰ σηκωθῇ ἡ μία νὰ ὑπάγῃ εἰς τὴν ἄλλην, ὅπως ἡ Μαρία εἰς τὴν Ἐλισάβετ. Ὁ ἀγὼν εἰς τὸν κόσμον τοῦ καλοῦ κατὰ τοῦ κακοῦ συνεχίζεται, καὶ ἡ νίκη δὲν εἶναι μακράν. Θὰ ζητήσωμεν ἀπὸ τὸν Θεὸν νὰ μᾶς βοηθήσῃ. Ὁ μοναδικός μας δρόμος νὰ ἀκολουθήσωμεν τὸν Χριστὸν εἶναι νὰ ἐγκαταλείψωμεν τὴν μετριότητα καὶ τὴν ἀποτελμάτωσιν. Διὰ νὰ δοξασθῶμεν μὲ τὸν Χριστόν, ὀφείλομεν νὰ ὑποφέρωμεν μὲ αὐτόν. ὁ ὁποῖος θὰ μᾶς βοηθήσῃ. Ἡ δύναμίς του ἡ θεία εὑρίσκεται ἐντὸς ἡμῶν, διότι εἴμεθα ἡνωμένοι μὲ αὐτόν, καὶ κατὰ συνέπειαν μέτοχοι τῆς παντοδυναμίας του.

Οὕτως ἀντιλαμβάνεται τὴν ἀποστολὴν καὶ τὴν ἱστορικὴν αὐτῆς εὐθύνην ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία ἔναντι τοῦ κόσμου, ἀγωνιῶντος διὰ τὴν λύτρωσίν του καὶ νοσταλγοῦντος μίαν καλυτέραν Αὔριον. Καὶ εἰς τοῦτο ἀκριβῶς ὀφείλεται ἡ πρωτοβουλία τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου ὅπως ἔλθῃ εἰς ἰδιαιτέραν ἐπικοινωνίαν καὶ ἐπαφὴν μετὰ τῶν ἐπὶ μέρους Ὀρθοδόξων Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν, πρὸς συντονισμὸν τῶν δυνάμεών των καὶ ἀπὸ κοινοῦ ἀντιμετώπισιν τῶν μεγάλων προβλημάτων τῆς ἐποχῆς.

Η ΕΠΙΣΚΕΦΘΕΙΣΑ ΤΑ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΑ ΤΗΣ ΜΕΣΗΣ ΑΝΑΤΟΛΗΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΗ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΙΑ

Η ΣΕΠΤΗ ΜΗΤΗΡ Ἁγία τοῦ Χριστοῦ Μεγάλη Ἐκκλησία περὶ πολλοῦ ποιουμένη ἀνέκαθεν τὴν ἐν Κυρίῳ ἐπικοινωνίαν μετὰ τῶν κατ᾽ Ἀνατολὰς Πατριαρχικῶν Θρόνων διεπυνθάνετο τὰ κατ᾽ αὐτοὺς δι᾽ ἀμοιβαίας ἀνταλλαγῆς ἐπισκέψεων δι᾽ ὧν ἐπερρωνύοντο καὶ ἐχαλυβδοῦντο οἱ ὑφιστάμενοι ἱστορικοὶ δεσμοὶ ἀδελφικῆς μεταξὺ αὐτῶν κατανοήσεως καὶ συνεργασίας.

Τοῦ τιμίου καὶ εὐεργετικοῦ τούτου ἐθίμου μὴ ἐφαρμοζομένου ἀφ᾽ ἱκανῶν ἐτῶν, συνεπείᾳ τῶν ἐκτάκτων περιστάσεων, ἡ Α. Θ. Παναγιότης καὶ ἡ Ἁγία καὶ Ἱερὰ Σύνοδος ἔκριναν σκόπιμον καὶ ἐπάναγκες ὅπως ἐπαναφέρωσι τοῦτο εἰς χρῆσιν διὰ τῆς ἀποστολῆς εἰς τὰ τρία Ἀποστολικὰ Πατριαρχεῖα τῆς Ἀνατολῆς (Ἀλεξανδρείας, Ἀντιοχείας καὶ Ἱεροσολύμων) Πατριαρχικῆς Ἀντιπροσωπείας, ἥτις, ἀποφάσει τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου, ἐν τῇ συνεδρίᾳ αὐτῆς τῆς 19ης Ἀπριλίου ἐ. ἔ. κατηρτίσθη ἐκ τῶν Σεβ. Μητροπολιτῶν Χαλκηδόνος Θωμᾶ, Κρήτης Εὐγενίου καὶ Σάρδεων Μαξίμου.

Τὴν Πατριαρχικὴν Ἀντιπροσωπείαν ἀναχωρήσασαν ἐντεῦθεν ἀεροπορικῶς ἐν συνοδείᾳ τοῦ Κωδικογράφου τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου Πανοσιολ. Διακόνου Συμεὼν Ἀμαρυλλίου, τὴν 16ην Μαΐου, ἐν τῷ ἀεροδρομίῳ τοῦ Γεσίλκιοϊ προέπεμψεν ἀπὸ μέρους τῆς Α. Θ. Παναγιότητος ὁ Ἀρχιγραμματεὺς τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου Πανοσ. Ἀρχιμανδρίτης Ἰάκωβος μετὰ τοῦ Πανοσ. Δευτερεύοντος τῶν Πατριαρχικῶν Διακόνων Αἰμιλιανοῦ.

ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ ΑΝΤΙΟΧΕΙΑΣ

Ἐν τῷ ἀεροδρομίῳ τῆς Βηρυττοῦ εἰς προϋπάντησιν τῆς Πατριαρχικῆς Ἀντιπροσωπείας προσῆλθον ἀπὸ μέρους τῆς Α. Μακαριότητος

τοῦ Πατριάρχου Ἀντιοχείας κ. Ἀλεξάνδρου οἱ Σεβ. Μητροπολῖται Λαοδικείας κ. Τρύφων καὶ Χαλεπίου κ. Ἠλίας, ὁ Ἐξοχώτατος Ἐπιτετραμμένος τῆς Ἑλλάδος ἐν Βηρυττῷ κ. Θ. Χατζηβασιλείου μετὰ τοῦ προσωπικοῦ τῆς Πρεσβείας, καὶ ὁ αἰδεσιμολογιώτατος Μ. Πρωτοπρεσβύτερος Κωνσταντῖνος Μωραϊτάκης.

Μετὰ μικρὰν ἀνάπαυσιν ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ Μ. Πρωτοπρεσβυτέρου κ. Κ. Μωραϊτάκη, ἐξεκίνησεν, ἐν συνοδείᾳ πάντοτε τῶν Σεβ. Μητροπολιτῶν Λαοδικείας κ. Τρύφωνος καὶ Χαλεπίου κ. Ἠλία, ἐπ᾿ αὐτοκινήτων διὰ Δαμασκόν, ἔνθα καὶ ἀφίκετο περὶ τὴν 15ην ὥραν.

Εἰς τὰ προπύλαια τοῦ Πατριαρχείου προϋπήντησαν αὐτὴν ἀνώτεροι κληρικοὶ τῆς Πατριαρχικῆς Αὐλῆς, οἵτινες ὡδήγησαν αὐτὴν εἰς τὴν αἴθουσαν τοῦ Θρόνου, ἔνθα καὶ ἐγένετο δεκτὴ ἀπὸ μέρους τῆς Α. Μακαριότητος καὶ τῆς Ἱεραρχίας τοῦ Θρόνου.

Μετὰ τὰς εἰθισμένας συστάσεις, τὴν Α. Μακαριότητα προσηγόρευσεν ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Χαλκηδόνος κ. Θωμᾶς ὡς ἑξῆς:

Μακαριώτατε,

Εἰς τὰς ὥρας αὐτὰς τοῦ κοινωνικοῦ καύσωνος καὶ τοῦ ψυχικοῦ καμάτου, ὁ ὁποῖος διακατέχει τὸν κόσμον σύμπαντα καὶ ὑπέρ ποτε ἡ ἔννοια τῆς μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων εἰρήνης καὶ ἀγάπης ἀποτελεῖ στοιχεῖον ἀνυστάκτου μερίμνης τῶν ποιμένων τῆς Ἐκκλησίας, ἡ Μεγάλη Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ, θεματοφύλαξ τῶν Εὐαγγελικῶν παραδόσεων, ἔκρινεν ἐπίκαιρον κρατῦναι καὶ πλεονάσαι τὴν ἔννοιαν ταύτην καὶ δι᾿ ἐπικοινωνίας ἀδελφικῆς μετὰ τῶν ἁγίων Πατριαρχικῶν Ἐκκλησιῶν, ὅσαι παρὰ τῶν Ἀποστόλων τεθεμελίωνται καὶ τὰ ἀρραγῆ ἀποτελοῦσι θέμεθλα, ἐφ᾿ ὧν τὸ τῆς Ὀρθοδοξίας πνεῦμα ἐστήρικται.

Καὶ πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ὁ Ἁγιώτατος Ἀποστολικὸς Οἰκουμενικὸς Θρόνος, ἀρχαίῳ καὶ τιμίῳ ἔθει στοιχῶν, ἀπέστειλεν ἡμᾶς κομίσαι πρὸς τὸν Γεραρὸν καὶ Σεβάσμιον ἡγούμενον τῆς Ἁγιωτάτης τῶν Ἀντιοχέων Ἐκκλησίας τὸν ἐγκάρδιον ἀδελφικὸν ἀσπασμόν, τὴν βεβαίωσιν τῆς βαθείας ἀγάπης καὶ τιμῆς τοῦ Σεπτοῦ Αὐτοῦ Προκαθημένου καὶ Παναγιωτάτου ἡμῶν Αὐθέντου καὶ Δεσπότου κ. Ἀθηναγόρου πρὸς τὸ σεπτόν Της πρόσωπον, ὡς καὶ τὰς εὐλογίας Αὐτοῦ τε καὶ τῆς σεβασμίας Ἱεραρχίας πρὸς τὸν εὐαγῆ κλῆρον καὶ τὸ εὐσεβὲς πλήρωμα τοῦ Πατριαρχικοῦ τῆς Μεγάλης Θεουπόλεως Ἀντιοχείας Θρόνου.

Καὶ τὰς προσρήσεις ταύτας κομίζομεν ἔμπλεοι χαρᾶς ἐπὶ τῇ τιμῇ ταύτῃ ἧς ἠξιώθημεν, τὴν Μεγάλην Ἐκκλησίαν ἐκπροσωπῆσαι ὄχι μόνον

πρὸς ἀδελφὴν Αὐτῆς γεραρὰν καὶ σεβασμίαν, ἀλλὰ καὶ πρὸς Ἐκκλησίαν Ἁγίαν, ἥτις συνδέεται μετ᾽ Αὐτῆς καὶ διὰ παραδόσεων, ἀπὸ τῶν ὁποίων ἐσφυρηλατήθησαν αἰώνων δεσμοὶ ἀκατάλυτοι ἀνὰ μέσον αὐτῶν ἐν τῷ πνεύματι τοῦ Χριστοῦ. Διότι κοινὸν ἀμφοτέρων ἀγλάϊσμα ὑπῆρξαν ἱεραὶ τῆς Ἐκκλησίας φυσιογνωμίαι, τὴν Ὀρθόδοξον ἁγιάσασαι καὶ κρατύνασαι πίστιν, ἐκ τῆς ἁγίας δὲ ὧδε καὶ τῷ πνεύματι τοῦ Κυρίου ἀπανθούσης Ἐκκλησίας προελθοῦσαι.

Ἐντεῦθεν προελθὼν τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας Διάκονός ἐστιν ὁ ὑψιπετέστερος τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Ὑμνῳδῶν, ὁ μελῳδὸς Ρωμανός.

Ἐντεῦθεν προελθὼν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τῆς βασιλείου καθέδρας ἔστη ὁμολογητὴς τοῦ Ὀρθοδόξου φρονήματος Χρυσορρόας Δαμασκηνὸς ὁ Ἰωάννης.

Ἀλλὰ καὶ ἐκ τῆς Ἁγίας ὧδε Ἐκκλησίας προῆλθεν ὁ Χρυσορρήμων Ἰωάννης, ἀναδειχθεὶς δόξα καὶ ἀγλάϊσμα ὄχι μόνον τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Πρωτοκλήτου, ἀλλὰ καὶ τοῦ ὅλου χριστιανικοῦ στερεώματος, οὗτινος ἡ ὑψηγόρος διδασκαλία ἀποτελεῖ σύμβολον καὶ ἡ ἱερὰ Λειτουργία κατέστη κοινὸς τῶν Ὀρθοδόξων πάντων θησαυρός.

Χρόνου καὶ περιφερειῶν ὅρια, Μακαριώτατε, μεταξὺ τῆς Μεγάλης καὶ τῆς ἁγίας ὧδε Ἐκκλησίας δὲν ἐγνώρισεν ἡ ἀδελφική των ἑνότης. Σειρὰ μακρὰ Πατριαρχῶν ἁγίων, οἵτινες ἔστησαν τῆς Ὀρθοδοξίας στῦλοι ἀδιάσειστοι καὶ τὴν Ἐκκλησίαν Ἀντιοχείας ἀνέδειξαν ἀνὰ τοὺς αἰῶνας πυρσὸν φωταγωγοῦντα ἐν τῇ πίστει καὶ καθοδηγοῦντα ἐν τῷ ἀνοθεύτῳ φρονήματι τοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ τοῦ Ὀρθοδόξου πολιτισμοῦ, καὶ τῶν ὁποίων ἡγεῖται ὁ ἐν τῇ πανορθοδόξῳ συνειδήσει βαθυνούστερος τῶν κανονιολόγων, ὁ ἐκ κληρικοῦ τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας Πατριάρχης τῆς Μεγάλης ταύτης Θεουπόλεως ἀναδειχθεὶς Θεόδωρος ὁ Βαλσαμών, σειρά, λέγω, μακρὰ ἁγίων Πατριαρχῶν μετεπέμποντο ἐκ τοῦ Θρόνου τοῦ Οἰκουμενικοῦ, ὅστις μὲ ἀδελφικὴν προαίρεσιν ἔσπευδε πάντοτε ἄσμενος πρὸς ἐνίσχυσιν τῆς ὧδε ἁγίας Ἐκκλησίας, πλειστάκις ὑπὲρ δύναμιν δοκιμασθείσης ἐκ καιρικῶν ἀντιξοοτήτων.

Καὶ ἡ χρυσῆ αὐτη ἅλυσις τῶν ἁγίων Πατριαρχῶν, ἐφ᾽ οἷς ἐγκαυχᾶται ἡ Μεγάλη Ἐκκλησία, ὡς κατὰ Θεἰαν βουλὴν τὸ πνεῦμα Αὐτῆς κομιζόντων εἰς κράτυνσιν τῆς γεραρᾶς Ἀδελφῆς, δὲν τερματίζεται διὰ τῆς ψήφου καὶ ἱερατείας τοῦ ἀπὸ Ἀγκύρας Πατριάρχου τῆς Μεγάλης Θεουπόλεως Ἀντιοχείας Μεθοδίου. Συνεχίζεται προβάλλουσα ὡς κορωνίδα αὐτῶν διαχέουσαν τὴν λαμπηδόνα τῶν ἀρετῶν, ὅσαι συνιστῶσι τὸν ἀκραιφνῆ ὑπεράνθρωπον ἱερὸν Πατριαρχικὸν χαρακτῆρα, τὴν Ὑμετέραν γερασμίαν Μακαριότητα, ἥτις τὴν ἐν Κυρίῳ ἀνατροφήν Της, τὸ στερέμνιον τῆς ἀνοθεύτου ἐκκλησιαστικῆς Της συνειδήσεως, τὴν θύ-

ραθεν σοφίαν Της ἀπεθησαύρισεν ἐκ τῶν κόλπων τῆς κοινῆς τῶν κατὰ Ἀνατολὰς Ἐκκλησιῶν πνευματικῆς τροφοῦ, τῆς Χαλκίτιδος Θεολογικῆς Σχολῆς, ἐγκαυχωμένης ἐπὶ τῇ κλεινῇ ἱερατείᾳ τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος, ὡς τέκνου Αὐτῆς πνευματικοῦ, ἐπὶ τὴν Πατριαρχικὴν ἐπαξίως ἀναχθέντος περιωπήν.

Εἶναι πολλαπλοῖ οἱ λόγοι, Μακαριώτατε, δι᾿ οὕς, πρὸς τὸ πλεονᾶσαι καὶ κρατῦναι τὴν ἀγάπην μὲ ἰδιάζουσαν τοιαύτην τείνει ἐπικοινωνίας χεῖρα πρὸς τὴν ἁγίαν ὧδε Ἐκκλησίαν ὁ Παναγιώτατος Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης καὶ ἡ Ἱεραρχικὴ χορεία τοῦ Θρόνου τοῦ Χρυσοστόμου· καὶ ἡμεῖς πεπληρωμένον ἔχοντες ἐκ χαρᾶς τὸ στόμα καὶ ἐξ ἀγαλλιάσεως τὴν καρδίαν, παρεγενόμεθα εἰς τὴν Ἁγίαν Ἕδραν Σου, Μακαριώτατε, κομίζοντές Σοι τὸν ἀσπασμὸν τῆς ἀγάπης ταύτης καὶ τὴν βεβαίωσιν τοῦ ἀμειώτου ἐνδιαφέροντος Αὐτοῦ καὶ τῆς Ἱεραρχίας τοῦ Θρόνου τοῦ Πρωτοκλήτου πρὸς τὴν Ὑμετέραν γερασμίαν Μακαριότητα, τὴν σεβασμίαν Ἱεραρχίαν καὶ τὸν εὐαγῆ κλῆρον καὶ τὸ εὐσεβὲς πλήρωμα τοῦ ἱεροῦ Της Πατριαρχικοῦ Θρόνου, καὶ ταὐτοχρόνως παραδίδοντες εἰς τὰς Πατριαρχικάς Σου χεῖρας μερίδα ἐκ τοῦ ἔναγχος ὑπὸ τοῦ Προκαθημένου τῆς Ὀρθοδοξίας ἐν τῷ Πανσέπτῳ Πατριαρχικῷ Ναῷ, ἐν ᾧ τοσαῦται ὁγίων Πατριαρχῶν τῆς Μεγάλης Θεουπόλεως Ἀντιοχείας καὶ πάσης Ἀνατολῆς ψῆφοι ηὐλογήθησαν, καθαγιασθέντος Ἁγίου Μύρου, εἰς ἔνδειξιν ἑνότητος ἐν τῇ πίστει, εἰς συνέχισιν παραδόσεως αἰώνων ἁγίας, εἰς σφραγῖδα τῆς ἐν ἡμῖν ἀγάπης, εἰς καρδίας ἀγαλλίαμα, καὶ εἰς κράτυνσιν ἀναμέσον ἡμῶν καὶ ἀνὰ μέσον Ὑμῶν φρονημάτων ἁγίων, πρὸς δόξαν Χριστοῦ, Μακαριώτατε.

Ἀπαντῶσα ἡ Α. Μακαριότης ηὐχαρίστησε τὴν Πατριαρχικὴν ἀντιπροσωπείαν διὰ τὴν ἱστορικὴν αὐτῆς ἐπίσκεψιν, ηὐχήθη τὸ «ὡς εὖ παρέστη», παρεκάλεσεν αὐτὴν ὅπως διαβιάσῃ τὸν ἐγκάρδιον ἀδελφικὸν Αὐτῆς ἀσπασμὸν τῇ Αὐτοῦ Θειοτάτῃ Παναγιότητι καὶ τῇ σεβασμίᾳ Ἱεραρχίᾳ, καὶ τὰς εὐλογίας Αὐτῆς πρὸς τὸ εὐσεβὲς Πλήρωμα τοῦ Ἁγιωτάτου Οἰκουμενικοῦ Θρόνου.

Καταλήγουσα δὲ διετράνωσε διὰ λίαν θερμῶν καὶ συγκινητικῶν λόγων τὰ αἰσθήματα τιμῆς καὶ σεβασμοῦ τῆς τῶν Ἀντιοχέων Ἐκκλησίας πρὸς τὸν Πάνσεπτον Οἰκουμενικὸν Θρόνον, πρὸς ὃν ὀφείλουσιν, ὡς ἐδήλωσε, βαθυτάτην εὐγνωμοσύνην ἅπασαι αἱ ἐπὶ μέρους Ὀρθόδοξοι Ἐκκλησίαι δι᾿ ἣν εὗρον διὰ μέσου τῶν αἰώνων ἀπὸ μέρους Αὐτοῦ μητρικὴν ὄντως προσταοίαν.

Εὐθὺς ἀμέσως ἐπηκολούθησεν ἡ τράπεζα τῆς ἀγάπης, ἣν ηὐλόγησεν ἡ Α. Μακαριότης καὶ εἰς ἣν παρεκάθησαν μετ' Αὐτῆς τὰ μέλη τῆς Πατριαρχικῆς Ἀντιπροσωπείας καὶ ἡ ἱεραρχία τοῦ Θρόνου.

Μετὰ τὸ πέρας τοῦ γεύματος, ἡ Πατριαρχικὴ Ἀντιπροσωπεία ὡδηγήθη ὑπὸ τοῦ ξεναγοῦ αὐτῆς ἱερομονάχου Κωνσταντίνου εἰς τὸ Ξενοδοχεῖον Σεμίραμις, ἔνθα ἀνεπαύθη καὶ κατέλυσε κατὰ τὴν ἑσπέραν ἐκείνην.

Τὴν ἑπομένην, 17 Μαΐου, ἡ Πατριαρχικὴ Ἀντιπροσωπεία ἐπεσκέφθη περὶ τὴν 11ην ὥραν τὸν ἐν Δαμασκῷ Ἐξοχώτατον Πρεσβευτὴν τῆς Τουρκίας κ. Ἀβδουλλὰχ Ἀκσίν, παρ' οὗ καὶ ἐγένετο δεκτὴ λίαν φιλοφρόνως. Ἡ Α. Ἐξοχότης ηὐχαρίστησεν Αὐτὴν θερμῶς διὰ τὴν πρὸς αὐτὴν ἐπίσκεψιν, ἐξέφρασε τὴν ἰδιαιτέραν αὐτῆς χαρὰν διὰ τὴν τόσον ἐπίκαιρον ἀποστολὴν Πατριαρχικῆς Ἀντιπροσωπείας ἰδίᾳ πρὸς τὸ Πατριαρχεῖον Ἀντιοχείας καὶ ἐξεδήλωσε τὴν ἰδιαιτέραν αὐτῆς ἐκτίμησιν πρὸς τὸ σεπτὸν πρόσωπον τῆς Αὐτοῦ Θ. Παναγιότητος καὶ παρεκάλεσεν ὅπως διαβιβάσωμεν Αὐτῇ τὰ βαθύτατα σεβάσματα αὐτοῦ. Ἡ Πατριαρχικὴ Ἀντιπροσωπεία ηὐχαρίστησε θερμῶς τὴν Α. Ἐξοχότητα διὰ τὰ αἰσθήματα καὶ τοὺς ἀγαθοὺς αὐτῆς ὑπὲρ τῆς Αὐτοῦ Θ. Παναγιότητος καὶ γενικώτερον τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου λόγους, ἐδήλωσεν ὅτι πρόκειται νὰ ἐπισκεφθῇ καὶ τὰ λοιπὰ δύο Πατριαρχεῖα τῆς Ἀνατολῆς κομίζουσα τὸν χαιρετισμὸν καὶ τὸ μήνυμα τῆς ἀγάπης τῆς Αὐτοῦ Θ. Παναγιότητος καὶ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου πρὸς τοὺς Μακ. Πατριάρχας τῆς Ἀνατολῆς καὶ τὰς κατ' αὐτοὺς Ἐκκλησίας, εὐχηθεῖσα δὲ τῇ Α. Ἐξοχότητι ἐνίσχυσιν εἰς τὸ ἔργον αὐτῆς, ἀπεχαιρέτησεν αὐτήν, προπεμφθεῖσα λίαν τιμητικῶς.

Τὴν μεσημβρίαν ἡ Πατριαρχικὴ Ἀντιπροσωπεία ἐγευμάτισεν ἐν τῷ Πατριαρχείῳ μετὰ τῆς Α. Μακαριότητος καί τινων μελῶν τῆς ἱεραρχίας τοῦ Θρόνου.

Τὸ ἀπόγευμα τῆς αὐτῆς ἡμέρας τὰ Μέλη τῆς Πατριαρχικῆς Ἀντιπροσωπείας ἐπεσκέφθησαν τὸ ἱστορικὸν τέμενος τῶν Ommeyades, ὅπερ μέχρι τοῦ 8ου αἰῶνος ἦτο ναὸς τῶν Ὀρθοδόξων, ἐπιστρέψαντες δ' εἶτα εἰς τὸ Πατριαρχεῖον, μετέβησαν μετὰ τῆς Α. Θ. Μακαριότητος, τῶν Σεβ. Μητροπολιτῶν Ἐπιφανείας Ἰγνατίου, Βίβλου καὶ Πατρῶν Ἠλία καὶ τοῦ Αἰδεσιμολογιωτάτου Πρωτοπρεσβυτέρου Κ. Μωραϊτάκη εἰς τὴν ἱστορικὴν Μονὴν Σέϊνταγια, κειμένην βορείως τῆς Δαμασκοῦ καὶ τιμωμένην ἐπ' ὀνόματι τῶν γενεθλίων τῆς Θεοτόκου.

Κατὰ τὴν ἐν Δαμασκῷ διαμονὴν Αὐτῆς ἡ Πατριαρχικὴ Ἀντιπροσωπεία ἔσχε τὴν εὐκαιρίαν ὅπως ἀνταλλάξῃ σκέψεις μετὰ τῆς Α. Μα-

χαριότητος καὶ τῶν Ἁγίων Ἀρχιερέων τοῦ Ἀντιοχειανοῦ Θρόνου ἐπὶ διαφόρων γενικῆς φύσεως ἐκκλησιαστικῶν ζητημάτων.

Τὴν ἐπομένην καὶ περὶ ὥραν 12ην ἡ Πατριαρχικὴ Ἀντιπροσωπεία ἐπεσκέφθη μετὰ τῶν Μητροπολιτῶν Τριπόλεως Θεοδοσίου καὶ Ἐπιφανείας Ἰγνατίου, τὸν Ἐξοχώτατον Πρόεδρον τῆς Δημοκρατίας τῆς Συρίας κ. Χασὴμ Ἐλ-Ἀτασῆ, πρὸς ὃν διεβίβασε τὰς εὐχὰς τῆς Αὐτοῦ Θειοτάτης Παναγιότητος ὑπὲρ ὑγείας καὶ εὐημερίας τῆς τε Α. Ἐξοχότητος καὶ τοῦ εὐγενοῦς Συριακοῦ Λαοῦ. Ὁ Ἐξοχώτατος κ. Πρόεδρος ηὐχαρίστησεν θερμῶς διὰ τὴν ἐπίσκεψιν, ἐξέφρασε τὴν ἰδιαιτέραν Αὐτοῦ συγκίνησιν ἐπὶ ταῖς εὐχαῖς τῆς Αὐτοῦ Θ. Παναγιότητος, ἐκδηλῶν δὲ τὰ πρὸς Αὐτὴν αἰσθήματα εὐλαβείας καὶ σεβασμοῦ, εὐηρεστήθη ὅπως προσφέρῃ τὴν φωτογραφίαν Αὐτῆς. Εὐχαριστήσαντες οἱ Πατριαρχικοὶ Ἀπεσταλμένοι ἀπεχαιρέτησαν τὴν Α. Ἐξοχότητα, προπεμφθέντες μετ᾽ ἐνδείξεων πολλῆς τιμῆς.

Τὴν Κυριακὴν 20ὴν Μαΐου ἐν τῷ ἱερῷ Πατριαρχικῷ ναῷ τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου ἐτελέσθη λειτουργία Πατριαρχική, συνιερουργησάντων μετὰ τῆς Α. Μακαριότητος τῶν Μητροπολιτῶν Χαλκηδόνος, Κρήτης, Σάρδεων, Ἐπιφανείας, Ἀρκαδίας καὶ Τύρου καὶ Σιδῶνος. Μετὰ τὸ πέρας τοῦ Κοινωνικοῦ, ἡ Α. Μακαριότης ὡμίλησεν ἀπὸ τῆς Ὡραίας Πύλης πρὸς τὸ πυκνὸν ἐκκλησίασμα καὶ ἀνήγγειλε τὴν εἰς Δαμασκὸν ἄφιξιν τῆς Ἀντιπροσωπείας τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου, κομιζούσης πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν Ἀντιοχείας καὶ τὸ εὐσεβὲς αὐτῆς πλήρωμα τὸ μήνυμα τῆς ἀγάπης τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας καὶ τὰς εὐχὰς καὶ εὐλογίας τοῦ σεπτοῦ Αὐτῆς Προκαθημένου.

Εὐθὺς ἀμέσως τὴν Α. Μακαριότητα προσεφώνησεν ἀπὸ μέρους τῆς Πατριαρχικῆς Ἀννιπροσωπείας ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Χαλκηδόνος Θωμᾶς ὡς ἀκολούθως:

Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν, ὁ καταξιώσας ἡμᾶς ἵνα ἔλθωμεν ἐνταῦθα ὡς Ἀπεσταλμένοι τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καὶ ἐκπληρώσωμεν τὴν ποθεινὴν ταύτην ἐπίσκεψιν.

Ἐφ᾽ ᾧ καὶ ὑπὸ τοὺς θόλους τοῦ Πανσέπτου τούτου Σκηνώματος κοινωνοῦντες ἐν Κυρίῳ, μετὰ πολλῆς τῆς τιμῆς καὶ ἀγάπης ἀπευθύνομεν χαιρετισμὸν ἐγκάρδιον ἐν Χριστῷ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν ἀπὸ μέρους τῆς Πρωτοθρόνου τῶν Ἐκκλησιῶν καὶ τοῦ Προκαθημένου Αὐτῆς, τοῦ Παναγιωτάτου Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ. κ. Ἀθηναγόρου πρὸς τὴν τῶν Ἀντιοχέων Ἁγιωτάτην Ἐκκλησίαν, τὸν γεραρὸν Πατριάρχην καὶ Ἡγούμενον Αὐτῆς κ. κ. Ἀλέξανδρον, τὴν σεβασμίαν Ἱεραρχίαν, τὸν εὐα-

γῆ Κλῆρον καὶ τὸ εὐσεβὲς καὶ φιλόχριστον Πλήρωμα.

Ἡ ὑπὸ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ κληροδοτηθεῖσα ἡμῖν ἀγάπη, ὡς στήλη φωτὸς προπορευομένη, ὡδήγησε τὰ βήματα ἡμῶν ἐνταῦθα, ἐπιρρωνύουσα οὕτω τοὺς ἀπ᾽ αἰώνων ἤδη ὑφισταμένους δεσμοὺς τῆς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας μετὰ τῆς Ἁγιωτάτης ταύτης Ἐκκλησίας, δεσμοὺς ἱστορικούς, δεσμοὺς ἱεροὺς καὶ ἀκαταλύτους.

Καὶ ἡ ἐπίσκεψις ἡμῶν αὕτη εἰς τὸ πρεσβυγενὲς καὶ ἱστορικὸν Πατριαρχεῖον Ἀντιοχείας οὐδὲν ἄλλο ἀποτελεῖ, εἰμὴ ἁπτὸν ἐχέγγυον τοῦ συνεχιζομένου διὰ μέσου τῶν αἰώνων ἀδελφικοῦ δεσμοῦ, ὅστις συνδέει μετ᾽ ἀλλήλων ἅπαντα τὰ σεπτὰ τοῦ Ὀρθοδόξου Κόσμου Πνευματικὰ Κέντρα, τοῦθ᾽ ὅπερ εἶναι καὶ σύμμετρον πρὸς τὸ ἰδεῶδες τοῦ Κυρίου, ἐξ οὗ, ὡς ἀπὸ πηγῆς καλλιρρόου, ἀείποτε ἡ Ἐκκλησία ἐν τῷ συνόλῳ Αὐτῆς ἤντλησε τὴν ἣν κέκτηται ἀπροσμάχητον δύναμιν καὶ ἀξίαν ἐκπολιτιστικήν. Ἀπὸ ταύτης, ὡς ἀπὸ γῆς ἀγαθῆς καὶ εὐφόρου, ἐβλάστησαν καὶ ἔθαλον αἱ ἠθικαὶ ἀξίαι, ἡ ἀγάπη, ἡ ἀλληλεγγύη καὶ ἡ αὐτοθυσία, πάντα ταῦτα, ἅτινα μετουσιούμενα εἰς βίωσιν, κατηγλάϊσαν τὴν Ἐκκλησίαν καθ᾽ ὅλην τὴν μακραίωνα αὐτῆς ἱστορίαν, ἱστορίαν ἀγώνων σκληρῶν μέν, ἀλλὰ καὶ καλλινίκων, οὓς καθηγίασαν αἵματα ἡρῴων καὶ μαρτύρων, καὶ περιεθρίγγωσαν θεοπνεύστων συνόδων συστήματα.

Ἰδοὺ ὑπὸ τὸ κράτος τίνος ἱστορικῆς ἀληθείας τὰ τῆς Ἀνατολῆς πρεσβυγενῆ Πατριαρχεῖα περὶ πολλοῦ ποιοῦνται τῶν μετ᾽ ἀλλήλων ἀδελφικῶν σχέσεων, αἵτινες, ἐν κοινῇ πάντοτε συμπράξει καὶ ὁμογνώμονι ἐνεργείᾳ, ἐμφανίζουσι τὴν καθόλου Ἐκκλησίαν κεκτημένην ὅλον τὸ κῦρος καὶ τὴν αὐθεντίαν ὀργανισμοῦ θεοσυστάτου, καλουμένου νὰ διαδραματίσῃ πρόσωπον σπουδαῖον, πάντοτε μέν, μάλιστα δὲ νῦν, ὅτε ὁ κόσμος διέρχεται ἡμέρας κρισίμους καὶ χαλεπάς. Μόνον λοιπὸν ἐν τῷ συνδέσμῳ τῆς ἀγάπης καὶ τῆς ἀδελφότητος ὑφαίνεται ἡ δόξα τῆς Ἐκκλησίας, δόξα ἀκήρατος καὶ θεοειδής, ἥτις πολλὴν προσπορίζει ὠφέλειαν εἴς τε τοὺς ποιμένας καὶ τὸ πλήρωμα. Διότι «οὐδὲν κατόρθωμα—κατὰ τὸν Μέγαν τῆς Ἐκκλησίας Πατέρα καὶ Διδάσκαλον Ἰωάννην τὸν Χρυσόστομον—μέγα εἶναι δύνατ᾽ ἄν, ὅταν μὴ τὸ κέρδος καὶ εἰς ἑτέρους διαδιδῷ» (Ὁμιλ. XXY, Α΄. Κοριν.).

Ἐκτιμῶσα κατ᾽ ἀξίαν τὴν ἀλήθειαν ταύτην καὶ ἡ Ἁγιωτάτη Μεγάλη τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία, ὑπερήδιστα προσαγορεύει δι᾽ ἡμῶν τῶν ἐκπροσώπων Αὐτῆς, τήν τε Α. Θειοτάτην Μακαριότητα τὸν Πατριάρχην κ. κ. Ἀλέξανδρον καὶ τὴν σεμνὴν χορείαν τῶν Ἁγίων Ἀρχιερέων, τήν τε εὐσταλῆ λεγεῶνα τοῦ ἱεροῦ Κλήρου καὶ τὸν εὐσεβῆ λαόν, μετὰ τῆς θερμῆς εὐχῆς ὅπως ὁ Ἀρχιποίμην Χριστὸς τὴν ἐπὶ γῆς στρατευομένην Ἐκκλησίαν Αὐτοῦ διαφυλάσσῃ ἀεὶ ἀπὸ πάσης ἐπηρείας,

φωτίζῃ δὲ καὶ ἐνισχύῃ πάντας ἡμᾶς, ποιμαίνοντας καὶ ποιμαινομένους, εἰς δόκιμον καὶ ἀνεπαίσχυντον ἐκπλήρωσιν τοῦ ἁγίου θελήματος Αὐτοῦ.

Καὶ ἤδη εἰς ἀνάμνησιν τῆς ἱστορικῆς ἡμῶν ἀπὸ τῆς Πόλεως εἰς Δαμασκὸν πορείας καὶ τῆς ἀδελφικῆς ταύτης ἐν Κυρίῳ κοινωνίας, μαρτυρούσης τὸ ἀκατάλυτον τῶν μεταξὺ τῶν δύο ἀδελφῶν Ἐκκλησιῶν δεσμῶν, προσφέρομέν Σοι ἀπὸ μέρους τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ. κ. Ἀθηναγόρου τὸ ἱερὸν τοῦτο ἐγκόλπιον, ὡς σύμβολον τῆς ἐν Κυρίῳ ἀγάπης καὶ ἑνότητος.

Ἡ Α. Μακαριότης, ἀπαντῶσα ἐν βαθυτάτῃ συγκινήσει, ἐξέφρασε θερμὰς ἐπὶ τούτῳ εὐχαριστίας, διετράνωσε τὰ αἰσθήματα τιμῆς, ἀφοσιώσεως καὶ σεβασμοῦ Αὐτῆς τε καὶ τῆς Ἧς προκάθηται Ἐκκλησίας τῶν Ἀντιοχέων πρὸς τὴν Πρωτόθρονον Μεγάλην τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίαν, Ἧς ἐξῆρε διὰ θερμῶν λόγων τὰς ἐξαιρετικὰς διὰ μέσου τῶν αἰώνων ὑπηρεσίας οὐ μόνον πρὸς τὰ Πατριαρχεῖα Ἀνατολῆς, ἀλλὰ καὶ πρὸς πάσας τὰς λοιπὰς ἐπὶ μέρους Ὀρθοδόξους Ἐκκλησίας, καὶ τὸν ὀφειλόμενον πρὸς Αὐτὴν ἀπὸ μέρους πασῶν ἀπόλυτον σεβασμόν. Μετὰ τὸ πέρας τῆς Θείας Λειτουργίας καὶ κατὰ τὴν ἔξοδον αὐτῆς ἐκ τοῦ Ναοῦ, ἡ Πατριαρχικὴ Ἀντιπροσωπεία ἐγένετο ἀντικείμενον θερμῶν ἐκδηλώσεων ἐκ μέρους τοῦ ἐκκλησιάσματος.

Τὴν 21ην Μαΐου ἡ Πατριαρχικὴ Ἀντιπροσωπεία ἐπεσκέφθη μετὰ τῶν Μητροπολιτῶν Τριπόλεως, Ἀρκαδίας, Τύρου καὶ Σιδῶνος καὶ Χαλεπίου τὴν ἐν Μααλούλᾳ ἱερὰν Μονὴν τῆς Ἁγίας Θέκλης, ἔνθα ἐφ᾽ ἱκανὸν ἐμόνασε Γρηγόριος ὁ Θεολόγος, ἐπιστρέψασα δὲ εἰς τὰ Πατριαρχεῖα, παρεκάθησεν εἰς ἐπίσημον ἀποχαιρετιστήριον δεῖπνον.

Τὴν πρωΐαν τῆς ἑπομένης 22ας Μαΐου ἡ Πατριαρχικὴ Ἀντιπροσωπεία ἀποχαιρετήσασα τὴν Α. Θ. Μακαριότητα, τὴν Ἱεραρχίαν καὶ πάντας τοὺς ἐν τῇ Πατριαρχικῇ αὐλῇ, ἀνεχώρησε δι᾽ Ἱεροσόλυμα, προπεμφθεῖσα μετ᾽ ἐκδηλώσεων πολλῆς τιμῆς ὑπὸ τῶν Μητροπολιτῶν Τριπόλεως, Ἐπιφανείας, Ἀρκαδίας, Λιβάνου, Τύρου καὶ Σιδῶνος, Βόστρων καὶ Χαλεπίου, οἵτινες συνώδευσαν αὐτὴν ἐπ᾽ αὐτοκινήτων μέχρι τῶν ὁρίων τῆς πόλεως Δαμασκοῦ.

ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΩΝ

Εἰς Ἱεροσόλυμα ἡ Πατριαρχικὴ Ἀντιπροσωπεία ἀφίκετο τὸ ἀπόγευμα τῆς 22ας Μαΐου. Ἐν Βηθανίᾳ προϋπήντησαν αὐτὴν ὁ ἡγούμε-

νος τῆς αὐτόθι Ἱερᾶς Μονῆς Μάρθας καὶ Μαρίας Θεοδόσιος μετὰ τοῦ Ἀρχιδιακόνου τῆς Σιωνίτιδος Ἐκκλησίας Γερμανοῦ. Εὐθὺς ἀμέσως ὡδηγήθη εἰς τὸ Πατριαρχεῖον, ἔνθα ἀνέμενον αὐτὴν ἐν τῇ Αἰθούσῃ τοῦ Συνοδικοῦ ὁ Σεβασμιώτατος Πατριαρχικὸς Ἐπίτροπος Ἀρχιεπίσκοπος Σεβαστείας Ἀθηναγόρας μετ' ἄλλων ἀρχιερέων καὶ πατέρων τῆς Ἁγιοταφιτικῆς Ἀδελφότητος.

Τὴν ἑπομένην, 23ην Μαΐου, ἐπεσκέφθη τὸν Ἱερὸν Ναὸν τῆς Ἀναστάσεως καὶ τὰ ἐν αὐτῷ ἱερὰ προσκυνήματα, ἐπιστρέψασα δὲ εἰς τὸ Πατριαρχεῖον ἀνῆλθε μετὰ τοῦ Πατριαρχικοῦ Ἐπιτρόπου, τοῦ Γέροντο Ἀρχιγραμματέως καὶ τοῦ Ἀρχιδιακόνου εἰς Γαλιλαίαν, ἔνθα καὶ ἐγένετο δεκτὴ παρὰ τῇ Α. Θ. Μακαριότητι τῷ Πατριάρχῃ Ἱεροσολύμων κυρίῳ Τιμοθέῳ.

Μετὰ τὰς εἰθισμένας συστάσεις ὁ Μητροπολίτης Χαλκηδόνος προσεφώνησε τὴν Αὐτοῦ Μακαριότητα ὡς ἑξῆς:

Μακαριώτατε,

Κατὰ τὰς δυσχειμέρους ταύτας ἡμέρας, καθ' ἃς εἰς τὴν παγκόσμιον ζωὴν σημειοῦνται σελίδες ταλαιπωριῶν καὶ θλίψεων πολλῶν πλείστων, ἡ μέριμνα τῶν ποιμένων τῆς Ἐκκλησίας, ὁδηγῶν πνευματικῆς καὶ κοινωνικῆς εὐρυθμίας πρὸς κράτυνσιν τοῦ πνεύματος τῆς εἰρήνης, τῆς ἀγάπης, τοῦ σεβασμοῦ πρὸς ἀλλήλους, ἐνδείκνυται ὡς καθηκόντως προέχουσα πάσης ἄλλης διακονίας αὐτῶν. Καὶ ἡ κατὰ τοὺς κανόνας, τὴν τάξιν, τὴν παράδοσιν καὶ τὰ ἱστορικῶς δεδεγμένα προκαθημένη τῶν κατ' ἀνατολὰς ἀδελφῶν Πατριαρχικῶν Ἐκκλησιῶν, ὅσαι παρὰ τῶν Ἀποστόλων τεθεμελίωνται, καὶ τοῦ ἀκραιφνοῦς χριστιανικοῦ καὶ Ὀρθοδόξου πνεύματος ἔστησαν ἀνὰ τοὺς αἰῶνας θεματοφύλακες, ἡ Μεγάλη τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία σκόπιμον καὶ ἐπίκαιρον ἔκρινεν ἐπικοινωνῆσαι μετ' αὐτῶν πρὸς τὸ κρατῦναι καὶ πλεονάσαι τοὺς μεταξὺ ἀλλήλων, ἐν τῷ συνδέσμῳ τῆς ἀπὸ Χριστοῦ χάριτος, δεσμοὺς ἀγάπης καὶ ἀλληλεγγύης.

Τῷ ὁσίῳ τούτῳ σκοπῷ στοιχοῦντες, Μακαριώτατε, ἤλθομεν ἀπὸ προσώπου καὶ ὀνόματος τοῦ Παναγιωτάτου ἡμῶν Δεσπότου, τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κυρίου Ἀθηναγόρου, ἐντεταλμένοι δὲ καὶ τῆς σεβασμίας Ἱεραρχίας τοῦ Θρόνου τοῦ Πρωτοκλήτου, τοῦ εὐαγοῦς Κλήρου καὶ τοῦ εὐσεβοῦς αὐτοῦ πληρώματος, ἵνα τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος τὸ γόνυ κάμπτοντες εὐλαβῶς πρὸ τοῦ Ζωοδόχου Τάφου, ἐξ οὗ τῆς ἀληθείας, τῆς ἀγάπης καὶ τῆς ζωῆς τὸ ἀνέσπερον ἀνέθωρε φῶς, κομίσωμέν Σοι, τῷ εὐκλεῶς καὶ ὁσίως Προκαθημένῳ τῆς Ἁγίας Σιὼν καὶ τῆς γεραρᾶς Ἀδελφότητος σεβασμίῳ Ἡγουμένῳ, τὸν ἐγκάρδιόν Του ἀ

δελφικὸν ἀσπασμὸν καὶ τὴν ἔκφρασιν τῆς εὐλαβείας παντὸς τοῦ τὸν Οἰκουμενικὸν Θρόνον ἀπαρτίζοντος ἱεροῦ καταλόγου καὶ κοσμικῆς τάξεως.

Εἶναι αὐτονόητος, Μακαριώτατε, ἡ βαθεῖα συγκίνησις ἡ ὁποία μᾶς κατέχει, παρεπιδήμους ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἱερᾶς Ἀδελφότητος, ταὐτόσημον τῆς ὁποίας εἶναι ὁ φωτοστέφανος τῆς δόξης καὶ τῆς τιμῆς, ὅτι ἀπ᾽ αἰώνων ἔστη φρουρὸς ἀκλόνητος τῶν ἱερῶν τῆς πίστεώς μας προσκυνημάτων, θεματοφύλαξ τῆς διαθήκης Κυρίου, φωταγωγὸς τῆς ἐν τῇ πατρῴᾳ πίστει συνειδήσεως τοῦ εὐσεβοῦς ἡμῶν Γένους, τοῦ ὁποίου οἱ πανίεροι οὗτοι χῶροι ἀποτελοῦσι τὸ καύχημα καὶ τὴν δόξαν ἀνὰ μέσον Ἐθνῶν ἕως ἐσχάτου τῆς γῆς.

Κοσμογονίαι, Μακαριώτατε, ἐπετελέσθησαν. Τυφῶνες ἐνέσκηψαν. Τούτους θύελλαι διεδέχθησαν, καθ᾽ ἃς δορυκτητόρων ἀλληλουχία ἐπέθετεν ἑκάστοτε τὴν σφραγῖδα τῆς ἰδίας διαθέσεως. Ἀκλόνητος ὅμως ἡ ἀδελφότης ἵστατο φρουρός, ὄχι μόνον τῶν χώρων τούτων, οὓς καθηγίασεν ἡ ζωή, τὸ μαρτύριον καὶ ἡ Ἀνάστασις τοῦ Κυρίου, ἀλλὰ καὶ τῶν ἀπαραγράπτων ἐπ᾽ αὐτῶν δικαίων τῆς Ὀρθοδοξίας καὶ τοῦ Γένους ἡμῶν.

Πρὸς τὴν ἁγίαν ὅμως τῆς Σιὼν Ἐκκλησίαν προσερχόμεθα κομίζοντες τὴν βεβαίωσιν τῆς ἀγάπης τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας καὶ ἰδιαιτέρως ὡς πρὸς Ἐκκλησίαν ἥτις ἔστη συνηνωμένη μετ᾽ αὐτῆς διὰ δεσμῶν οἵτινες καθίστων δυσδιάκριτον τὴν ἰδίαν ἑκατέρας ὑπόστασιν. Διότι ἐπὶ αἰῶνας παρ᾽ ἡμῖν ἥδρευον οἱ Ἁγιώτατοι Πατριάρχαι τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλήμ, ἐκ τῆς Βασιλευούσης τῶν πόλεων καὶ μὲ τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας τὴν ἀμείωτον πάντοτε ἀδελφικὴν συναντίληψιν κατευθύνοντες τὴν Ἐκκλησίαν Σιὼν καὶ πᾶσαν κατὰ τῶν ἱερῶν προσκυνημάτων ὁθενδήποτε ἐπιβουλὴν λυσιτελῶς ἀποκρούοντες. Παρ᾽ ἡμῶν ἐπὶ αἰῶνας οἱ ὑπὸ τῆς ἱερᾶς Ἀδελφότητος προκρινόμενοι ἐψηφίζοντο ἐν τῷ Πανσέπτῳ Πατριαρχικῷ Ναῷ. Ἐκ τοῦ παρ᾽ ἡμῖν ἱστορικοῦ τοῦ Παναγίου Τάφου ἐν Φαναρίῳ Μετοχίου διαρκοῦς τῶν Ἁγιωτάτων Πατριαρχῶν τῆς ἁγίας Πόλεως ἕδρας, δημιουργησάσης καὶ τὸν ὅρον «τὰ Πατριαρχεῖα ἐν Φαναρίῳ», ἐπεκοινώνουν, φιλαδέλφῳ τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας διαθέσει, μεθ᾽ ἅπαντος τοῦ ἑκασταχοῦ Ὀρθοδόξου Πληρώματος, ὡς πνευματικοὶ αὐτοῦ Πατέρες, τὴν ἠθικὴν καὶ ὑλικὴν σύστασιν τῶν ἱερῶν προσκυνημάτων ἀπεργαζόμενοι. Τῆς ἁγίας Πόλεως οἱ Πατριάρχαι προὐκάθηντο ἐν ταῖς Συνελεύσεσι τῆς Ἱεραρχίας, τῶν Ρουφετίων καὶ τῶν κοσμικῶν ἡγητόρων τοῦ Γένους πρὸς ἐκλογὴν καὶ ἀνάδειξιν τῶν Οἰκουμενικῶν Πατριαρχῶν, αὐτοὶ τὴν σφραγῖδα τῆς προκρίσεως θέτοντες διὰ τοῦ εἰθισμένου χειροφιλήματος τοῦ προκριθέν-

τος. Τῆς ἁγίας Σιὼν οἱ Πατριάρχαι παρήδρευον εἰς πᾶσαν τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὸ Γένος ἀφορῶσαν Συνέλευσιν, προέχοντα αὐτῆς μέλη αὐτοδικαίως θεωρούμενοι καὶ πατριαρχικῶς συναποφαινόμενοι. Διὰ τοὺς λόγους τούτους καὶ πλείστους ἄλλους, οὓς καθιέρωσεν αἰώνων παράδοσις, ἡμεῖς εἰς οὓς ἔλαχεν ἡ εὐλογία Κυρίου νὰ προσέλθωμεν ἐνταῦθα, εὐσεβεῖς προσκυνηταὶ τῆς χάριτος, δεηθῆναι τοῦ προσώπου τοῦ Κυρίου ἐνώπιον τοῦ Ζωοποιοῦ Τάφου, προσαγορεύομεν ἐκ προσώπου τοῦ Παναγιωτάτου Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, τὸν πεπνυμένον, τὸν σοφὸν Πατριάρχην τῆς Ἁγίας Σιών, Σεβάσμιον Ἡγούμενον τῆς Ἱερᾶς Ἁγιοταφιτικῆς Ἀδελφότητος, πρόσρησιν αὐτοῦ κομίζοντες ἀδελφικὴν ἐγκάρδιον, εἰς ἐνίσχυσιν καὶ κράτυνσιν τῆς μεταξὺ τῶν ἀδελφῶν Ἐκκλησιῶν ἐν τῷ συνδέσμῳ τοῦ Εὐαγγελίου καὶ τῷ πνεύματι τῶν παραδόσεων τοῦ εὐσεβοῦς ἡμῶν Γένους ἀγάπης, καὶ τὴν βεβαίωσιν τῆς εὐλαβείας καὶ τῆς στοργῆς τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας, τῆς Ἱεραρχίας, τοῦ κλήρου, καὶ τοῦ πληρώματος αὐτῆς πρὸς τὴν Μακαριότητά Σου καὶ τὴν Ἱερὰν Ἀδελφότητα μεταδίδοντες, δεόμεθα ἵνα τὸ ἐκ τοῦ Ζωοδόχου μνημείου ἐκλάμπον ἀνέσπερον φῶς ὁδηγῇ τὸν κόσμον σύμπαντα εἰς εἰρήνην, τὴν ἁγίαν Ἐκκλησίαν εἰς εὐστάθειαν Εὐαγγελικήν, καὶ τὸ εὐσεβὲς ἡμῶν Γένος εἰς πᾶσαν ἀπὸ Κυρίου προκοπήν.

Καὶ ἤδη, Μακαριώτατε, ἐπιτραπήτω ἡμῖν ἵνα εἰς ἀνάμνησιν τῆς ἱστορικῆς καὶ ἱερᾶς ἡμῶν εἰς τὴν ἁγίαν Πόλιν πορείας καὶ τῆς ἀδελφικῆς ταύτης ἐν Κυρίῳ κοινωνίας, μαρτυρούσης τὸ ἀκατάλυτον τῶν μεταξὺ τῶν δύο ἀδελφῶν Ἐκκλησιῶν ἱερῶν δεσμῶν, προσφέρωμεν ἀπὸ μέρους τῆς Πρωτοθρόνου Μεγάλης Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Προκαθημένου αὐτῆς κ. κ. Ἀθηναγόρου, τῇ Ὑμετέρᾳ Γεράσμίᾳ Μακαριότητι τὸ ἱερὸν τοῦτο ἐγκόλπιον, ὡς σύμβολον τῆς ἐν Κυρίῳ ἀγάπης καὶ ἑνότητος.

Ἡ Α. Μακαριότης ἐν καταφανεῖ συγκινήσει ηὐχαρίστησε καὶ ἐχαιρέτισε τὴν Πατριαρχικὴν Ἀντιπροσωπείαν δι' ὀλίγων, εὐχηθεῖσα καλὴν διαμονὴν καὶ δαψιλῆ τὴν εὐλογίαν τοῦ Κυρίου ἐν τῇ ἀποστολῇ αὐτῆς. Ἀποχαιρετήσασα τὴν Α. Μακαριότητα, περιῆλθεν ἐν συνεχείᾳ τὰ ἐν Γαλιλαίᾳ ἀξιοθέατα, τὸ δὲ ἀπόγευμα τῆς αὐτῆς ἡμέρας μετέβη εἰς Βηθλεὲμ πρὸς ἐπίσκεψιν τῶν ἐν αὐτῇ ἱερῶν Προσκυνημάτων.

Τὴν πρωΐαν τῆς 24ης Μαΐου ἐπεσκέφθη τὰ ἐρείπια τοῦ Ναοῦ τοῦ Σολομῶντος, ἔνθα εὕρηται τὸ τέμενος τοῦ Ὀμὰρ καὶ ἡ περίφημος Βασιλικὴ τοῦ Ἰουστινιανοῦ (Ἔλ - Ἄκσα), τὸ δὲ ἀπόγευμα ἐπηκολούθησε σύσκεψις τῆς Πατριαρχικῆς Ἀντιπροσωπείας μετὰ πάντων τῶν μελῶν

τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας Ἱεροσολύμων.

Κατ' αὐτὴν ὁ Πατριαρχικὸς Ἐπίτροπος ἐξέφρασε τὴν πολλὴν χαρὰν τῆς Σιωνίτιδος Ἐκκλησίας ἐπὶ τῇ ἐπισκέψει τῆς Πατριαρχικῆς Ἀντιπροσωπείας, ἀνέλυσε τὰ ἀγαθὰ τῶν τοιούτων ἐπικοινωνιῶν, ἐξῆρε διὰ θερμῶν λόγων τὴν ἐν προκειμένῳ πρωτοβουλίαν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου καὶ διετράνωσε τὰ πρὸς αὐτὸν αἰσθήματα πολλῆς ἀγάπης καὶ σεβασμοῦ τῆς Ἐκκλησίας Ἱεροσολύμων.

Ἡ Πατριαρχικὴ Ἀντιπροσωπεία ἀπαντῶσα ηὐχαρίστησε τὸν Πατριαρχικὸν Ἐπίτροπον διὰ τοὺς ἀγαθοὺς αὐτοῦ ὑπὲρ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου λόγους, ἐξέφρασε τὴν βαθεῖαν αὐτῆς συγκίνησιν ἐπὶ τῇ ἐπισκέψει τῶν Ἁγίων Τόπων, ἀναλύουσα δὲ τοὺς ἱστορικοὺς δεσμοὺς κα τὰς ἀδελφικὰς σχέσεις τῶν δύο Ἐκκλησιῶν, ἐδήλωσεν ὅτι τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον μετὰ θαυμασμοῦ πάντοτε παρηκολούθησε καὶ παρακολουθεῖ τοὺς σκληροὺς διὰ μέσου τῶν αἰώνων ἀγῶνας τῆς Ἁγιοταφιτικῆς Ἀδελφότητος, εἰς οὓς καὶ ὀφείλεται οὐ μόνον ἡ διάσωσις, ἀλλὰ καὶ ἡ κυριαρχία τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας ἐπὶ τῶν ἱερῶν Προσκυνημάτων, ἐφ' οἷς δικαίως καυχᾶται καὶ σεμνύνεται τὸ εὐσεβὲς ἡμῶν Γένος.

Κατὰ τὴν σύσκεψιν ταύτην ἀντηλλάγησαν διὰ μακρῶν σκέψεις ἐπὶ διαφόρων ἐκκλησιαστικῶν ζητημάτων.

Τὸ ἀπόγευμα τῆς 26ης Μαΐου τὰ Μέλη τῆς Πατριαρχικῆς Ἀντιπροσωπείας κατῆλθον ἐν ἐπισήμῳ πομπῇ εἰς τὸν Ἱερὸν Ναὸν τῆς Ἀναστάσεως, ἔνθα ἐψάλη ἡ ἀκολουθία τοῦ Ἑσπερινοῦ, χοροστατοῦντος τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Χαλκηδόνος.

Κατὰ τὰς ἑπομένας ἡμέρας τῆς 25ης, 26ης καὶ 27ης Μαΐου, καθ' ἃς ἡ Πατριαρχικὴ Ἀντιπροσωπεία ἐπεσκέφθη καὶ τὰ λοιπὰ τῶν ἱερῶν Προσκυνημάτων, ἐδέχθη ἐν τῷ Πατριαρχείῳ τὸν Κλῆρον καὶ τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον τῆς Ἀραβοφώνου Ὀρθοδόξου Κοινότητος τοῦ Ἁγίου Ἰακώβου καὶ τὸν ἐν Ἱεροσολύμοις Κόπτην Ἐπίσκοπον, εἰς οὓς καὶ ἀνταπέδωκε τὴν ἐπίσκεψιν.

Τὸ ἀπόγευμα τῆς 28ης Μαΐου ἡ Πατριαρχικὴ Ἀντιπροσωπεία ἐπεσκέφθη καὶ ἀπεχαιρέτησεν τὴν Α. Μακαριότητα ἐπὶ τῇ ἐπικειμένῃ ἀναχωρήσει αὐτῆς, τὴν δὲ 29ην ἀνεχώρησεν ἀεροπορικῶς εἰς Κάϊρον, μέσῳ Βηρυττοῦ, προπεμφθεῖσα ἐν τῷ ἀεροδρομίῳ ὑπὸ τοῦ Πατριαρχικοῦ Ἐπιτρόπου, τῶν Ἀρχιεπισκόπων Φιλαδελφείας καὶ Θαβωρίου, τοῦ Γέροντος Δραγομάνου, τοῦ Βιβλιοφύλακος καὶ ἄλλων ἀνωτέρων κληρικῶν τοῦ Πατριαρχείου Ἱεροσολύμων.

ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ

Εἰς Κάϊρον ἡ Πατρ. Ἀντιπροσωπεία ἀφίκετο τὴν 30ὴν Μαΐου. Ἐν ῷ ἀεροδρομίῳ προϋπήντησαν καὶ ἐχαιρέτησαν αὐτὴν **ἀπὸ** μέρους τῆς Α. Ἰακαριότητος τοῦ Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας κ. Χριστοφόρου ὁ ἐν Καΐρῳ Ἰατριαρχικὸς Ἐπίτροπος Ἐπίσκοπος Βαβυλῶνος Ἱλαρίων μετὰ τοῦ ἱερατικῶς Προϊσταμένου τοῦ ἐν Καΐρῳ Πατριαρχικοῦ Ναοῦ Ἀρχιμανδρ. Νικολάου Βαρελοπούλου, τοῦ Διερμηνέως Πρεσβυτέρου Ἰωσὴφ καὶ τοῦ ατροῦ Ἠλία Καλλιστράτου.

Μετὰ τῆς ὡς ἄνω συνοδείας μετέβη εἰς τὸ Πατριαρχεῖον Καΐρου αὶ μετ' ἀνάπαυλαν ἀνεχώρησεν ἐπ' αὐτοκινήτων καὶ ἐν συνοδείᾳ τοῦ Ἐπισκόπου Βαβυλῶνος εἰς Ἀλεξάνδρειαν, ἔνθα καὶ ἐγένετο δεκτὴ ιετὰ τῶν προσηκουσῶν τιμῶν.

Εἰς τὰ προπύλαια τοῦ Πατριαρχείου ὑπεδέχθησαν αὐτὴν ὁ ἱερατικῶς Προϊστάμενος τοῦ καθεδρικοῦ Ναοῦ τοῦ Ἁγίου Σάββα Ἀρχιμ. Εὐστάθιος μετὰ τῶν Διακόνων Ἱεροθέου καὶ Ἀριστάρχου, εἰς δὲ τὴν εἴσοδον ῆς Αἰθούσης τοῦ Θρόνου ὁ Ἐπίσκοπος Μαρεώτιδος Ἀθανάσιος καὶ ὁ Ἀρχιγραμματεὺς Ἀρχιμ. Παρθένιος Κοϊνίδης. Ἐν τῇ Αἰθούσῃ τοῦ Θρόνου τὴν Πατριαρχικὴν Ἀντιπροσωπείαν ἀνέμενεν ἡ Α. Μακαριότης μετὰ τῶν Μητροπολιτῶν Τριπόλεως Θεοφάνους καὶ Νουβίας Ἀνθίμου.

Μετὰ τὰς εἰθισμένας συστάσεις, τὴν Α. Μακαριότητα προσεφώνησεν ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Χαλκηδόνος ὡς ἑξῆς:

Μακαριώτατε,

Εἰς ὥρας καθ' ἃς ἐπιτελεῖται κοσμογονία ἀνὰ τὸν διεθνῆ, διαχριστιανικὸν καὶ αὐτὸν τὸν διορθόδοξον κόσμον καὶ ἐπιζητεῖται ἡ ἀνατροπὴ τῆς κοινωνικῆς εὐρυθμίας καὶ ἡ ἐξουθένωσις τοῦ χριστιανικοῦ καὶ ὀρθοδόξου, δὸς δ' εἰπεῖν, καὶ προγονικοῦ μας πολιτισμοῦ, ὁ Θρόνος ὁ Οἰκουμενικὸς ἐν ἀδελφοῖς πρεσβύτερος, καὶ τὰς ἐκ τούτου ἰδίας εὐθύνας ὀργιζόμενος, ἔκρινε στοιχεῖον ἐνισχύσεως πρὸς τόνωσιν φρονημάτων ἁγίων ἐν τῇ τῆς καθόλου Ἐκκλησίας ζωῇ καὶ τῶν ποιμένων Της τῇ εὐθύνῃ, τὴν ἐν ἁγίῳ Πνεύματι ἐπικοινωνίαν, δι' ἧς ἀναπληροῦται κατὰ τὸν Ἀπόστολον τῶν Ἐθνῶν «ὁ νόμος τοῦ Χριστοῦ» μετὰ τῶν ἁγίων κατὰ Ἀνατολὰς Ἀποστολικῶν καὶ Πατριαρχικῶν Ἐκκλησιῶν, ἀφ' ὧν ἀπ' αἰώνων ἀνέθορε, καὶ ἐφ' ὧν ἀπ' αἰώνων ἐστήρικται τὸ ἀκραιφνὲς τῆς Ὀρθοδοξίας Πνεῦμα, καὶ αἵτινες τοὐτοχρόνως ἔστησαν πυρσοὶ ἁ-

σβεστοι, καθοδηγοῦντες τὴν ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ καὶ ταῖς παραδόσεσι τῶν Πατέρων ζωὴν τοῦ εὐσεβοῦς ἡμῶν ὀρθοδόξου λαοῦ καὶ Γένους.

Καὶ τὴν ἐν Κυρίῳ ἐπικοινωνίαν ταύτην, ἀξιοχρέῳ καθήκοντι, ποιεῖται καὶ πρὸς τὸν Θρόνον τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Μάρκου, καὶ τούτῳ στοιχοῦντες παριστάμεθα σήμερον εὐσεβάστως ἐνώπιον τῆς Ὑμετέρας Θειοτάτης Μακαριότητος, ἐντεταλμένοι τῆς κοινῆς τῶν Ὀρθοδόξων Μητρὸς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, κομίζοντες Αὐτῇ ἡδὺν τὸν ἀδελφικὸν ἀσπασμὸν τῆς ἀγάπης τοῦ Παναγιωτάτου Αὐτῆς Προέδρου, ἡμῶν δὲ Αὐθέντου καὶ Δεσπότου, τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Κυρίου Ἀθηναγόρου, τὴν εὐλαβῆ ἐκδήλωσιν τιμῆς τῆς σεβασμίας Ἱεραρχίας τοῦ Θρόνου τοῦ Πρωτοκλήτου πρὸς τὸ σεπτὸν Αὐτῆς πρόσωπον, καὶ τὴν εὐλογίαν Αὐτοῦ καὶ Ἐκείνης πρὸς τὸν εὐαγῆ κλῆρον καὶ τὸ εὐσεβὲς πλήρωμα τῆς Ἁγιωτάτης Ἐκκλησίας Ἀλεξανδρείας.

Καὶ τὰς προσρήσεις ταύτας ἀσμένως κομίζομεν πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν, ἥτις ἀνὰ τοὺς αἰῶνας ἔστη, ὄχι μόνον τῆς Ὀρθοδόξου πίστεως ἔρεισμα διὰ τῶν μεγάλων Ἱεραρχικῶν φυσιογνωμιῶν καὶ τῶν τῆς Ὀρθοδοξίας ὁμολογητῶν, ὅσαι Αὐτῆς προέστησαν, ἀλλὰ καὶ τοῦ ἱεροῦ καὶ τοῦ Πρωτοκλήτου Θρόνου ἐν καιροῖς δυσχειμέροις ἀκλόνητοι συνοδοιπόροι καὶ παραστάται ἐγένοντο.

Ἐντεῦθεν προστρέξασα εἰς συναντίληψιν ἐσελάγισεν ἐπὶ τὸν Θρόνον τὸν Οἰκουμενικόν, πείθουσα καὶ στηρίζουσα, παραμυθοῦσα καὶ διδάσκουσα, ἡ σύνεσις καὶ βαθύφρων διάνοια Μελετίου τοῦ Πηγᾶ.

Ἐντεῦθεν, ἀδελφικῷ ἐπιτάγματι, κληθεὶς προέστη Αὐτοῦ καὶ διέχυσε λαμπηδόνα διὰ τῶν θησαυρῶν τῆς ὑπερόχου προσωπικότητός του τὴν ὁποίαν καθηγίασεν ἡ αὐτοθυσία καὶ τὸ μαρτύριον, Κύριλλος ὁ Λούκαρις.

Ἐντεῦθεν σειρὰ σεβασμίων Πατριαρχῶν ἐνίσχυε τὸν Θρόνον τὸν Οἰκουμενικὸν διὰ τοῦ πλούτου τῆς συνετῆς ἐν παντὶ συμπράξεως.

Καὶ τὸν ἐκ τούτων πάντων ἀκατάλυτον δεσμὸν ἐνίσχυε πάντοτε ἡ Μεγάλη Ἐκκλησία εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Μάρκου ἀποβλέπουσα, ὡς ἐν ἀδελφαῖς γεραρὰν καὶ εἰς ἀντίδωρον, ἀσμένως εἰς πᾶσαν Αὐτῆς ἐκ καιρικῶν περιστάσεων δυσχέρειαν ἔτεινε χεῖρα ἀδελφικὴν συναντιλήψεως καὶ ἐκ τοῦ ἰδίου Ἱεραρχικοῦ Της θιάσου, ἀριστεῖς Πατριάρχας τῆς Μεγάλης ταύτης πόλεως καὶ κριτὰς τῆς Οἰκουμένης ἀνέδειξεν, ἄχρις οὗ, εὐλογίᾳ Κυρίου, ἡ τῆς ὧδε Ἁγίας Ἐκκλησίας ζωή, φέρουσα τὴν σφραγῖδα τῆς συνέσεως Πατριαρχῶν Ἁγίων, εἰς ἣν προστίθεται καὶ ἡ πεπνυμένη ἱερατεία τῆς Ὑμετέρας Θεοτιμήτου Κορυφῆς, ἐξειλίχθη εἰς Ὀρθόδοξον καὶ ὁμογενὲς καύχημα.

Αὐτῶν τῶν ἀρρήκτων δεσμῶν, Μακαριώτατε, μνήμων, ἀλλὰ καὶ περὶ τὰς δεινὰς περιστάσεις ἃς ἀντιμετωπίζει σήμερον ἡ Ἐκκλησία μας καὶ ὁ πατρογονικός μας πολιτισμός, ἀξιούσας ἀρραγῆ τὸν σύνδεσμον καὶ ἀκατάλυτον τὴν ἀγάπην μεταξὺ τῶν ἁγίων τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησιῶν, σπουδάζων ὁ Παναγιώτατος Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης καὶ ἡ σεβασμία τοῦ Σεπτοῦ του Θρόνου Ἱεραρχία ἐπέδωκεν ἡμῖν τὴν τιμὴν ἵνα «πεπληρωμένον ἔχοντες ἐκ χαρᾶς τὸ στόμα καὶ ἐξ ἀγαλλιάσεως τὴν γλῶσσαν» διαβιβάσωμεν τῷ σεβασμίῳ Προκαθημένῳ τῆς Ἁγιωτάτης ὧδε Ἐκκλησίας ἐγκάρδιον τὸν ἀδελφικὸν ἀσπασμὸν καὶ τὰς ἐν τιμῇ προσρήσεις Αὐτοῦ καὶ Ἐκείνης «εἰς τὸ πλεονᾶσαι ἐν Κυρίῳ καὶ περισσεῦσαι τῇ ἀγάπῃ τῇ εἰς ἀλλήλους».

Τῇ σεπτῇ δὲ παραδόσει στοιχοῦντες, κομίζομεν Αὐτῷ μερίδα τοῦ ἔναγχος, κατὰ τὴν τάξιν, ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου τῆς Νέας Ρώμης ἐπὶ τοῦ Θυσιαστηρίου τοῦ Πανσέπτου Καθεδρικοῦ Του Ναοῦ καθαγιασθέντος Ἁγίου Μύρου, εἰς σφραγῖδα τῆς ἐν Κυρίῳ ἑνότητος ἡμῶν, ὅτι «κοινόν, Μακαριώτατε, τὸν κλῆρον ὁ Κύριος ἔβαλεν, κοινὸν δὲ βαλάντιον κεκτήμεθα πάντες καὶ μαρσίππιον ἓν γεγένηται ἡμῖν».

Καὶ ἤδη, Μακαριώτατε, ἐπιτραπήτω ἡμῖν, εἰς ἀνάμνησιν τῆς ἱστορικῆς καὶ ἱερᾶς ἡμῶν, τῇ ἱερᾷ Ἐκκλησίᾳ τοῦ Ἀποστόλου Μάρκου πορείας, μέσον καὶ τῶν δύο ἄλλων Ἀποστολικῶν Ἐκκλησιῶν Ἀντιοχείας καὶ Ἱεροσολύμων, καὶ τῆς ἀδελφικῆς ταύτης ἐν Κυρίῳ κοινωνίας μαρτυρούσης τὸ ἀκατάλυτον τῶν μεταξὺ τῶν δύο Ἐκκλησιῶν ἱερῶν δεσμῶν, ἵνα προσφέρωμεν ἀπὸ μέρους τῆς Πρωτοθρόνου τῶν κατ᾽ Ἀνατολὰς Ἐκκλησιῶν καὶ τοῦ νῦν εὐκλεῶς Προκαθημένου Αὐτῆς κ. Ἀθηναγόρου, τῇ Ὑμετέρᾳ Γερασμίᾳ Μακαριότητι τὸ ἱερὸν τοῦτο ἐγκόλπιον, ὡς σύμβολον τῆς ἐν Κυρίῳ ἀγάπης καὶ ἑνότητος.

Ἡ Α. Μακαριότης ἀντιφωνοῦσα ἐχαιρέτησε καὶ ηὐχαρίστησε μετ᾽ ἐνθουσιασμοῦ τὴν Πατριαρχικὴν Ἀντιπροσωπείαν, ἐτόνισε δὲ διὰ μακρῶν τὴν ἀνάγκην καὶ τὰ ἀγαθὰ τῆς στενωτέρας συνεργασίας μεταξὺ τῶν ἀδελφῶν Ἐκκλησιῶν.

Κατὰ τὴν δεκαπενθήμερον ἐν Ἀλεξανδρείᾳ καὶ ἐν Καΐρῳ διαμονὴν αὐτῆς ἡ Πατριαρχικὴ Ἀντιπροσωπεία, προτροπῇ τῆς Α. Μακαριότητος, ἐπεσκέφθη τοὺς αὐτόθι Ἱεροὺς ναοὺς καὶ πάντα τά τε Πατριαρχικὰ καὶ τὰ Κοινοτικὰ Ἐκπαιδευτικὰ Ἱδρύματα, ἔτι δὲ καὶ τὰ Ὀρφανοτροφεῖα, καὶ πάντα περίπου τὰ λοιπὰ Φιλανθρωπικὰ καὶ Ἀγαθοεργὰ Ἱδρύματα, ἅτινα διὰ τῆς ἐξαιρετικῆς δράσεως αὐτῶν τιμῶσιν ὄντως τὰς αὐτόθι Ὁμογενεῖς Παροικίας, αἵτινες μεταξὺ τῶν ἄλλων ξένων παροικιῶν δια-

κρίνονται καὶ θαυμάζονται διὰ τὴν ἐκπολιτιστικὴν αὐτῶν ἐμφάνισιν και ὀργάνωσιν.

Τόσον εἰς ἣν διῆλθον μέσῳ τῆς Νιτρίας ἐρημικὴν ὁδὸν ἵνα φθάσω σιν εἰς Κάϊρον οἱ Πατριαρχικοὶ Ἀπεσταλμένοι, ὅσον καὶ ἐν ταῖς ἐρή μοις τῆς Ἄνω Αἰγύπτου κατὰ τὴν ἀρχαίαν Χριστιανικὴν ἐποχὴν ὑπῆρ χον πολλαὶ Μοναί, ἐν αὐταῖς δὲ καὶ πολλαὶ χιλιάδες μοναχῶν οἵτινε ἀργότερον κατέκλυσαν τὰς Χριστιανικὰς Χώρας καὶ μετέδωσαν τὰς ἀρ χὰς τοῦ μοναχικοῦ βίου. Δυτικώτερον τῆς Ἐρήμου ταύτης, ἤτοι εἰ τὴν Μαρεώτιδα, καὶ εἰς ἀπόστασιν τεσσαράκοντα περίπου χιλιομέτρω ἀπὸ τῆς Ἀλεξανδρείας ὑπῆρχεν ὡσαύτως ἀρχαιότερον καὶ τὸ προσκήνυ-μα τοῦ τάφου τοῦ Ἁγίου Μηνᾶ, καταγομένου ἐξ Αἰγύπτου, μαρτυρήσαν-τος δὲ ἐν Κοτυαίῳ (Κιουτάχεια) τῆς Μικρᾶς Ἀσίας. Ἐπὶ τοῦ τάφου τούτο τοῦ Ἁγίου Μηνᾶ ἱδρύθη ὑπὸ τοῦ Αὐτοκράτορος Ἀρκαδίου μέγα προ-σκύνημα, ἔνθα ἀθρόοι προσήρχοντο οἱ Χριστιανοὶ προσκυνηταὶ παντο-χόθεν τῆς γῆς καὶ ἀπερχόμενοι ἐπρομηθεύοντο ἀπὸ τοῦ τάφου ὕδω καὶ ἔλαιον ἡγιασμένον, διὰ τοῦ ὁποίου ἐθεραπεύοντο οἱ ἀσθενεῖς. Δο-χεῖα δι᾽ ὧν ἐκομίζετο τὸ ἅγιον ὕδωρ καὶ ἔλαιον, μακρὰν τοῦ προσκυ-νήματος, εὕρηνται σήμερον εἰς ὅλα σχεδὸν μὲν τὰ Μουσεῖα τῆς Αἰγύ-πτου, ἀλλὰ παρετηρήθη ὅτι τοιαῦτα ὑπάρχουν καὶ ἔξω μακρὰν τῆς Αἰ-γύπτου, καὶ εἰς αὐτὴν ἔτι τὴν Ἀγγλίαν. Καὶ τὸ προσκύνημα ὅμως τοῦ-το, προϊόντος τοῦ χρόνου, ἐξηφανίσθη, σήμερον δὲ μόνον ἐρείπια εὑρί-σκονται αὐτόθι.

Ἡ Α. Μακαριότης προτίθεται ὅπως ἱδρύσῃ εἰς τὴν περιοχὴν ταύ-την Ναὸν τοῦ Ἁγίου Μηνᾶ ὡς καὶ Μονύδριον.

Προτροπῇ τῆς Α. Μακαριότητος ἡ Πατριαρχικὴ Ἀντιπροσωπεία ἐπεσκέφθη ἰδιαιτέρως καὶ τὴν ἐν Καΐρῳ ἱερὰν Μονὴν τοῦ Ἁγίου Γε-ωργίου, ἥτις ἀπέβη ἐπ᾽ ἐσχάτων μέγα προσκύνημα, τιμωμένου τοῦ Ἁ-γίου τούτου οὐ μόνον ὑπὸ τῶν Ὀρθοδόξων ἁπάσης τῆς Αἰγύπτου, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τῶν Κοπτῶν καὶ τῶν Μουσουλμάνων, οἵτινες ἀθρόοι προσέρχονται κατὰ τὴν ἑορτὴν ἰδίᾳ τοῦ Ἁγίου, ἐξαιτούμενοι λιπαρῶς τὴν βοήθειαν αὐτοῦ ἐν πᾶσι. Τὸν ναὸν τῆς Ἱερᾶς ταύτης Μονῆς ἀπὸ τοῦ 4ου ἤδη αἰῶνος, ἐν τῇ Αἰγυπτιακῇ Βαβυλῶνι ἱδρυμένης καὶ μέχρι σήμερον διασῳζομένης, ἐκ πυρκαϊᾶς τελείως ἀναλωθέντα ἀνῳκοδόμησε ἐκ θεμελίων ἐν ἔτει 1904 ὁ ἀοίδιμος Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας Φώτιος καὶ διεκόσμησε δι᾽ εἰκόνων ἀξίων πολλῆς προσοχῆς. Τὴν Μονὴν ταύτην ἀργότερον, τελείως ἐρειπωθεῖσαν, ἀνιστόρισεν ἡ Α. Μακαριότης, εἰς τὴν ἐμπνευσμένην πρωτοβουλίαν καὶ τὸν θερμουργὸν ζῆλον τῆς ὁποίας ὀφεί-λεται ἡ πεπολιτισμένη ἐμφάνισις καὶ ὀργάνωσις τῆς ἱστορικῆς ταύτης Μονῆς, ἀποτελούσης ὄντως σέμνωμα οὐ μόνον τῆς Ἐκκλησίας Ἀλεξαν-

δρείας, ἀλλὰ καὶ συμπάσης τῆς Ἁγίας ἡμῶν Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας.

Ὡσαύτως μεταβᾶσα ἐνεγράφη ἐν τῷ Βιβλίῳ τῶν Ἀνακτόρων, ἐπεσκέφθη τοὺς ἐν Καΐρῳ Πρεσβευτὰς καὶ τοὺς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ Προξένους Τουρκίας καὶ Ἑλλάδος.

Κατὰ τὰς τρεῖς πρώτας ἡμέρας τῆς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ διαμονῆς αὐτῆς ἡ Πατριαρχικὴ Ἀντιπροσωπεία ἔσχεν ἰδιαιτέρας μετὰ τῆς Α. Μακαριότητος ἐπικοινωνίας, καθ᾽ ἃς ἀντηλλάγησαν σκέψεις ἐπὶ διαφόρων ζητημάτων, γενικῆς ἐκκλησιαστικῆς φύσεως.

Τὸ ἀπόγευμα τῆς 11ης Ἰουνίου τὰ Μέλη τῆς Πατριαρχικῆς Ἀντιπροσωπείας ἐπεσκέφθησαν καὶ ἀπεχαιρέτησαν τὴν Α. Μακαριότητα ἐπὶ τῇ ἐπικειμένῃ ἀναχωρήσει αὐτῶν. Τὴν 12ην Ἰουνίου, ἀποχαιρετήσαντες τὸν ἐν Καΐρῳ Πατριαρχικὸν Ἐπίτροπον Ἐπίσκοπον Βαβυλῶνος καὶ τοὺς κληρικούς, καὶ προπεμφθέντες ὑπ᾽ αὐτῶν μετὰ τῶν προσηκουσῶν τιμῶν, ἀνεχώρησαν ἀεροπορικῶς καὶ αὐθημερὸν ἐπανεκάμψαν εἰς τὴν Πόλιν ἡμῶν.

Τόσον κατὰ τὰς ἰδιαιτέρας ἐποικοινωνίας, ὅσον καὶ κατὰ τὰς ἐπισήμους συσκέψεις μετὰ τῶν Σεβασμίων Προκαθημένων τῶν κατ᾽ Ἀνατολὰς Ἐκκλησιῶν καὶ τῆς Ἱεραρχίας αὐτῶν, ἡ Πατριαρχικὴ Ἀντιπροσωπεία διεπίστωσε βαθεῖαν ἀπὸ μέρους πάντων κατανόησιν καὶ πνεῦμα ἀγάπης καὶ στενῆς ἐν πᾶσι καὶ πάντοτε μετὰ τοῦ Ἁγιωτάτου Ἀποστολικοῦ καὶ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου ἀδελφικῆς συνεργασίας.

Ἡ ἀνὰ τὰ σεπτὰ Πατριαρχεῖα τῆς Ἀνατολῆς ἱερὰ πορεία τῆς Πατριαρχικῆς Ἀντιπροσωπείας δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς εὐοίωνος ἀπαρχὴ στενωτέρας συνεργασίας τῶν κατὰ τόπους Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν ἐν ζητήμασιν ἀφορῶσι τὴν ὅλην Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν καὶ ἐνίσχυσις τῶν ὑφισταμένων ἤδη δεσμῶν τῆς πρὸς ἀλλήλους ἑνότητος, δώῃ δὲ ὁ Κύριος ὅπως ἡ πρώτη αὕτη μετὰ τόσα ἔτη ἐπαφὴ καὶ ἐπικοινωνία γένηται ἡ ἀρχὴ νέας ἱστορικῆς περιόδου διὰ τὴν Ἁγίαν ἡμῶν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν.

ΑΓΙΟΝ ΟΡΟΣ

ΜΕΤΑΒΑΣΙΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΗΣ ΕΞΑΡΧΙΑΣ

Ἡ συνοδικῶς καταρτισθεῖσα, ἐκ τῶν Σεβ. Μητροπολιτῶν Προύσης κ. Πολυκάρπου, Προικοννήσου κ. Φιλοθέου καὶ Περγάμου κ. Ἀδαμαντίου, ἐν συνοδείᾳ τοῦ Ὑπογραμματέως τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου, Πατριαρχικὴ Ἐξαρχία, τῇ 21ῃ Μαΐου, μετὰ ὀλιγοήμερον ἐν Ἀθήναις παραμονήν, ἀφίχθη τῇ 25ῃ Μαΐου εἰς Θεσσαλονίκην, ἔνθα ἀνέμενεν αὐτὴν ὁ Διοικητὴς τοῦ Ἁγίου Ὄρους Ἐντιμότατος κ. Ν. Κουράσης.

Ἐκ Θεσσαλονίκης περαιωθεῖσα μέσῳ Σταυροῦ ἀφίκετο τῷ Σαββάτῳ, 26ῃ Μαΐου, εἰς τὴν ἱ. Μονὴν Βατοπαιδίου, ἔνθα προϋπήντησεν τὴν Πατριαρχικὴν Ἐξαρχίαν Ἀντιπροσωπεία τῆς ἱ. Κοινότητος καὶ ἱ. Ἐπιστασίας, αὐθημερὸν δὲ ἔφθασεν εἰς Καρυὰς ἔνθα ἐπεφυλάχθη αὐτῇ θερμὴ ὑποδοχὴ ὑπὸ ἁπάντων τῶν μελῶν τῆς Ἱερᾶς Κοινότητος καὶ τῆς Ἱ. Ἐπιστασίας καὶ ἐν πομπῇ ὡδηγήθη εἰς τὸν Ἱερὸν Ναὸν τοῦ Πρωτάτου ἔνθα ἐψάλη δοξολογία μεθ᾽ ἣν προσεφώνησε τὴν Πατριαρχικὴν Ἐξαρχίαν ὁ ἐν τῇ Ἱερᾷ Κοινότητι Ἀντιπρόσωπος τῆς ἱ. Μονῆς Μ. Λαύρας Προηγούμ. Πλάτων, ἐκφράσας ἀπὸ μέρους τῆς ἱ. Κοινότητος τὰ πρὸς τὴν Μητέρα Ἐκκλησίαν καὶ πνευματικὴν τῶν Ἁγιορειτῶν Ἀρχὴν αἰσθήματα εὐλαβείας καὶ ἀφοσιώσεως διὰ τὸ ἐκδηλούμενον πάντοτε καὶ ἰδίᾳ κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη διὰ τῆς ἀποστολῆς τακτικῶς Ἐξαρχίας ἐνδιαφέρον καὶ ἐτόνισεν ὅτι ἡ παρουσία τῆς Πατριαρχικῆς Ἐξαρχίας ἐγγυᾶται τὴν πρόοδον καὶ ἐξύψωσιν τοῦ Ἁγίου Ὄρους.

Ἀκολούθως προσεφώνησε τὴν Πατριαρχικὴν Ἐξαρχίαν καὶ ὁ Διοικητὴς τοῦ Ἁγίου Ὄρους Ν. Κουράσης ἐκφράσας τὴν χαρὰν αὐτοῦ ἐπὶ τῇ παρουσίᾳ τῆς Πατριαρχικῆς Ἐξαρχίας ἐν Ἁγίῳ Ὄρει.

Εἰς τὰς προσφωνήσεις ταύτας ἀπήντησεν ὁ Πρόεδρος τῆς Ἐξαρχίας Σεβ. Μητροπολίτης Προύσης ἐκφράσας τὴν συγκίνησιν τῆς Ἐξαρχίας, ἥτις λαβοῦσα τὴν ἐντολὴν τῆς Ἐκκλησίας ἔφθασεν εἰς τὸ Ἅγιον Ὄρος διὰ νὰ ἑρμηνεύσῃ διὰ ζώσης τὴν στοργὴν καὶ τὸ ἐνδιαφέρον τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας πρὸς τὸν ἱστορικὸν τόπον τῆς προσευχῆς καὶ τῆς

ἀσκήσεως, εὐχαριστήσας καὶ διὰ τὴν γενομένην θερμὴν ὑποδοχὴν καὶ τὴν ἀπὸ μέρους τοῦ κ. Διοικητοῦ προϋπάντησιν ἐν Θεσσαλονίκῃ. Μετὰ τὸ πέρας τῆς ἐν τῷ ἱστορικῷ Ναῷ τοῦ Πρωτάτου τελετῆς, ἡ Πατριαρχικὴ Ἐξαρχία, συνοδευομένη ὑπὸ τῶν μελῶν τῆς ἱερᾶς Κοινότητος, τοῦ Διοικητοῦ καὶ πλήθους Ἁγιορειτῶν Πατέρων, ἀνῆλθεν εἰς τὴν ἀνακαινισθεῖσαν αἴθουσαν τῶν Συνάξεων τῆς Ἱερᾶς Κοινότητος, ἔνθα ἐγένετο ἡ ἐπίσημος πρὸς τιμὴν τῆς Ἐξαρχίας δεξίωσις, ἀναγνωσθέντος κατ᾽ αὐτὴν τοῦ Σεπτοῦ Πατριαρχικοῦ Γράμματος καὶ ἀνταλλαγεισῶν προσφωνήσεων καὶ ὡρισμένων σκέψεων ὡς πρὸς τὰ ὑπὸ μελέτην θέματα.

Τῇ ἐπαύριον Κυριακῇ ἡ Πατριαρχικὴ Ἐξαρχία ἐγκαινιάζουσα τὸ ἔργον αὐτῆς, ἐν ἀτμοσφαίρᾳ βαθείας κατανύξεως ἔχουσα δὲ συλλειτουργοῦντας πολλοὺς ἐκ τῶν Ἁγιορειτῶν Πατέρων, ἐτέλεσεν ἐν τῷ ἱστορικῷ Ναῷ τοῦ Πρωτάτου τὴν θείαν λειτουργίαν μετὰ τὸ πέρας τῆς ὁποίας ἐψάλη ἐπιμνημόσυνος δέησις ὑπὲρ τῶν ἐν Κυρίῳ ἀναπαυσαμένων Ἁγιορειτῶν Πατέρων.

Ἡ ἔναρξις τῶν ἐργασιῶν τῆς Ἱερᾶς Κοινότητος ἐγένετο τὸ ἀπόγευμα τῆς Κυριακῆς, περὶ ὥραν 5 μ. μ., ἐν τῇ αἰθούσῃ τῶν συνεδριῶν αὐτῆς, παρουσίᾳ καὶ τοῦ Διοικητοῦ τοῦ Ἁγίου Ὄρους. Γενομένης τῆς ἐπὶ τῇ ἐνάρξει νενομισμένης δεήσεως, ὁ Σεβ. Πρόεδρος τῆς Ἐξαρχίας ἐν προσφωνήσει, ἐτόνισεν ὅτι πόθος διακαὴς τῆς Ἐκκλησίας εἶναι ἡ ἐξύψωσις τοῦ Ἁγίου Ὄρους καὶ μία τῶν πολλῶν αὐτῆς ἐνεργειῶν εἶναι καὶ ἡ ἀποστολὴ τῆς Ἐξαρχίας ἵνα συνεργασθῇ μετὰ τῶν Ἁγιορειτῶν καὶ κατευθύνῃ τὰ ἀπασχολοῦντα τὸν ἱ. Τόπον ζητήματα.

Μετὰ τὰς πρώτας γενικὰς σκέψεις ἐτέθησαν τὰ ὑπὸ συζήτησιν θέματα.

Ἐπὶ τῇ ἐνάρξει τῶν ἐργασιῶν τῆς Ἱερᾶς Κοινότητος ἀπεστάλη τῇ Ἐκκλησίᾳ τὸ ἀκόλουθον τηλεγράφημα:

Παναγιώτατον Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην κ. Ἀθηναγόραν.

Φανάριον—Σταμπούλ.

Αἰσίως ἀφιχθέντες χθὲς Ἁγιώνυμον Ὄρος ἐγενόμεθα δεκτοὶ ἐκδηλώσεσι βαθυτάτης εὐλαβείας Μητέρα Ἐκκλησίαν. Σήμερον Κυριακὴν

ἐτελέσαμεν λειτουργίαν ἱστορικὸν Ναὸν Πρωτάτου ὑπὲρ Ἁγιορειτῶν Πατέρων. Ἀρχόμενοι ἔργου αὔριον ἐξαιτούμεθα εὐχάς.

Καρυαί, 27 Μαΐου 1951.

Προύσης **Πολύκαρπος.**
Προικοννήσου **Φιλόθεος.**
Περγάμου **Ἀδαμάντιος.**

Εἰς τὸ τηλεγράφημα τοῦτο ἐγένετο ἡ ἑξῆς ἀπάντησις :

Μητροπολίτας Προύσης Πολύκαρπον, Προικοννήσου Φιλόθεον, Περγάμου Ἀδαμάντιον.

Καρυαὶ Χαλκιδικῆς.

Ἀφάτῳ χαρᾷ πληροφορηθέντες αἰσίαν ἄφιξιν, θερμὴν ὑποδοχήν, κατανυκτικὴν ὑπὲρ Ἁγιορειτῶν Πατέρων λειτουργίαν εὐχόμεθα Κύριος κατευθῦναι ἀρξαμένας ἐργασίας ἀγαθὸν Ἁγίου Ὄρους καὶ Ἐκκλησίας.

28 Μαΐου.

Πατριάρχης **Ἀθηναγόρας.**

Ἐν τῷ καταρτισμῷ τῆς Ἡμερησίας Διατάξεως τῶν ὑπὸ τὴν Προεδρείαν τῆς Πατριαρχικῆς Ἐξαρχίας ἐργασιῶν, ληφθέντος ὑπ' ὄψιν ὅτι πάντα τὰ ὑπὸ συζήτησιν θέματα ἔχουσι μεγάλην σημασίαν διὰ τὴν ἐν γένει ζωὴν καὶ ἀνάπτυξιν τοῦ Ἁγίου Ὄρους, ἀπεφασίσθη ὅπως τὰ θέματα ταῦτα μελετηθῶσι καὶ ἐν Ἐκτάκτῳ Συνάξει τῆς Ἱερᾶς Κοινότητος.

Αἱ ὅλαι ἐργασίαι διεξαχθεῖσαι ὑπὸ τὴν προεδρείαν τῆς Πατριαρχικῆς Ἐξαρχίας ἐν πλήρει συνεργασίᾳ πάντων τῶν Ἁγιορειτικῶν παραγόντων διήρκεσαν ἐπὶ τρεῖς ἑβδομάδας. Ἐν μελέτῃ τῶν διαφόρων ζητημάτων τοῦ ἱεροῦ Τόπου ἡ Πατριαρχικὴ Ἐξαρχία ἐξήτασεν ἰδιαιτέρως κατὰ πόσον ὡλοκληρώθησαν τὰ ληφθέντα ἐν ἔτει 1947 μέτρα περὶ ὡρισμένων ὑποθέσεων τοῦ Ἁγίου Ὄρους, ποῖαι δὲ ἀποφάσεις λόγῳ τῶν

καιρικῶν περιστάσεων καὶ ἄλλων αἰτίων δὲν κατέστη δυνατὸν νὰ τεθῶσιν εἰς πλήρη ἐφαρμογήν.

Διεπιστώθη δὲ ὅτι, ὅσον καὶ ἂν ὡρισμέναι δυσκολίαι ἐδυσχέραναν τὴν ἐφαρμογήν τινων ἐκ τῶν ἐν ἔτει 1947 ληφθεισῶν ἀποφάσεων, ἐπεδείχθη ὅμως καλὴ θέλησις καὶ κατεβλήθη μεγάλη προσπάθεια ἵνα ὁ Ἱερὸς Τόπος ἀνυψωθῇ διὰ τῆς πνευματικῆς καλλιεργείας καὶ τῆς ἐξυψώσεως τῶν ἐν αὐτῷ ἀσκουμένων μοναχῶν. Ἀνακινήσασα ἡ Ἐξαρχία τὰς ἐν ἔτει 1947 ληφθείσας ἀποφάσεις περὶ τοῦ ζητήματος τῆς διαφυλάξεως τῶν Κειμηλίων, Βιβλιοθηκῶν καὶ Ἀρχείων, περὶ τῆς ἐξόδου τῶν μοναχῶν ἐξ Ἁγίου Ὄρους, τῆς ἠθικῆς περισυλλογῆς καὶ ἐκκαθαρίσεως, συνέστησε τὰ δέοντα πρὸς καλλιτέραν αὐτῶν ἐφαρμογήν, ἀνέλαβε δὲ ἵνα εἰσηγηθῇ τὸ προσῆκον πρὸς ἄρσιν ὡρισμένων δυσκολιῶν. Τὰ ἄλλα ζητήματα περὶ ὧν ἠσχολήθη ἡ Πατριαρχικὴ Ἐξαρχία μετὰ τῶν Ἁγιορειτικῶν Σωμάτων εἶναι τὰ ἀκόλουθα:

α) Ἀνασυγκρότησις τοῦ Ἁγίου Ὄρους.

Τὸ ζήτημα τοῦτο, ἀπασχολοῦν ἀπὸ καιροῦ τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τοὺς ἰθύνοντας Ἁγιορετεικοὺς κύκλους, κατέστη ἐπιτακτικὸν κατὰ τοὺς τελευταίους καιρούς. Διὸ ἡ Ἐκκλησία, ἐν τῇ ἐπιθυμίᾳ αὐτῆς ὅπως ἐξασφαλίσῃ τὰς ἀναγκαίας προϋποθέσεις αἵτινες δέον νὰ χρησιμεύσωσιν ὡς θεμέλιον διὰ τὴν πνευματικὴν καὶ οἰκονομικὴν ὀργάνωσιν τοῦ Ἁγίου Ὄρους, ἐφωδίασε τὴν Ἐξαρχίαν μὲ ὡρισμένον σχέδιον ἀνασυγκροτήσεως τοῦ ἱεροῦ Τόπου, ἐπιτευχθείσης, κατόπιν καὶ ἁρμοδίως γενομένων ἐνεργειῶν, τῆς ἐξασφαλίσεως τῶν σχετικῶν πιστώσεων ἐκ τοῦ Σχεδίου Βοηθείας Μάρσαλ. Ἡ ὅλη κατὰ ταῦτα προσπάθεια ἀποβλέπει εἰς τὴν ἀξιοποίησιν τῶν πνευματικῶν καὶ ὑλικῶν θησαυρῶν τοῦ ἱεροῦ Τόπου, καὶ βελτίωσιν τῶν διαφόρων συνθηκῶν οὕτως ὥστε νὰ προσλάβῃ ὁ Τόπος μορφὴν ἀληθοῦς πνευματικῆς ζωῆς καὶ δράσεως.

Μετὰ μελέτην δὲ ἀπὸ πάσης πλευρᾶς, μετὰ τῶν ἐν Ἁγίῳ Ὄρει παραγόντων τοῦ ὅλου ζητήματος, ἐκρίθη παρὰ πάντων ἀναγκαιότατον καὶ ἀπεφασίσθη ὅπως καταρτισθῇ εἰδικὴ ἐπὶ τούτῳ Ἐπιτροπὴ ἀπαρτιζομένη ἐξ Ἁγιορειτῶν Ἀντιπροσώπων, τοῦ Πολιτικοῦ Διοικητοῦ, Ἀντιπροσώπων τῶν ἁρμοδίων ὑπηρεσιῶν καὶ ἐκ τῶν ἀναγκαιούντων τεχνικῶν Συμβούλων, τελοῦσα δὲ ὑπὸ τὴν προεδρείαν Μητροπολίτου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου. Κατηρτίσθη δὲ καὶ κατάλογος τῶν κεφαλαίων τοῦ ἔργου. Ἐν τῷ καταλόγῳ περιλαμβάνονται μεταξὺ ἄλλων:

1) Συντήρησις καὶ ἀναστήλωσις ἀρχαίων μνημείων. Προστασία Κειμηλίων, Βιβλιοθηκῶν καὶ Ἀρχείων.

2) Ἀθωνιὰς Ἀκαδημία μετὰ πρακτικῶν Τμημάτων.

3) Σύστασις Ἁγιορειτικοῦ Τυπογραφείου.

4) Βελτίωσις ὁδικοῦ δικτύου.

5) Ἔργα ὑδρεύσεως.

6) Γεωργία, Δενδροκομία, Ἀμπελουργία.

7) Ἁλιεία κ. ἄ.

Αἱ λεπτομέρειαι καὶ τὰ καθέκαστα τοῦ ἔργου ἀφέθησαν ἵνα μελετηθῶσιν ὑπὸ τῆς καταρτισθείσης Ἐπιτροπῆς.

Ἡ ληφθεῖσα ἀπόφασις αὕτη ἐγένετο δεκτὴ μετ᾿ ἀγαλλιάσεως ἐν Ἁγίῳ Ὄρει καὶ διετυπώθη ἡ κοινὴ εὐχὴ ὅπως τὸ ἔργον τοῦτο ἄρξηται τὸ ταχύτερον δυνατόν, διότι ὄντως πρόκειται νὰ ἐξασφαλίσῃ πολλοὺς ὅρους ἀπαραιτήτους ἵνα ὁ ἱερὸς τόπος εὕρῃ τὴν πραγματικὴν πνευματικὴν καὶ ἄλλην ἐξύψωσιν αὐτοῦ.

β) Ἀθωνιὰς Σχολή.

Τὴν σημασίαν ἣν κέκτηται ἡ ὕπαρξις καὶ λειτουργία τῆς Ἀθωνιάδος, κατὰ τρόπον ἰδιάζοντα εἰς τὰς ἀνάγκας καὶ τὴν ἀποστολὴν τοῦ Ἁγίου Ὄρους, ἐξετίμησαν δεόντως ἥ τε Ἐκκλησία καὶ οἱ ἐνδιαφερόμενοι Ἁγιορειτικοὶ παράγοντες. Διὸ καὶ ἐν ἔτει 1947 ἐκρίθη ἀπαραίτητον ὅπως ἡ Σχολὴ ἐπαναλειτουργήσῃ τὸ ταχύτερον δυνατόν. Δυστυχῶς λόγῳ διαφόρων δυσχερειῶν τοῦτο δὲν κατέστη δυνατὸν ἄχρι τοῦδε. Οὐχ ἧττον ὅμως ἡ ἰδέα αὕτη ὡρίμασε παρὰ πᾶσι καὶ ἤδη ἐλήφθη μέριμνα ὅπως ἡ Ἀθωνιὰς Σχολὴ περιληφθῇ εἰς τὸ πρόγραμμα τῆς ἀνασυγκροτήσεως τοῦ Ἁγίου Ὄρους, ὀργανωθῇ δὲ κατὰ τρόπον τοιοῦτον ὥστε, ὑπὸ μορφὴν Ἐκκλησιαστικῆς Ἀκαδημίας, ἀνταποκρίνηται πληρέστερον εἰς τὰς πνευματικὰς ἀπαιτήσεις τοῦ ἱ. Τόπου, περιλαμβάνουσα τμήματα Ἁγιογραφίας, Ξυλογλυπτικῆς, Ἱεροφαντικῆς, Ποικιλτικῆς, Βυζαντινῆς Μουσικῆς κ. α. λ. Ἐπειδὴ ἡ νέα ὀργάνωσις τῆς Ἀθωνιάδος θὰ ἀπαιτήσῃ χρόνον τινά, ἐνεκρίθη ὅπως γένωνται αἱ προσήκουσαι ἐνέργειαι διὰ τὴν ἐπαναλειτουργίαν αὐτῆς ἀπὸ τοῦ προσεχοῦς σχολικοῦ ἔτους, ἐν ἀνάγκῃ συμφώνως πρὸς τὸν παλαιὸν αὐτῆς Ὀργανισμόν.

γ) Ζηλωταὶ καὶ Καβιῶται.

Ἡ Πατριαρχικὴ Ἐξαρχία τοῦ 1947 ἠσχολήθη ἰδιαιτέρως μὲ τὸ ζήτημα ὀλιγαρίθμων τινῶν μοναχῶν τῶν οὕτω καλουμένων Ζηλωτῶν

καὶ Καβιωτῶν, οἵτινες, ἐκ κακῶς ἐννοουμένου ζήλου καὶ περιωρισμένης μορφώσεως ἀγόμενοι, διάγουσι πλάνητα βίον ἐν Ἁγίῳ Ὄρει, καὶ δὲν ὑπόκεινται καθόλου εἰς τὰς σχετικὰς περὶ πειθαρχίας διατάξεις τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου.

Διαπιστωθέντος ὅτι ἡ καταρτισθεῖσα τότε ἐπὶ τῆς διαφωτίσεως αὐτῶν Ἐπιτροπή, τῇ συναντιλήψει τῆς Ἱερᾶς Κοινότητος καὶ πασῶν τῶν ἱ. Μονῶν, ἔσχε καλὰ ἀποτελέσματα, ἐνεκρίθη ὅπως ἡ Ἐπιτροπὴ συνεχίσῃ τὸ ἔργον αὐτῆς. Συμπληρωθεῖσα δὲ ἡ Ἐπιτροπὴ δι᾿ ἀντικαταστάσεως δύο τέως μελῶν αὐτῆς, ἑνὸς τελευτήσαντος καὶ ἑτέρου βαρέως ἀσθενοῦντος, κατηρτίσθη τελικῶς ἐκ τῶν ἑξῆς Πατέρων: τοῦ προηγουμένου Δοσιθέου Χιλιανδαρινοῦ, τῶν Καθηγουμένων τῶν ἱ. Μονῶν Ἁγίου Διονυσίου Ἀρχιμ. Γαβριήλ, Καρακάλλου Ἀρχιμ. Παύλου, Ἁγίου Παύλου Ἀρχιμ. Σεραφεὶμ καὶ ὁσίου Γρηγορίου Ἀρχιμ. Βησσαρίωνος, ἐγκριθέντος ἵνα προστεθῇ εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν καὶ εἷς Λαυριώτης ἀδελφός, ὁρισθησόμενος ὑπὸ τῆς οἰκείας ἱ. Μονῆς.

δ) Ἐπάνδρωσις ἱ. Μονῶν καὶ Σκηνωμάτων.

Ἀπὸ ἐτῶν παρατηρεῖται ἀτυχῶς ἀραίωσις τῶν στελεχῶν, ἥτις δι᾿ ὡρισμένας Μονὰς ἀποτελεῖ σοβαρὸν πρόβλημα. Ἐπιληφθεῖσα τοῦ ζητήματος ἡ ἐν ἔτει 1947 μεταβᾶσα Ἐξαρχία ἔλαβεν ὡρισμένα μέτρα, ὅπως ἀφ᾿ ἑνὸς μὲν περιορισθῶσιν αἱ ἔξοδοι τῶν Μοναχῶν, ἀφ᾿ ἑτέρου δὲ οἱ ἐκτὸς τοῦ Ὄρους ἐν διαφόροις Ἐκκλησιαστικαῖς διακονίαις εὑρισκόμενοι ἀδελφοὶ ἀναγκασθῶσιν ἵνα ἐπιστρέψωσιν εἰς τὰς ἱ. μετανοίας αὐτῶν. Ἐν τῇ μελέτῃ καὶ αὖθις τοῦ ζητήματος, ἐπανελήφθη ὅτι δέον ὅπως ἐφαρμοσθῶσιν αὐστηρῶς αἱ ἐν ἔτει 1947 ἀποφάσεις ἰδίως ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν ἐπιστροφὴν τῶν ἐκτὸς τοῦ Ἁγίου Ὄρους εὑρισκομένων, ἥτις ἄχρι τοῦδε δὲν συνετελέσθη, προσέτι δ᾿ ὡρίσθη ὅπως καταβληθῇ προσπάθεια προσελκύσεως νέων μοναχῶν καὶ πρὸς τοῦτο δοθῇ ἐντολὴ τοῖς Μητροπολίταις τοῦ Θρόνου ἵνα, ἐν ἐκτιμήσει τῆς σημασίας τοῦ ζητήματος, θετικῶς συμμετάσχωσιν εἰς τὴν προσπάθειαν τῆς ἐπανδρώσεως τοῦ Ἁγίου Ὄρους, ἀναλαμβάνοντες κίνησιν διαφωτίσεως καὶ προσελκύσεως εὐσεβῶν νέων τῆς ἐπαρχίας αὐτῶν πρὸς τὸ Ἅγιον Ὄρος.

ε) Δημιουργία Ἁγιορειτικῶν Μετοχίων ἐν Ν. Ἀμερικῇ καὶ Αὐστραλίᾳ.

Ἐν Ἁγίῳ Ὄρει ἐτέθη ὡσαύτως ὑπὸ τῆς Πατριαρχικῆς Ἐξαρχίας

τὸ σχέδιον τῆς Ἐκκλησίας περὶ συστάσεως καὶ ὀργανώσεως μεγάλου Ἁγιορειτικοῦ Μετοχίου ἔν τινι τῶν Πολιτειῶν τῆς Νοτίου Ἀμερικῆς, ἐνδεχομένως δὲ καὶ ἐν Αὐστραλίᾳ. Ἡ Ἐξαρχία ἀναλύσασα τὸ σχέδιον ἐδήλωσεν ὅτι, ἐκχωρουμένης κατόπιν ἐνεργειῶν τῆς Ἐκκλησίας τῆς ἀναγκαιούσης ἐκτάσεως γῆς εἰς τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον, θὰ καταστῇ δυνατὸν νὰ ὀργανωθῇ Ἁγιορειτικὸν Μετόχιον, ὅπερ, τιθέμενον ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν καταλλήλων Ἁγιορειτῶν ἀδελφῶν, θὰ ἀναπτυχθῇ σὺν τῷ χρόνῳ καὶ θὰ δύναται νὰ ἐξασφαλίσῃ μέγα μέρος τῶν εἰς σιτηρά, δέρματα κ.τ.λ. ἀναγκῶν τοῦ Ἁγίου Ὄρους καὶ καθόλου νὰ ἀποτελέσῃ πηγὴν πολυτίμου ἐνισχύσεως αὐτοῦ.

Οἱ Ἀντιπρόσωποι μετὰ χαρᾶς λαβόντες γνῶσιν τοῦ ὡς ἄνω σχεδίου ἐπεδοκίμασαν τοῦτο ὁλοθύμως, ἐκφράσαντες τὴν εὐγνωμοσύνην αὐτῶν πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν διὰ τὸ ὑπὲρ τοῦ ἱ. Τόπου ἐνδιαφέρον αὐτῆς.

Ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω ἡ Πατριαρχικὴ Ἐξαρχία ἠσχολήθη καὶ μὲ ἕτερα ζητήματα ἀφορῶντα εἰς τὴν ἐν Ἁγίῳ Ὄρει καὶ εἰδικώτερον ἐν ἑκάστῃ ἱ. Μονῇ τάξιν καὶ πειθαρχίαν, ἐπιλύσασα καὶ ὡρισμένας ἐσωτερικὰς διαφορὰς καὶ δοῦσα νουθεσίας ὡς πρὸς τὴν ὑψηλὴν ἀποστολὴν καὶ τὴν πνευματικὴν πολιτείαν τῶν Μοναχῶν.

Ἡ Ἐξαρχία κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἐν Ἁγίῳ Ὄρει παραμονῆς αὐτῆς ἐπεσκέφθη πάσας σχεδὸν τὰς ἱ. Μονάς, παρακολουθήσασα ἐπὶ τόπου τὴν ἐσωτερικὴν ζωὴν καὶ τὰς ἀνάγκας αὐτῶν, καὶ τελέσασα τὴν θείαν λειτουργίαν τῇ Κυριακῇ, 3ῃ Ἰουνίου, ἐν τῇ Ἱερᾷ Μονῇ Ἰβήρων, τῇ Πέμπτῃ τῆς Ἀναλήψεως, 7ῃ Ἰουνίου, ἐν τῷ Ναϊδρίῳ τοῦ ἐν Καρυαῖς Βατοπαιδινοῦ Ἀντιπροσωπείου, τῇ Κυριακῇ, 10 Ἰουνίου, ἐν τῇ ἱ. Μονῇ Μ. Λαύρας καὶ τῇ Κυριακῇ τῆς Πεντηκοστῆς, 17ῃ Ἰουνίου, ἐν τῇ Ἱερᾷ Μονῇ Βατοπαιδίου.

Αἰσίως δὲ οὕτω περατώσασα τὸ ἔργον αὐτῆς, ἀνεχώρησεν ἐξ Ἁγίου Ὄρους προπεμφθεῖσα μετὰ πολλῶν τιμῶν τῇ 21ῃ Ἰουνίου καὶ μετὰ ἐκπλήρωσιν καὶ ἄλλων τινῶν ἐκκλησιαστικῶν ἐντολῶν ἐν Θεσσαλονίκῃ καὶ Ἀθήναις, ἐπέστρεψεν ἐνταῦθα τῇ 19ῃ Ἰουλίου.

Κατὰ τὴν ἐπιστροφὴν τῆς Ἐξαρχίας ὁ ἐκ τῶν μελῶν αὐτῆς Σεβ. Μητροπολίτης Προικοννήσου κ. Φιλόθεος, ἐν Θεσσαλονίκῃ, ὀλισθήσας καθ᾿ ὁδὸν ὑπέστη κάταγμα τοῦ δεξιοῦ ποδὸς καὶ εἰσήχθη ἐν τῷ Δημοτικῷ Νοσοκομείῳ Θεσσαλονίκης πρὸς θεραπείαν. Ὁ ἐν Θεσσαλονίκῃ Ἄρχων Ἀκτουάριος τῆς Μ. Ἐκκλησίας, καθηγητὴς κ. Ἀ. Μισιρλόγλου,

παρέσχεν εὐθὺς τὴν ἐπιστημονικὴν συναντίληψιν αὐτοῦ, ἡ δὲ Διεύθυνσις τοῦ Νοσοκομείου ἐπεδαψίλευσεν τῇ Α. Σεβασμιότητι πάσας τὰς ἀπαιτουμένας πρὸς νοσηλείαν αὐτῆς περιποιήσεις.

Ἡ Πατριαρχικὴ Ἐξαρχία δι᾽ ἐμπεριστατωμένης ἐκθέσεως αὐτῆς ὑπέβαλε τῇ Ἁγίᾳ καὶ Ἱερᾷ Συνόδῳ πρὸς ἔγκρισιν πάντα τὰ ὑπ᾽ αὐτῆς ἐν Ἁγίῳ Ὄρει ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τῶν αὐτόθι Σωμάτων ἐπιτελεσθέντα, ἀναλύσασα διὰ μακρῶν τὰς ἐν σχέσει πρὸς ἕκαστον ζήτημα ἀπόψεις καὶ εἰσηγήσεις αὐτῆς. Τῆς ἐκθέσεως ταύτης ἀναγνωσθείσης ἐν τῇ συνοδικῇ συνεδρίᾳ τῆς 4ης Αὐγούστου ἡ Ἁγία καὶ Ἱερὰ Σύνοδος, ἐν τῇ συνεδρίᾳ αὐτῆς τῆς 9ης Αὐγούστου, ἐνέκρινε τὰ ὑπὸ τῆς Ἐξαρχίας ἐν Ἁγίῳ Ὄρει γενόμενα, ἀπεδέχθη πλήρως πάσας τὰς ὑποβαλλομένας εἰσηγήσεις αὐτῆς, προῆλθεν εἰς τὰς ἐνδεδειγμένας ἐπὶ ἑκάστου θέματος ἀποφάσεις, καὶ ηὐχαρίστησε τὴν ἐξαρχίαν ἐπὶ τῇ ἐπιτυχεῖ διεξαγωγῇ τῆς ἀνατεθείσης αὐτῇ ἐντολῆς, ἐκφράσασα ἅμα καὶ τὴν συμπάθειαν αὐτῆς ἐπὶ τῷ ἀτυχήματι τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Προικοννήσου κ. Φιλοθέου.

Κατωτέρω καταχωρίζονται: α) τὸ εὐχαριστήριον ἐπὶ τῇ ἀποστολῇ τῆς Πατριαρχικῆς Ἐξαρχίας Γράμμα τῆς Ἱερᾶς Κοινότητας καὶ β) τὸ ἀπαντητικὸν Γράμμα τῆς Ἐκκλησίας.

ΙΕΡΑ ΚΟΙΝΟΤΗΣ
ΑΓΙΟΥ ΟΡΟΥΣ
ΑΘΩ
Ἀριθ. Πρωτ. 135)79.

Τῇ Αὐτοῦ Θειοτάτῃ Παναγιότητι τῷ Οἰκουμενικῷ Πατριάρχῃ
Κυρίῳ Κυρίῳ ΑΘΗΝΑΓΟΡΑι
τῷ Προσκυνητῷ ἡμῖν Πατρὶ καὶ Δεσπότῃ,

Εἰς Κωνσταντινούπολιν.

Παναγιώτατε Δέσποτα,

Ἐν βαθυτάτῃ χαρᾷ καὶ μετ᾽ ἐκδηλώσεων ἱεροῦ ἐνθουσιασμοῦ ὑπεδέχθημεν καὶ μεθ᾽ ἡμῶν ὁλόκληρος ὁ Ἱερὸς Τόπος, τὴν ἐκ τῶν Σεβ.

Μητροπολιτῶν Προύσης κ. Πολυκάρπου, Προικοννήσου κ. Φιλοθέου καὶ Περγάμου κ. Ἀδαμαντίου, ἐν συνοδείᾳ τοῦ Ὑπογραμματέως τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ἱεροδιακόνου κ. Γεωργίου, Ἐξαρχίαν τῆς Ὑμετέρας Θειοτάτης καὶ προσκυνητῆς ἡμῖν Παναγιότητος καὶ τῆς Σεπτῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας, εὐσεβάστως δὲ ἐλάβομεν καὶ τὰ δι' αὐτῆς σταλέντα ὑπ' ἀριθμ. 344 καὶ ἀπὸ 14 Μαΐου ἐ. ἔ., εὐχετήρια Σεπτὰ Πατριαρχικὰ Γράμματα.

Ὁ Ἱερὸς Τόπος εὐγνωμονεῖ βαθύτατα τῇ Ὑμετέρᾳ Θειοτάτῃ Παναγιότητι καὶ τῇ σεπτῇ Μητρὶ Ἐκκλησίᾳ ἐπὶ τῷ ὑπὲρ αὐτοῦ ἀδιαπτώτῳ στοργικῷ ἐνδιαφέροντι, οὗ τὰς πολυτίμους ἐκδηλώσεις συνεχῶς ἔχει, ἰδίᾳ κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη.

Ὑπὸ τὴν Προεδρείαν τῆς Σεβ. Π. Ἐξαρχίας, παραμεινάσης ἐν μέσῳ ἡμῶν ἐπὶ εἴκοσι καὶ πέντε ὅλας ἡμέρας, ἐγένετο καὶ αὖθις σύντονος καὶ πολυμερὴς ἐργασία ὑπὲρ τῆς πνευματικῆς προκοπῆς καὶ τῆς λοιπῆς καθόλου ἀνασυγκροτήσεως τοῦ Ἱεροῦ ἡμῶν Τόπου, ἐν ἀναφορᾷ τε πρὸς τὰς ὑπὸ τὴν Προεδρείαν τῆς ἐν ἔτει 1947 ἐπισκεψαμένης ἡμᾶς Π. Ἐξαρχίας ληφθείσας τότε σοβαρὰς ἀποφάσεις, καὶ ἰδίᾳ ἐν σχέσει σήμερον πρὸς τὴν ἐξαιρετικῶς σημαντικὴν ὑπόθεσιν τῆς συμπεριλήψεως καὶ τοῦ Ἱεροῦ ἡμῶν Τόπου εἰς τὸ σχέδιον ἐνισχύσεως Μάρσαλ, ἐφ' οὗ πολλαὶ διὰ τὴν ἀπὸ πάσης πλευρᾶς ἀναγέννησιν αὐτοῦ στηρίζονται προσδοκίαι καὶ ἐλπίδες.

Θεωροῦμεν ἱερὸν καθῆκον ἵνα ἐνώπιον τῆς Σεπτῆς Αὐτῆς Κορυφῆς ἐξάρωμεν τὴν σύνεσιν μεθ' ἧς ἡ Σεβ. Π. Ἐξαρχία διεξήγαγε τὸ σοβαρὸν ἔργον Αὐτῆς, τὴν πρὸς πάντας ἐπιδειχθεῖσαν παρ' Αὐτῆς στοργὴν καὶ ἀγάπην καὶ τοὺς κόπους εἰς οὓς ὑπεβλήθη Αὕτη ὑπὲρ τοῦ Ἱεροῦ ἡμῶν Τόπου, αἰσθανόμεθα δὲ ζωηροτάτην τὴν ὑποχρέωσιν ἵνα ἔτι ἅπαξ διακηρύξωμεν ἐπὶ πᾶσιν ἀπεριόριστον εὐγνωμοσύνην ἡμῶν πρὸς τὴν Ἁγίαν Πνευματικὴν ἡμῶν Ἀρχήν, τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον.

Ἐπικαλούμενοι τὴν Σεπτὴν εὐλογίαν τῆς Ὑμετέρας Θειοτάτης Παναγιότητος, ὅπως αἱ ληφθεῖσαι νέαι σοβαραὶ ἀποφάσεις φέρωσι ὡς οἷόν τε τάχιον τοὺς προσδοκωμένους ἱεροὺς καρπούς, παρακαλοῦμεν ταπεινῶς ὅπως καὶ ἡ Σεπτὴ Μήτηρ Ἐκκλησία, ἐν τῇ πρὸς ἡμᾶς ἐγνωσμένῃ στοργῇ Αὐτῆς, εὐαρεστηθῇ ἵνα συνεχίσῃ τὰς ἐνεργείας Αὐτῆς πρὸς αἰσίαν ὁλοκλήρωσιν τοῦ χαραχθέντος ἔργου, καθόλου δὲ διὰ συνεχοῦς καὶ στενῆς πρὸς τὸν Ἱερὸν ἡμῶν Τόπον ἐπικοινωνίας, Μητρικῶς ὑποβοηθήσῃ καὶ ἐφεξῆς τοῦτον εἰς τὴν συστηματικὴν προσπάθειαν ἵνα εὕρῃ τὴν παρὰ πάντων ποθουμένην ἐξύψωσιν, πρὸς δόξαν Θεοῦ, χαρὰν τῆς Σεπτῆς Μητρὸς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας καύχησιν τοῦ

εὐσεβοῦς ἡμῶν Γένους καὶ τιμὴν καὶ ἔπαινον τοῦ Ὀρθοδόξου Μοναχισμοῦ, τοῦ ὁποίου μοναδικὴ εἰς ἱστορίαν καὶ εἰς χριστιανικὴν διὰ μέσου τῶν αἰώνων ἀκτινοβολίαν παραμένει ἡ Ἀκρόπολις τοῦ Ἁγίου Ὄρους.

Ἐπὶ δὲ τούτοις εὐλαβῶς κατασπαζόμενοι τὴν σεπτὴν δεξιὰν τῆς Ὑμετέρας Θειοτάτης Παναγιότητος καὶ τὰς Θεοπειθεῖς Αὐτῆς εὐχὰς ἐξαιτούμενοι ἐπὶ πάντα τὰ ἱερὰ μοναστικὰ Σκηνώματα καὶ τοὺς ἐν αὐτοῖς θεοφιλῶς ἐνασκουμένους πατέρας καὶ ἀδελφούς, διατελοῦμεν.

Ἅπαντες οἱ ἐν τῇ κοινῇ Συνάξει ἀντιπρόσωποι καὶ προϊστάμενοι τῶν εἴκοσιν ἱερῶν καὶ εὐαγῶν Μονῶν τοῦ Ἁγίου Ὄρους Ἄθω.

Ἀριθ. Πρωτ. 432.

Ὁσιώτατοι ἐπιστάται καὶ ἀντιπρόσωποι τῆς Κοινότητος τοῦ Ἁγίου Ὄρους, τέκνα ἐν Κυρίῳ ἀγαπητὰ τῆς ἡμῶν Μετριότητος, χάρις εἴη τῇ ὑμῶν ὁσιότητι καὶ εἰρήνη παρὰ Θεοῦ.

Ἀσμένως ἐλάβομεν καὶ ἐν συνεδρίᾳ τῆς περὶ ἡμᾶς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου ἀνέγνωμεν τὸ ἀπὸ ε' τοῦ παρελθόντος μηνός, ἀρ. Πρωτ. 135/79, γράμμα τῆς ἀγαπητῆς ὁσιότητος ὑμῶν, δι' οὗ ὑποβάλλετε τὴν εὐγνωμοσύνην τοῦ Ἱεροῦ Τόπου τῇ Μητρὶ Ἐκκλησίᾳ ἐπὶ τῇ ἐλεύσει αὐτόθι τῆς ἡμετέρας Πατριαρχικῆς Ἐξαρχίας, πρὸς μελέτην τῶν ἀπασχολούντων τὸν Ἁγιώνυμον Τόπον ζητημάτων καὶ λῆψιν τῶν προσηκουσῶν ὑπὲρ τῆς ἐπὶ τὰ κρείττω προαγωγῆς αὐτοῦ συνοδικῶν ἀποφάσεων.

Ἡ καθ' ἡμᾶς Ἁγιωτάτη Ἐκκλησία διὰ πολλῆς ἀνέκαθεν περιβάλλουσα ἀγάπης καὶ στοργῆς τὸν Ἁγιώνυμον Τόπον, τὸν προμαχῶνα τοῦτον τοῦ Μοναχισμοῦ καὶ τῆς Ὀρθοδοξίας, μετὰ βαθυτάτης ἀγαλλιάσεως ἐνωτίσατο ὅσα ἡ Πατριαρχικὴ Ἐξαρχία προφορικῶς τε καὶ δι' ἐκθέσεως ἐμπεριστατωμένης ὑπέβαλεν ἡμῖν καὶ ἐξῆρε τὴν ἐν ἀγαστῇ ὁμοφωνίᾳ συνεργασίαν ὑμῶν μετὰ τῆς Ἐξαρχίας ἐν τῇ διεξαγωγῇ τοῦ σπουδαίου ἔργου καὶ τῇ λήψει τόσων σημαντικῶν διὰ τὴν εὐκταίαν ἀνασυγκρότησιν τοῦ Ἁγιωνύμου Τόπου ἀποφάσεων. Διότι ὁμολογουμένως διὰ τῶν κοινῶν τούτων ἀποφάσεων ἐγράψατε ἱστορίαν καὶ ἀνοίγετε νέαν περαιτέρω δόξης καὶ Ἁγιορειτικοῦ μεγαλείου ἐποχὴν εἰς συνέχειαν τοῦ εὐκλεοῦς χιλιετοῦς παρελθόντος τοῦ Ἁγιωνύμου Τόπου.

Διὸ καὶ ἐξ ἀποφάσεως ἐκφράζοντες τῇ ὑμετέρᾳ ἀγαπητῇ ὁσιότητι καὶ τοῖς αὐτόθι συνεργάταις ὑμῶν τὴν πλήρη εὐαρέσκειαν τῆς Μητρὸς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, ἔχομεν πλήρη τὴν βεβαιότητα ὅτι, προστασίᾳ τῆς Κυρίας Θεοτόκου καὶ διὰ τῆς συναντιλήψεως μὲν τῆς Ἐκκλησίας, χριστομιμήτου δὲ προσπαθείας πάντων ὑμῶν, πραγματοποιηθήσονται αἱ ληφθεῖσαι ἀποφάσεις.

Ὅθεν ὁλοψύχως εὐχόμεθα ὅπως ὁ Κύριος, πρεσβείαις τῆς Παναγνου Θεοτόκου, κατευθύνῃ τὰ πάντα εἰς ἀγαθὸν καὶ πρὸς τὸ συμφέρον τῶν εὐαγῶν αὐτόθι Σκηνωμάτων.

Ἀπονέμοντες ὁλόθυμον τὴν Πατριαρχικὴν ἡμῶν εὐλογίαν, ἐπικαλούμεθα ἐπὶ τὴν ὁσιότητα ὑμῶν, τὰς Ἱερὰς Μονὰς καὶ πάντας τοὺς τὸν καλὸν ἀγῶνα ἐργαζομένους τὴν χάριν καὶ τὸ ἄπειρον ἔλεος τοῦ Κυρίου.

αϡνα΄ Αὐγούστου κε΄.

† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως Ἀθηναγόρας.

ΑΙ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ ΕΟΡΤΑΙ
ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΠΑΥΛΟΥ

Η ΕΚΘΕΣΙΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Παναγιώτατε Δέσποτα,

Χάριτι θεία εὐχαῖς τῆς Ὑμετέρας Θ. Παναγιότητος συμπληρώσαντες τὴν Συνοδικῶς ἀνατεθεῖσαν ἡμῖν ἐντολὴν ὅπως παραστῶμεν, ὡς ἀντιπρόσωποι τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, εἰς τὰς ἑορτὰς τὰς ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, συμπραττούσης καὶ τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως, ὀργανωθείσας ἐν Ἑλλάδι ἐπὶ τῇ 1900ῇ ἐπετείῳ ἀπὸ τῆς ἀφίξεως τοῦ Ἀποστόλου τῶν Ἐθνῶν Παύλου εἰς Ἑλλάδα, ἐν συνεχείᾳ πρὸς ὅσα διὰ τοῦ Προέδρου τῆς Ἐπιτροπῆς ἡμῶν ἐν καιρῷ ἐγνωρίσαμεν Αὐτῇ, ἐν εὐσυνόπτῳ ἐκθέσει ὑποβάλλομεν εὐλαβῶς τὰ ἑξῆς :

Τὴν 12ην Ἰουνίου περὶ ὥραν 7 μ. μ. δι᾿ ἀεροπλάνου τῆς Τ.Α.Ε. ἐφθάσαμεν εἰς τὰς Ἀθήνας, ἀφοῦ ἐσταθμεύσαμεν ἐπὶ ἡμίσειαν ὥραν εἰς τὴν Θεσσαλονίκην.

Κατελύσαμεν εἰς τὸ ξενοδοχεῖον «Βασιλεὺς Γεώργιος» τὸ ὁποῖον ὥρισεν ὡς κατάλυμα τῆς ἡμετέρας Ἀντιπροσωπείας ἡ ἐπὶ τοῦ Ἑορτασμοῦ Ἐπιτροπή.

Εἰς ὑποδοχὴν ἡμῶν ἀνέμενον ἐν τῷ ἀεροδρομίῳ μὲν ὁ πρὸ ἑβδομάδος εἰς Ἑλλάδα μεταβὰς Μητροπολίτης Αἴνου κ. Γερμανός, ἐν τῷ ξενοδοχείῳ δὲ οἱ Σεβασμιώτατοι Ζιχνῶν κ. Κύριλλος καὶ πρώην Λήμνου κ. Βασίλειος, ὁ Ἀρχιμανδρίτης κ. Ἱερόθεος Βουής, ἐξομολόγος τοῦ Θεολογικοῦ Οἰκοτροφείου, καὶ ὁ Καθηγητὴς κ. Ἀμίλκας Ἀλεβιζάτος, οἱ ὁποῖοι δὲν ἐπρόφθασαν νὰ καταβοῦν εἰς τὸ ἀεροδρόμιον, διότι τὸ ἀγγέλλον τὴν ἀναχώρησιν ἡμῶν Πατριαρχικὸν τηλεγράφημα ἐλήφθη ἀργά.

Τὴν ἑπομένην 13ην Ἰουνίου περὶ ὥραν 11ην ἐπεσκέφθημεν τὴν Αὐτοῦ Μακαριότητα τὸν Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν κ. Σπυρίδωνα, ἐδώκαμεν εἰς αὐτὸν τὸ σεπτὸν Πατριαρχικὸν τῆς Ὑμετέρας Θ. Παναγιότητος Γράμμα καὶ διεβιβάσαμεν τὸν ἀδελφικὸν Αὐτῆς χαιρετισμὸν καὶ τὰ συγχαρητήρια διὰ τὴν πρωτοβουλίαν ἣν Αὔτη ἔλαβεν διὰ τὸ ἀξιόλογον καὶ εὐφρόσυνον γεγονὸς τῆς ὀργανώσεως τοῦ ἱεροῦ Προσκυνήματος τοῦ Ἀποστόλου Παύλου, εἰς στιγμὰς τόσον μεγάλας διὰ τὴν ἀνθρω-

πότητα. Ἐτονίσαμεν ὅτι τὸ προσκύνημα τοῦτο φέρει τὴν Ἑλλάδα εἰς τὸ προσκήνιον τῆς παγκοσμίου κινήσεως διὰ τὴν πνευματικὴν ἀνάνηψιν τῶν Λαῶν. Ἐχάρη ἡ Α. Μακαριότης, ἐδέχθη ἡμᾶς μετ᾽ ἐγκαρδιότητος, ἀντηλλάξαμεν σκέψεις καὶ συνεφωνήσαμεν ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἀνάγκην τῆς συχνοτέρας ἐπικοινωνίας τῶν Πατριαρχικῶν καὶ Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν καὶ τῆς δημιουργίας θερμοτέρας ἀτμοσφαίρας μεταξὺ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καὶ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἰδιαιτέρως καὶ ἀπεχωρήσαμεν προπεμφθέντες μετὰ τῶν αὐτῶν τιμῶν.

Ἐπεβιβάσθημεν τοῦ ἀτμοπλοίου «Αἰγαῖον» τὴν 12ην νυκτερινὴν τῆς 14ης Ἰουνίου, ἀφοῦ προηγουμένως περὶ ὥραν 5ην μ. μ. συνεκεντρώθημεν εἰς τὸ μέγαρον τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας, ὅπου ὁ καθηγητὴς κ. Ἀλιβιζᾶτος ἐκήρυξεν ἀγγλιστὶ τὴν ἔναρξιν τῶν ἑορτῶν, ἀφοῦ ἐλάβομεν φάκελλον ὀγκώδη περιέχοντα ὅλα ὅσα ἀπῃτοῦντο διὰ τὴν καλυτέραν παρακολούθησιν καὶ συμμετοχὴν εἰς τὰς Ἑορτάς, ἤτοι προγράμματα, προσκλήσεις, ὁμιλίας, χάρτας, ὑπομνήματα καὶ σχετικά, καὶ κατηυθύνθημεν πεζῇ εἰς τὸν δεκάλεπτον ἀπέχοντα ἱερὸν ναὸν τοῦ Ἁγίου Διονυσίου τοῦ Ἀρεοπαγίτου ἔνθα ἐψάλη δέησις ἐπὶ τῇ ἐνάρξει τῶν ἑορτῶν καὶ ἐδειπνήσαμεν εἰς δεῖπνον ἐλεύθερον.

Οὕτως προπαρασκευασθεῖσα ἤρχισεν ἡ ἱερὰ πορεία, ἥτις, ὀφείλομεν νὰ ὁμολογήσωμεν, ἦτο πλουσιωτάτη εἰς ποικίλον περιεχόμενον, εἰς πλούσιον ἀμητὸν ἀπὸ ἀπόψεως πανορθοδόξου καὶ παγχριστιανικῆς, δεδομένου ὄντως ὅτι συνεκέντρωσεν αὕτη πᾶν ὅ,τι εἶχε νὰ παρουσιάσῃ ὁ Πανορθόδοξος καὶ Παγχριστιανικὸς Κόσμος ἐκλεκτὸν εἰς θρησκευούσας ψυχὰς καὶ σοφοὺς ἐπιστήμονας.

Ἡ Ὀργάνωσις τῆς ἱερᾶς ταύτης πορείας, τῇ πρωτοβουλίᾳ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ τῇ συμπράξει τοῦ Κράτους, ἀπεδείχθη ἐκ τῶν πραγμάτων μᾶλλον ἀρίστη δεδομένου ὅτι διὰ πρώτην φορὰν ἀπ᾽ αἰώνων ἐλάμβανε χώραν ἓν τόσον ἱστορικὸν γεγονός.

Τὸ γεγονὸς ὅτι καθ᾽ ἅπαντα τὸν 11ήμερον πλοῦν ἐπεκράτησε νηνεμία εἰς τὴν θάλασσαν ἐθεωρήθη ὑπὸ πάντων ὡς εὐμενὴς ἐκδήλωσις τοῦ Θεοῦ πρὸς τὰς Ἑορτὰς τοῦ Ἀποστόλου Παύλου.

Αἱ ἱεραὶ ἀκολουθίαι αἱ ψαλεῖσαι ἐν τῷ ἀτμοπλοίῳ κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ πλοῦ, αἱ θεῖαι λειτουργίαι αἱ ὑπὸ τῶν Ὀρθοδόξων καὶ τῶν ἄλλων ὁμολογιῶν τελεσθεῖσαι, ἡ ὑπὸ τῶν νέων καὶ τῶν νεανίδων μετάληψις τῶν ἀχράντων μυστηρίων, αἱ ὑπὸ τοῦ Προέδρου τῆς Πατριαρχικῆς ἡμῶν Ἀντιπροσωπείας καὶ σοφῶν καθηγητῶν, ἡμετέρων καὶ ξένων, πάντοτε θρησκευτικοῦ περιεχομένου διαλέξεις, ἡ ἐπὶ τῷ αὐτῷ ἐν τῷ ἀτμοπλοίῳ συνάντησις, καὶ αἱ διεξαχθεῖσαι ἀλληλογνωριμίαι καὶ συνο-

μιλίαι τῶν ἀντιπροσωπειῶν τῶν Πατριαρχικῶν καὶ Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν καὶ τῶν ξένων Ὁμολογιῶν, αἱ φιλοφρονήσεις αἱ ἀνταλλαγεῖσαι μεταξὺ ὅλων τῶν προσκυνητῶν τῆς ἱερᾶς ταύτης πορείας, ἐδημιούργησαν ἀτμόσφαιραν τόσον ἱεράν, τόσον θρησκευτικήν, τόσον τῆς πρὸς ἀλλήλους ἀγάπης ἐκδηλωτικήν, ὥστε νὰ δύναται ἡ Πατριαρχικὴ ἀντιπροσωπεία νὰ βεβαιώσῃ τὴν Ὑμετέραν Θ. Παναγιότητα καὶ τὴν περὶ Αὐτὴν Ἁγίαν καὶ Ἱερὰν Σύνοδον ὅτι ἔζησεν ἐπὶ δεκαήμερον ἐν ἄκρως ζωηρᾷ συγκινήσει καὶ ἐν βαθείᾳ κατανύξει. Τὰ αἰσθήματα ταῦτα τὰ δημιουργούμενα ἐν τῷ ἀτμοπλοίῳ ἐκ τῶν ἐν αὐτῷ γινομένων, ἐπλαισιοῦντο καὶ ἐπηύξανον ἐκ τῶν ὅσων ἤκουον καὶ ἔβλεπον οἱ προσκυνηταὶ κατὰ τὰς εἰς πόλεις τοῦ προγράμματος ἐξόδους αὐτῶν, εἰς τὰς πόλεις ἔνθεν διῆλθεν ὁ Ἀπόστολος Παῦλος. Ἡ συρροὴ ἐκ τῆς πόλεως καὶ τῶν περιοίκων χωρίων τοῦ θρησκεύοντος καὶ ἐνθουσιῶντος Ἑλληνικοῦ Λαοῦ, τοῦ χειροκροτοῦντος ἐν ἀφάτῳ χαρᾷ ἐπὶ τῇ ἐμφανίσει τῆς ἱερᾶς πορείας καὶ ἡ παρὰ τὰ δεινὰ ἅτινα ὑπέστη ζωτικότης τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ ἀφήσῃ ἀσυγκίνητον καὶ τὸν πλέον ἀδιάφορον παρατηρητήν.

Αὐτοὶ οἱ ξένοι οἱ μετέχοντες τῶν ἑορτῶν ἐχαρακτήρισαν τὰ γεγονότα, ὡς ἀπάντησιν τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας πρὸς τὴν διαχριστιανικὴν κίνησιν, κρίνοντες ὅτι τὴν μὲν διαχριστιανικὴν κίνησιν ἀπασχολεῖ θεωρητικῶς ἡ ἐν πνεύματι Χριστοῦ ἕνωσις τοῦ διαχριστιανικοῦ κόσμου, ἡ δὲ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία ἐνεφάνισε τὴν ἑνότητα τοῦ χριστιανικοῦ Πνεύματος ἐμπράκτως καὶ εἶδον πῶς οἱ Χριστιανοὶ θρησκεύουσιν εἰς τοὺς τόπους οἱ ὁποῖοι ἤκουσαν ἀπὸ τὸ στόμα τοῦ Ἀποστόλου Παύλου τὴν φωνὴν αὐτοῦ καὶ τὴν ἐκράτησαν ὡς ἀπήχησιν τῆς αἰωνιότητος, καὶ ὡς ζύμην ζυμοῦσαν τὸ ὅλον φύραμα δι' ἕνα κόσμον ἀνώτερον. Οἱ ξένοι ἀλλαχοῦ ὑπεγράμμιζον ὅτι αἱ ἑορταὶ αὗται δημιουργοῦσιν εἰς ὅλους, καὶ εἰς τὸν Ἑλληνικὸν Λαόν, γλυκεῖαν καὶ κατανυκτικὴν ἀτμόσφαιραν κοινῆς προσευχῆς, ἐξάρσεως καὶ ἀνανεώσεως τῆς πίστεως, τῆς ἁγιωσύνης καὶ τῆς ἐλπίδος. Αἱ ἔξοδοι τῶν προσκυνητῶν εἰς Καβάλλαν καὶ Φιλίππους, εἰς Θεσσαλονίκην καὶ Βέρροιαν, εἰς Πρέβεζαν καὶ Νικόπολιν, εἰς Ἡράκλειον Κρήτης, εἰς Λίνδον καὶ Ρόδον, εἰς Ἰσθμίαν, Παλαιὰν Κόρινθον καὶ Κόρινθον καὶ ἡ ἐπιστροφὴ ἐκ Κορίνθου εἰς Ἀθήνας, ἀνώτεραι πάσης περιγραφῆς ὑπάρχουσαι, ὑποχρεοῦσι τὴν Πατριαρχικὴν ἀντιπροσωπείαν νὰ περιορισθῇ εἰς τὰς λιτὰς ταύτας γραμμάς.

Αἱ σπουδαιότεραι τελεταὶ διεξήχθησαν βεβαίως εἰς τὰς Ἀθήνας μετὰ τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ «Αἰγαίου»: Δοξολογία εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Ἀποστόλου Παύλου, ἐπίσημος ἑσπερινὸς εἰς τὸν Ἄρειον Πάγον, τελετὴ

ἀσυλλήπτου μεγαλείου εἰς τὸ γύρω ἐκεῖ πλαίσιον μὲ τὴν Ἀκρόπολιν καὶ τὰ παραρτήματά της, εἰς τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου, τῇ παρουσίᾳ τοῦ βασιλέως καὶ πολυπληθοῦς λαοῦ, λειτουργία τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν, τὴν 29ην Ἰουνίου, ἐν τῷ Καθεδρικῷ Ναῷ, δεξιώσεις ἐκ μέρους τῆς Α. Μακαριότητος καὶ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, τῆς Α. Μεγαλειότητος εἰς τὰ Ἀνάκτορα τοῦ Τατοΐου, τοῦ Ἐξοχωτάτου Πρωθυπουργοῦ καὶ Ὑπουργοῦ τῶν Ἐξωτερικῶν κ. Σ. Βενιζέλου εἰς τὴν ἐν Πειραιεῖ Ναυτικὴν Λέσχην, τοῦ Δημάρχου Ἀθηνῶν, τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς καὶ τοῦ Πανεπιστημίου. Παρενείροντο ἐπισκέψεις εἰς τὰ Μουσεῖα καὶ τὰ Μοναστήρια, τοῦ Δαφνίου, τῆς Πεντέλης καὶ Πετράκη.

Κατὰ τὸν ἐν τῷ Ἀρείῳ Πάγῳ ἑσπερινὸν εἰς τὴν μεγάλην σιωπὴν τῆς ὥρας καὶ τὴν ἀπὸ ἱερὰν συγκίνησιν καὶ βαθὺ θρησκευτικὸν αἴσθημα πεπυρακτωμένην ἀτμόσφαιραν τῆς κοινῆς προσευχῆς Ὀρθοδόξων καὶ ξένων, τὰ μεγάφωνα ἐσκόρπιζον τοὺς καταπραΰντικοὺς τόνους τῆς Βυζαντινῆς Ψαλμῳδίας καλῶς κατηρτισμένης χορῳδίας, τὰς αἰτήσεις τοῦ Διακόνου καὶ τὰς ἐκφωνήσεις τῶν Ἱερέων καὶ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου καὶ ἐπεξέτεινον καὶ ἐπλάτυνον τὸν ὁρίζοντα τῆς θρησκευτικῆς συγκινήσεως. Ἡ παρουσία τοῦ Πατριάρχου Ἀντιοχείας καὶ τῶν ἀντιπροσώπων τῶν Ὀρθοδόξων καὶ ξένων Ἐκκλησιῶν καὶ πλείστων πνευματικῶν ἱδρυμάμάτων προσέδιδε συγκλονιστικὸν μεγαλεῖον.

Κατὰ τὴν γνώμην πολλῶν ἐκ τῶν συμμετασχόντων ξένων ὁ Ἑορτασμὸς τῶν 1900 ἐτῶν τοῦ Ἀποστόλου Παύλου ἀνενέωσε τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ Κόσμου διὰ τὴν Καινὴν Διαθήκην καὶ τὴν μελέτην αὐτῆς, θὰ συμβάλῃ δὲ τὰ μέγιστα εἰς τὴν ἀποκατάστασιν βαθυτέρας πνευματικῆς ἐπαφῆς μεταξὺ τῶν Ἐκκλησιῶν καὶ θὰ ἀφήσῃ ἀλησμονήτους ἱστορικὰς ἡμέρας.

Τὰ μάλιστα συγκινητικὴ ὑπῆρξεν ἡ ἐκ Φιλλανδίας προσέλευσις τριάκοντα προσκυνητῶν, ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν, ὑπὸ τὴν ἡγεσίαν κληρικῶν, οἵτινες διανύσαντες 4 χιλιάδων χιλιομέτρων ἀπόστασιν καὶ ἄλλην τόσην ἐπιστρέφοντες δι' εἰδικοῦ λεωφορείου, κατέφθασαν εἰς τὰς Ἀθήνας τὴν 29ην Ἰουνίου διὰ νὰ μετάσχωσι τῶν Ἑορτῶν τοῦ Ἀποστόλου Παύλου.

Βαθεῖα ἦτο ἡ χαρὰ καὶ ἔκδηλος ἡ συγκίνησις αὐτῶν, ὅταν, ἀσθμαίνοντες κατέφθασαν καὶ διεπίστωσαν ὅτι ἠξιώθησαν νὰ μετάσχωσι τῶν Ἑορτῶν. Μετέσχον ἐν συγκινήσει, προσεφώνησαν βαθυστοχάστως τὸν Ἀρχιεπίσκοπον καὶ τὰς παρισταμένας Ἀντιπροσωπείας καὶ μετὰ στοργῆς, ὡς πρὸς μητέρα Ἐκκλησίαν, ἐπεζήτησαν καὶ ἐπλησίασαν ἐπανειλημμένως τὴν Πατριαρχικὴν Ἀντιπροσωπείαν καὶ μετὰ δακρύων παρεκάλεσαν αὐτὴν ὅπως ὑποβάλῃ τῇ Ὑμετέρᾳ Θ. Παναγιότητι καὶ τῇ περὶ

Αὐτὴν Ἁγίᾳ, καὶ Ἱερᾷ Συνόδῳ, θερμὴν τῆς Φιλλανδικῆς Ἐκκλησίας παράκλησιν ὅπως ἀποστείλῃ Πατριαρχικὴν Ἀντιπροσωπείαν τόσον διὰ τὴν ἀναδιοργάνωσιν τῆς λόγῳ τῶν πιέσεων ἐξαρθρωθείσης Ἐκκλησίας, ὅσον καὶ διὰ τὴν ἐνθάρρυνσιν τοῦ Φιλλανδικοῦ Λαοῦ τοῦ πολλαχῶς δεινοπαθοῦντος.

Πλὴν τῶν ἀγαθῶν τούτων διαπιστώσεων, αἵτινες θ' ἀποτελέσωσιν ἕνα σταθμὸν εἰς τὴν διαχριστιανικὴν κίνησιν καὶ ἐξόρμησιν διὰ τὴν συνέχισιν αὐτῶν, ἐπ' ἀγαθῷ ἀσφαλῶς σύμπαντος τοῦ Χριστιανικοῦ κόσμου, διὰ τὴν ἀπὸ κοινοῦ ἀντιμετώπισιν τῶν δυνάμεων τοῦ Κακοῦ, ἀγλαοὶ καρποὶ προέκυψαν εἰδικώτερον διὰ τὴν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν, οἱ ἑξῆς:

Αον) Τὰ θεωρητικὰ Παγχριστιανικὰ Συνέδρια, τῶν ὁποίων τὴν πρωτοβουλίαν ἔχουσιν αἱ ξέναι ὁμολογίαι, καὶ τῶν ὁποίων σεβαστοὶ ἡγήτορες παρηκολούθησαν τὰς ἑορτὰς τοῦ Ἀποστόλου Παύλου, διεδέχθη, πρωτοβουλίᾳ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ συμπράξει τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους, μία Πανορθόδοξος καὶ Παγχριστιανικὴ κίνησις ἔμπρακτος καὶ οὐσιαστική.

Βον) Αἱ Ἑορταὶ τοῦ Ἀποστόλου Παύλου ἔδωκαν εὐκαιρίαν διὰ τὴν ἐπὶ τὸ αὐτὸ συγκέντρωσιν ἀντιπροσωπειῶν τῶν Πατριαρχικῶν καὶ Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν καὶ τὴν ἀλληλογνωριμίαν καὶ ἐπικοινωνίαν διὰ πάσας τὰς ἐκφάνσεις τῆς Ἐκκλησιαστικῆς αὐτῶν ζωῆς. Οἱ ἀντιπρόσωποι τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, οἱ ὁποῖοι ἐγνώριζον μέχρι σήμερον τὰς Πατριαρχικὰς καὶ Αὐτοκεφάλους Ἐκκλησίας μόνον ἀπὸ τὰ διάφορα Γράμματα, ἐγνώρισαν, κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον ἐκ τῶν γενομένων κατὰ τὰς ἑορτὰς τοῦ Ἀποστόλου Παύλου ἐπικοινωνιῶν, ἐν τοῖς καθ' ἕκαστα τὴν ἐσωτερικὴν αὐτῶν ζωὴν καὶ κατ' ἀναλογίαν καὶ αὗται τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου. Ἡ ἀνάγκη τῆς συχνοτέρας ἐπικοινωνίας τῶν Πατριαρχικῶν καὶ Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν ἀπεδείχθη ὡς πρώτης ἀνάγκης ἐκδήλωσις διὰ τὴν ἐν τῷ συνδέσμῳ τῆς εἰρήνης ἑνότητα καὶ διὰ τὴν δι' ἀμοιβαίας βοηθείας ἀνασυγκρότησιν καὶ ἐνίσχυσιν αὐτῶν.

Ἡ κατὰ καιροὺς ἀναφαινομένη εἰς τοὺς ὁρίζοντας τῶν Πατριαρχικῶν καὶ Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν σπουδὴ διὰ τὴν συγκρότησιν Πανορθοδόξου Συνόδου ἐκπηγάζουσα ἐκ τῆς καθ' ἡμέραν διαπιστουμένης ἀνάγκης τῆς συγκλήσεως, ἔλαβε μᾶλλον συγκεκριμένην μορφήν, ὅταν οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν εἰς τὰς Ἑορτὰς τοῦ Ἀποστόλου Παύλου παρευρεθέντων Πατριαρχικῶν καὶ Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν μετὰ μακρὰν συζήτησιν ἐπείσθησαν ὅτι αἱ Ὀρθόδοξοι Ἐκκλησίαι δὲν εἶναι δεόντως παρασκευασμέναι διὰ τὴν συμμετοχὴν εἰς μίαν Προσύνοδον καὶ ὅτι τῆς Συνόδου ταύτης δέον νὰ προηγηθῇ βαθεῖα προπαρασκευὴ τόσον τῶν

ἐπὶ μέρους Ἐκκλησιῶν, δι᾽ εἰδικῆς ἐσωτερικῆς ἐξ Ἀρχιερέων καὶ Θεολόγων Καθηγητῶν Ἐπιτροπῆς, ὅσον καὶ τῆς καθόλου Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας διὰ μεγάλης ἐπιτροπῆς ἐξ ἀντιπροσώπων τῶν Πατριαρχικῶν καὶ Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν ἀποκαλουμένης Ἐπιτροπῆς μελετῶν.

Καρπὸς τῶν εἰδικῶν καὶ μονομερῶν τούτων συσκέψεων καὶ μελετῶν ἐν τῷ ἀτμοπλοίῳ τῶν Ἑορτῶν τοῦ Ἀποστόλου Παύλου, ὑπῆρξεν ἡ συγκρότησις δύο συνεδριῶν ἐν τῷ ἀτμοπλοίῳ ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ πρώτου ἀντιπροσώπου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου Μητροπολίτου Πριγκηποννήσων Δωροθέου, ἐν αἷς παρήδρευσαν 4 ἀντιπρόσωποι τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, Πριγκηποννήσων, Εἰρηνουπόλεως, Αἴνου, Λαοδικείας καὶ ἕτερος ὁ Ἐπίσκοπος Κατάνης Κασσιανός, Διευθυντὴς τοῦ ἐν Παρισίοις Ρωσσικοῦ Θεολογικοῦ Ἰνστιτούτου, δύο ἀντιπρόσωποι τοῦ Πατριαρχείου Ἀλεξανδρείας, οἱ Πηλουσίου Παρθένιος καὶ Ἑρμουπόλεως Εὐάγγελος, 2 ἀντιπρόσωποι τοῦ Πατριαρχείου Ἀντιοχείας, οἱ Τριπόλεως Θεοδόσιος καὶ Ἐπιφενείας Ἰγνάτιος, δύο ἀντιπρόσωποι τοῦ Πατριαρχείου Ἱεροσολύμων, ὁ Ἐλευθερουπόλεως Φιλόθεος καὶ ὁ Ἔξαρχος τοῦ Παναγίου Τάφου ἐν Ἀθήναις Ἀρχιμ. Ὑάκινθος, τρεῖς ἀντιπρόπωποι τοῦ Πατριαρχείου Σερβίας, οἱ Τιμὸκ Αἰμιλιανὸς καὶ Βανατίου Βησσαρίων καὶ ὁ Αἰδεσιμ. Ράτκο Τζόλη, δύο ἀντιπρόσωποι τῆς Ἐκκλησίας Κύπρου, Κιτίου Ἄνθιμος καὶ ὁ Ἀρχιμανδρίτης τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Κύπρου Ἰάκωβος, δύο ἀντιπρόσωποι τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, οἱ Φθιώτιδος Ἀμβρόσιος καὶ Ἱερισσοῦ καὶ Ἁγίου Ὄρους Διονύσιος, οἱ θεολόγοι καθηγηταὶ τοῦ Πανεπιστημίου κ. κ. Ἀ. Ἀλιβιζᾶτος, Ἰ. Καρμίρης, Π. Τρεμπέλας, Γ. Κονιδάρης καὶ Κ. Μπόνης καὶ οἱ θεολόγοι καθηγηταὶ τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης κ. κ. Βασίλειος Ἰωαννίδης, ὁ Ἀρχιμανδρίτης Παρθένιος Πολάκης καὶ Γεώργιος Κομουτσόπουλος.

Κατὰ τὰς συσκέψεις ταύτας ὡμολογήθη ὑπὸ πάντων ὅτι δέον νὰ εἶναι συχνοτέρα ἡ μεταξὺ τῶν Πατριαρχικῶν καὶ Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν ἐπικοινωνία, ἀνελύθησαν τὰ ἀγαθὰ τῆς συχνῆς ταύτης ἐπικοινωνίας, ἐξήρθη ἡ κίνησις τὴν ὁποίαν διέγραψε τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον ἐλθὸν ἐπίκουρον εἰς τὴν λύσιν τοῦ Κυπριακοῦ ζητήμαμος, σχὸν τὴν πρωτοβουλίαν νὰ ἀποστείλῃ ἀντιπροσωπείαν εἰς τὰ Πατριαρχεῖα Ἀλεξανδρείας, Ἀντιοχείας καὶ Ἱεροσολύμων καὶ συμμετασχὸν προθυμότατα εἰς τὰς Ἑορτὰς τοῦ Ἀποστόλου Παύλου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἐλέχθη ὅτι δέον νὰ ἀποδώσωσι τὰς ἐπισκέψεις ταύτας πρὸς τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον αἱ σχοῦσαι τὴν εὐτυχίαν τῆς ἐπισκέψεως ταύτης Πατριαρχικαὶ Ἐκκλησίαι καὶ ὡς συνέχεια τῶν συχνῶν ἐπικοινωνιῶν ἀνεφέρθη ἡ πρωτοβουλία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος διὰ τὰς

Ἑορτὰς τοῦ Ἀποστόλου Παύλου καὶ ἐνεκρίθη ὅπως τὸ πνεῦμα τοῦτο τῶν συχνῶν ἐπικοινωνιῶν μεταξὺ τῶν Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν καλλιεργήσωσιν οἱ παριστάμενοι ἀντιπρόσωποι παρὰ ταῖς Ἐκκλησίαις ἃς ἀντιπροσωπεύουσιν. Ἐν συνεχείᾳ ἐθίγη τὸ ζήτημα τῆς συγκλήσεως Πανορθοδόξου Προσυνόδου. Κατέθεσαν αἱ παροῦσαι ἀντιπροσωπεῖαι τί ἀπήντησαν εἰς τὸ σχετικὸν Πατριαρχικὸν γράμμα καὶ ἀνεγνωρίσθη κατὰ τὴν συζήτησιν ὅτι δέον νὰ προηγηθῇ τῆς Προσυνόδου μακροχρόνιος προπαρασκευαστικὴ ἐργασία. Νὰ ὁρίσῃ ἑκάστη τῶν Πατριαρχικῶν καὶ Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν εἰδικὴν ἐσωτερικὴν ἐπιτροπὴν ἐξ Ἀρχιερέων καὶ θεολόγων, ἐκ τῶν ἐνόντων ἢ ἐκ μετακλήσεως, ἥτις νὰ καθορίσῃ ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἀναγκῶν ἑκάστης ἐκκλησίας πίνακα τῶν θεμάτων τὰ ὁποῖα θεωρεῖ ἐπείγοντα καὶ χρήζοντα Προσυνόδου διὰ τὴν ἐπίλυσιν καὶ μελέτην τῶν θεμάτων τούτων, διὰ νὰ εἶναι προπαρασκευασμένη νὰ λάβῃ μέρος εἰς τὴν κοινὴν ἐξ ἀντιπροσώπων τῶν Πατριαρχικῶν καὶ Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν καταρτισθησομένην μικτὴν ἐπιτροπὴν μελετῶν, ἥτις, ἔχουσα ὑπ' ὄψιν τὰς ἀνάγκας τῶν Ἐκκλησιῶν, θὰ καταρτίσῃ τὴν τελικὴν ἡμερησίαν διάταξιν τῆς μελλούσης Προσυνόδου καὶ θὰ μελετήσῃ αὐτὰ εἰς τρόπον ὥστε ἡ συγκληθησομένη προσύνοδος νὰ περιβάλῃ διὰ κύρους τὰς διαπιστώσεις τῆς ἐπὶ τῶν μελετῶν Ἐπιτροπῆς.

Γον) Αἱ Ἑορταὶ τοῦ Ἀποστόλου Παύλου συνεκέντρωσαν ἐν τῷ πλοίῳ καὶ ἀντιπροσωπείας πασῶν τῶν ὁμολογιῶν τῆς χριστιανικῆς πίστεως κληρικοὺς σοφοὺς καὶ σοφοὺς καθηγητάς, οἵτινες εὗρον εὐκαιρίαν νὰ ἐπικοινωνήσωσι μετὰ τῶν ἀντιπροσωπειῶν τῶν Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν ὅπως καὶ αὗται νὰ ἴδωσι τὴν θείαν λατρείαν τῶν ἄλλων ὁμολογιῶν, δεδομένου ὄντος ὅτι ἡ ἱερὰ πορεία εἰς τὸ πρόγραμμα αὐτῆς περιέλαβεν ἀρκετὰς ἀκολουθίας ἑσπερινῶν καὶ λειτουργιῶν, ἐν αἷς καὶ τὸν ἑσπερινὸν τῆς γονυκλισίας καὶ πλείστας ὅσας διαλέξεις θρησκευτικοῦ πάντοτε περιεχομένου.

Δον) Κατὰ τὰς Ἑορτὰς τοῦ Ἀποστόλου Παύλου παρὰ ξένων ὁμιλητῶν ἰδιαιτέρως ἐξήρθη τὸ γεγονὸς ὅτι εἰς τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν διετυπώθησαν αἱ Πηγαὶ τῆς Χριστιανικῆς Πίστεως, ὅτι ὁ Ἀπόστολος Παῦλος τὴν ἑλληνικὴν ἐχρησιμοποίησε γλῶσσαν κηρύττων τὸ Εὐαγγέλιον αὐτοῦ τοῖς Ἔθνεσι, καὶ ὅτι ἡ Ἑλλὰς ἀπετέλεσεν οὕτω τὸ προανάκρουσμα τῆς εἰσαγωγῆς καὶ ἐξαπλώσεως τοῦ Χριστιανισμοῦ εἰς τὴν Εὐρώπην, τῆς ὁποίας ἡ μεγαλυτέρα προσωπικότης εἶναι ὁ Ἀπόστολος Παῦλος.

Εἰς τὰς Ἀθήνας, καθῆκον ἡμῶν ἐθεωρήσαμεν νὰ ἐπισκεφθῶμεν τὸν Πρεσβευτὴν τῆς Τουρκικῆς ἡμῶν Πατρίδος ἐν Ἑλλάδι κ. Ρ. Ἐσρὲφ Οὐναϊδὶν καὶ τὸν Πρόξενον τῆς Τουρκίας, οἵτινες καὶ ἀπέδωκαν τὴν

ἐπίσκεψιν ἡμῶν. Τὴν 10ην τρέχοντος Ἰουλίου ἐξεδράμομεν μετὰ τῆς Αὐτοῦ Ἐξοχότητος τοῦ Πρεσβευτοῦ τῆς Τουρκίας καὶ τῆς Εὐγενεστάτης κυρίας Αὐτοῦ εἰς τὴν Μονὴν Πεντέλης καὶ ἐδέχθη νὰ συγγευματίσωμεν τὸ ἑσπέρας εἰς τὸ ἐν Κηφισσίᾳ ξενοδοχεῖον Σέσιλ. Ἡ συνομιλία ἡμῶν ἦτο ἐγκαρδιωτάτη καὶ περιεστράφη περὶ τὸ θαυμαστὸν ἔργον τοῦ Ἀτατοὺρκ καὶ τὸ σεπτὸν πρόσωπον τῆς Ὑμετέρας Θ. Παναγιότητος, τῆς ὁποίας τὸ ἐνδιαφέρον διὰ τὴν Τουρκικὴν Πατρίδα ἡμῶν παραμένει πάντοτε ἄγρυπνον καὶ βαθύ. Ἡ Αὐτοῦ Ἐξοχότης ηὐχαριστήθη τὰ μέγιστα καὶ ἡμεῖς ἐμείναμεν βαθύτατα ἱκανοποιημένοι, τὴν 12ην τοῦ μηνός, ὅτε κληθέντες ἐγευματίσαμεν εἰς τὴν πρεσβείαν, τυχόντες πάσης προσοχῆς καὶ περιποιήσεως. Ἀγαπᾷ καὶ βαθύτατα ἐκτιμᾷ τὴν Ὑμετέραν Θ. Παναγιότητα, ἔμεινεν ἐνθουσιασμένος ἀπὸ τὴν ἀποσταλεῖσαν εἰς Αὐτὸν Ἐπιστολὴν καὶ ἐνεχείρισεν εἰς ἡμᾶς εὐχαριστήριον πρὸς Αὐτὴν Γράμμα. Συνεγευμάτισε μεθ' ἡμῶν καὶ ὁ Δήμαρχος Ἀθηνῶν κ. Κοτζιᾶς μετὰ τῆς Κυρίας αὐτοῦ καὶ μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τῶν ὡς ἄνω μεθ' ἡμῶν κεκλημένων ἐκράτησε τὴν Πατριαρχικὴν ἀντιπροσωπείαν καὶ ἐπέδωσεν εἰς ἕκαστον ἡμῶν γαλλιστὶ καὶ ἑλληνιστὶ τὸ ἔργον αὐτοῦ «Περὶ τοῦ Ἀρχαίου Ἑλληνικοῦ Πολιτισμοῦ» μὲ ἀφιέρωσιν ἑνὶ ἑκάστῳ, ἐνθύμιον φιλίας.

Ἐν συνεχείᾳ ἡ εὐλαβῶς ὑποσημειουμένη Ἐπιτροπή, ἐκπληροῦσα τὴν τηλεγραφικῶς διαβιβασθεῖσαν αὐτῇ σεπτὴν Πατριαρχικὴν ἐντολὴν ὅπως κατόπιν ἐγκρίσεως τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν κ. Σπυρίδωνος καλέσῃ τοὺς θεολόγους καθηγητὰς ἐν ἐνεργείᾳ καὶ πρώην ἵνα θελήσωσι νὰ διέλθωσιν ἡμέρας τινὰς ἐνταῦθα πρὸ τῆς 1ης ἢ μετὰ τὴν 15ην Αὐγούστου τρέχοντος ἔτους, ἐπεσκέφθη εἰδικῶς τὸν Μακαριώτατον καὶ ἀνέφερε τὴν ἐπιθυμίαν τῆς Ὑμ. Θ. Παναγιότητος Αὐτῷ, προσθεῖσα μάλιστα ὅτι ἰδιαιτέραν εὐχαρίστησιν θὰ προὐξένει εἰς Αὐτὴν μία ἐπίσκεψις τῆς Α. Μακαριότητος καὶ ὅτι τοῦτο δὲν ἀναφέρει τὸ τηλεγράφημα, ἐπειδὴ εἶναι γνωστὴ εἰς ἡμᾶς ἡ ζωηρὰ αὕτη ἐπιθυμία τῆς Α. Θ. Παναγιότητος καὶ διότι θὰ ἤθελε νὰ γράψῃ σχετικῶς, ἐὰν ἐπληροφορεῖτο ὅτι ἡ Ὑμετέρα Μακαριότης θὰ ἐδέχετο τὴν πρόσκλησιν ταύτην. Ἡ Αὐτοῦ Μακαριότης εὐθὺς ἀμέσως δηλώσασα ὅτι ὄχι μόνον ἀντίρρησιν δὲν ἔχει διὰ τὴν πρόσκλησιν τῶν καθηγητῶν ἀλλ' ὅτι καὶ ὁ ἴδιος θὰ προτρέψῃ αὐτοὺς πρὸς τοῦτο, προσέθηκε μὲ μίαν ἔκδηλον συγκίνησιν ὅτι καὶ ὁ ἴδιος ἐπιθυμεῖ νὰ ἐπισκεφθῇ τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον καὶ τὴν Ἱερὰν Θεολογικὴν Σχολὴν Χάλκης. Τὰ αὐτὰ ἐπανελήφθησαν καὶ κατὰ τὸ ἐπὶ τῇ ἀναχωρήσει ἡμῶν παρατεθὲν δεῖπνον. Ἐπεκοινωνήσαμεν σχετικῶς μὲ τὴν πρόσκλησιν τῶν καθηγητῶν, ἱκανοὶ τούτων μᾶς ἐπληροφόρησαν ὅτι πλεῖστοι τῶν καθηγητῶν εὑρίσκονται εἰς τὰς

ἐξοχὰς καὶ ὅτι πιστεύουσιν ὅτι θὰ συνεννοηθοῦν ὅπως ἡ ἀποδοχὴ τῆς Πατριαρχικῆς προσκλήσεως συνδυασθῇ μὲ τὴν μελετωμένην ἐπίσκεψιν τῶν θεολόγων καθηγητῶν μετὰ φοιτητῶν τῆς Θεολογίας τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, ἥτις πρόκειται νὰ λάβῃ χώραν τὸ φθινόπωρον.

Ταῦτα ὑποβάλλουσα ἡ Πατριαρχικὴ ἀντιπροσωπεία, διατελεῖ μετὰ βαθυτάτου σεβασμοῦ.

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 18ῃ Ἰουλίου 1951.

Ὑπ. † Ὁ Πριγκηποννήσων **Δωρόθεος.**
» † Ὁ Εἰρηνουπόλεως **Κωνσταντῖνος.**
» † Ὁ Αἴνου **Γερμανός.**
» † Ὁ Λαοδικείας **Μάξιμος.**

ΟΙ ΣΥΜΜΕΤΑΣΧΟΝΤΕΣ ΕΙΣ ΤΑΣ ΕΟΡΤΑΣ

Οἱ συμμετασχόντες εἰς τὰς Ἑορτὰς Ἀντιπρόσωποι τῶν Ὀρθοδόξων Πατριαρχείων καὶ τῶν ἄλλων Ὁμολογιῶν ἦσαν οἱ ἀκόλουθοι:

Τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου: Οἱ Σεβ. Μητροπολῖται Πριγκηποννήσων Δωρόθεος, Εἰρηνουπόλεως Κωνσταντῖνος, Αἴνου Γερμανός, Λαοδικείας Μάξιμος, Θυατείρων Ἀθηναγόρας, Ρόδου Σπυρίδων, οἱ Θεοφ. Ἐπίσκοποι Κυδωνίας καὶ Ἀποκορώνου Ἀγαθάγγελος, Ἱερᾶς καὶ Σητείας Φιλόθεος καὶ Κατάνης Κασσιανός, Διευθυντὴς τοῦ Ὀρθοδόξου Ἰνστιτούτου τῶν Παρισίων καὶ ὁ αἰδεσιμ. Πρωτοπρεσβύτερος Κωνσταντῖνος Μωραϊτάκης.

Τοῦ Πατριαρχείου Ἀλεξανδρείας: Οἱ Σεβ. Μητροπολῖται Ἑρμουπόλεως Εὐάγγελος καὶ Πηλουσίου Παρθένιος.

Τοῦ Πατριαρχείου Ἀντιοχείας: Ἡ Α. Μακαριότης ὁ Πατριάρχης Ἀντιοχείας Ἀλέξανδρος μετὰ τῶν Σεβ. Μητροπολιτῶν Τριπόλεως Θεοδοσίου καὶ Ἐπιφανείας Ἰγνατίου καὶ τοῦ Πανοσιολ. Κωνσταντίνου Παπαστεφάνου.

Τοῦ Πατριαρχείου Ἱεροσολύμων: Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ἐλευθερουπόλεως Φιλόθεος καὶ ὁ Πανοσ. Ἀρχιμανδρίτης Ὑάκινθος Διολέτης Ἔξαρχος τοῦ παναγίου Τάφου ἐν Ἑλλάδι.

Τῆς Ἐκκλησίας Σερβίας: Οἱ Σεβ. Μητροπολῖται Τιμοκίου Αἰμιλιανὸς καὶ Βανατίου Βησσαρίων, συνοδευόμενοι ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ

τῆς Θεολογίας ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ Βελιγραδίου Dusan Glumac, τοῦ Dr. Blagota Gardaseni καὶ τοῦ Dr. Lazar Mirkoviç, Κοσμήτορος τῆς Θεολογίας.

Τῆς Ἐκκλησίας Κύπρου: Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Κιτίου Ἄνθιμος καὶ ὁ Πανοσιολ. Ἀρχιμανδρίτης Ἰάκωβος.

Τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος: Ἡ Α. Μακαριότης ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Σπυρίδων καὶ πλεῖστοι Μητροπολῖται. Ὁ Παν. Ἀρχιμανδρίτης Βαρνάβας Γεωργάτος. Ὁ Ὑφυπουργὸς τῆς Παιδείας κ. Γεώργιος Μόδης. Οἱ Ἐλλογ. Καθηγηταὶ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν κ. κ. Ἀμίλκας Ἀλιβιζάτος, Γεράσιμος Κονιδάρης, Ἰωάννης Καρμίρης, Παναγιώτης Τρεμπέλας, Κωνσταντῖνος Μπόνης. Οἱ Ἐλλογ. Καθηγηταὶ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, Πανοσ. Ἀρχιμανδρίτης Παρθένιος Πολάκης, Βασίλειος Ἔξαρχος, Βασίλειος Ἰωαννίδης, Γεώργιος Κουγιουμτσόπουλος καὶ Νικόλαος Ἐμπειρῖκος. Ἐπίσης οἱ κ. κ. Δρ. Σάββας Ἀγουρίδης, Δρ. Ἀθανάσιος Γερομίχαλος καὶ Δρ. Ἰ. Ἰθακίσσιος.

Τῆς Ἀββυσινικῆς Ἐκκλησίας: Ὁ Πανιερώτατος Ἐπίσκοπος Χαράρ, Θεόφιλος.

Τῆς Κοπτικῆς Ἐκκλησίας: Οἱ Θεοφ. Ἐπίσκοποι Χαρτοὺμ Amba Yuannis καὶ Tanta, Amba Thomas.

Τῶν Ξένων Ὁμολογιῶν: Ὁ Ἐπίσκοπος Γιβραλτάρ, ὁ Ἀρχιεπίσκοπος τοῦ Armagh, Ἰρλανδίας. Ὁ λόρδος ἐπίσκοπος τοῦ Derby ἐν New Derby Ἀγγλίας. Ὁ Dr. F. K. O. Dibelius τῆς Εὐαγγελικῆς Ἐκκλησίας ἐν Γερμανίᾳ. Ὁ Ἐπίσκοπος τῆς Λουθηρανῆς Ἐκκλησίας τῆς Φιλλανδίας E. G. Gulin, D. D. Ὁ Ἐπίσκοπος τῆς Μεθοδικῆς Ἐκκλησίας τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν G. Bromley Onnam. Ὁ Ἐπίσκοπος Νέας Ὑόρκης τῆς Ἐπισκοπελιανῆς Ἐκκλησίας Lauriston L. Scaife καὶ ὁ Γερμανὸς Ἐπίσκοπος D. Theol, Hanns Lilje.

Ὁ Dr. W. A. Visser't Hooft, Γενικὸς Γραμματεὺς τοῦ Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν. — Ὁ Dr. Ernest Benz, καθηγητὴς τῆς Θεολογίας ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τοῦ Χερβούργου. — Ὁ Adbé Edouard Bauduin, Διδάκτωρ τῆς Φιλοσοφίας καὶ τῆς Θεολογίας ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τῆς Λιέγης. — Τέσσαρες Καθολικοὶ ἱερεῖς, οὐχὶ ἐπισήμως, ἀλλὰ τῇ συγκαταθέσει τῆς Ἁγίας Ἕδρας, ἔλαβον μέρος: ὁ C. J. Dumont, O. P. ἐκδότης ἐν Παρισίοις τοῦ Περιοδικοῦ τοῦ Κέντρου Μελετῶν «Istina», ὁ Dom. Pierre Dumont τοῦ Μοναστηρίου τῆς Chevetogne, καὶ ὁ Abbé Amand van der Meenbrugghe τῆς Γάνδης. — Ὁ Αἰδ. C. Bonnevie - Svendsen ἐκ Νορβηγίας. — Ἡ Δνὶς Margaret A. Backhouse τοῦ Quaker Domestic Seience School Θεσ-

σαλονίκης. — Ἡ Δνὶς Rosemary Bloek τῆς Ἐκκλησίας: The Church of thu Btethren ἐξ Illinois Ἡν. Πολιτειῶν. — Ὁ Αἰδ. André Bovon ἐκ Λωζάννης. — Ὁ Dr. Kenneth W. Clark τοῦ Duke University ἐν North Carolina τῶν Ἡν. Πολιτειῶν. — Ὁ Καθηγητὴς τῆς Θεολ. ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τοῦ Στρασβούργου N. Clavier. — Ὁ κ. C. Darlington τῆς Βιβλικῆς Ἑταιρείας Ἀμερικῆς. — Ὁ Αἰδ. Max Dominicé τῆς Swiss Protestant Church Federation. — Ὁ Dr. A. Dronkers τῆς Dutch Reformed Church. — Ὁ Dr. Donald Lowrie τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῆς Χριστιανικῆς Ἑνώσεως τῶν Νέων. — Ὁ Αἰδ. A. M. Vander Mensbrugghe τῆς Ἑνώσεως Ὀξφόρδης.

— Ὁ Αἰδ. Bongt-Thure Molander, τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν.

— Ὁ Κοσμήτωρ τῆς Θεολογίας ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τοῦ Oslo, Νορβηγίας, Eimer Molland.

— Ὁ Κοσμήτωρ τῆς Θεολογίας ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ Κοπεγχάγης Holger Mosbech.

— Ὁ Αἰδ. Wn. Manson τῆς Ἐκκλησίας τῆς Σκωτίας.

— Ὁ Dr. D. Nystedt τοῦ Καθεδρικοῦ Ναοῦ τῆς Στοκχόλμης.

— Ὁ Αἰδ. Poul Nepper Christensen τῆς Λουθηρανῆς Ἐκκλησίας τῆς Δανιμαρκίας.

— Ὁ καθηγητὴς τῆς Θεολογίας ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τῆς Βασιλείας Dr. H. van Oyen.

— Ὁ Αἰδ. Wilfrid Parker, τοῦ Soreth African Church Institute.

— Ὁ Αἰδ. J. Jay Post τῆς Ἐπισκοπελιανῆς Ἐκκλησίας Ἀμερικῆς.

— Ὁ Dr. Erland Sundstom τῆς Mission Covenant Church of Sweden.

— Ὁ καθηγητὴς Dr. Stahlin τῆς Εὐαγγελικῆς Γερμανικῆς Ἐκκλησίας.

— Ὁ Αἰδ. Rudolf Stickelberger τῆς Ὁμοσπονδίας τῶν Προτεσταντικῶν Ἐκκλησιῶν τῆς Ἑλβετίας.

— Ὁ Αἰδ. R. Wiley Scott τῆς Congregational Christian Church ἐν Ἀμερικῇ.

— Ὁ Dr. W. C. Van Unnik καθηγητὴς τῆς Θεολογίας ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τῆς Οὐτρέχτης.

— Ὁ Αἰδ. S. W. Webber τοῦ Ἐθνικοῦ Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν ἐν Νέᾳ Ζηλανδίᾳ.

— Ὁ καθηγητὴς ἐν Παρισίοις L. A. Zander.

— Ὁ Dr. J. de Zwaan καθηγητὴς τῆς Καινῆς Διαθήκης ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τῆς Leiden ἐν Ὁλλανδίᾳ.

— Ὁ Adbé Bcauduin Καθηγητὴς ἐν Λιέγῃ.

— Ὁ κ. Canon W. J. Edvards Ἀρχηγὸς τῆς ἀποστολῆς U. N. J. C. E. L.

— Ὁ κ. Herman Felderhof, τῆς Dutch Christian Broadcasting Society.

— Ὁ Αἰδ. Merrill T. Gilbertson τῆς Εὐαγγελικῆς Ἐκκλησίας Ἀμερικῆς.

— Ἡ Ἀνὶς J. Gaselee τοῦ Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν Μ. Βρεττανίας.

— Ὁ Αἰδ. Πάστωρ Honrik Hauge ἐκ Νορβηγίας.

— Ὁ καθηγητὴς Emile Hoyois ἐκ Βελγίου.

— Ὁ Δανὸς Hage Falk Harsen τῆς Ἐκκλησίας τῶν Διαμαρτυρομένων.

— Ὁ Αἰδ. Balmer H. Kelly B. D. καθηγητὴς τοῦ Θεολογικοῦ Σεμιναρίου Richmond ἐν Ἡνωμένοις Πολιτείαις.

— Ὁ καθηγητὴς Dr. Urs Küry ἐξ Ἑλβετίας.

— Ὁ κ. Christopher King.

— Ὁ Αἰδ. Κυριακίδης τῆς Εὐαγγελικῆς Ἐκκλησίας Ἀθηνῶν.

— Ὁ Αἰδ. Rolf Lyshöi, B. D. ἐκ Σουηδίας.

— Ὁ καθηγητὴς August Lemaitre τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Γενεύης.

— Ὁ κ. Charles Linsday τοῦ Quakar Domestic Science School.

— Ὁ Ἑλλ. καθηγητὴς κ. Γεώργιος Π. Μιχαηλίδης, Ὑποδιευθυντὴς τοῦ Κολλεγίου Religious ἐν Lorid Work, Ohio. U. S. A.

— Ὁ Dr. Michel Khoury ἐκ Δαμασκοῦ.

— Ὁ Maitre Albert Laham ἐξ Ἀντιοχείας.

— Ὁ κ. Gabrel Saade ἐξ Ἀντιοχείας.

— Ὁ κ. Wadish Sidaoui Διευθυντὴς τῆς ἐφ. «Nars» ἐν Συρίᾳ.

— Ὁ κ. Elie Chaghouri Διευθυντὴς τῆς ἐφ. «Bald» ἐν Δαμασκῷ.

— Ὁ ὅμιλος τῶν Νέων τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν.

Καὶ φοιτηταὶ καὶ φοιτήτριαι τῶν Θεολογικῶν Σχολῶν τῶν Πανεπιστημίων Ἀθηνῶν καὶ Θεσσαλονίκης.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ

ΜΗΝΩΝ ΙΟΥΛΙΟΥ-ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ-ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ.

Συνοδικαὶ συνεδρίαι.

Μετὰ μακράν, λόγῳ τῶν γενομένων Συνοδικῶν Ἀποστολῶν, διακοπὴν τῶν ἐργασιῶν τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου, ἐπανήρχισεν αὕτη τὰς τακτικὰς αὐτῆς συνεδρίας ἀπὸ τῆς 24ης Ἰουλίου.

Ἐν ἀρχῇ τῆς Συνοδικῆς ταύτης συνεδρίας ἡ Α. Θ. Παναγιότης προσαγορεύουσα τὰ μέλη τῶν τριῶν Συνοδικῶν Ἀποστολῶν, ἤτοι τῆς ἐπισκεψαμένης τὰ Πατριαρχεῖα Μέσης Ἀνατολῆς, τῆς Ἐξαρχίας τοῦ Ἁγίου Ὄρους καὶ τῆς μεταβάσης εἰς Ἀθήνας διὰ τὰς Ἑορτὰς τοῦ Ἀποστόλου Παύλου Ἐπιτροπῆς ἐξέφρασε τὴν χαρὰν Αὐτῆς καὶ τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου ἐπὶ τῇ αἰσίᾳ ἐπανόδῳ μετὰ ἐπιτυχῆ, συμφώνως πρὸς τὴν κατεύθυνσιν τῆς Ἐκκλησίας, ἐκπλήρωσιν τῆς ἀνατεθείσης αὐτοῖς ἐντολῆς, ηὐχαρίστησεν αὐτοὺς διὰ τὴν ἐπαξίαν ὑπ' αὐτῶν ἐκπροσώπησιν τῆς Ἐκκλησίας καὶ τὰ ἐπιτευχθέντα ἀγαθὰ ἀποτελέσματα καὶ ἐτόνισεν ὅτι διὰ τῶν γενομένων ἐπικοινωνιῶν ἐσφυρηλατήθησαν αἱ ὑφιστάμεναι ἀδελφικαὶ μεταξὺ τῶν Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν σχέσεις, ἐκαλλιεργήθη τὸ πνεῦμα τῆς εἰλικρινοῦς συνεργασίας καὶ ἐνεκαινιάσθη οὕτω μία νέα περίοδος ἐν τῇ ζωῇ τῆς Ἐκκλησίας διὰ μέλλον αἰσιώτερον.

Ἀπαντῶντες οἱ Πρόεδροι τῶν Συνοδικῶν Ἐπιτροπῶν Σεβ. Μητροπολῖται Χαλκηδόνος κ. Θωμᾶς, Προύσης κ. Πολύκαρπος καὶ Πριγκηποννήσων κ. Δωρόθεος ηὐχαρίστησαν τῇ Αὐτοῦ Θειοτάτῃ Παναγιότητι καὶ τῇ Ἁγίᾳ καὶ Ἱερᾷ Συνόδῳ ἐπὶ τῇ ἐκφρασθείσῃ εὐαρεσκείᾳ διὰ τὸ ἐπιτελεσθὲν ὑπὸ τῶν Ἀποστολῶν ἔργον καὶ ἐδήλωσαν ὅτι κατὰ τὰς γενομένας ἐπικοινωνίας, ἐκτὸς τῶν ἄλλων, ἔσχον τὴν εὐκαιρίαν νὰ ἀντιληφθῶσιν ἐκ τοῦ ἐγγὺς τὸ πάντοτε μέγα κῦρος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καὶ τοῦ Σεπτοῦ προσώπου τῆς Α. Θ. Παναγιότητος παρὰ ταῖς Ὀρθοδόξοις καὶ λοιπαῖς Ἐκκλησίαις καὶ τὴν εὐλάβειαν καὶ ἀφοσίωσιν τῶν πιστῶν πρὸς αὐτό.

Ἐγκύκλιος πρὸς τοὺς Σεβ. Μητρ. τοῦ Θρόνου.

Πρὸς ἀπαρασάλευτον τήρησιν τῆς ἀνέκαθεν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ κρατούσης τάξεως ἐξαπελύθη, συνοδικῇ ἀποφάσει, πρὸς τοὺς Σεβ. Μητροπολίτας τοῦ Θρόνου Πατριαρχικὴ ἐγκύκλιος, ὁρίζουσα ὅπως τοὐντεῦθεν μὴ ἐξέρχωνται οὗτοι τῶν Ἐπαρχιῶν αὐτῶν ἄνευ τῆς πρὸς τοῦτο ἀδείας τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου καὶ γνώσεως τοῦ οἰκείου

Ἱεράρχου, εἰς οὗτινος τὴν Ἐπαρχίαν ἐπιθυμοῦσιν ἵνα μεταβῶσι.

Κανονικαὶ ἄδειαι.

Παρεσχέθη συνοδικῶς κανονικὴ ἄδεια :

α) τῷ Σεβ. Μητροπολίτῃ Θεοδωρουπόλεως κ. Λεοντίῳ πρὸς μετάβασιν αὐτοῦ εἰς Ἀθήνας διὰ λόγους οἰκογενειακούς,

β) τῷ Σεβ. Μητροπολίτῃ Ἡλιουπόλεως κ. Γενναδίῳ πρὸς μετάβασιν αὐτοῦ εἰς Γαλλίαν καὶ Ἰταλίαν χάριν μελετῶν, καὶ

γ) τῷ Σεβ. Μητροπολίτῃ Χαλδίας κ. Κυρίλλῳ πρὸς μετάβασιν αὐτοῦ εἰς Παρισίους διὰ προσωπικὰς αὐτοῦ ἀνάγκας.

Χειροτονίαι.

Εἰσηγήσει τῆς Π. Κ. Ἐκκλησιαστικῆς Ἐπιτροπῆς, ἐνεκρίθη συνοδικῶς ἡ εἰς Διάκονον καὶ Πρεσβύτερον χειροτονία τοῦ ἐκ τῶν ἀποφοίτων τῆς κατὰ Χάλκην Ἱερᾶς Θεολογικῆς Σχολῆς Παναγιώτου Σταυρίδου, προοριζομένου διὰ τὰς ἐφημεριακὰς ἀνάγκας τῆς Κοινότητος Σταυροδρομίου.

Ἱερὰ Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀμερικῆς.

Ἐκλογὴ Βοηθοῦ Ἐπισκόπου.

Ἐν τῇ συνοδικῇ συνεδρίᾳ τῆς 6ης Σεπτεμβρίου ἡ Ἁγία καὶ Ἱερὰ Σύνοδος, λαβοῦσα ὑπ' ὄψιν ἔγγραφον εἰσήγησιν τοῦ Σεβ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀμερικῆς κ. Μιχαήλ, ἐνέκρινε τὴν εἰς βοηθὸν ἐπίσκοπον τῆς Α. Σεβασμιότητος ἐκλογὴν τοῦ Πρωτοσυγκέλλου τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς Πανοσιολ. Ἀρχιμανδρίτου Μακρῆ.

Οὕτω τῆς Α. Θ. Παναγιότητος εἰσηγησαμένης τὴν πλήρωσιν τῆς πάλαι ποτὲ διαλαμψάσης Ἐπισκοπῆς Ὀλύμπου, ψήφων δὲ κανονικῶν γενομένων ἐν τῷ Πανσέπτῳ Πατριαρχικῷ Ναῷ, Ἐπίσκοπος Ὀλύμπου ἀνεδείχθη παμψηφεὶ ὁ Πανοσιολ. Ἀρχιμανδρίτης Δημήτριος Μακρῆς.

Ἡ ὡς ἄνω ἐκλογὴ ἀνεκοινώθη τηλεγραφικῶς τῷ Σεβασμιωτάτῳ Ἀρχιεπισκόπῳ Ἀμερικῆς κ. Μιχαήλ.

Πρακτικὰ Ι' Κληρικολαϊκῆς Συνελεύσεως.

Μετὰ μελέτην ὑπὸ τῆς οἰκείας Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς τῶν ἐν καιρῷ ὑποβληθέντων πρακτικῶν καὶ ἀποφάσεων τῆς συνελθούσης ἀπὸ 27 Νοεμβρίου—1 Δεκεμβρίου 1950 Ι' Κληρικολαϊκῆς Συνελεύσεως τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀμερικῆς Βορείου καὶ Νοτίου, καὶ σχετικὴν αὐτῆς εἰσήγησιν, ἡ Ἁγία καὶ Ἱερὰ Σύνοδος ἐν τῇ συνεδρίᾳ αὐτῆς τῆς 18ης Σεπτεμβρίου ἐνέκρινε, κατόπιν μιᾶς τροποποιήσεως, πάντα τὰ ὡς ἄνω πρακτικὰ καὶ ἀποφάσεις τῆς Ι' Κληρικολαϊκῆς Συνελεύσεως ἅτινα ἐπικυρωθέντα ὑπὸ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος ἀπεστάλησαν τῷ Σεβ. Ἀρχιεσπισκόπῳ Ἀμερικῆς κ. Μιχαήλ.

Διὰ σεπτοῦ Πατριαρχικοῦ Γράμματος ἐξεφράσθη τῇ Α. Σεβασμιότητι ἡ εὐαρέσκεια τῆς Ἐκκλησίας διὰ τὸ ἐπιτελεσθὲν ὑπὸ τῆς Ι' Κληρικολαϊκῆς Συνελεύσεως ἔργον.

Ἱερὰ Μητρόπολις Ρόδου.

Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ρόδου κ. Σπυρίδων δι' ἐκθέσεως ὑπέβαλε τῇ Ἐκκλησίᾳ τὸ πρῶτον ἀπὸ τῆς ἐκλογῆς καὶ ἐνθρονίσεως αὐτοῦ, τὴν ἐνεστῶσαν κατάστησιν τῆς Ἐπαρχίας αὐτοῦ.

Οὕτω μὴ δυνηθεὶς εἰσέτι, ὡς ἐκ τοῦ μικροῦ χρονικοῦ διαστήματος ἀπὸ τῆς ἀναλήψεως τῶν καθηκόντων

αὐτοῦ, νὰ ὁλοκληρώσῃ τὸ πόρισμα τῆς μελέτης τῶν διαφόρων ἐκκλησιαστικῶν ζητημάτων τῆς Ἐπαρχίας αὐτοῦ, παρέχει πληροφορίας τινάς.

α΄) Περὶ τῆς διοικήσεως ἐκκλησιαστικῶν καὶ μοναστηριακῶν περιουσιῶν.

β΄) Περὶ τοῦ Ἱεροῦ Κλήρου τῆς Πόλεως καὶ τῆς ὑπαίθρου, ὅστις ἐμφορούμενος ὑπὸ πολλῆς εὐλαβείας καὶ στερῶς ἐχόμενος τῶν Παραδόσεων τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Γένους κατώρθωσε νὰ ἀμυνθῇ σθεναρῶς κατὰ τοῦ κατακτητοῦ καὶ νὰ νικήσῃ.

γ΄) Περὶ φιλοπτώχου ταμείου, οὗτινος ἡ ἔλλειψις εἶναι αἰσθητή, διὸ καὶ δὲν παρέχει τὴν δυνατότητα ἀσκήσεως τῆς φιλανθρωπίας ἀπὸ μέρους τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως.

δ΄) Περὶ τῆς Ἱερᾶς Πατριαρχικῆς καὶ Σταυροπηγιακῆς Μονῆς Πάτμου, ἣν ἐπεσκέφθη καὶ ἐμελέτησε τὴν κατάστασιν καὶ τὰ προβλήματα αὐτῆς.

ε΄) Περὶ τῆς ἐπικοινωνίας αὐτοῦ μετὰ τοῦ Πληρώματος τῶν Νήσων καὶ δὴ τοῦ δεινῶς δοκιμασθέντος κατὰ τὴν περίοδον τοῦ τελευταίου πολέμου Καστελλορίζου.

Ἱερὰ Μητρόπολις Αὐστραλίας

Ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Αὐστραλίας καὶ Νέας Ζηλανδίας κ. Θεοφύλακτος δι᾽ ἐκθέσεως αὐτοῦ ὑπέβαλεν ὅτι ἐνεργείαις τοῦ Διεθνοῦς Γραφείου Προσφύγων ἀφίχθησαν εἰς Νέαν Ζηλανδίαν 600 Ἕλληνες Ὀρθόδοξοι πρόσφυγες ἐκ Ρουμανίας.

Τοὺς πρόσφυγας ὑπεδέχθησαν ὁ Ἐφημέριος Αἰδεσιμώτατος Ἠλίας Οἰκονόμου μετὰ ἀντιπροσώπων τῆς Ἐφοροεπιτροπῆς τῆς ἐν Νέᾳ Ζηλανδίᾳ Ὀρθοδόξου Κοινότητος.

Ἡ Κυβέρνησις τῆς Νέας Ζηλανδίας ἐκτιμήσασα τὴν συμπεριφορὰν καὶ τὴν φιλεργίαν τῶν προσφύγων, παρέσχε πάσας τὰς εὐκολίας πρὸς ἐγκατάστασιν αὐτῶν, ἡ δὲ Ὀρθόδοξος αὐτόθι Κοινότης, διαθέτουσα Ἱερὸν Ναὸν καὶ Σχολεῖον, προσεφέρθη ἵνα ἐξυπηρετήσῃ καὶ τὰ νέα αὐτῆς μέλη. Διὰ σεπτοῦ Πατριαρχικοῦ Γράμματος διαβιβασθέντος διὰ τῆς Α. Σεβασμιότητος ἐξεφράσθη ἡ εὐαρέσκεια τῆς Ἐκκλησίας τῷ Αἰδεσ. Ἠλίᾳ Οἰκονόμου καὶ τῷ Διοικητικῷ Συμβουλίῳ τῆς ἐν Νέᾳ Ζηλανδίᾳ Κοινότητος διὰ τὰς παρασχεθείσας περιποιήσεις καὶ τὴν μέριμναν περὶ τῶν ἀφιχθέντων προσφύγων.

Ἱερὰ Μητρόπολις Νεοκαισαρείας.

Ἡ Ἁγία καὶ Ἱερὰ Σύνοδος ἐν τῇ συνεδρίᾳ αὐτῆς τῆς 25ης Αὐγούστου, ὁμοφώνως ἀποδεξαμένη αἴτησιν τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου πρώην Λέρου καὶ Καλύμνου κ. Χρυσοστόμου περὶ ἐπαναφορᾶς αὐτοῦ εἰς τὴν ἐνεργὸν ὑπηρεσίαν τῆς Ἐκκλησίας, ἀπεκατέστησε τὴν Α. Σεβασμιότητα ἐν τῇ ἐν ᾗ καὶ πρότερον διετέλει Ἱερᾷ Μητροπόλει Νεοκαισαρείας διὰ Πράξεως Συνοδικῆς.

Ἅγιον Ὄρος.

Ἄδειαι μεταβάσεως εἰς Ἅγιον Ὄρος.

Κατόπιν ὑποβολῆς σχετικῶν αἰτήσεων παρεσχέθη συνοδικῶς ἡ ἄδεια πρὸς ἐπίσκεψιν τοῦ Ἁγίου Ὄρους

α) τῷ Σεβ. Μητροπολίτῃ Ἀττικῆς καὶ Μεγαρίδος κ. Ἰακώβῳ

β) τῷ Γεωργίῳ Ἴνγκλ

γ) τοῖς φοιτηταῖς Νομικῷ Βαπό-

ρῃ, Θεοφίλῳ Σακελλαροπούλῳ, Κωνσταντίνῳ Μπιθύτσικα.

δ) τῷ κ. Κούρτ Βάϊτσμαν καθηγητῇ τῆς Ἀρχαιολογίας ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ Πρίντσετον

ε) τῷ Ζὰν Ντουπὸν καθολικῷ ἱερεῖ

στ) τῷ κ. Μαρσὲλ Ρισάρ, ἀρχηγῷ τοῦ Ἑλληνικοῦ τμήματος τοῦ ἐν Παρισίοις Ἰνστιτούτου ἐρευνῶν καὶ ἱστορίας τῶν κειμένων.

Ἱερὰ Μονὴ τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου ἐν Πάτμῳ.

Κατόπιν σχετικῆς αἰτήσεως τοῦ Ἡγουμένοσυμβουλίου τῆς ἐν Πάτμῳ Ἱερᾶς Πατριαρχικῆς καὶ Σταυροπηγιακῆς Μονῆς τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου ἐνεκρίθη συνοδικῶς ἡ εἰς Πρεσβύτερον χειροτονία τοῦ Διακόνου Σάββα Βαρβαλῆ καὶ ἡ εἰς Διάκονον χειροτονία τῶν μοναχῶν Γερμανοῦ Μπυρνῆ καὶ Πολυκάρπου Ματζάρογλου.

Ἀνασυγκρότησις τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου.

Ἐν τῇ συνοδικῇ συνεδρίᾳ τῆς 28ης Αὐγούστου, γενομένης, συμφώνως πρὸς τὰς κειμένας διατάξεις, ἀνασυγκροτήσεως τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου, ἀπεχώρησαν αὐτῆς οἱ Σεβ. Μητροπολῖται Χαλκηδόνος, Θεοδωρουπόλεως, Εἰρηνουπόλεως, Αἴνου, Περγάμου καὶ Χαλδίας, ἐκλήθησαν οἱ Σεβ. Μητροπολῖται Ἡλιουπόλεως, Κυδωνιῶν καὶ Νεοκαισαρείας, πρὸς συμπλήρωσιν δὲ τοῦ δωδεκαμελοῦς τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου ἐπανεξελέγησαν οἱ Σεβ. Μητροπολῖται Χαλκηδόνος, Εἰρηνουπόλεως καὶ Αἴνου.

— Ἡ Ἁγία καὶ Ἱερὰ Σύνοδος συνῆλθεν ὑπὸ τὴν νέαν αὐτῆς σύνθεσιν τῇ 4ῃ Σεπτεμβρίου, καθ' ἣν μεταξὺ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος καὶ τῶν Σεβ. Ἁγίων Συνοδικῶν Ἀρχιερέων ἀντηλλάγησαν αἱ προσήκουσαι προσφωνήσεις καὶ ἀντιφωνήσεις.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΦΙΛΛΑΝΔΙΑΣ

Ὁ Σεβ. Μητρ. Φιλλανδίας κ. Γερμανὸς διὰ γράμματος αὐτοῦ πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν ἐξέφρασε τὰς εὐχαριστίας αὐτοῦ ἐπὶ τῇ ἀποστολῇ τῶν λειτουργικῶν βιβλίων, ἅτινα μεταφραζόμενα εἰς τὴν Φιλλανδικὴν θὰ ἀποτελέσωσι τὴν βάσιν πρὸς ἔκδοσιν τῶν νέων λειτουργικῶν βιβλίων.

Ἡ Α. Σεβασμιότης ἀναφέρει ἐν τῷ γράμματι περὶ τῆς δράσεως τῆς ἐσωτερικῆς ἐν Φιλλανδίᾳ Ὀρθοδόξου Ἱεραποστολῆς, ἥτις συσταθεῖσα ἐν ἔτει 1885 περιλαμβάνει διάφορα τμήματα. Ἕν τῶν τμημάτων τούτων ἀποτελεῖ τὴν Φιλόπτωχον Ὀργάνωσιν Κυριῶν, ἡ ὁποία διαιρεῖται εἰς 76 συνδέσμους μὲ ἀριθμὸν μελῶν 2025. Τὰ μέλη τῶν συνδέσμων τούτων κατασκευάζουσι διάφορα ἀντικείμενα καὶ ἐργόχειρα, τὸ δὲ ἐκ τῆς πωλήσεως ποσὸν διατίθεται διὰ τὴν ἐξωράϊσιν ἱ. ναῶν, ἢ τὴν ἀνακούφισιν τῶν πτωχῶν μελῶν τῶν Κοινοτότων.

Τοῦ ὡς ἄνω γράμματος ἀναγνωσθέντος συνοδικῶς, ἐγένετο τῇ Α. Σεβασμιότητι ἡ προσήκουσα ἀπάντησις.

ΔΙΑΚΟΝΟΣ ΠΟΛΥΚΑΡΠΟΣ ΡΕΤΣΕΛΗΣ

Εἰς ἡλικίαν καθ' ἣν ὁ ἄνθρωπος ἔχει πολλὰ καὶ πολύτιμα ν' ἀποδώσῃ, εἰς στιγμὴν καθ' ἣν ἡ ζωὴ τοῦ κληρικοῦ ἀρχίζει νὰ ἐκκολάπτεται καὶ νὰ εὑρίσκῃ τὴν ἔκφρασιν καὶ τὸ νόημά της, ὁ Διάκονος Πολύκαρπος Ρετσέλλης, Κληρικὸς τῶν Πατριαρχείων, ἐκοιμήθη ἐν Κυρίῳ, τῇ 7ῃ Σεπτεμβρίου, ἐν τῷ Γαλλικῷ Νοσοκομείῳ Pasteur.

Ἀποφοιτήσας τῷ 1938 τῆς ἐν Χάλκῃ Ἱερᾶς Θεολογικῆς Σχολῆς, ἐχειροτονήθη εἰς Διάκονον καὶ προσελήφθη ὡς ἱεροκήρυξ εἰς τὴν Κοινότητα Βλάγκας, ἀκολούθως δὲ ὑπηρέτησεν εἰς τὰς Κοινότητας Μεγάλου Ρεύματος, Εὐαγγελιστρίας Προπόδων Ταταούλων καὶ Φερίκιοϊ, πανταχοῦ ἀναπτύξας διακονίαν εὔορκον καὶ ἐργασθεὶς φιλοτίμως ὑπὲρ τοῦ ἔργου τῶν ἐν ταῖς Κοινότησι ταύταις λειτουργούντων Σωματείων κοινῆς ὠφελείας.

Κατ' Αὔγουστον τοῦ 1948 διωρίσθη Διάκονος τῆς Σειρᾶς ἐν τῇ Πατριαρχικῇ Αὐλῇ. Ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἐκτιμῶσα τὸν ἀείμνηστον ὠνόμασεν αὐτὸν εἰσηγητὴν Αὐτῆς, παρέμεινε δὲ ἐν τῇ θέσει ταύτῃ μέχρι τοῦ Ἀπριλίου τοῦ παρόντος ἔτους, ὅτε προήχθη εἰς Βιβλιοφύλακα τῶν Πατριαρχείων.

Ὡς ἐκ τῆς ἀπὸ ἔτους καὶ πλέον ἐπικινδύνως κλονισθείσης ὑγείας αὐτοῦ εἰς οὐδὲν ἴσχυσαν οὔτε τῆς Ἐκκλησίας ἡ μέριμνα οὔτε τῆς Ἐπιστήμης τὰ μέσα ἵνα ἀποτρέψωσι τὸ οσημέραι ἐπερχόμενον μοιραῖον.

Ἡ κηδεία αὐτοῦ ἐγένετο προστάντος τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Ἰκονίου κ. Ἰακώβου, ἐν τῷ ἐν Πέραν ἱ. Ναῷ τῶν Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου τῇ 9ῃ μηνὸς Σεπτεμβρίου, ἐν μέσῳ ἐκδηλώσεων βαθείας λύπης καὶ συμπαθείας. Τὴν Α. Θ. Παναγιότητα ἐξεπροσώπησεν ὁ Ὑπογραμματεὺς τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου Πανοσ. Διάκονος Γεώργιος, Ἐπικήδειον δὲ λόγον ἐξεφώνησεν ὁ Κωδικογράφος τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου Πανοσ. Διάκονος Συμεών.

Κύριος ὁ Θεὸς ἀναπαύσαι τὴν ψυχὴν τοῦ ἀειμνήστου Διακόνου Πολυκάρπου ἐν χώρᾳ ζώντων καὶ σκηναῖς δικαίων.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ

«Ο ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΑΝΔΡΕΑΣ»

'Από τῆς 23 'Ιουνίου ἐνεστῶτος ἔτους ἐκδίδεται τὸ ἐκκλησιαστικὸν Περιοδικόν: «'Ο 'Απόστολος 'Ανδρέας». Χαιρετίζομεν τὴν αἰσίαν ἐμφάνισιν αὐτοῦ ὡς τὰ μάλιστα σπουδαίαν, διότι ἔρχεται νὰ πληρώσῃ ἕνα κενόν.

'Ανταλλάσσομεν πάντοτε οἱ ἄνθρωποι τῆς 'Εκκλησίας καὶ ἄλλοι τόσας χρησίμους πληροφορίας, τόσας σκέψεις, θελγόμεθα, κατευθυνόμεθα, οἰκοδομούμεθα. Πόσον διψῶμεν νὰ συναντήσῃ ὁ ἕνας τὸν ἄλλον, νὰ εὑρεθῶμεν ἀρκετοὶ ἐπὶ τὸ αὐτό, καὶ νὰ συνεχίσωμεν τὴν πνευματικὴν ἐπικοινωνίαν μας! 'Η πεῖνά μας θέλει τροφήν, διαρκῆ ἀνανέωσιν. Τόσα πράγματα ἀναβλύζουν καὶ μᾶς ἀποκαλύπτονται ἀπὸ τὰ ζητήματα καὶ ἀπὸ τὴν μελέτην των, ἀπὸ τὸ ἔργον καὶ ἀπὸ τὴν πρόοδον. Εἰς τοὺς πολλούς, εἰς τὸν λαὸν δὲν θὰ μεταδώσωμεν τίποτε ἀπὸ αὐτά; Καὶ τοῦτο καθ' ἣν στιγμὴν ὁ Χριστὸς μᾶς θέλει νὰ εἴμεθα τὸ ἅλας τῆς γῆς, τὸ φῶς τοῦ κόσμου, ἡ ζύμη ἡ ζυμοῦσα τὸ φύραμα;

'Από τὸν «'Απόστολον 'Ανδρέαν» ὁ ἀναγνώστης του θὰ παίρνῃ τὴν ἠχὼ τῆς 'Εκκλησίας του, τῆς Κοινωνίας του, κάτι ἀπὸ τὴν φωνὴν τῆς 'Ορθοδοξίας. Ἕνα καλὸ περιοδικὸ ἔχει ὑπ' ὄψιν τὸν ἀναγνώστην ὁ ὁποῖος ὕστερα ἀπὸ τὴν κόπωσιν τῆς ἡμέρας θὰ εὕρῃ εἰς αὐτὸ ἀνάγνωσιν περιληπτικήν, ἀναπαυτικήν, ἐμπνέουσαν αἰσιοδοξίαν. Ζητεῖ ὁ ἀναγνώστης, ἰσορροπίαν, γαλήνην, συνέχισιν, πνευματικὴν τροφήν.

Τὸ καλὸ Περιοδικὸν βοηθεῖ τὸν ἀναγνώστην του, καθιστᾷ τὴν ζωήν του γλυκυτέραν. Συχνὰ οἱ ἄνθρωποι ἔχουν δυσκόλους στιγμάς, σκοτεινὰς ὥρας, εὑρίσκονται εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ παλαίσουν, ζητοῦν στήριγμα, ἐνίσχυσιν. Εἰς ἕνα καλὸ Περιοδικὸν θὰ εὕρουν τὴν λέξιν ἐκείνων οἱ ὁποῖοι πρὸ αὐτῶν ἔχουν μοχθήσῃ καὶ μελετήσῃ, θὰ εὕρουν φράσεις ἀγάπης καὶ πίστεως καὶ ἐλπίδος καὶ θὰ ἀνακουφισθοῦν, θὰ οἰκοδομηθοῦν, θὰ ἀναγεννηθοῦν. Θὰ ἀγαπήσουν τὴν ζωὴν περισσότερον, διὰ νὰ τὴν κτίσουν ὡραιοτέραν.

Θὰ ἴδουν ὅτι ὑπάρχουν ἰδανικά, τὰ ὁποῖα πρέπει νὰ πραγματοποιήσουν. Δὲν πρέπει νὰ μείνουν ἐκεῖ ὅπου εὑρίσκονται σήμερον, εἰς τὴν μετριότητα. Δὲν πρέπει νὰ μείνουν εἰς τὴν ἐρημίαν των. Τὸ Περιοδικὸν θὰ ἔλθῃ εἰς αὐτοὺς ὡς ἕνας καλὸς φίλος, θαυμαστὸς σύντροφος, διδάσκαλος, ἀγγελιοφόρος.

Εἶναι ἀπογοητευτικὸν νὰ βλέπῃ κανεὶς τοὺς νέους ἐδῶ νὰ διαβάζουν τόσον ὀλίγον. 'Υπάρχουν ζητήματα μεγάλα, καὶ αὐτοὶ εἶναι ξένοι, ἀδιάφοροι, ἀκατατόπιστοι. Ποῦ βαδίζομεν ἡμεῖς; 'Η ἀνθρωπότης προχωρεῖ ὁλονὲν πρὸς τὰ πρόσω, ἡ πρόοδος εἶναι καταπληκτική. Κινδυνεύομεν νὰ μείνωμεν εἰς τὸ περιθώριον, εἰς τὴν σκιάν, εἰς τὸν ὑπόκοσμον.

Τραυματισμένοι ἔπειτα θὰ μείνωμεν εἰς τὴν ἄκραν τοῦ δρόμου τῆς ζωῆς; Θύματα τῆς ἀμφιβολίας, τῆς ὀδύνης, τῆς ἀποθαρρύνσεως; Ἐνῶ ὑπάρχει ἡ Θρησκεία, ἡ ὁποία μᾶς ἀνορθώνει, ἐνισχύει τὴν θέλησίν μας· καὶ μᾶς πείθει ὅτι δυνάμεθα νὰ ἀρχίσωμεν ἐκ νέου. Ἡττήθημεν, διότι δὲν ἐπιστεύσαμεν. Μὲ τὴν πίστιν θὰ νικήσωμεν. Ἡττήθημεν, διότι ἡ ψυχή μας εἶχεν ἔλλειμμα, ἄνοιγμα. Θὰ νικήσωμεν, διότι τὸ Εὐαγγέλιον φέρει εἰς τὴν ψυχὴν ἀμύθητα κεφάλαια, μαγικὴν δύναμιν, φέρει τὴν ἀγάπην, τὴν θείαν χάριν.

Τὸ ἑβδομαδιαῖον φύλλον «Ὁ Ἀπόστολος Ἀνδρέας» ἔρχεται νὰ βοηθήσῃ τὸν ἀναγνώστην του, τὸν νέον, τὸν λαόν, νὰ τὸν κατατοπίσῃ, νὰ τὸν βγάλῃ ἀπὸ τὴν ἐρημίαν του, ἀπὸ τὴν σύγχισίν του, νὰ τοῦ γίνῃ φάρος, στήλη ἡ δεικνύουσα τὸν δρόμον. Θὰ τοῦ ὁμιλήσῃ ἁπλᾶ, μὲ ἀγάπην, ὅπως ὁμιλεῖ ἕνας καλὸς φίλος, ἡ μητέρα, θὰ τοῦ ὁμιλήσῃ διὰ τὴν Ἁγίαν του Ἐκκλησίαν, διὰ τὸ σπίτι του, διὰ τὴν παιδικὴν ἡλικίαν, διὰ τὴν μόρφωσιν, τὴν καλὴν ἐκπαίδευσιν. Αἱ λέξεις του θὰ ἔχουν ἐνδιαφέρον, διότι τὰ ζητήματα θὰ εἶναι φλέγοντα, ἐπίκαιρα, γεμᾶτα παλμόν. Αἱ λέξεις του θὰ ἔχουν τὴν ζωντάνια καὶ τὴν θερμότητα καὶ τὴν καθαρότητα. Θὰ τοῦ ὁμιλήσῃ διὰ τὸν Θεόν, ὁ ὁποῖος ζῇ καὶ εὑρίσκεται εἰς τὰς καρδίας μας.

Ἡ «Ὀρθοδοξία» χαιρετίζει μὲ ἰδιαιτέραν χαρὰν τὸν «Ἀπόστολον Ἀνδρέαν», ὁ ὁποῖος εἰς ἡμέρας δοκιμασίας ἔρχεται νὰ ἐμπνεύσῃ εἰς τοὺς νέους καὶ τὸν λαὸν τὸν σεβασμὸν τῶν πνευματικῶν δυνάμεων.

ΟΡΘΟΔΟΞΙΑ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΗΘΙΚΟΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΝ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ Κ. ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ

† Ο ΠΡΙΓΚΗΠΟΝΗΣΩΝ ΔΩΡΟΘΕΟΣ

ORTODOKSİA — Ahlakî ve Dinî Risale

İmtiyaz sahibi ve bu nüshada neşriyatı fiilen idare eden mes'ul Müdür :

ADALAR METROPOLİTİ DOROTEOS YEORĞİADİS.

İdare Mahali: Büyükada, Kanarya sok. No. 16, İstanbul.

Basıldığı yer ve tarih: Çituri Biraderler.

16 Ekim 1951